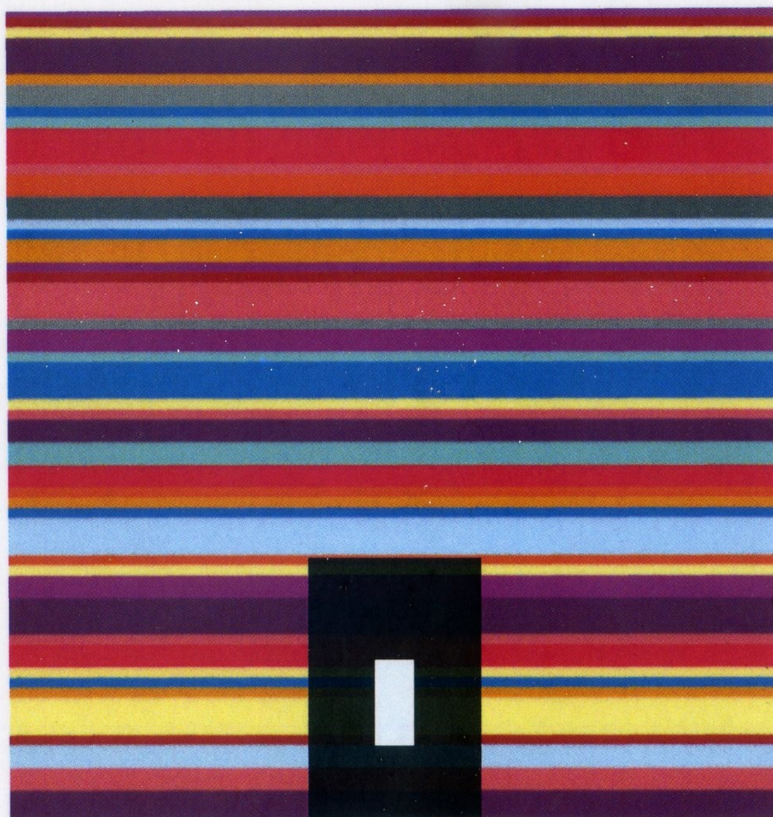
Annick de Souzenelle
Pierre-Yves Albrecht

L'initiation

Ouvrir les portes
de notre cité intérieure

Annick de Souzenelle și Pierre-Yves Albrecht

Inițierea

Deschiderea ușilor către cetatea noastră interioară

CUPRINS

Prefață

Mai știm noi astăzi cum să inițiem oamenii? Există, desigur, inițieri la limbi străine, la un instrument muzical sau la patinaj pe gheață, dar în sensul că inițierea implică un rit de trecere și un parcurs de transformare interioară, ne este mai greu. Este adevărat că „inițierea creștină” (botezul, prima comuniune, confirmarea) există și ar fi nedrept să credem că nu se întâmplă nimic în interior pentru cei care iau parte la aceste ritualuri. Acțiunea harului nu cunoaște limite. Cu toate acestea, două lucruri sunt clare: pentru anturajul familiei, de foarte multe ori ceea ce contează este aspectul exterior (dovadă sunt numeroasele flash-uri ale aparatelor foto pentru a surprinde momentele-cheie ale unui proces care nu merită decât dacă este interior și viu); și mulți preoți spun că nu îi mai văd niciodată pe acești candidați la sfințenie odată ce ceremoniile și evenimentele sociale s-au încheiat. În sfera laică, înainte de căderea Zidului în Germania de Est, *Jugendweihe* (consacrarea sau confirmarea tinerilor) implica majoritatea tinerilor de paisprezece ani și le marca vârsta adultă printr-o ceremonie care păstra cele trei etape tradiționale ale oricărui rit de trecere și conținea promisiuni solemne. Conținutul ideologic al acestor promisiuni, foarte comunist și antioccidental pentru o perioadă, poate să fi variat în timp. Pentru o anumită generație, acest rit a căpătat o identitate atât de importantă încât unele asociații din Germania îl perpetuează și astăzi. Forma rămâne, dar conținutul audibil se schimbă. În afară de aceste rituri ecleziastice sau laice și de cele care pot exista în Compagnonnage sau în francmasonerie, de exemplu, astăzi nu mai există decât botezul, o supraviețuire tristă, mai mult sau mai puțin sadomasochistă, a ceea ce ar fi putut fi odată inițierea.

Acest declin se înscrie într-un fenomen mai larg: dispariția treptată a riturilor tradiționale în societățile noastre occidentale, legată ea însăși de „moartea lui Dumnezeu” sau de erodarea oricărei referințe la transcendență. În 1939, Roger Caillois s-ar fi putut gândi pentru o clipă că marile festivități colective ale „societăților frustrate” de altădată au fost înlocuite astăzi de sărbători, înainte de a ajunge să spună, patru ani după 1945: „Războiul este cel care corespunde sărbătorii.[1] Să nu ne oprim aici asupra corespondențelor stabilite sau asupra motivelor acestei afirmații, surprinzătoare la prima vedere. Poate că nu ar fi imposibil să susținem, la începutul secolului XXI, că anumite meciuri de fotbal îndeplinesc o funcție similară: bucurie comună, conflicte între clanuri și, adesea, distrugere, dacă nu chiar jaf. Ceea ce mă interesează este că noțiunea de „funcție”, un instrument indispensabil pentru reflecția sociologică, permite descrierea riturilor și analizarea locului lor într-un context social, dar investigația este în mod necesar realizată dintr-un punct de vedere extern și privește doar psihologia individuală și colectivă. Cu toate acestea, „funcția” riturilor creștine, a *Jugendweihe* sau chiar a *botezului* este aceeași: integrarea într-un grup care împărtășește aceleași activități sau idei prin intermediul unui ritual și, cel mai adesea, al unui angajament. În acest mod de a privi lucrurile, orice noțiune de transcendență este ștearsă, cu excepția unui termen descriptiv pentru ceva în care aproape nimeni nu crede; în Occident, declinul riturilor, în special al riturilor de inițiere, merge mână în mână cu această dispariție treptată a ideii că poate exista ceva (sau Cineva) dincolo de semnificațiile personale sau colective. Acest dincolo are nume diferite (Divinul, Dumnezeu, Unul etc.) în funcție de tradiție. Dacă luăm în considerare acest lucru, trebuie să facem distincție între riturile de inițiere care integrează pur și simplu oamenii într-un grup (*Jugendweihe*, tovărășie etc.) și riturile care, pe lângă această integrare, oferă o legătură cu transcendentul. Această carte se concentrează pe acestea din urmă.

Alte două caracteristici disting riturile de inițiere: angajamentul și secretul. Un ritual de inițiere nu este ca o petrecere surpriză. Simplul fapt de a participa implică un angajament față de ceilalți și, mai ales, față de ceea ce este mai profund în noi înșine (pentru a împrumuta limbajul lui Annick de Souzenelle, „Cuvântul care ne întemeiază”). Acest angajament poate fi formulat în promisiuni explicite (și poate secrete), sau poate rezulta din participarea la rit sau din modul în care acesta se desfășoară. În orice caz, indiferent de greșelile sau căderile care urmează, nu poate fi

---

1 Roger Caillojs. *L'Homme et le sacré*. Gallimard. 1950. p. 4 et 216-217.

vorba de întoarcere: „*Oricine pune mâna la arat și se uită înapoi nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu*” (Luca 9:62).

A ști când poți și când nu trebuie să vorbești despre experiența unui ritual sau a unei experiențe spirituale este o chestiune crucială de discernământ. *A nu arunca perle înaintea porcilor este o cerință evanghelică* (Matei 7:6). De la sacru la secret, există, fonetic, doar o diferență de vocale. O anumită obligație de a păstra secretul ar trebui să facă parte din orice inițiere (disciplina *arcană*, instrucția secretă, cum se spunea despre Biserica primitivă), iar a ști să-ți ții gura închisă denotă fermitate interioară. Cu toate acestea, lucrurile pot merge prost dacă secretul devine o sursă de mândrie, sau chiar de dispreț, atunci când ego-ul este flatat de apartenența la un anumit grup sau de posesia unor presupuse cunoștințe care îl separă de restul umanității. Acest risc este întotdeauna prezent, iar candidatul trebuie protejat; totuși, discreția, un alt nume pentru secret, este o virtute. În zilele noastre, când totul este mediatizat, uneori inclusiv detaliile vieții private, acest adevăr este prea adesea uitat, iar cei care doresc să practice inițieri riscă să fie acuzați de comportament sectar. O astfel de judecată ar trebui evaluată după criterii riguroase, deoarece ar putea fi foarte bine falsă: în orice caz, nici existența unui rit, nici cea a unui secret nu ar fi suficiente pentru a o justifica.

Autorii acestei cărți se deosebesc de majoritatea celor care, de la Durkheim și apoi Van Gennep (*Les Rites de passage*, 1909), au scris despre riturile inițiatice, prin faptul că, pentru fiecare dintre ei, dimensiunea transcendentă, indiferent de numele pe care i-l dau, nu este un fenomen de observat, ci o realitate trăită. Annick de Souzenelle povestește „trecerea inițiatică” pe care a trăit-o, fără să o numească la momentul respectiv, la vârsta de cinci ani și cum, după un număr de ani, a fost înțeleasă ca atare și legată de o tradiție. Fără să știe în mod explicit, ea și-a luat un angajament la o vârstă fragedă care a avut un efect profund asupra întregii sale vieți. Pentru o vreme, a păstrat secretul, dar acum, confruntată cu criza urgentă a valorilor în Occident, vorbește despre aceasta din ce în ce mai deschis. Pierre-Yves Albrecht, inițiat în fiecare dintre marile linii inițiatice occidentale (țăran, războinic și magician-preot), are o experiență de teren rară. În ultimii douăzeci și cinci de ani, el a folosit inițierile în tratamentul tinerilor dependenți de droguri în cadrul asociației elvețiene „*les Rives du Rhône*”. O mare parte din această activitate se desfășoară în deșert, iar cititorul va vedea cum, în acest loc neospitalier și în mod necesar destructurat, ritualul le oferă tinerilor atât o anumită structură, cât și posibilitatea unei „renașteri” (a se vedea în special pp. 216-250).

Nu putem vorbi despre inițiere în sensul folosit aici fără a menționa una sau mai multe căi spirituale. Aceasta ridică problema limbajului, deoarece realitățile cu care avem de-a face nu sunt în primul rând materiale. Dacă ar fi, sarcina nu ar fi mai ușoară: cum putem descrie experiența de a mușca dintr-un măr cuiva care nu a mai făcut-o niciodată? De îndată ce vorbim despre experiența trăită și nu despre idei sau concepte, apare această problemă și nu este ușor să vorbim despre ea cu toată claritatea pe care ne-am dori-o. Descrierile vieții spirituale sunt precum hărțile geografice. Acestea pot fi hărți politice, meteorologice, de relief, geologice sau, mai familiar, hărți rutiere. Accentul va fi pus pe diferite tipuri de informații, dar relația dintre, să zicem, Paris și Lyon va rămâne aceeași. Pe de altă parte, nicio hartă nu le va spune călătorilor calitatea luminii sau a vremii în ziua în care se află într-un anumit loc. Există multe hărți ale vieții spirituale, de la străvechea împărțire în căi purgative, iluminative și unitive a pseudo-Denis din *Areopagitul* la cele șapte „castele” ale Sfintei Tereza de Avila, trecând prin arborele Sephiroth, sistemul hindus al chakrelor și multe altele, vechi și moderne. Când această viață este o realitate, nu contează ce carte folosești, dar o carte necunoscută îi poate deconcerta pe unii oameni. În această carte, Annick de Souzenelle prezintă cele trei matrici ale corpului după o posibilă viziune a arborelui sefirotic (cf. *Le Symbolisme du corps humain*, 1984) și le combină cu dansul literelor și cuvintelor ebraice de care este îndrăgostită de vreo cincizeci de ani. Pierre-Yves Albrecht, pe de altă parte, utilizează în mod esențial vocabularul mitologiei și al alchimiei, care, de altfel, dă titlul contribuției sale. Ar fi regretabil ca dificultatea relativă a acestor vocabulare să distragă cititorul de la realitățile terenului pe care a fost mereu chemat să pășească.

De altfel, expresia „una nu o exclude pe cealaltă” este rareori atât de relevantă ca în aceste chestiuni de hărți sau vocabular. Certurile școlare sunt cel mai adesea rezultatul celor care se agață de harta lor preferată și vor să o apere cu orice preț, chiar dacă asta înseamnă să neglijeze realitățile de pe teren. Faptul că un dialog fructuos este posibil între doi oameni care nu dețin aceeași carte este minunat ilustrat de conversația pe care o citim aici (p. 257-301). Aici apar întrebările practice, iar în paginile în care Pierre-Yves povestește ce face pentru nepoții săi (p. 271-275), fiecare părinte va găsi motive de reflecție. Problemele ridicate sunt urgente pentru generația actuală și, mai ales, pentru cele viitoare. Vom învăța din nou să inițiem? Depinde de fiecare dintre noi să ne punem această întrebare și să vedem ce se poate face, individual, în familie și colectiv, pentru a ne asigura că vechile tradiții, reancorate în sursele lor autentice, sunt reînviate în forme reînnoite care aduc sens și viață.

Tony James[2], 4 ianuarie 2012.

2 Tony James este autorul cărții *Vies secondes*. *Connaissance de l'inconscient*, Gallimard. 1997, despre vise, nebunie și creativitate în Franța secolului al XIX-lea, și a publicat mai recent *Le songe et la raison*. *Eseu despre Descartes*, Hermann. 2010.

Prima parte

Întoarcerea în Grădina Edenului

Annick de Souzenelle

Note

Termenii ebraici din această primă parte a cărții sunt transliterate pentru a ține seama de faptul că ebraica nu are vocale.

Aleph este redat de una dintre vocalele franceze, precedată de un accent acut: **'a**, **'e**, etc.

Ayin este o gutura lă, care nu există în limbile noastre europene; ea este redată de una dintre vocale, precedată de un accent grav: **'a**, **'e**, etc.

Heit, de asemenea inexistent în limbile noastre, este transliterat printr-un **ḥ** punctat sub el; se pronunță un pic ca un **r**.

Beit, pronunțat ca litera noastră **b**, poate fi înmuiat și pronunțat ca un **v**, caz în care este subliniat printr-o cratimă: **ḇ**.

Kaph, de asemenea, poate fi înmuiată și pronunțată puțin ca un **r**; atunci se pronunță ca un **ḇ**, cu o liniuță sub litera **ḵ**.

Cap. 1 - Inițieri

Dispariția tatălui la vârsta la care copilul, deși născut în această lume, încă se scaldă în apele matricei, îi readuce copilului amintirea Tatălui care se stinsese în cea mai secretă parte a sa, dar care nu îl părăsise niciodată. Aceasta a fost experiența mea. „Nu te poți baza decât pe Tatăl divin”, spuneam atunci cu o siguranță aproape existențială; nu aveam nici cinci ani. Pe atunci, casa familiei se prăbușise și totul îmi indica să mă refugiez în amonte de nașterea mea, într-o casă caldă a sufletului. Totul mă invita să mă hrănesc cu laptele pre-maternal, cu pâinea care lipsea de la masa unde se mai împărțea doar un pahar de vin rafinat, după ce executorii judecătorești îl furaseră... Această beție sfida prudența, dar îngerul morții pe care îl întâlnisem în vis cu câteva nopți înainte, în mijlocul angoasei și terorii mele, mi-a devenit probabil îngerul vieții pentru că, cruțându-mă, mi-a deschis ulterior un colț de rai. Mai degrabă, vinul a luminat o bucurie tainică, născută, cred eu, din participarea la un banchet ceresc, sau chiar la cel al Tatălui în care mă refugiam. Mă refugiam în el cu atât mai mult cu cât, cu mult înainte de această tragedie familială, simțeam că lumea „în care căzusem - acestea au fost cuvintele mele - era absurdă! Era o lume care nu înceta să vindece rănile războiului din 14-18 și, în același timp, să le reaprindă la fel de repede, trăind doar prin ele. Foarte devreme, datorită cărții lui André Lichtenberger, *Mon petit Trott*, am înțeles că bătrânii mei erau frunzele moarte cu care autorul îi compara pe contemporanii săi: „Este nevoie de un vânt puternic pentru a le spulbera, astfel încât să aibă iluzia de a trăi! Frunze moarte; oameni morți! Am vrut să trăiesc și am decis să trăiesc. Dar după această experiență fantastică, pe care astăzi o pot califica drept inițiatică, exigența mea pentru alte valori decât cele ale acestei lumi „absurde” a rămas ineluctabilă în fiecare moment al vieții mele cotidiene. Mare singurătate! Și mai târziu, singurătatea în relații! Am întâlnit foarte puțini bărbați care să fie cu adevărat bărbați; mă refer la bărbați verticali. Cei mai mulți erau înzestrați periculos cu un ego profesional puternic și alții, și mai periculos, cu un ego religios!

Frunze moarte! Și așa cum spusesem: „Nu te poți baza decât pe Tatăl divin”, spuneam: „Nu te poți baza decât pe amantul divin”. Îndrăgostit de absolut, îmi îndreptam erosul spre o căutare de sens, nonsensul îngroșându-se din ce în ce mai mult în jurul meu în colectiv; ceea ce m-a salvat a fost că din toate acestea am rămas foarte lucidă, dar destul de neputincioasă, și totuși sigur că nu putea să nu existe sens undeva. Am pornit în această căutare epică a sensului precum cavalerii Mesei Rotunde în căutarea Graalului. Căutam această cupă a adevărului, pe care paharul de vin din copilărie mi-a promis că mă va îmbăta. Cupa sensului vieții în această lume! Bineînțeles, m-am uitat la cercul meu religios; copilul primise multe de la ei, dar adolescentul devenise din ce în ce mai nemulțumit și această Biserică, masculinizată până la moarte, mi-a dezvăluit curând umbrele sale dramatice. Discursul religios nu mă amețea.

Întâlnirea pe care am avut-o într-o zi cu tradiția creștină ortodoxă m-a întors brusc cu susul în jos. Îngerul mă condusese la părintele Eugraf Kovalevski, care în curând a devenit episcopul Ioan. Acest om era un profet și, ca atare, respins de propriul său popor. Ierusalimul și-a ucis întotdeauna profeții! Am redescoperit lumina care locuise în inima mea de copil și bucuria care continuase să cânte în mine în surdină, chiar în mijlocul încercărilor, chiar dacă la una dintre ele am chemat moartea; această bucurie profundă m-a invadat în același timp în care m-a invadat „Prezența”. Prezența care nu poate fi vorbită. Am trăit liturghiile, transportată în lumile care mi se revelaseră în copilărie și despre care știam că sunt reale, chiar dacă erau de o altă textură decât a noastră, de un alt spațiu și de un alt timp. Am trăit orele de teologie cu timbrul vibrant al vocii profesorului, care mi-a străpuns inima și mi-a transmis ceea ce știa și care, am înțeles mai târziu, era sursa presantă a căutării mele. Dintr-o dată, un râu de lumină a țâșnit din sursă! Un alt râu i s-a alăturat și s-a amestecat cu apele sale, ca și cum ar fi venit din aceeași sursă, dar pe o altă cale, cea a limbii ebraice, cea a *Torei*. Emmanuel Levyne nu-l cunoștea pe părintele Eugraph, și totuși mi se părea că lucrau împreună pentru a-mi aduce același mesaj, pe care l-am auzit ca în stereofonie. Ce putere! Din acel moment, am „mâncat” *Tora*, Euharistia Cuvântului, a cărui profunzime o egala pe

cea a *Evangheliilor.* Intoxicant! Nu mi-a spus odată Emmanuel Levyne că atunci când pătrunzi în profunzimile *Cabalei*, nu poți să nu-l întâlnești pe Hristos?

Viața mea nu începea, ca și istoria lui Adam în *Biblie*, decât după ce suflul lui Dumnezeu a fost suflat în nări și atunci deveneam suflet viu! Eram scoasă din patul frunzelor moarte și deveneam frunză vie, foarte verde, atașată de Arborele Cunoașterii, despre care știam acum că trebuie să devin rodul lui. Cum ar fi fost viața mea dacă nu aș fi fost lovită de încercare încă din copilărie? Fără îndoială, aș fi compensat căutarea sensului cu căutarea unei culturi care m-ar fi stabilit confortabil în coconul ignoranței și al automulțumirii a tot ce e "algebrizat"... Ceea ce am trăit m-a smuls de la această moarte. Voi spune mai târziu care este, potrivit *Bibliei*, forța care m-a salvat. Dar chiar acum pot asigura că este forța germinării seminței divine, fondatoare a oricărei ființe, germinație care, cu o forță ireversibilă, m-a făcut să traversez spațiile în care trebuia să mă nasc mai târziu, cele ale lumii „imaginate”, după cum spune filosoful Henry Corbin, cele ale lumilor locuite de puterile cerești. Am trăit acolo o inițiere formidabilă. Mai târziu, am înțeles strigătul psalmistului: *„Scumpă este în ochii Domnului moartea sfinților Lui”*[3], moartea luând aici sensul de mutație.

Suntem mutanți

Omul este avertizat de acest lucru încă din mitul fondator al creației noastre. Există un copac, spune acest mit, „Copacul Cunoașterii”, care nu este copacul „binelui și răului”, permis și interzis, ci copacul „a ceea ce este împlinit de el, omul, și a ceea ce nu este încă împlinit de el”. Pomul trebuie să crească și să dea rod. Vocația omului este de a deveni acest fruct prin realizări succesive, adică prin mutații, fiecare dintre acestea permițându-i să treacă la un alt nivel de realitate, cel al lumii *imaginare*[4], dându-i o inteligență superioară, o nouă conștiință. Acest copac este plantat în inima sa, în ființa sa cea mai profundă, în mijlocul „tuturor copacilor din grădină”, un mijloc pe care îl împarte cu Pomul Vieții. Pomul cunoașterii este chemat să crească de pe pământ spre cer; seva Pomului Vieții coboară din cer pe pământ și caută seva care trebuie să urce spre cer. Ordinea de creștere este apoi clar explicată Omului, Adam din *Biblie*, într-un limbaj divin clar:

> *Din fiecare pom din grădină, zice Domnul, pentru că ești mâncător, trebuie să mănânci. Dar din pomul cunoașterii celor împlinite și a celor neîmplinite nu trebuie să mănânci, pentru că în ziua în care vei mânca din el, pentru că ești mutant, vei muta*[5].

Asta înseamnă că, dacă Omul ia acest fruct înainte de a deveni, el va muta, dar regresează la situația de „punct de plecare”, așa cum ne amintește jocul de gâște foarte inițiatic, adică în situația Omului animal creat în ziua a șasea a Genezei; acest Om din ziua a șasea este inconștient de polul său „feminin” cu care este încă confundat, inconștient de „cealaltă parte” a sa. Este tăiat în două, în exil de sine. Or, căsătorindu-se cu această „cealaltă parte” interioară lui, femininul ființei sale, el se va putea realiza, ceea ce expune povestea celei de-a șaptea zi a *Genezei*, cea a căii corecte. Dacă Omul devine acest fruct prin calea corectă, el mutează până atinge o îndumnezeire glorioasă. Dar cât de regretabil este că verbul ebraic **mout**, care înseamnă „a muta”, a fost tradus prin „a muri”. Spusa divină devine cea a unui tată bicisnic care își amenință fiul cu pedeapsa dacă nu ascultă, făcând moartea detestabilă și pe creatorul ei și mai detestabil! Să remarcăm, de altfel, că despre fiecare dintre cei trei patriarhi fondatori ai Israelului, în momentul în care părăsesc această lume, se spune că *„își dă suflarea și mută”*.[6]

---

3 Psalmi 116:5.
4 A se vedea definiția acestui cuvânt în *Cheminer avec l'Ange*, A. de Souzenelle și P.-Y. Albrecht, ed. Le Relié, p. 20.
5 Geneza 2, 17.
6 Geneza 25, 8- 35, 29 -49, 33 – 50, 15.

„A-și da suflarea” este verbul **gavo'a**, care se referă fără îndoială la episodul numit „al talanților” în *Evanghelii*, unde Domnul pare să le spună fiecăruia dintre cei trei servitori ai săi: „Ce ai făcut cu suflarea ta?”[7], „suflarea” fiind sufletul, acest feminin al ființei, bogat într-un potențial infinit! Ce ai realizat cu acest potențial? Îl atrag pe cititor în această digresiune pentru a evidenția exactitatea textului biblic și pentru a afirma că Omul, lansat într-o dinamică admirabilă a vieții, fără îndoială cu mult înainte de sosirea sa în lume și cu siguranță în timpul trecerii sale în această lume, este invitat de Dumnezeul său la mutații; acestea sunt, desigur, morți și învieri, dar moartea fizică, cea în care va trebui „să-și dea suflarea”, face parte integrantă din ele; este o mutație grandioasă. Fiecare dintre aceste mutații este condiționată de realizarea unei părți a acestui potențial. Dar umanitatea actuală este încă cea a celei de-a șasea zi, fiecare fiind tăiat de sine, ignorând acest potențial și închis într-o etică de logică binară bine-rău, fără suflare verticalizatoare! De unde necesitatea imperioasă, în situația noastră actuală de exil colectiv devenită tragic norma, de a ajuta Omul să iasă din coconul său animal în care investește forța devenirii sale și compensează această non-devenire prin achiziții de tot felul interne coconului, cea a unui intelect supradimensionat ale cărui roade sunt atunci lipsite de înțelepciune. Și această inteligență, știm prea bine, construiește o lume prometeică sortită morții. Prin urmare, este o chestiune de a-l instrui pe Om, încă din copilărie, despre comoara potențială care îl locuiește și de a provoca aceste mutații în el, fără a aștepta ca dezastrele pe care ignoranța sa le va declanșa să o facă. Căci aceste mutații nu sunt schimbări de stare la orizontală, în interiorul coconului; ele sunt metamorfoze verticalizatoare născute din rupturi radicale cu starea anterioară (cea a coconului, mai întâi), și care dau acces la o lărgire a conștiinței; ele îl fac pe Om să pătrundă în lumi interioare lui, necunoscute lui până atunci și care îl așteaptă. Aceste rupturi radicale sunt chiar scopul a ceea ce erau odată inițierile.

Avem asupra popoarelor numite primitive care le practicau o privire falsată de alunecarea noastră în situația de exil în această lume. Aceste popoare primordiale trăiau o stare primitivă poate, dar mai aproape de ontologia lor, și într-o asemenea intimitate cu sufletul naturii încât cunoșteau profunzimea acestuia și știau necesitatea inițierilor pentru a cuceri în ei înșiși diferitele niveluri ale propriei lor suflete, soră geamănă a naturii. Riturile de trecere pregăteau copiii pentru asta. Cel care prezida la separarea băiatului prepubertar de mama sa, de exemplu, era uneori foarte dureros pentru el și cu siguranță pentru mama care trebuia să cunoască acolo o inițiere importantă de ordinul unui „sabat”, adică o retragere necesară pentru ca în acest vid copilul să se întoarcă spre el însuși și să devină bărbat. Remis în mâinile tatălui și ale bărbaților din clan, copilul trebuia să părăsească apele materne pentru a merge spre focul divin, și pentru aceasta, să fie condus de tată să facă „lucrare bărbătească” în propriile sale ape matriciale interioare lui, femininul ființei sale, în același timp cu a învăța despre sexualitatea sa, în exterior. Toate acestea sunt total uitate, sau chiar disprețuite!

Dacă vorbesc despre inițieri și propun să ne întoarcem la ele în principiu, deoarece ar fi bineînțeles vorba de a readapta forma lor la modernitate, este desigur după ce am reflectat cu autori precum Mircea Eliade, Georges Dumézil, K. G. Jung, sau chiar Pierre-Yves Albrecht, coautor al acestei cărți, de exemplu, ale cărui studii pe acest subiect sunt remarcabile. De asemenea, este pentru că experiența trăită a copilăriei mele a jucat ca o inițiere și m-a învățat să gestionez numeroasele suferințe de copil pe care nu le voi detalia aici, știindu-le comune în diversitatea lor cu atâția alți copii dintre care mulți cunosc încercări și mai dure! Dar în timp ce pentru mulți dintre ei aceste răni le tapetează psihicul, invalidându-le viața de adult, cele pe care viața mi le-a adus mai târziu au fost pentru mine maeștri care m-au condus să pătrund mai mult în aceste lumi întrezărite de la început, și să extrag din ele un surplus de ființă. Cuvântul „inițiere” îmi era desigur necunoscut la acea vreme, dar ceea ce am putut numi era tocmai „surplusul de ființă”. Am adoptat atunci o deviză: „*Timpul nu contează, doar intensitatea contează*”; cântam această frază pe muzica simfoniei a cincea de Beethoven care, la acea vreme, răsuna în mine la octava experienței mele. Numeam atunci „intensitate” acest „surplus de ființă” care nu era altceva decât o extindere a conștiinței; intrasem într-un nou spațiu interior, deci un alt timp. Când, mai târziu, am cunoscut diferitele

7 Matei 25, 15-30

niveluri de lectură ale *Bibliei*, dând să descoperim în Om un potențial infinit promițător de alte spații și alte timpuri, am fost ridicată de bucuria pe care o aduce orice confirmare a unei experiențe profunde și personal trăite. Când mai recent am auzit fizicienii de fizică cuantică, precum Basarab Nicolescu, punând sub semnul întrebării dogma științifică conform căreia nu există decât un singur nivel de realitate, am jubilat. Când Ilya Prigogine, mai ales, vorbește despre fenomene ca fiind cel al unui pendul pus în mișcare și care, atingând cea mai mare amplitudine a sa, ar reveni la punctul său de echilibru și ar fi deodată ca atras, într-o amplitudine și mai mare, de un alt sistem în discontinuitate absolută cu vechea structură - pe care el o numește „structură disipativă” -, am putut recunoaște acolo ceea ce am simțit și ce simte orice ființă care, balansată într-o încercare extremă, trăiește o ruptură radicală cu starea obișnuită pentru a fi ca atrasă în experiența unei alte lumi.

Această ruptură a stărilor experimentate în viețile noastre (mă gândesc la Experiențele Aproape de Moarte, printre altele) nu este, așadar, o realitate subiectivă și îndoielnică, trimisă înapoi la categorii patologice; ci, constatată astăzi cu o finețe extremă în natura profundă a lucrurilor, își impune autenticitatea. Asta mă face să spun cu forță că lumea noastră obiectivată, situată pentru noi la capătul lanțului universului - sau la baza scării sale - își încheie cursa solitară. Ridicând la rang de absolut singura sa realitate și cortegiul său de valori, divinizând materia din care exclude sufletul, Omul devine materie lipsită de suflet. Moare. Prin urmare, provocând aceste discontinuități prin șocuri inițiatice, am putea astăzi să-l facem pe Om să atingă în el imaginația, această carne a universului a cărei coajă dură o cunoaștem doar. A provoca aceste discontinuități ar însemna să aducem cât mai curând posibil Omului, și aceasta încă din copilărie, nu suferința, ci încercarea, învățându-l să nu lupte împotriva ei, ci cu ea, sau chiar să „danseze” cu ea, pentru că are un sens. Sensul se va descoperi doar în integrarea încercării - și aceasta se joacă într-o alchimie secretă a sufletului - astfel încât nu putem decât să o experimentăm și să ne simțim născuți într-o altă dimensiune a sinelui. A sparge această coajă, sau a rupe coconul, pentru a provoca această naștere este, așadar, imperativul absolut. Această coajă a colectivului este, de altfel, pe cale să se fisureze din toate părțile; va antrena în distrugerea sa omenirea dezumanizată care s-a identificat cu ea, în timp ce Omul verticalizat în imaginație, și care, prin urmare, și-a regăsit sufletul, își va continua traversarea lumilor cerești, fără sfârșit, până la Dumnezeu.

Cap. 2 - Ruperea învelișului. Trezirea

„Este interzis să interzici”, striga tânăra generație din mai 68. În spatele acestui oximoron, scris pe zidurile Sorbonei în timpul cutremurului, această generație își exprima refuzul de a se raporta la valorile convenționale - bine și rău, permis și interzis - impuse de bătrânii săi. Conștient sau inconștient, ea exprima o cerere de sens și de libertate, pe care încă nu o intuia decât vag, în cel mai treaz, că adevărata libertate este supunerea față de alte valori, valori ontologice care eliberează și dau sens. Dar nimeni la vremea respectivă nu a fost în stare să le aducă această comoară.

Mulți și-au găsit refugiul în colapsuri patologice, invadând spitalele și alimentând cabinetele psihanaliștilor, cei mai mulți dintre ei dovedindu-se incapabili să recompună ceea ce știau să demonteze mecanic dintr-o inimă rănită. Freud tocmai dăduse frâu liber unei sexualități identificate până atunci cu răul originar, chiar interzisă sau doar tolerată în unicul scop al procreării. „Închide ochii și gândește-te la Anglia”, glumea pe atunci maiorul Thomson, sfătuind o tânără mireasă în noaptea nunții sale! Freud a măsurat ravagiile provocate de această falsă etică, alienarea oamenilor supuși imperativelor sale, infantilizarea lor transformată în obiect al manipulării de către maeștrii eticii.

Cu toate acestea, precum sclavii eliberați fără o legătură adecvată cu ei înșiși, aceste energii sexuale puternice, eliberate de sclavia lor inițială, s-au erijat în stăpâni fără conștiință și, la rândul lor, au devenit tragic de alienante. „Sexualitatea a trecut de la a fi cauza decăderii umanității la instrumentul salvării sale"[8]. Din păcate, Freud nu și-a dat seama de amploarea acestui pericol; fără să vrea, el a jucat rolul ucenicului vrăjitor, deschizând cutia Pandorei - *Pandoroi*, „toate darurile” - fără să știe cum să le gestioneze. Asemenea lui Prometheus, soțul Pandorei, Freud a furat focul din cer, scoțând focul sacru al sexualității din referințele sale celeste. Eros, zeul iubirii, a fost strivit de carul impulsurilor ridicat ca un tron de glorie, infernalul *Merkabah*[9]! K. G. Jung a încercat să canalizeze corect acest foc, dar maestrul din Zurich a fost și este încă respins violent de universitățile noastre, care s-au convertit și ele la noul zeu și la vasta sa curte de tehnologii de ultimă oră și la aberațiile lor. Fără suflet, aceste tehnologii sunt atotputernice și nu mai puțin distructive în multe privințe; ele sunt, de asemenea, formidabile pentru că nu au limite, deoarece comisiile noastre de etică nu pot funcționa decât prin referire la vechile valori și, prin urmare, sunt inoperante.

Nu putem nega însă că cutremurul masiv de pământ, „lovitura de gong” pe care a fost Mai 68, dând semnalul acestei dezalienări sălbatice, nu a fost pentru mulți o căutare a unor valori autentice și a adevăratei libertăți. Puțin interesați de această nouă religie sau repede conștienți de lipsa sa de fundament, ajutați și de o nouă suflare venită din Orient, aceste persoane s-au văzut propulsate în interiorul lor într-o căutare personală de sens. Această constatare ne conduce să vedem cum se conturează de la acea vreme trei mari curente de orientare în viață, care constituie societatea noastră actuală. Pentru marea majoritate, aceasta este compusă din ființe total alienate de aceste false valori și în pierdere de suflet. Ei supraviețuiesc... O proporție mai mică de persoane se lasă cuprinse într-o mișcare reacționară care le conduce să-și reia cârjele religioase sau civic religioase și să îndrepte un registru de legi morale; neînțelegând ce dinamică vitală a făcut ca aceste vechi valori să se prăbușească, ele se refugiază în vechiul, se crispează în integrisme de tot felul, neștiind că ”*Dumnezeu face toate lucrurile noi*”. O mână de oameni în cele din urmă, încercând să trăiască valorile ontologice și tulburătoare pe care le descoperă, speră, construindu-se, să construiască aluatul promis să fie reintrodus într-o zi în aluatul uman pentru a-l face să crească în întregime. Dar aceștia nu sunt mai puțin conștienți de tragica derivă actuală a umanității, de criza economică care nu le este străină, precum și de imperialismul unei tehnologii deificare ale cărei excese desacrează totul și chiar pe Om. Ei știu că lumea este astăzi precipitată într-o moarte care va fi fie definitivă, fie

---

8 Prelegere susținută de filosoful Bertrand Vergely. octombrie 2008

9 Tronul slavei divine drag, evreilor.

prima fază a unei mutații grandioase, în funcție de alegerea pe care o vom face și pe care trebuie să o facem de urgență. Spun „de urgență”, pentru că, dacă ne raportăm la logica paradigmei noastre actuale, jocurile sunt făcute; pragul de reversibilitate al erorilor noastre a fost depășit. Dar există și alte logici care se referă la alte paradigme, adică la diferitele niveluri ale realului încă învăluite în noi, dar ale căror energii vii care le populează se grăbesc astăzi la ușa noastră și ne somează să le realizăm.

Marile mituri ale umanității ne învață secretul. Fizicienii și matematicienii de elită de astăzi le descoperă ca și cum ar veni să confirme, la ora supremă, că purtăm în noi informația. Miturile sunt expresia lor. Ele nu sunt fabule, ci relatări ale istoriei interiorității Omului, cea care prezidează, în consecință, istoricitatea Omului exterior, acesta din urmă fiind obiectivarea primei. Mitul este un prezent care poartă în fiecare moment al relatării sale informaţia despre devenirea umanității și a fiecărei ființe umane în parte; simbolul este instrumentul său de citire. El ne face să "intrăm în misterul" Omului, așa cum indică verbul grecesc **mueïn**, de la care derivă numele său, în misterul identității sale divine și al dinamicii vieții înscrise în el, pentru ca el să o descopere și să o împlinească. Prometeu, despre care am vorbit mai sus, vede dezastrul consecvent gestului său și își dă seama de greșeala sa; el face o întoarcere radicală și va readuce focul furat din cer în forja zeului Hefaistos; Hefaistos îi face atunci să trăiască, nu o pedeapsă, ci inițierea necesară pentru împlinirea sa. În lanțuri pe vârful Caucazului, Prometeu este vizitat în fiecare zi, sub un soare dogoritor, de un vultur care îi devorează ficatul, în timp ce acest organ se reconstruiește mereu mai nobil în timpul celor mai reci nopți. După o mie de ani, simbol al timpului care se abolește în eternitate, Prometeu s-a verticalizat; și-a umplut ficatul cu o beție a împlinirii totale și se lasă acum prins de Vultur, gardianul porții zeilor, care, cu ghearele sale regale, ridică eroul și îl face să șadă printre zei. Două cuvinte sunt aici de o mare importanță: Întoarcere și Inițiere.

Întoarcerea

Prometeu a trebuit să devină foc în forja zeului Hefestus. La fel ca Rûmî, misticul sufi, care a spus: „*Am fost crezut, am fost gătit, sunt ars*”, la fel ca cei trei tineri care au ieșit nevătămați din cuptorul de foc în care fuseseră aruncați de regele Nabucodonosor[10], așa trebuia să devină Prometeu. Dar Prometeu, fratele biblicului Adam, care și-a lăsat soția „Ishah” să fie furată de șarpele diabolic, o abandonează pe Pandora în mâinile lui Epimeteu, „fratele” său. În ambele mituri, dispariția femininului nu numai că îl privează pe om de potențialul de împlinire care se află în feminin, dar îl face, de asemenea, responsabil pentru dezlănțuirea distructivă a acestor energii așa-zis „neîmplinite” atunci când, lăsate în mâinile Satanei, acestea se răspândesc anarhic prin lume. Prometeu își dă seama de acest lucru. Transferul focului în forja lui Hefaistos, pentru eroul grec, înseamnă întoarcerea sa la femininul adâncurilor sale, la soția sa, pe care o smulge din mâinile fratelui său diabolic pentru a o întâlni și a se căsători în nopțile sufletului său, cele din Caucazul rece.

Relatarea biblică nu spune altceva, deși folosește simboluri diferite. Textul celui de-al treilea capitol al *Genezei* ne spune că Adam - Omul - strică fructul din Pomul Cunoașterii oferit de șarpele-Satan. Acum el trebuia să devină acest fruct, pentru că acest pom nu este nimeni altul decât el însuși, a cărui „sevă” trebuie să crească, așa cum am spus mai devreme, până când își dă rodul, NUMELE SFÂNT **YHWH** care, în mitul grec, este simbolizat de focul ceresc. În iluzia de a fi devenit acest fruct, de a se crede **YHWH**, Adam nu mai are nicio considerație pentru „Ishah” a sa, care se lasă „măritată” cu Satana. Dumnezeul biblic îi explică apoi lui Adam consecințele alegerii sale: „*Vei mânca pâine din sudoarea propriei tale nări*”,[11] îi spune el, nu în termeni de pedeapsă, ci pentru a-l face conștient de gravitatea faptei sale, având în vedere legile care guvernează creaturile și care, dacă sunt încălcate, se întorc împotriva celor rătăciți. Dar, în lumina legii divine, Dumnezeu

10 Daniel 3, 27-28
11 Geneza 3, 19

îi arată lui Adam și calea spre posibila sa eliberare, prin **întoarcerea înapoi**. Maestrul divin continuă să-i explice această sclavie și să-i arate limitele ei, spunându-i: „... *prin sudoarea nărilor tale, până când te vei întoarce la Adama, căci de ea te-ai despărțit, pentru că ești țărână și la țărână* ***te întorci****!*”

Calea de eliberare din această stare de sclavie tragică este, prin urmare, **întoarcerea**. De două ori menționat aici, întoarcerea se referă la întoarcerea lui Adam spre *'Adamah*, interioritatea sa, și mai precis spre „praf”, **'Aphar**, fecunditatea sa, care prin această mișcare unică va fi recuperată. Mă explic asupra acestor două cuvinte: *'Adamah* este unul dintre numele femininului lui Adam, adică cel al celuilalt „aspect” interior al său; **‘Ishah** este femininul cu care trebuie să se căsătorească; ea este mireasa, încă voalată atâta timp cât nu este vizitată de mirele care este tot Adamul în partea sa masculină; cuvântul ebraic „mascul”, **zakor**, fiind și verbul „a-și aminti”, indiferent că suntem bărbați sau femei, este „mascul” doar cel sau cea care „își amintește” celălalt aspect al său, **'Ishah**, mireasa. Celălalt aspect al femininului lui Adam, *'Adamah*, corespunde funcției matriciale a acestui celălalt aspect al său, în care este „sigilată carnea”, adică Sământa divină fondatoare a ființei sale. Această matrice - cutia Pandorei în mitul grecesc - este bogată într-un „praf” de energii potențiale care, actualizate prin nunta lui Adam cu **'Ishah** - a lui Prometeu cu Pandora -, vor face să germineze Sămânța și vor da creștere sevei Arborelui; ele „vor forma pe Adam[12]”, îl vor informa, dându-i cunoașterea și revelația NUMELUI său. Această dinamică a creșterii este „fecunditatea” ontologică a fiecărei ființe umane, **phar**, înscrisă cu forță în cuvântul „praf”, **'aphar**. Același cuvânt propune «deschiderea», litera **phé**, a unei „treziri”, **'er**! Departe de a fi o condamnare, potrivit lecturii obișnuite, această spusă divină este cea a iubitului care vede cu durere cum se îndepărtează iubita sa și o cheamă la el, așa cum face în inima *Cântării Cântărilor*:

Întoarce-te, întoarce-te, Shulamite,
Întoarce-te, întoarce-te,
și vom vedea în tine.[13]

Ar fi mai corect să spunem că fiecare ființă umană, în fiecare moment, este responsabilă pentru alegerea vieții sale. Dar este cert că umanitatea, acest mare Adam, chipul lui Dumnezeu, fiind UNA în profunzime, este înzestrată cu o conștiință universală încă voalată; această conștiință, de-a lungul secolelor, s-a întunecat atât de tragic încât l-a determinat pe Om să stabilească ca normală starea noastră actuală de exil, în care diabolicul Satan, inițiatorul ei, s-a făcut Prinț în locul Domnului. Cu toate acestea, Domnul este Prințul, ascuns în inima „Principiului” fondator al creatului; el este cel care construiește identitatea Omului, cel care îi induce acestuia orice dorință și orice întrebare. Cine este acest Domn?

12 Geneza 3, 7
13 Cântarea Cântărilor 7, 1

Cap. 3 - Cine este acest Domn?

Bazându-mă în esență pe textul biblic pentru a merge către acest Prinț și pentru a încerca să descopăr lucrarea sa în „facerea” divino-umană a împlinirii Omului, trebuie să îl lămuresc pe cititor asupra naturii limbii ebraice. Aceasta nu este un discurs, ci un dans și un cântec.

În trecut, cuvintele din textul *Torei* erau toate ținute de mână și formau o veselă farandolă șerpuitoare, ale cărei împletituri vrăjeau meditatorul până la punctul de a-l duce uneori în transe pentru care unii nu erau pregătiți. Așa că, într-o zi, înțelepții preocupați de transmiterea corectă a cunoașterii au decis să pună capăt acestui dans ocolitor; au luat literele și le-au transformat în cuvinte, fraze extrem de savante al căror mesaj unic nu putea ajunge decât la intelectul cititorului care fusese smuls din dansul său. Cu toate acestea, acești înțelepți știau că tăierea textului îl mutila, lăsându-i cititorului doar primul nivel de semnificație, **Pshat**-ul, chiar primul nivel, cel mai simplu din *Pardès*[14]. Acum farandolele urcau în Pardes, „livada”, care oferea meditatorului fructe din ce în ce mai suculente care, odată asimilate, îi deschideau porțile propriei sale livezi, aceasta din urmă referindu-se la „Grădina Edenului”, grădina bucuriei pe care „Dumnezeu a sădit-o” în Adam, în Răsăritul său[15]. Dar înțelepciunea înțelepților nu trebuie oare să piară?[16] În acest caz, nimic nu ne împiedică să refacem cercul și, călăuziți de Domnul divin care se află atunci în mijlocul lui, să mergem să ne îmbătăm cu fructele Iertării. „*Pentru că ești un mâncător, trebuie să mănânci*” din aceste fructe, îi spune Dumnezeu lui Adam.[17] Este atunci când, în deschiderea *Cărții Genezei*, auzim și gustăm:

Bereshit Bara 'Elohim
”La început Dumnezeu creează »
care poate fi înțeles:
Bara Shit Bara 'El Hayam
„(Innomabilul) creează, pune la fundament;
(litera Yod) creează spre mare”
care poate fi auzit din nou:
Bar 'Eshit Bara 'El Hayam
„Un fiu îl pun în vedere, spre mare.”

Văd apoi „clipind”, în aceste trei lecturi, mica literă Yod înscrisă în inima cuvântului **Shet** care este „fundamentul”, ca simbol al „Fiului” pe care Dumnezeu îl pune „în vedere, spre mare”, adică „în apele de jos” descrise în a doua zi a Genezei. În această abordare, litera Yod se impune ca simbol al „seminței Fiului” pe care Dumnezeu o pune ”în vedere”, fie în alteritate (proces de diferențiere) și care fundamentează creatul. ”La început este Yod”, s-ar putea citi. Or litera Yod este încărcată cu Sfântul NUME **YHWH**; este „sămânța Sfântului NUME”, el însuși rodul Pomului Cunoașterii. Aceasta înseamnă că creatul conține în el toate informațiile devenirii sale, de la sământă la fruct. El evoluează în mineral, vegetal, animal, apoi Omul - Adam din Geneză; dar, de fapt, Omul este mai întâi Om-animal, cel din a șasea zi a creației, cel care suntem încă astăzi și care este chemat să se desprindă de *ganga* sa animală pentru a fi Om care el însuși are vocația de a deveni Dumnezeu, **YHWH** - adică Fiul împlinit în dimensiunea sa de eternitate. Acest Om-animal, în relatarea celei de-a șaptea zi (al doilea capitol al *Genezei*), este calificat drept *'Adam 'Ayin*. Tradus prin „nu există Adam”, cuvântul **'Ayin** fiind înțeles de exegeți ca o negație absolută. Să observăm mai întâi că fraza este trunchiată, deoarece ceea ce ni se spune este că „Adam nu este încă pentru a cultiva *'Adamah*”, aceasta înseamnă că Adam creat - pus în „vederea divină” în a șasea zi a Genezei - este bine acolo, dar că este incapabil să-și cultive ființa interioară cu care este încă confundat. În

14 Pardes: fiecare dintre litere introduse într-un nivel mai profund de lectură - sau mai înalt! - **Pshat**: „simplu”. **Rémoz**: se „sclipește”. **Darash**: „a scruta”, dar și „a cere”. **Sod**: „secret”.
15 Geneza 2, 8
16 Isaia 29, 14
17 Geneza 2, 16

această a șaptea zi, ziua în care Dumnezeul creator se estompează pentru ca creatul să vină în plină libertate, se va opera un proces de diferențiere între Adam și 'Adamah-'Ishah, „la imaginea” aceluiași proces care l-a diferențiat pe Adam de Dumnezeu. Vom vedea că acesta va fi scopul inițierilor de a conduce adolescentul la această a șaptea zi pe care lectura dezastruoasă a acestei relatări biblice a evacuat-o.

Dar, aș vrea să trec la esențial și să mă întorc la misteriosul **'Ayin**, intraductibil, indefinibil, ca și cum ar aparține unei limbi ascunse care s-ar oferi cuiva care nu a venit încă în noi. Traducându-l prin „nimic”, exegeții nu au observat că este, de asemenea, adverbul interogativ „unde”? Apoi aud marele mistic sufit, Rûmî, sfătuindu-și discipolul această minune: „Caută răspunsul în același loc de unde ți-a venit întrebarea”[18]. Am putea apoi medita la acest Adam ‘Ayin la începutul celei de-a șaptea zi a Genezei și să punem întrebarea: Unde este Adam de la începutul acestei zile a șaptea? În baletul literelor **‘Ayin**, se răspunde atunci la sfatul lui Rûmî. Să mergem mai departe și să auzim cu profetul Ieremia[19] gemetele lui Rahela, soția patriarhului Iacob, care „își plânge fiii care nu mai sunt”. Traducătorul sclav al istoricilor face din nou o greșeală gravă. Rahela, spune textul, „refuză să fie mângâiată pentru fiii ei **Ki 'Eïnenou**”, ceea ce înseamnă „pentru că sunt în **‘Ayin**”. Convergența textului *Genezei* și a celui al lui Ieremia ne permite apoi să vedem litera Yod scintilând în inima lui **‘Ayin** ca și cum ar fi încă blocată de cele două însoțitoare ale sale. Când va avea puterea să le îndepărteze, cuvântul va deveni **‘Ani**[20], care este pronumele personal „eu”, ca și cum **'Ani**, „eu”, ar fi răspunsul inclus în întrebare și ar spune: „Iată-mă”. Asta înseamnă că Rahela își plânge fiii - „fii Omului”, adică „interiori Omului” -, pentru că încă nu sunt. Adamul 'Ayin din a șasea zi a Genezei este și acesta, cel care nu este încă un Adam adevărat, pentru că Yod al persoanei sale este reținut în stare de sămânță. Această sămânță nu va germina decât în a șaptea zi, când Duhul Sfânt va sufla în nările lui Adam o suflare de viață și Adam, care și-a exprimat mai întâi dorința de Dumnezeu, va deveni „suflet viu”. Cuvântul „sămânță”, **Zer'a**, în ebraică ca și în arabă, este cu siguranță originea lui „zero” nostru francez, ultima literă a lui **Zer'a** nemaiexistând în limbile noastre europene și fiind transliterată prin „O” latin. Or, „zero” nu este nimic, și totuși toate matematicile se bazează pe el! Sămânța nu este nimic, dar este promisiunea întregului creat! „Dumnezeu creează totul”, Eu **‘Ayin**, spune Cartea Macabeilor.[21] „Din nimic”, spune traducătorul oficial. „Din Yod”, Cuvântul lui Dumnezeu în stare de sămânță care trebuie să moară în pământ pentru a crește, este mai corect de spus. Sfântul Ioan Evanghelistul confirmă acest studiu când își începe *Evanghelia* cu această afirmație fulgerătoare: *„La început a fost Cuvântul*.” Și am putea adăuga, referitor la Omul din ziua a șasea: Cuvântul - Yod - închis în matricea lui **'Ayin**. Pe de altă parte, ne este permis să ne îndoim că este vorba despre verbul „a crea” în acest discurs al Macabeilor. Originalul acestei cărți este pierdut; scrisă probabil în ebraică, a fost tradusă în greacă, deci într-o limbă care confundă „a crea” cu „a face”. Or, verbul „a face”, **'assoh**, este cel scris, fie că este în traducerea în franceză a acestui text de André Chouraqui, fie în evocări biblice similare:

„Ah! Doamne YHWH, iată, tu faci cerurile și pământul” (Ieremia 32:17).

„Ajutorul meu vine de la Domnul YHWH care face cerurile și pământul” (Psalmul 121:2).

Acest lucru confirmă certitudinea de a traduce Macabeii cu acuratețe spunând:

„Dumnezeu face totul din sămânța Sa - Yod.”

Această lungă digresiune a avut ca scop detașarea literei **Yod** de textul biblic și cântarea identității sale, căci ea, icoana Domnului, principiul întregii vieți, este cea care va lumina acum studiul nostru.

Acum spuneam, terminând capitolul precedent, că acest principiu al întregii vieți, simbolizat deci de litera Yod, induce în Om orice dorință și orice întrebare. Asta înseamnă că „răsturnarea”

---

18 Mathanawi III, 1120 a lui Rûmî.
19 Ieremia 31, 15
20 Aceeași literă Noun, dar alungită în poziția finală.
21 II Macabei 7, 28

despre care am vorbit mai sus nu se va face decât sub forța puternică a dorinței generatoare de întrebări esențiale, la care o educație adevărată și corectă, chiar inițierile, ar trebui să conducă copilul, adolescentul sau adultul, deoarece creșterea lui Yod este o muncă divino-umană. Câteva exemple biblice ne vor confirma acest lucru. În primul mit: Cain este prima generație a lui Adam exilat de el însuși și în iluzia de a fi devenit zeu, adică de a fi „achiziționat" (**Qanoh**, verbul a dobândi) Yod. Această literă, am văzut-o, este încărcată cu Sfântul NUME YHWH, despre care mistica evreiască ne spune că este o Sabie[22]. Sabia este evocată în toată *Biblia*, chiar și în *Evanghelii* când Hristos spune: „Nu am venit să aduc pace, ci Sabia"[23], Dar, când Omul nu construiește Sfântul NUME, Sabia, în interiorul său, devine cea care ucide în afara lui. Prin ea, prin Verbul său, Cain îl ucide pe Abel. O lege tragică, ontologică, aceea, și pe care lumea noastră a ucigașilor trebuie să o cunoască cât mai repede. Aici este rolul Bătrânilor de a-i învăța pe cei mai tineri aceste structuri inevitabile ale creatului, legile Verbului! În Cain, ca și în generațiile următoare, Yod va fi, de asemenea, investit în dezvoltarea unei inteligențe fabuloase care îl face pe Om să se creadă stăpânul universului. Ce are el atunci de a se mai încărca cu un alt stăpân? Numele celei de-a cincea generații *Meḥouyaël* înseamnă „cel care uită de Dumnezeu". Dar iată că, atunci când el generează a șasea generație, numele său devine *Meḥiyael*; litera Yod s-a introdus pe furiș în el. Asta înseamnă că cel de-al șaselea descendent va fi lucrat de Verbul divin, a cărui sământă începe să dea o informație nouă. Putem înțelege numele celei de-a șasea generații *Métoushoël* ca fiind cel „care cere moartea" atât de mare este suferința, dureri ale nașterii poate ?, pentru că putem citi, de asemenea: „cel care cere o **mutație**." Verbul divin își face lucrarea, iar a șaptea generație se mută; este cea a lui Lemek, cel care în „încercare", **maḵ**, a „învățat" - litera **lamed**-, cel care, în curând, într-un alt corp de balet al literelor sale, își va găsi regalitatea, **Meleḵ**, „regele". Aceasta înseamnă că Yod în Cain, oricât de ucigaș ar fi, nu este mai puțin prezent în inima primelor șase generații, într-o matrice, aceea a lui **'Ayin**, adică a lui **An**, cuvânt care singur este, de asemenea, întrebarea „unde?". Aici, în Cain, matricea este cuvântul **qen** care înseamnă „cuibul"!

Dincolo de toate greșelile Omului, de deturnările sale cele mai dramatice ale lui Dumnezeu, de crimele sale, Yod-ul său cuibărit se coace în el. Yod este divin și nu poate fi distrus; satanizat o vreme, este întârziat în coacere, dar nu poate fi distrus. Abătut de dinamica sa corectă, este o sursă de suferințe teribile, care, de la persoană, se extind la colectiv. De unde și necesara intervenție a colectivului pentru a medita la Yod încă din copilărie prin ritualuri de trecere, apoi inițieri. În mit, în a șaptea generație a acestor "ucigași", ca în a șaptea zi a Genezei, Yod germinează. Adam 'Ayin devine „Eu", **'Ani**, „suflet viu" în persoana sa. Cain devine Lemeḵ și curând Meleḵ, „regele" regatului său interior.

Regăsim această lege a trecerii, pe care o numesc „a șaptea", într-un mod foarte concret în trecerea de la a șasea la a șaptea lună de viață intrauterină a oricărui făt uman. În a șasea lună, formarea anatomo-fiziologică a copilului este finalizată; copilul este viabil; dar dacă mai stă încă trei luni în pântecele matern, este pentru că Yod-ul fondator al persoanei sale maturizează acolo o nouă informație care, mai târziu, în viața sa de Om-animal, îi va permite să treacă de la starea de „Adam 'Ayin" la cea de Om „capabil de Dumnezeu", adică capabil de trezire și de mutații până la a deveni Dumnezeu. Miturile grecești nu ignorau acest lucru: ei îl făceau pe eroul lor Dionysos să fie purtat în pântecele lui Semele, Luna, în primele șase luni de viață intrauterină a copilului, apoi în coapsa lui Zeus, tatăl său, regele cerului și adevăratul soare, în ultimele trei luni. De asemenea, numeroși, în aceeași tradiție, sunt eroii concepuți de vizita făcută în aceeași noapte de un zeu, apoi de cea a unui om, mamei copilului. Aceste două paternități spun cele două identități ale copilului, una complet umană va fi trăită în prima parte a vieții sale, cealaltă, divină, va face obiectul trezirii sale la adevărata sa natură. Această etapă de „trezire" a Omului în cursul vieții sale în această lume corespunde unei experiențe numite „numinoasă" de C. G. Jung, celei de intrare în rezonanță a Omului cu Dumnezeul său, Yod-ul său. Voi dezvolta acest lucru în capitolul următor. Ceea ce vreau

22 Zohar III, 274 b
23 Luca 12, 51

să spun încă în acesta se referă la starea lui Adam ‘Ayin în care se află în prezent umanitatea noastră; desigur, ea este încă acolo, dar - și voi vorbi aici ca creștină - cred că ea a trăit ceea ce corespunde în mit introducerii lui Yod în numele lui *Meḥiyaël*, care dă naștere celui de-al șaselea descendent al lui Adam prin Qaïn, în momentul nașterii lui Hristos. Anterior, evreii formaseră „poporul ales”, ca un organ privilegiat în marea lume adamică, la urcarea lentă a lui Yod. Maria primește vizita îngerului în a șasea lună a anului; umbrită de Duhul Sfânt, ea o vizitează pe verișoara sa Elisabeta, însărcinată cu Ioan Botezătorul. Ioan Botezătorul începe a șasea lună de viață intrauterină; el tresare în pântecele mamei sale întâlnindu-l pe Yod în Maria; or, despre el, Hristos va spune mai târziu:

> *Legea și proorocii au subzistat până la Ioan; de atunci, Împărăția lui Dumnezeu este vestită și fiecare trebuie să folosească violența pentru a intra în e*a[24].

Din aceste cuvinte putem concluziona că Ioan recapitulează simbolic, în primele cinci luni ale vieții sale intrauterină, primele cinci luni de gestație cosmică a întregii omeniri. Ioan va fi decapitat la ordinul lui Irod. Un nou „cap” este așezat pe umerii omenirii care intră astfel, cu Yod, în a șasea lună de gestație. Cu Hristos-Yod, sământa divină moare în pământ și învie „Germene”, ceea ce profetul Zaharie anunța, spunând:

> *Astfel vorbește Domnul oștirilor:*
> *iată, voi face să vină robul meu, Germenele*.[25]

De atunci, omenirea geme cu **Métoushoël** în durerile germinației; la fel ca el, își cere moartea... sau mutația! Dar acum intrăm în a șaptea lună a acestei dinamici ireversibile de creștere. Niciun guvern legat de valorile puse în aplicare de Adam ‘Ayin de ieri nu poate guverna noul Adam de astăzi. Valorile religioase care până acum au ținut împreună Adam 'Ayin din punct de vedere social nu mai „coroborează” nimic în afară de mica turmă pe care multe dintre ele continuă să o infantilizeze prin menținerea ei în categoriile lor moralizatoare. Bătrânul, încă inconștient, se ridică în toate direcțiile împotriva instituțiilor devenite învechite, dar habar nu are cum să își gestioneze propria naștere. Trebuie să-l ajutăm urgent pe acest mare Adam al „zilei a șaptea” să primească suflarea lui Dumnezeu în nările sale și să devină un „suflet viu”; trebuie să-i punem urgent în mâini frâiele viitorului său drept și regal.

24 Luca 16, 16
25 Zaharia 3, 8

Cap. 4 - Un eseu despre „fiziologia YOD-ului” în corpul subtil al omului

Matricea apei

Această prezență divină în om, simbolizată prin litera Yod, este cea care „face cerul și pământul” în interiorul său. Această „făurire” - după cum sunt de acord toate tradițiile - determină fiecare ființă umană să își asume gestația „seminței sale divine”, Yod, în interiorul său, și să treacă prin diferite uși pentru a face acest lucru. Aceste porți se deschid spre trei matrici succesive, sau trei etape foarte distincte ale lui **‘Adamah** în timpul său pe acest pământ; acest pământ este el însuși o matrice colectivă pentru marele Adam și, prin urmare, pentru fiecare dintre ființele care trăiesc pe el între cele două porți ale nașterii și morții. Aceasta înseamnă că fiecare ființă umană este invitată să parcurgă lăuntric întreaga cale umană în timpul vieții sale, între naștere și moarte, participând în același timp la calea pe care umanitatea în ansamblul său a fost angajată de milenii. Este ușor de înțeles cum mulți oameni se pot identifica cu colectivul, în timp ce alții, care se află înaintea colectivului, se simt dureros de neacordat cu acesta!

Aceste matrici, o reamintesc, sunt de trei ordine: matricea apei, la nivelul abdomenului, matricea focului, la nivelul toracelui, și matricea craniului. Ele sunt locuri de trecere de la un câmp de conștiință la un altul mai înalt, până la accesul la cunoașterea totală, rodul Arborelui a cărui sămânță este Yod. Ele implică morți și nașteri gemene în același leagăn al vieții. Numele ebraic al lui 'Adam poartă acest program: **'Em** este "mama"; iar cuvântul care face obiectul literei **daleth** înfiptă în inima cuvântului "mamă" este "poarta". Fiecare ființă umană, bărbat sau femeie, are o vocație de maternitate, esențială aceasta, interioară ei, și trebuie să treacă prin porți pentru a construi pornind de la Yod, "Fiul Omului", YHWH. Aceasta este dinamica vieții la care ar trebui să ajute inițierile. Omul-animal care trăiește în prezent pe pământ în matricea colectivă a apei pe care o voi descrie nu are încă nicio idee! Matricea apei este un pământ al uitării; se bazează pe primele zece vertebre ale coloanei vertebrale, cinci sacrale, cinci lombare. Sămânța divină, Yod, sămânța Arborelui Cunoașterii care este Omul, este ascunsă secret în această matrice la nivelul *sacrumului*, la baza coloanei vertebrale, dar, desigur, și în fiecare celulă a corpului, care recapitulează întregul corp. Sămânța, Yod, pare să fie depusă cu dragoste acolo de "floarea Arborelui Vieții" care, el, simbolizat de măduva spinării, coboară de la vârful craniului, "cerul Omului", de-a lungul coloanei vertebrale, până la *sacrum* - aceasta în primele trei luni de viață fetală; în a patra lună, măduva spinării urcă până la a doua vertebră lombară. La acest nivel, seva Arborelui Vieții "înflorește" în **Phrat**. Această sevă este descrisă în al doilea capitol al *Cărții Genezei* ca un râu, "Fluviul UNU", divin, cel al iubirii nebune a lui Dumnezeu pentru Om. "Se împarte în patru capete" dintre care fiecare prezidează una din cele patru etape ale drumului Omului, așteptând ca Omul să ajungă acolo pentru a-și distribui focul; și Omul ajunge acolo doar în propria sa desfășurare de iubire pentru Dumnezeul său. Această ascensiune a iubirii se exprimă în cea a sevei Arborelui Cunoașterii, reținută în întregime la început, la nivelul *sacrum*-ului, în sămânța sa, Yod. Energia vitală a acestui nivel al *sacrum*-ului este numită în mistica evreiască Yesod, adică "fundamentul" sau "secretul lui Yod"! La rândul său, ultima parte a sevei Arborelui Vieții, numită **Phrat**, "ceea ce înflorește", ajunge la nivelul celei de-a doua lombare, ca pe niște labe de catifea, și se scufundă *incognito* în pântecele Omului-animal; ea transportă informații venite de mai sus, adică din lumea imaginară, dar nu se impune. Se propune doar Omului în intuițiile sale, în darurile sale, în visele sale și îi asigură discret viața până în funcțiile sale fiziologice. Or, acest pântece al Omului-animal, în corpul său

subtil, adăpostește matricea sa de apă. În ea, în prima etapă a vieții sale, acest Om-animal este înecat, identificat cu "peștii" care îl locuiesc, adică cu "praful" de energii potențiale pe care va trebui să le realizeze, dar care, în această stare, aleargă în toate direcțiile și rămân "neîmplinite".

O lege morală bazată pe paradigma dualistă a binelui și răului, a permisului și nepermisului, compensează această dezordine și stabilește o structură și o ordine pentru această etapă a vieții, la fel cum se ridică o schelă înainte de construcția propriu-zisă (schelă care a fost practic distrusă în mai 68 în contextul colectivului istoric actual). În această etapă, s-ar părea că nu se întâmplă nimic în ceea ce privește evoluția lui Yod; sămânța divină pare înghețată, ca și cum ar fi sterilizată; acest lucru este exprimat, de altfel, de ceea ce simbolizează starea biologică inițială a cuplurilor sterile din *Biblie*. Totuși, aceasta ar însemna să uităm că în acest pântece se întâlnesc sămânța Arborelui Cunoașterii și floarea Arborelui Vieții care a semănat-o; și amândouă, ca cei doi poli ai unui magnet, sunt doi iubiți divini, Dumnezeu 'Elohim și Omul, feminin în fața Dumnezeului său, pe cale de a deveni zeu, YHWH. Ei se caută și se atrag reciproc în inima inconștientului uman, funcția esențială a măduvei spinării fiind aceea de a „subtiliza” seva Pomului Cunoașterii pe care munca Omului o va fi separat de „gros”.

„Veți separa subtilul de gros pentru a face Unu”, spune Hermes Trismegistus.

Cei doi Arbori lucrează apoi subliminal pentru a conduce individul prin labirintul esențial al acestei etape aparent sinuoasă, chiar dureroasă; dar obstacolele puse în calea acestei inițieri divine de către persoana în cauză duc la suferințe și mai mari. Aceste obstacole sunt cel mai adesea de origine parentală sau chiar socială, tați, mame, pastori, profesori, ei înșiși sclavi ai acestei etape, care îi împiedică pe tineri să trăiască experiențele necesare evoluției lor, prinzându-i în angajamente liniștitoare conform standardelor acestui nivel, dar care îi îngheață în absurdul de care o morală primitivă îi ține prizonieri. Din păcate, acesta este reversul inițierii, o „eschivare de la inițiere”, cum o numește Pierre-Yves. Adesea, de asemenea, adolescentul se menține în labirint fără ajutorul direct al părinților, ci printr-un narcisism blocant.

Mitul care ilustrează acest „absurd” este cel al lui Tezeu, eroul grec care traversează labirintul pe drum direct, fără să greșească, datorită revelațiilor pe care i le face Ariadna, femininul său cel mai întunecat; ajuns în inima labirintului, Tezeu îl doboară pe Minotaur, care nu este altul decât el însuși în identitatea sa divină, Yod-ul său, cu forța brutală a ființei sale animale, măciuca sa de piele în loc să-l integreze cu Spada sa regală. Cain îl ucide pe Abel! Tezeu iese din labirint întorcându-se înapoi, datorită firului tragic pe care i l-a dat Ariadna și pe care l-a derulat pe tot parcursul venirii sale; el se întoarce la Atena pentru înmormântarea regelui, tatăl său. Tezeu și-a ucis dimensiunea regală; el nu se va împlini. Rătăcirea, sursa de eroare a acestei prime părți a vieții, trebuie trăită. Un aforism al Părinților spune tot despre aceasta: „*Nu întreba niciodată pe cel care își cunoaște drumul, de teamă să nu greșești*.” În schimb, în aceeași tradiție greacă, Oedip, împins nu de o dorință de glorie ca Tezeu, ci de certitudinea intimă că el este de o altă origine decât cea primită de la părinții săi biologici (adoptivi), se adresează Pythiei din Delphi - cuvântul lui Dumnezeu din cer - și îi pune întrebarea esențială: „*Cine sunt eu?*” Pythia folosește o vicleșug divin într-un răspuns corect, dar, în imediat, de neînțeles pentru Oedip. Strivit de ceea ce aude din verdict, el pleacă rătăcind; el își asumă labirintul în timpul căruia creierul său limbic integrează, fără ca el să știe, informații prețioase; dar șocul întâlnirii cu „minotaurul” său, sfinxul strangulator, va face ca această cunoaștere să se precipite la nivelul cortexului conștient al creierului său; de aceea, el va ști să răspundă la întrebarea pusă de sfinx. Orașul sfânt Theba, care i se deschide apoi, va fi pentru Oedip matricea sa de foc în care va ajunge la regalitate, Colonos, cea a craniului, unde va fi îmbrăcat cu dimensiunea sacerdotală. Să rămânem încă un moment în această culoare a Greciei, alături de cei doi eroi ai săi, pentru a ilustra momentul foarte precis pe care îl trăiește Omul în inima matricei sale de apă, când intră brusc în rezonanță cu cerul și cu propria sa identitate divină. Acesta este momentul în care Sămânța sa, Yod-ul, care a evoluat fără zgomot, a atins nivelul celei de-a

doua vertebre lombare în spate, cel al ombilicului în față, și a întâlnit brusc **Phrat**. Spun „brusc” pentru că experiența este ca magică, ireală, dintr-o realitate diferită de cea obișnuită și diferită pentru fiecare. C. G. Jung, am spus-o, o califică drept „numinoasă”; Omul intră în rezonanță cu Dumnezeul său. Oedip o trăiește în întâlnirea sa cu Pythia, pentru că, dacă nu înțelege discursul augurului, acest discurs îl bulversează interior și determină continuarea căutării sale; îi dă forța de a-și ucide tatăl demonic - referință la Satana, în botezul creștin, și strigăt ieșit din adâncurile tinereții inconștiente a lui Mai 68: „*Ucide-ți tatăl*”. Oedip ajunge la porțile orașului sfânt, Theba, simbolul matricei de foc, pe care o păzește sfinxul. În cazul lui Tezeu, acesta este momentul în care, folosindu-și forța fizică animală, ridică stânca unde erau ascunse însemnele sale regale destinate să-i fie remise la momentul potrivit de mama sa. Apoi pare că, în acest caz, momentul nu este determinat de dumnezeul cerului, ci de tatăl demonic pe care el, Tezeu, nu-l va ucide și care îl va instala pe erou în certitudinea că este deja un zeu. Cu excepția cazului în care Tezeu este rectificat ulterior, experiența sa nu poate fi investită decât în umflarea egoului său, o căutare a celebrității și a diverselor măreții în lume - și de aici inițierile propuse au mai mult decât oricând sensul lor! Tezeu nu va fi readus pe calea cea dreaptă, el își va sfârși zilele înecat în mare, unde va fi împins de un „prieten” de pe o stâncă! Înecat de orgoliul său în matricea sa de apă, pe care, în realitate, nu o va fi părăsit[26]!

Dar să ne întoarcem la timpurile biblice. Această etapă a inconștientului colectiv este descrisă în mitul lui Noe și se exprimă în violența și corupția cu care este afectat pământul. În mijlocul acestora, Noe este un om drept și corect; „sămânța” sa s-a apropiat de Dumnezeul său și, dintr-o dată, Dumnezeul său este în fața lui. În acel moment, Noe trece prin experiența fundamentală care va determina dacă se va întoarce sau dacă va refuza, de frică, să intre în acest necunoscut înfricoșător. Dumnezeu îl instruiește cu privire la legea ontologică ineluctabilă, potrivit căreia starea interioară a umanității nu poate fi tradusă decât în evenimente exterioare care vor copleși lumea - nu ca o pedeapsă, ci pentru că interiorul și exteriorul sunt cei doi poli ai aceleiași realități - și acest lucru va grăbi desăvârșirea lumii. Acesta este motivul pentru care Dumnezeu i-a spus lui Noe:

Iată, împlinirea întregii făpturi vine sub ochii mei [27]...

„Carnea”[28], **Bassar**, fiind Yod-ul. Așa că Dumnezeu își continuă instrucțiunile și îi spune patriarhului:

Dar în ceea ce te privește, construiește o arcă și adu în ea soția ta, fiii tăi și toate animalele[29] ...

Arca va fi pântecele de foc al lui Noe; soția sa este femininul său interior; cei trei fii ai săi, cele trei componente ale Numelui Sfânt, adică cele ale lui Yod la începutul lucrării sale, în interiorul arcei[30]; iar animalele sunt „praful” lui *Adamah*, cel al energiilor care vor fi lucrate pe nicovala fierarului divin! Noe se supune Dumnezeului său; el va fi „Fiul”, Noe-**Ben**, și va intra „beat și gol” în matricea craniului, cortul său, în care se vor împlini misterele unirii sale cu Dumnezeu.

Să ne uităm la Avram, primul patriarh al Israelului. Împreună cu soția sa, Saraï, forma un cuplu steril, dar ascultând de porunca divină „*Du-te la tine însuți*[31]”, el părăsește tot ceea ce constituia lumea copilăriei sale. Pe drum, el este oprit de o prezență copleșitoare, cea a lui

---

26 A se vedea Annick de Souzenelle, *Œdipe intérieur*, publicat de Albin Michel.

27 Geneza 6, 13

28 **Bassar**, „carnea”, nu este trupul, ci Yod-ul. Acest cuvânt este o contracție a primului cuvânt din *Geneza* **Bereshit**, „în principiu”. Prin urmare, **Bassar** ar putea fi tradus „în prinț”, iar prințul este Yod-ul.

29 Geneza 6, 14-22

30 A se vedea *Le Symbolisme du corps humain*, p. 146.

31 Geneza 14, 17-24

Melkitsedeq, al cărui nume înseamnă „Regele dreptății” și despre care se mai spune că este și „Regele lui *Shalom*”. **Tsedeq**, „Justiție”, este celălalt nume al energiei situate la nivelul sacrului, Yesod, «temelia» sau „secretul lui Yod”. Melkitsedeq domnește peste acest început al vieții lui Yod în 'Abram, iar dacă el este numit „Regele lui *Shalom*”, înseamnă că domnește și peste împlinirea totală a patriarhului. ‘Abram întâlnește în sine plecarea și sosirea ființei sale, (în greacă „Alfa și Omega”) Mesia; a fost prins de Domnul său! Bulversat, ‘Avram își continuă drumul, dar era un alt om. El nu o mai vede pe femeia sa, Saraï, ca pe soția sa în lume, ci ca pe o soră, femeia sa care nu este încă căsătorită cu el. Ca un bun Satana, Adversarul în persoana lui Faraon încearcă să i-o fure, dar avertizat divin, i-o predă lui ‘Abram care știe acum că doar cu ea, „sora” lui, **'ahat**, va putea să-și facă „unitatea” **'ahat** (același cuvânt!). Și curând s-a căsătorit cu ea. Sterilitatea este ridicată și Yod-ul care era pecetluit în numele lui Saraï izbucnește în râs și se împarte în doi **hé**, unul constituind noul nume al Sarah, celălalt al lui ‘Abraham. „Fiul” născut din această fecunditate dobândită este Ytshaq, „râsul”, râsul cosmic care zguduie pământul, dar și primele roade ale Numelui Sfânt: Yod-He-Waw-He pentru evrei și ale lui Mesia în lume.

Acest moment al întâlnirii lui Noe cu Dumnezeul său, al lui Avraam cu Melkitsedeq, al fiecărui om cu Domnul său, este momentul decisiv al eternității în viața omului-animal. De dragul acestui articol, nu pot da prea multe exemple, ci le voi menționa doar pe cele mai cunoscute:

- Cel al lui Jaqob, fiul lui Isaac și al treilea patriarh al lui Israel, care Îl vede în vis pe Domnul său în vârful unei scări străbătute de miriade de îngeri. El este acolo, așteptându-l. Jaqob știe că acum trebuie să urce acea scară și să devină NUMELE său. El ia calea.[32]
- Cea a lui Moise, care tocmai a părăsit Egiptul, o țară de robie și rătăcire în care a ucis un om; ca ucigaș, el are revelația bruscă a sclaviei sale interioare! Părăsește Egiptul, se căsătorește cu o străină, naște un fiu, toate evenimente care pot fi înțelese ca simboluri ale ființei sale interioare; deodată are experiența incredibilă de a vedea un tufiș care arde fără a se mistui; se apropie de el; se aude o voce care îi dezvăluie NUMELE: „Eu sunt cel care devin”[33].
- Aceasta este povestea apostolului Pavel, care este oprit violent în drumul său spre Damasc pentru a lupta împotriva impostorului, Iisus din Nazaret. Dintr-o dată, a fost transportat „în al treilea cer”, spune el[34], și l-a văzut pe cel pe care îl persecuta revelat a fi Domnul său.

Toate acestea, mici semințe, au revelația Fructului care devin și care este. Aceste diferite întâlniri istorice sau mitice au loc, așa cum am văzut, în momentul unic în care Yod-ul acestor ființe, adevărata lor identitate, li se dezvăluie în contactul cu „floarea” Copacului Vieții. Acest moment este sacru; este momentul în care **germenele eclozează**. Trezirea bruscă! O trezire a inimii, o trezire a conștiinței; un nou pământ se construiește în Om; el începe să se îndepărteze de colectiv și de valorile lumii, pentru a merge spre sine, în sine. Precipitat în afara matricei sale de apă, fie se întoarce la ea pentru a se refugia în ea nu mai puțin grăbit, neștiind ce i se întâmplă, neputând suporta să fie neînțeles de colectiv, ba chiar batjocorit de acesta, care nu acceptă ca cineva să poată fi altfel decât el ; fie intră în înflorirea ființei sale, în această ascultare, ieșind grăbit din matricea sa de apă, nu va reveni la ea decât pentru a numi în mod conștient „peștii” sufletului său care, ieșind din ape și numiți „animale de pământ”, îi sunt apoi prezentați de cel care are rolul de Adversar pentru ca el să-i numească, să lucreze asupra lor și să înceapă astfel să-și construiască NUMELE[35]. Voi vorbi mai târziu despre Satana, „Adversarul”. Omul trăiește etapa profetului, o etapă a călătoriei sale traversată de Râul UNU în partea sa numită Hideqel, un foc al iubirii la fel de intens și discret ca apele Hideqelului, dar care deja „arde” - numele său citit invers *Leqadoah* este verbul „a arde”! Însuflețit de o inimă nouă și de ochi noi, profetul „vede amândouă deschise”, partea ignorată până atunci a ființei sale, partea feminină voalată, al cărei văl tocmai a fost ridicat; acum depinde de el să

32 Geneza 28, 10-22
33 Exodul 3
34 Corinteni 12, 2
35 Geneza 2, 19

meargă spre „nunta” sa interioară, să cucerească noi „ținuturi”, să intre în „războiul sfânt”, cu ajutorul Dumnezeului său.

La nivel corporal, acest lucru are loc la nivelul celei de-a doua vertebre din spate și al ombilicului din față. Aceste puncte precise ale corpului sunt cunoscute de medicina chineză, care plasează în fiecare dintre ele un punct de acupunctură numit **Ming-Men**; această tradiție spune că în acest punct precis „*cerul anterior trece în cerul posterior și Omul își primește mandatul de la cer*”. La nivelul ombilicului, numit de aceeași tradiție „inima mică”, este introdus un cordon ombilical ceresc! Prin această „mană”, Omul primește informații despre adevărata sa identitate, despre darurile sale, despre carismele sale, despre locul său în lume, care merge mână în mână cu locul de drept pe care tocmai l-a dobândit în interiorul său, în „Grădina Edenului”, „grădina bucuriei” sale, prin care curge Râul UNU al iubirii divine. A doua regiune lombară, în Ming-Men-ul său, primește „Sabia în rinichi”. Această expresie populară provine dintr-o cunoaștere străveche și secretă, potrivit căreia Sabia divină, NUMELE sfânt, îi conferă Omului, la acest nivel, o fantastică putere de realizare. Conform aceleiași tradiții, rinichii, „miniștrii robusteții” în imperiul corpului, sunt cei care, vizitați din cer, își livrează comoara; această comoară este simbolizată în mod esențial de sare, focul din cer în apă, al cărei metabolism este asigurat de rinichi. Omul va avea nevoie de multă forță, de o forță divino-umană, pentru a-l înfrunta pe cel care pare „monstruos”, „păzitorul pragului”, păzitorul matricei de foc spre care este condus acum; multă forță mai ales pentru a înfrunta matricea de foc însăși, odată ce învingătorul a integrat energia livrată de „monstru”, chiar sfinxul pentru Oedip, minotaurul pentru Tezeu.

Încinge-ți coapsele, viteazule,
eu te voi întreba și tu mă vei învăța[36].
i-a spus Domnul său lui Iov, un alt erou biblic.

Iov tocmai a învins „monstrul” simbolizat de cei trei «prieteni» ai săi, trei capete ale hidrei satanice care proclamau măreția unui zeu atotputernic în fața căruia el, Iov, insignifiant, nu trebuia decât să se supună; el i-a alungat; cu ‘Elihu, al patrulea prieten, profetul, el a realizat profetismul. El intră acum în pântecele de foc al Domnului său și, pentru această Mare Lucrare, trebuie să fie îmbrăcat în puterea divină. Centura pe care războinicul o poartă în jurul pântecului este descrisă „minunat” în tradiția chineză, pentru a folosi termenul care amplifică curenții de energie din această regiune a corpului uman. În jurul rinichilor, ea numește **Tai-Mo** „minunatul vas al centurii”. Acest meridian le strânge pe toate celelalte, le fixează și le reglează; el insuflă înțelepciunea limitelor și funcționează în conjuncție cu *triplul încălzitor* de la acest nivel, care integrează informațiile din lumile angelice - lumea imaginației - în care Omul începe să pătrundă. Aceasta înseamnă că **Tai-Mo**, centura rinichilor, primește informații din ceruri; ea permite transformarea focului divin în energii care pot fi asimilate de corp, iar aceste energii devin cunoaștere.

Ritualul de trecere care ar trebui să aibă loc printre creștini în această etapă a matricei apei, și care s-a păstrat printre creștinii orientali, este botezul prin scufundarea totală a persoanei în ape; aceste ape simbolizează cele din interiorul ființei, cu ajutorul cărora s-a realizat un proces de diferențiere. Această ființă coboară acum în mod conștient în ele pentru a-și „vedea cerurile deschise”, adică potențialul său infinit care se împlinește; el este fratele lui Adam din ziua a șaptea a Genezei, care este cufundat într-un „somn” *Taredemah*, adică : **Tor** o „căutare”, **Demah**, de „asemănare”! În mit, acest somn, ca și botezul în mit, este o trezire; este începutul drumului către împlinirea ființei - **întoarcerea**. La creștini, el este însoțit de un ritual care ar putea fi numit „uciderea tatălui”; acest ritual constă în extragerea din inima ființei a Satanei diabolice căreia Omul, în colectiv, i-a dat locul lui Dumnezeu și afirmarea prezenței lui Hristos în propriul său Yod.

36 Iov 38, 3

Nu contest locul acordat în mod tradițional botezului la nașterea unui copil, nașii garantând angajamentul copilului în această călătorie. Dar, în afară de faptul că semnificația simbolică a acestui ritual este necunoscută nașilor, care vor fi astfel incapabili să îngrijească copilul ulterior, mi se pare esențial ca însuși copilul, în momentul adolescenței sale, să retrăiască prin alegere personală această scufundare în ape, precum și reintegrarea ființei sale în miezul divin care se află în inima acestor ape. Ce a devenit botezul astăzi? Un obicei social festiv care este pe cale de dispariție în cadrul sărbătorilor laice de la primărie. În tradiția iudaică, circumcizia la vârsta de opt zile este cea care marchează profund venirea pe lume a unui băiețel. Tăierea prepuțului la nivelul sexului este simbolul a ceea ce va trebui să aibă loc mai târziu la nivelul inimii, atunci când copilul, devenit adult, își asumă pântecele de foc despre care voi vorbi mai târziu. „*Circumcizați-vă și scoateți prepuțurile din inimile voastre*”[37], spune profetul Ieremia poporului său, pe care îl imploră să se întoarcă la Domnul lor. Prepuțul unei fete este tăiat atunci când himenul este rupt, un moment sacru pentru ea și pentru iubitul ei, care devine în acest act un cavaler al Graalului. Atunci când, în cazul unui băiat, prepuțul este tăiat, **moël** (moțul) realizează erecția sexului copilului, acest moment al ritualului fiind numit **Priah** - de la verbul **paroh**, „a crește” - deoarece acest gest evocă trecerea de la funcția procreativă a sexului la cea care va fi creatoare la nivelul Cuvântului YHWH pe care copilul este chemat să îl devină în NUMELE său. Însă, la fel ca în cazul botezului creștin, semnificația simbolică a acestui ritual este ignorată de majoritatea, iar ritualul în sine este adesea redus la caracterul său festiv și social. Totuși, ca și în cazul botezului creștin, acesta nu este străin de acordarea numelui. În trecut, acest nume nu era dat fără referire la numele pe care copilul urma să îl devină, cel al Domnului său YHWH. Să luăm exemplul a ceea ce se întâmpla în China tradițională atunci când se năștea un băiat:

> *Copilul este prezentat tatălui său abia la trei luni de la naștere. În acest moment solemn, tatăl atinge palma dreaptă a copilului și îi dă la ureche un nume secret -* ***Min*** *- pe care nimeni nu-l va ști, simbolizând NUMELE care va deveni. Copilul este apoi trimis înapoi la* ***gynécée*** *(moașă ?), de unde nu va mai pleca până la vârsta de șapte ani. Tatăl său se întoarce să-l vadă la fiecare zece zile, doar cât să-i atingă palma mâinii drepte. În centrul cercului familial, tatăl este ceea ce este împăratul în inima Chinei, „fiul cerului”. Tatăl stabilește astfel o alianță cu fiul său și, chiar în acel moment, devine un fiu al cerului, reprezentând legile și ordinea acestuia. Numele social al copilului, cunoscut de toată lumea, era dat băiatului când devenea major, iar fetei când ajungea la pubertate*.[38]

Este emoționant să vezi, în acest contact între tată și copil la nivelul mâinii, actualizarea vie a atingerii lui Yod, „mâna”, Yad în ebraică, fiind simbolul Sfântului Nume. Litera Yod are valoarea 10; nu este o coincidență faptul că copilul primește această atingere paternă la fiecare zece zile... Ar mai trebui să vorbim despre „prima comuniune” pentru creștini, despre *Bar Mitzvah* pentru evrei, ceea ce pentru toți este mâncarea Cuvântului, o Euharistie! Acesta este un rit central, o experiență inefabilă pentru toți, care atinge ceea ce este mai sacru, ontologic. Dar cât de corect ar fi să adăugăm la aceste rituri inițieri auxiliare care să atingă psihologic - nu mai puțin sacru de altfel - care să pregătească, să ghideze și să curețe calea de germinare a Yod-ului!

Mă gândesc în special la riturile pubertății care ar pune în lumină această trecere foarte delicată a adolescenței. Acestea ar reactiva ritul pe care l-am menționat mai devreme și care, în trecut, prezida separarea adolescentului de mama sa, ceea ce însemna, de asemenea, o separare de colectiv, deoarece mama simbolizează lumea apei. Adolescentul trebuie să se elibereze de apele din exteriorul său pentru a fi condus spre apele sale interioare, mama-soție, 'Adamah-'Ishah, din interiorul său; el este apoi predat tatălui, care este responsabil de această orientare. În tradiția chineză, tatăl este simbolizat prin lemn; el se presupune că se află în copacul său, care primește focul de sus prin seva Arborelui Vieții. Iubit de acest foc din cerul tatălui, fiul este apoi condus să se

37 Ieremia 4, 4
38 Jean-Marc Kespi, conferință, 1981.

plaseze în centrul ființei sale, în grădina sa din Eden, să lucreze la germinarea Yod-ului său și să devină el însuși lemnul Copacului său. În această dinamică, atitudinea incestuoasă, chiar incestuoasă a mamei îl îneacă pe copil; cea a tatălui îl arde. Pubertatea, care nu implică relația corectă apă-foc la tânăr sau la tânără, se risipește pe orizontală în focul animal unic al sexualității care, dacă pot spune așa, se epuizează în apă. Un text din *Cartea lui Samuel*[39] aruncă o lumină deosebită asupra acestui subiect: Filistenii i-au învins pe evrei și au dus Chivotul Legământului, care conținea textele sacre ale *Torei*, la Ashdod. Locuitorii din Asdod au fost loviți de hemoroizi sângeroși și au murit. Chivotul a fost apoi transportat la Gat, unde locuitorii au suferit și ei același calvar; dar Ekron, al treilea oraș căruia i s-a cerut să găzduiască persoana responsabilă, a strigat de furie și a trimis Chivotul înapoi la evrei. **'Epholim**, numele ebraic pentru «hemoroizi», este o împletire a verbelor **'aloh**, «a se ridica», și **naphol**, «a cădea». De asemenea, reprezintă o pasăre care încearcă să zboare în sus și apoi cade. Aceasta înseamnă că Arca, sanctuarul Cuvântului lui Dumnezeu, prezentă în lumea filistenilor, este o energie înaltă care stârnește în om, și îi cere în interioritatea sa, o „sevă ascendentă"; cu toate acestea, în „dușman", adică în „neîmplinirea" poporului sfânt, această ascensiune nu poate avea loc. „Seva crescândă" a pomului omenesc, nemaiavând ieșire, «cade înapoi» în umflături muritoare. Or, Chivotul Domnului, neapărat prezent în mod concret în vremea profetului Samuel pentru a revela omului prezența sa interioară, este prezent astăzi în fiecare și în această realitate interioară, mai subtilă, invizibilă ochilor noștri orbiți de imaginație, ca și Hristos, prezent și el invizibil „în noi și între noi până la sfârșitul lumii"[40].

Relizând acest text, putem înțelege unul dintre cele mai grave aspecte ale ceea ce trăiește modernitatea noastră. Freud, ridicând interdicția sexualității care greva asupra omenirii, eliberând-o de discursul fals religios care o identifica cu răul, nu a perceput, din păcate, calitatea divină a sevei copacului uman sau nevoia sa de fructificare, care se exprimă inițial prin sexualitate și își fructifică rodul prin copilul cărnii noastre. Neavându-l dirijat și nici îndrumându-l spre spiritualizarea ființei pe care o nega și respingându-l violent pe Jung, care simțea această nevoie, l-a făcut să cadă înapoi în tot felul de umflături și revărsări într-o societate deconectată. Spun „deconectată" pentru că, ruptă de arhetipurile sale fondatoare - copacul uman lipsit de rădăcinile sale - societatea își pierde identitatea și nu mai poate crește. Îndrăznesc să sper că un șiretlic divin va interveni în inima violenței tragice pe care o trăim - unul dintre aspectele acestor „bășici" - și că atunci, în căutarea unui nou sens, umanitatea își va redescoperi fundamentele și se va elibera de o animalitate primară pentru a-și trăi în sfârșit identitatea divină. Acest lucru nu înseamnă că umanitatea va trebui să renunțe la sexualitatea sa, dar înseamnă că va trebui să învețe să o trăiască într-o relație justă cu un joc celest care îi luminează atât inima, cât și trupul. În această perspectivă vor trebui să aibă loc inițierile pubertare esențiale pentru creșterea sevei Pomului Cunoașterii și dezvoltarea Fructelor sale, în NUME. Atunci „Domnul-Dumnezeu va putea să-i aducă lui Adam animalele câmpului și păsările cerului, pentru a vedea cum le va numi pentru el; și orice va numi, Adam, suflet viu, își va construi NUMELE"[41].

Matricea de foc

Inconștientul colectiv al marelui Adam a devenit din ce în ce mai dens de-a lungul veacurilor. Omenirea a ajuns să-și normalizeze situația de exil, ceea ce înseamnă să blocheze la fel de definitiv, chiar și progresul vizând doar o îmbunătățire orizontală a acestui nivel. Ea a compensat creșterea sevei yod-ului ființei sale prin desfășurarea prodigioasă a intelectului său, care astăzi atinge UNU pe cale externă și îi conferă o putere formidabilă. Or, UNU este fructul Pomului Cunoașterii, consumat în acest caz de Adam înainte ca el însuși să devină unul... Energiile potențiale care locuiesc în Om și pe care, în starea sa de exil, le ignoră, au construit civilizații nu mai puțin fabuloase, dar cu prețul sângelui! Aceste civilizații sunt bine descrise în capitolul IV din

39 Samuel 5.
40 Matei 28, 20
41 Geneza 2, 19

Geneza, în genealogia lui Qain, ucigașul. Hanot, fiul lui Qain, este un „constructor de orașe”, iar Irad, fiul lui Hanok, poartă în numele său ideea multiplicării orașelor, adică a civilizațiilor lumii exterioare ridicate în locul „Ierusalimului ceresc” interior, total ignorat. Astăzi, aceste energii izbucnesc în afara normelor care le-au fost odată atribuite de etica calității operelor lor. Aceste norme corespundeau conștiinței pe care Omul o avea încă despre sacru. Dar sacrul nu este o aventură a conștiinței; el este însăși structura conștiinței, întrucât totul nu are ființă decât în relația sa cu Cuvântul care îl întemeiază. Dar modernitatea noastră a desacralizat totul; ea pune stăpânire pe totul, alegându-l și manipulându-l după bunul său plac. Legea ontologică în joc în această încălcare a structurilor fondatoare ale creatului, și care se joacă la fiecare nivel al creatului, este că acest lucru care a fost ales creează „ciuma”[42]. Ciuma care este toată violența ucigașă, la care nu știm să răspundem decât prin mijloace represive; iar aceste mijloace abordează aceeași problemă cu cea pe care au iluzia că o rezolvă, ceea ce le obligă să își semneze impotența. Un paradox dramatic!

Omenirea joacă astăzi rolul lui Icar, înălțându-se cu aripile sale artificiale asimptotic spre o limită pe care amenință să o atingă și care, odată atinsă, o va distruge, cu excepția cazului în care o „structură disipativă” bruscă îl prinde pe acest Icar nebun... Dar această „prindere” este guvernată și de legi legate de un alt nivel al realității, pe care numai o schimbare radicală a nivelului de conștiință le poate dezvălui. Aceste legi sunt scrise în adâncurile femininului nostru interior. Uitate din cauza identificării noastre cu inconștientul colectiv, ele reapar în experiența personală a **Ming-Men**; cunoașterea lor nu poate fi învățată din exterior, ci este dezvăluită prin experiență. Pentru cei care „își amintesc”, adică cei care fac „munca masculină”[43] în interiorul lor, ele sunt revelate, ca un ecou al Yod-ului care a devenit persoana lor, „eul”, în lectura miturilor și a textelor sacre ale umanității, toate scrise cu același stilou, sculptate cu aceeași daltă care a sculptat ființa. Legea care apare și se impune de la început este că nimeni nu va intra în Împărăție dacă nu se căsătorește cu mama sa, 'Adamah a lui Adam care suntem, numită 'Ishah în rolul ei de soție. Această lege a fost atât de aproape de inimile studenților rebeli din mai '68 încât au strigat-o, exasperați, în termenii vulgari ai reducerii sale la orizontalitatea banală, condiționată de pansexualismul freudian; dar au strigat-o! Cineva din interiorul lor o știa, dar nu o putea exprima decât prin grimasa ei, precum soția lui Iov, a cărei exclamație nu putea fi înțeleasă de soțul ei greu încercat decât în termeni de blasfemie - „blestemă-l pe Dumnezeu și mori! -, în timp ce mesajul femininului interior hrănit de Dumnezeu era: *„Binecuvântează-l pe Dumnezeu și trăiește*”[44]. Iov l-a auzit în cele din urmă, epuizat de o revoltă tragică, așa cum astăzi omenirea, nu departe de a fi epuizată, începe să-și îndrepte urechea spre un alt discurs... Iar acest discurs, ca și în vremea lui Iov, nu poate decât să ne invite la schimbare! Și, prin urmare, să *„ne căsătorim cu mama*”! Nicodim nu a înțeles acest lucru când a venit la Hristos să întrebe: *„Cum pot intra în Împărăție?*” și a auzit: *„Dacă nu te naști din nou din apă și din foc, nu poți intra în Împărăție*”. ”*Cum poate un om bătrân să se nască din nou? Cum mă pot întoarce în pântecele mamei mele?*”, a întrebat el. *„Tu ești doctor în Israel și nu știi aceste lucruri*”, i-a spus Hristos cu tristețe. Și totuși, toate riturile care erau destinate odinioară să grăbească trezirea se bazau toate pe *„nevoia de a intra în pântece și apoi de a ieși glorios*”.

În India antică, potrivit lui Mircea Eliade[45], protagonistul este închis într-o colibă care reprezintă simbolic pântecele; acolo el devine embrion... Când iese din colibă, el este proclamat „născut în lumea zeilor”. Și mai departe: "*Nu spune Tao că Buddha, în marea sa milă, a dezvăluit metoda de lucru cu focul și l-a învățat pe Om cum să reintre în pântece pentru a-și reface natura și plenitudinea vieții sale*"? În secolul al XVI-lea, continuă Eliade, "*Paracelsus, medicul alchimist, care era mereu în căutarea invizibilului, a confirmat acest lucru: oricine vrea să intre în Împărăția lui Dumnezeu trebuie mai întâi să intre cu trupul în pântecele mamei sale și să moară acolo*”! În mitul biblic, după ce Adam, într-un vis, și-a văzut cealaltă „parte” și a descoperit splendoarea

42 Exodul 9, 1-6
43 cf. Cap. II
44 Iov 2, 9
45 *Le Mythe de l'alchimie*. Livre de Poche, éd. L'Henné, p. 17.

mamei sale 'Adamah, mama Seminței, Yod, a „Fiului” care va deveni, el primește ordinul de a intra în pântecele ei:

Omul trebuie să-și părăsească tatăl și mama (înțelepciunea și inteligența unui pământ împlinit) și să se lipească de soția sa (numită pe atunci 'Ishah) pentru UN SINGUR trup[46].

Verbul **daḇoq**, „a lega”, evocă o idee de „pulverizare”, **daq**, de anihilare în mireasă. „Carnea”, nu uitați, **Bassar**, este o contracție a **Bereshit**, „principiul” ființei, a cărui unitate este realizată în punctul culminant al acestor nunți mistice; Omul devine UNU, fruct al Pomului Cunoașterii, pe calea interioară, pe calea cea dreaptă! Această calitate a „dreptății” poate onora la fel de ușor cunoștințele dobândite în școlile noastre, cu condiția ca aceste două surse să fie experimentate în relația corectă. Prăbușirea acestei relații corecte este cea care stă la baza situației noastre de exil.

Atunci când Omul intră în Mireasa sa, el este invitat să numească energiile animale, comoara potențială a lui 'Adamah-'Ishah, care i se prezintă, pentru a se dezidentifica cu ele, a lucra asupra lor și a-și construi NUMELE din ele. Această muncă de deșertificare se supune invitației divine exprimate prin verbul **kaḇosh**, tradus în general prin „a îmblânzi”[47], dar baletul literelor sale ne face să auzim ”a-și asuma confuzia”, ceea ce este mult mai exact decât dominatorul „a îmblânzi”. „Animalul” îi este prezentat omului de Satana, «Adversarul», cel care se situează pe latura feminină a ființei sale; funcția sa ontologică este de a-l aduce pe om față în față cu animalul, în general într-o adversitate care este o probă inițiatică. De aici importanța de a fi indus mai întâi în fiecare ființă o înțelegere adecvată a încercărilor, încă din copilărie, prin inițieri. Dacă Omul câștigă proba, el ia în mână animalul, devenit „altul”, și preia frâiele cu autoritate, pentru ca acesta să nu mai joace în locul său. Cu partea umană a lucrării făcută, cu ajutorul lui Dumnezeu, sinergia om-divin a acestei Mari Opere îl cheamă acum pe Domnul să conducă animalul la altarul de sacrificiu, la inima ființei unde, într-o alchimie secretă, energia animalului este transmutată; ea devine informație. Dacă, pe de altă parte, Omul fuge de încercare, el este „mâncat” de animal, care devine prada Adversarului; Satana ontologic are doar puterea de a-l testa pe Om, în limitele foarte precise stabilite de Dumnezeu. Dacă Omul se lasă mâncat de încercare, el îi dă atunci puterea asupra sa Satanei care, devenind diabolic, încalcă limitele și creează iadul. Cu alte cuvinte, Satana nu are altă putere asupra Omului decât cea pe care i-o dă Omul. Această lege mi se pare a fi ignorată, deși este de cea mai mare importanță! Dar este adevărat că fiecare persoană este implicată și în colectiv, care, încă inconștient, dă în mod tragic putere acestui adversar devenit dușman! Dar dacă Omul ca persoană pătrunde în test și integrează energia animală, această energie, așa cum am spus mai devreme, este apoi confiscată de Stăpânul său. „Pielea”, **'Or**, își dă «lumina», **'Or**; Omul trăiește atunci o jubilație de nedescris, deoarece se referă la o nouă realitate care îl introduce într-un sens superior și în valori înălțătoare.

Timp de secole, din moment ce Israel a fost exilat ca toate popoarele pământului și, prin urmare, străin de jungla sa interioară, animalele din păduri au fost aduse la altarele templelor sale și au devenit sacre; sângele de animale curgea pe mâinile și pe hainele preoților. Cu toate acestea, psalmistul și, mai târziu, profeții implorau de mult timp poporul lui Dumnezeu să interiorizeze sacrificiile:

Nu sacrificiile lui însângerate sunt plăcute lui Dumnezeu, ci un duh zdrobit[48].

Sacrificiile sângeroase nu au luat sfârșit decât atunci când Hristos a urcat pe cruce și a răsturnat ordinea. Dar întrucât această nouă ordine nu a fost încă auzită, Omul redus la dimensiunea

46 Geneza 2, 24
47 Geneza 1, 28
48 Psalmi 51, 19

sa animală este cel care face obiectul sacrificiilor; iar aceste sacrificii, care nu sunt ritualizate, au devenit barbare și nebunești; ele se perpetuează pe altarele care sunt ridicate peste tot: spitale, închisori, pe drumuri și pe mări, toate locuri ale „masacrului Sfinților Inocenți”. Așadar, este ușor de înțeles de ce vorbesc despre nevoia urgentă ca noi să auzim mesajul divin al textelor noastre sacre în sensul interiorității lor. Dacă devenim sensibili la acest mesaj și îl trăim, vom intra în experiența inefabilă a unei deschideri iluminatoare a inimii. Aceasta înseamnă că atunci când seva Pomului Vieții vine să o viziteze pe cea a Pomului Cunoașterii, aceasta din urmă urcă, traversează toate nivelurile Pomului care, în imaginea scării, sunt locuite de îngeri; chiar în vârful Pomului, el își dă rodul, Domnul Omului, NUMELE său care participă la NUMELE Sfânt, YHWH. Aceasta înseamnă, de asemenea, că atunci când Omul se căsătorește cu 'Ishah a sa, el dă substanță propriei sale stări de ‘Ishah a lui Dumnezeu și este căsătorit cu Domnul său! Reciprocitatea este grandioasă! Apostolul Pavel a înțeles foarte bine acest lucru: „*Adam este slava lui Dumnezeu*”, a spus el; „*’Ishah, slava lui Adam*”. Dar după ce a făcut din Adam bărbatul și 'Ishah femeia în heterosexualitatea lor animală din exil, traducătorul a distorsionat total gândirea paulină. Acum, mistica iudaică spune că Dumnezeu creează într-un act numit **Tsim-Tsoum**, de la rădăcina **tsem** care induce o aspirație de a crea un gol. „Golindu-se” de creat în Adam, Dumnezeu face din Adam «imaginea» sa, **tselem**, sau golul său, **tsem**, dar și «umbra» sa, **tsel**. În imagine, Adam descoperă în 'Ishah cealaltă sa „parte”, **tsel 'a** sa „umbră”, **tsel**, din care s-a „golit”, verbul **Tsa 'o**. Este greu de transmis în franceză ceea ce ebraica luminează aici atât de magnific[49]. Și, repetând această scufundare în puțul[50] întunericului feminin, de atâtea ori câte cere această lume animală, și răspunzând chemării cerești, Omul devine treptat un „Om al Luminii”! Dar acest lucru se întâmplă prin moarte! ”Moartea”, **met**, care este «mutație» implică moartea și învierea; acest cuvânt este sursa «adevărului», **‘emet**; adevărul este una dintre luminile fructului Pomului Cunoașterii. „Eu sunt (suntem) Adevărul”[51], spune Hristos. Acesta este Adevărul că ‘Elohim cere ca Omul să treacă printr-o „moarte” pentru a învia.

Orice mutație este moarte și înviere, pentru a ajunge la un nivel superior al ființei și pentru a se îndrepta spre adevăr. Această „moarte” îl determină pe Om să accepte calvarul, uneori inacceptabilul, să țină drept relativ ceea ce credea a fi absolut, idolii săi inconștienți, să renunțe la ceea ce îi este mai drag... În acest context, „Omul” nu se numește „Adam”, ci **‘Enosh**, cuvânt alcătuit din litera substantiv, „pește”, luată din inima lui **‘esh**, „foc”! „Peștele de foc” este acest Om!

Ce este Omul ca să-ți aduci aminte de el și fiul Omului ca să-l vizitezi![52] Psalmistul se miră și este uimit. Căci, permiteți-mi să vă reamintesc, verbul „a-ți aminti”, **Zaḵor**, este și substantivul „bărbat”. „Cine este acest **'Enosh** ca să te căsătorești cu el?”, spune psalmistul. „*Dar dacă el este gata să intre în focul Gheenei, este pentru că a făcut o cotitură radicală; el s-a „trezit”*, **'Er**, un cuvânt format din cele două litere inversate ale lui **Ra'** „cel neîmplinit”! Gehenna este traducerea franceză a cuvântului Guihon, numele râului de foc care este seva Arborelui Vieții în a doua parte a coborârii sale în Om; acest râu „înconjoară tot ținutul Kush”, ținutul „negru”, „fântâna” marelui și temutului întuneric feminin. Așadar, cum este capabil acest Om slab să înfrunte o asemenea încercare, cea a întunericului și a focului? L-am văzut invitat de Domnul său să se pregătească pentru aceasta de îndată ce s-a întors și să o facă punându-și brâul de cavaler, brâul celui care va intra în „război sfânt” cu fiarele sale sălbatice și cu turmele sale de suflet... Ce se întâmplă, deci, cu acest Om pe care Dumnezeu îl cunună doar pentru a-l face slab, după ce i-a poruncit să fie puternic? Nu este nevoie de multă putere pentru a recunoaște că ești slab și neîmplinit? Nu este nevoie de multă putere pentru a te vedea în șarpele seducător cu mușcătura sa veninoasă și mortală, dar care poate sta drept și deveni vulturul cunoașterii? În leul vanitos, imperialist sau chiar tiran care, turnat

---

49 A se vedea *Alliance de Feu,* vol. 1, éd. Albin Michel, p. 365 et 715.

50 „Puțul”, **ber**, este imaginea biblică comună a femininului ființei, o imagine a întunericului profund care ascunde lumina celestă originară, cea a actului creator **bara** , a pune „în vedere”, un cuvânt scris cu aceleași litere ca și „puțul”.

51 Ioan 14, 6

52 Psalmi 8, 5

pe nicovala divină, este forjat o coroană regală? În tigroaica posesivă, în struțul nepăsător față de puii săi pe care îi strivește, în calul cuceritor care face ca măruntaiele dorinței să se răstoarne în golul pântecelui său, și în atâtea alte animale, monștri la intrarea în pântece, constructori ai Sfântului NUME atunci când devin „pești de foc” în focul *Guihon*-ului!

Aceste fiare sălbatice erau, fără îndoială, dezvăluite adolescenților de odinioară atunci când erau duși în peșteri ale căror pereți erau acoperiți cu picturi înfățișând această junglă și când, cu ajutorul iluminării controlate de lămpi de piatră găsite la picioarele lor, această lume animală, oglindă a sufletului uman, era adusă la viață. Bisericile noastre creștine vibrau, de asemenea, de aceeași viață animală, sculptată pe portalurile lor, pe capitelurile coloanelor lor și chiar în figurile grimasante ale garguiilor din jgheaburi, toate semnificând interiorul viu al templului care este corpul uman. Astăzi, aceste biserici și peșteri sunt vizitate, absorbite de realizări culturale triumfătoare care privesc aceste picturi doar din punct de vedere estetic și rațional, văzându-le doar ca „ființe vii mumificate”. Cine ar putea reînvia sensul profund al acestei frumuseți? Cine ar putea să transforme din nou aceste peșteri în centre de inițiere sau să se inspire din ele pentru a trezi conștiințe adormite și pentru a le dezvălui adolescenților noștri bogățiile pe care le poartă în ei, dar care, ignorate, îi devorează! Psalmistul se face ecoul acestor oameni ai cavernelor atunci când strigă:

Numeroși tauri mă înconjoară,
fiare puternice din Basan mă asediază;
își deschid gura împotriva mea, ca un leu care
răcnește și lăcrimează [53]...

Caverna care simbolizează pântecele este aici caverna inimii în care Omul Bibliei, prelucrat de focul *Guihon*-ului, devine un „leu”, **'Ari**, care poate fi tradus prin „lumina mea”, un leu capabil să „înghită taurul” așa cum, mai târziu, „vulturul va devora leul”. Acest limbaj alchimic[54] a prezidat cândva corida, un alt ritual extrem de inițiatic, redus acum la umbra sa! Matadorul „îmbrăcat în haina de lumină” pătrundea cu sabia în taurul negru... De la taur la leu, apoi la vultur, apoi la Om, găsim *Tetramorful* comun tuturor tradițiilor. Taurul prezidează fecunditatea reproductivă, boul pe cea a pământului; Omul devine „agricultor” de îndată ce se răstoarnă în pântecele apei, pentru a integra energia acesteia. În matricea focului, el devine „rege”, Melek̲, cel care „merge” spre sine în totalitatea lumii sale animale integrate, ceea ce vulturul verifică; am văzut acest lucru în mitul lui Prometeu. Astfel, după ce a fost un rege, un cavaler al Graalului, el devine vultur! Iov, la invitația Domnului său, îmbrăcase centura de cavaler pentru a intra în „războiul sfânt”. În timpul acestei lupte, el și-a întâlnit toate turmele sufletului; ultima dintre ele a fost vulturul. Iov a devenit un „vultur”, pe deplin conștient și rod al Pomului său!

La rândul său, patriarhul Noe, părăsind arca în care s-a purtat acest „război”, intră în beția cunoașterii, chiar a tuturor „șiretlicurilor” posibile cu care și-a dus lupta și despre care mărturisește «goliciunea» sa, **'Arom** în ebraică (același cuvânt ca „șiretlic”), adică, mai precis, cunoașterea tuturor strategiilor marțiale. Acest „război” în pântecele de foc corespunde „circumciziei inimii” la care face apel profetul Ieremia. Inima este sanctuarul ființei, în care cerul este prezent. A tăia prepuțul inimii înseamnă a transmuta pieile animalelor în lumină... „Peștele de foc” devine „tufișul aprins”, un infern al iubirii infinite. Dar el nu o atinge decât în etape succesive; fiecare etapă de creștere a inimii îl implică pe Om în lumea imaginară, cea a îngerilor din acea etapă; un nou nume îi este dat de aceștia, în rezonanță cu calitatea luminii pe care o atinge în ei, pe care o devine și care îl pregătește să devină NUMELE său: YHWH la evrei, „natura perfectă” la sufiști, *Purusha* în India... Ascensiunea nu este mai puțin terifiantă decât coborârea în „fântână”. Misticul sufi Sohravardî (secolul al X-lea), care a văzut întâmplarea, a exclamat într-un poem celebru: "*Salvează-mă, tu care*

53 Psalmi 22, 13-14
54 Salmon, „Bibliothèque de Philosophe”, citat de G. Monod-Hersen: *L'Alchimie méditerranéenne*.

mi-ai dat naștere”! Apoi a auzit acest răspuns: "*Apucă-te de cablul razei de lumină și urcă pe crenelurile Tronului*”. Și a urcat și iată că sub picioarele lui era pământ și era cer[55] ... *„Pământ nou, două ceruri noi*” în această Apocalipsă! La nivelul tronului, Omul își pune ochii heruvimilor: el vede și este văzut.

Transfigurarea lui Iisus pe Tabor - „ombilic” și „principiu al împlinirii”, **toḇ** - este, de asemenea, încununarea acestei călătorii celeste. Pentru cei trei apostoli care au fost martorii Luminii, aceasta a fost etapa **Ming-Men** a împlinirii totale a Maestrului lor înainte de a intra în matricea craniului, Golgota. Isus, YHWH, a trecut prin matricea focului în timpul celor trei ani ai vieții sale „publice”. În ea, el a întâlnit toți demonii care pândeau în inima umanității. *Evanghelia* nu face decât să relateze acest lucru așa cum a fost văzut de ființele umane, iar noi trebuie să coborâm cu Hristos în cea mai profundă realitate, cea a lumii subterane a lui Guihon, pentru a detecta lucrarea matricei. Acolo, descoperim întâlnirea lui Hristos cu demonul mândriei, manifestat în exterior ca lepră; cu cele ale orbirii, surdității și paraliziei față de lucrurile divine, de care sufereau în trupurile lor numeroșii bolnavi care veneau la el. După ce a integrat aceste umbre demonice, Iisus este ars în focul Gheenei. La Taborn, sământa Yod și-a dat rodul; Fiul Omului a devenit fruct al Pomului Cunoașterii; el a urcat toate treptele scării îngerești văzute de patriarhul Jaqob; el este cel care a stat în vârful scării, lumina orbitoare a lumii transfigurate. Teofania orbitoare! Tandrețea infinită a Tatălui care, în acest moment al Marii Opere, îl îmbracă pe Fiul cu o nouă putere a Duhului.

Matricea craniului

Iov, acum un vultur, este interogat de Domnul său pentru a doua oară:

”*Încinge-ți pântecele*”, aude el din nou,
”*Te voi întreba și mă vei învăța*”.

Și îndrăznesc să continui:

Îmi vei spune ceea ce nu știi încă că știi,
dar pentru asta trebuie să te conduc la o nouă naștere a ta!

O nouă matrice! Matricea craniului! Iov este prins, nu în coapse, ci în umeri și în gât! Și totuși, Dumnezeul său a vorbit într-adevăr despre coapse; nu ar putea fi coapsele spiritului pe care le evocă apostolul Petru atunci când, printr-o metaforă, își invită poporul să își încingă „coapsele spiritului”?[56] Verbul **ḥalats**, al cărui traducător face din substantiv cuvântul „rinichi”, înseamnă atât „a se încinge”, cât și „a se descălța”; el exprimă mai ales o extragere de energii pentru a „elibera, salva, extrage dintr-un pericol”. Această operă de eliberare este într-adevăr cea cerută de „seva crescândă a arborelui uman”, care am văzut că se desfășoară în trei etape definite de cele trei matrici. La începutul fiecăreia dintre aceste etape, Omul este un germen; împlinit într-o matrice, el se naște un germen destinat a fi construit într-o matrice superioară. Corpul prezintă apoi trei germeni succesivi: picioarele, simbol al fătului în apele materne și cel al Omului în matricea sa de apă. Apoi rinichii, care sunt „picioarele” etapei focului; în sfârșit urechile, «picioarele» și „rinichii” matricei craniului. Picioarele, rinichii și urechile, toate trei sub forma unui germen, sunt legate prin meridianul Rinichi, pe care chinezii îl consideră meridianul robusteții și care „înflorește în păr”, rădăcinile celeste ale Omului, spun ei. În această lumină, putem spune că „rinichii aud” și că urechile dețin robustețea rinichilor, robustețea care va permite realizarea marii opere umane, în partea sa cea mai înaltă.

55 *L'Homme de lumière,* Henry Corbin, éd. Présence, 1984, p. 55.
56 Petru 1, 13

Ascultarea este inseparabilă de vorbire, aceste două funcții fiind una în timpul primelor trei luni de viață intrauterină; separate una de cealaltă după luna a treia, ele rămân intim legate și se unesc atunci când cuvântul se naște din tăcerea supremă... La intrarea în matricea craniului, pe drumul spre Golgota, Hristos călărește un „mânz, mânzul unui măgar”, spun Evangheliile[57]; aceasta înseamnă că Hristos devine un „ascultător”, un ascultător ceresc pe care măgarul, cu urechile sale mari, îl simbolizează. Astfel, atunci când Iisus a fost arestat în Grădina Măslinilor și Petru a scos sabia pentru a-l apăra, tăindu-i urechea soldatului Malchus, Maestrul i-a înlocuit urechea bărbatului și i-a cerut lui Petru să își înfigă sabia. Sabia lui Petru, un ucenic care încă aude foarte puțin, este sabia trăncănelii; ea ucide la timp și în afara timpului.

Fiul Omului devenit Cuvânt este Sabia care dă viață și cere o ascultare subtilă, nu mai a emoțiilor și pasiunilor lumii, ci a Dumnezeului său. Textul se străduiește să-l numească pe soldatul Malchus sau, în ebraică, *Melek̲*, „regele”. Piatra nu are conștiința dimensiunii regale pe care maestrul său și-a asumat-o în matricea de foc pe care lumea a fost-o pentru el, nici a dinamicii ireversibile care îl conduce acum spre Golgota, ”locul craniului”. Am spus mai devreme că, pentru aceasta, Isus, ca și Iov, a trebuit să-și încingă „pântecele”. Verbul ebraic **'azor**, „a se încinge”, exprimă o pătrundere de lumină, iar **'azero a** este „umăr”. La acest nivel, se pare că brâul este dat de sus, printr-o îmbrățișare divină, plină de iubire, care cuprinde inima cu umerii, fără îndoială îmbrățișarea promisă lui Petru de către Domnul său când i-a spus:

Într-o zi vei fi încins și vei merge acolo unde credeai că nu trebuie să mergi[58].

Iov a experimentat această îmbrățișare prețioasă și divină înainte de a intra în matricea craniului; a fost, de asemenea, îmbrățișarea lui Noe care, părăsind arca, beat și gol, s-a îndreptat spre „cortul” său, **'Ohel**, unde îl va întâlni pe 'Elohim al său.

După cum am mai văzut, tradiția chineză numește Tai-Mole „minunatul vas de centură” care înconjoară rinichii. Această energie pare să corespundă cu cea a sevei ascendente descrisă în tradiția biblică cu privire la Pomul Cunoașterii. Este un aspect al celei a lui Yod atunci când trece prin matricele apei și apoi ale focului, iar acum ajunge la porțile matricei craniului. Trece prin plămâni și deschide aripile îngerului! Se ridică până la buze, hrănește Cuvântul și permite sărutul nupțial al miresei care devine Omul și al Iubitei sale, îmbrățișarea divină care încinge și eliberează fructul ființei. **Tao** spune că la acest nivel Omul se unește cu Tao-ul originar. ”Din el”, spun textele, ”se nasc două flori de lumină, una de argint, cealaltă de aur, luna și soarele, care coboară și se reunesc în coloana centrală. În acest moment apare embrionul taoist, capabil să respire respirația de dincolo”[59]. Aceasta este energia arhetipală pe care Hristos a trăit-o pe vârful Taborului când, înconjurat de Moise și de profetul Ilie - Luna și Soarele - a fost recunoscut de Tatăl și a primit de la acesta puterea de a deveni un „embrion” în matricea craniului:

Acesta este fiul meu preaiubit, ascultați-l[60], spune Tatăl care se retrage într-un Shabbat final - o prezență în absență - pentru ca Fiul să-și asume moartea și nașterea, singur.

Hristos este singur în Grădina Ghetsimani. Sudoare de sânge îi curge de pe față. El nu se teme că va muri în grădina presei de ulei, ci că va trebui să facă el însuși uleiul vindecător al umanității... În forja ”aragazului divin”, în timpul vieții sale așa-zis „publice” în lume, el a întâlnit și a integrat toți demonii marelui Adam, dar acolo, pe Golgota, în ultimele infernuri ale acelui Adam, va trebui să se măsoare cu Satana însuși și să-i ”zdrobească capul diabolic”. Este ceea ce spune relatarea *Genezei* atunci când îl face pe Domnul 'Elohim să intervină pe lângă șarpele care tocmai a

57 Matei 21, 5
58 Ioan 21, 18
59 J. M. Kespi, *Acupuncture,* p. 385.
60 Marcu 9, 7

furat-o pe 'Ishah, soția interioară a lui Adam, pentru a-și însuși toate bogățiile sale potențiale și, substituindu-se Yod-ului cu care este împovărat, pentru a realiza aceste bogății pentru rău!

> ”*O dușmănie*”, spune Dumnezeu șarpelui, ”*Eu pun între tine și 'Ishah, între sămânța ta și sămânța lui ; aceasta din urmă (sămânța lui 'Ishah) îți va zdrobi capul și tu îi vei zdrobi călcâiul*[61]”.

Isus, Cristosul, sămânța Mariei, 'Ishah-ul cosmic al marelui Adam, a spălat picioarele apostolilor săi și a vindecat rana; acum trebuie zdrobit capul monstrului pentru ca Adamul, și fiecare Adam în persoana sa recuperată, să-și poată recăpăta standardele ontologice. Mă refer la Adam al întregului spațiu și timp, pentru că timpul divin în care Fiul Omului intră aici nu este altceva decât un prezent etern, iar eternitatea este prezentă în fiecare moment al timpului istoric, indiferent dacă aparține istoriei dinaintea vieții lui Hristos sau după ea. În acest moment al eternității, fiecare obiect din lume se alătură modelului său ceresc; fiecare simbol ajunge la Cuvântul pe care îl semnifică. „Bobul de grâu”, **bar**, și deci pâinea, este „Fiul” **bar**, adică persoana lui Hristos; vinul, sângele său.

Bar-Abbas, „Fiul Tatălui”, care se îndepărtase de Dumnezeul său și se dăruise Satanei, alegându-l drept tată, zăcea prizonier în fundul temniței exilului, cu mâinile și picioarele legate; el își vede cătușele căzând și știe că a fost eliberat. Yod-ul, sămânța divină a marelui Adam, este eliberat! Dar Iisus a fost arestat.

- ”*Pe cine căutați?*", îi întreabă el pe soldați.
- ”*Pe Isus din Nazaret*", au răspuns ei.
- ”*Eu sunt*", a spus Iisus, adică Numele Sfânt, nepronunțabil.

Auzind această blasfemie, soldații s-au aruncat la pământ. Iisus, care devenise sabie, tocmai luase chipul heruvimului, gardianul sabiei divine[62]. Aceasta este „Judecata de Apoi”. Toți trebuie să se măsoare cu Sabia divină; odată ce au devenit una, merg la matricea craniului; dacă nu, trebuie să se întoarcă. Heruvimii și serafimii, stăpânii celor mai înalte ierarhii angelice, sunt gardienii matricei ultime, al cărei foc, focul *Pishon*-ului, sursa Râului Unu și a sevei Arborelui Vieții, este un torent de dincolo de apă și foc, izvorând din necreat, un infern de iubire de nedescris, unde tot ceea ce nu aparține acestui cuptor al iubirii infinite este mistuit! Heruvimii și serafimii plonjează în abisul gloriei divine; ei întruchipează Înțelepciunea și Inteligența cerurilor de sus; o nebunie pentru oricine nu a călătorit în lumile angelice! Dar Omul pe care maeștrii imaginației au început să îl primească se alătură în vârful scării celui care a fost toată eternitatea.

Unde erai tu când eu întemeiam pământul?
îl întreabă Iov pe Domnul său.
Spune-mi dacă ai inteligență.
Cine a pus piatra de temelie
când stelele dimineții
izbucneau în cântec...?
Cine a închis marea cu porțile sale
când a ieșit din pântecele mamei sale?
Ai pătruns tu până la izvoarele mării,
ai rătăcit tu în adâncurile
abisului?[63]
Tu știi aceasta pentru că te-ai născut la vremea aceea,
numărul zilelor tale este mare[64].

---

61 Geneza 3, 15
62 Geneza 3, 24
63 Iov 38, 4
64 Iov 38, 21

Acest ultim cuvânt este intraductibil, deoarece „multiplicarea”, conform *Bibliei* și la care Omul este invitat încă din ziua creației sale, trebuie înțeleasă, așa cum am spus mai sus, într-o verticalizare a ființei și o achiziție a tuturor nivelurilor imaginației, despre care nu se poate da seamă decât printr-o multiplicare a UNULUI care face întotdeauna UNU, dar o unitate despre care se poate spune, dacă îndrăznim să vorbim despre asta, că se amplifică mereu de lumină și iubire. Dacă mă întorc la *Cartea lui Iov*, este pentru că mitul luminează misterul de pe Golgota. Numele lui Iov este pur și simplu cel al dușmăniei enunțate mai sus în discursul pe care Dumnezeu îl adresează șarpelui din *Geneză*, căruia Adam tocmai și-a livrat ‘Ishah, dându-i astfel toată puterea și constituindu-i un cap diabolic, cea a „divizorului”. *Cartea lui Iov* este povestea acestei „dușmănii” pe care Hristos o asumă pe Golgota. *Evanghelia* este tăcută. Mitul vorbește. Iov este condus de Dumnezeul său în fața lui Behemoth, heruvimul Înțelepciunii, cu aripile pline de ochi și cu vocea mugitoare, reunind-o pe cea a marilor ape și a tuturor „viețuitorilor ‘Adamah” care îi constituie numele[65]. Am întâlnit heruvimul prezent în „cele patru roți” ale carului divin din viziunea lui Ezechiel, pe care profetul le spune „înspăimântătoare” și care trag *Merkabah* în cele patru direcții opuse ale unui spațiu infinit, în timp ce carul înaintează. Am avut această viziune în vis, în miniatură, bineînțeles, cele patru roți conducând carul divin în direcții opuse unele față de altele, în timp ce carul înainta spre capela unde, la acea vreme, predam. Ce măreție! Ce frumusețe! Heruvimul, gardianul Sabiei divine, conduce Omul să-și sfărâme toate logicele, toate certitudinile, să depășească toate contrariile, să intre în jocul pe care îl joacă Domnul său în curtea „recreației” zeilor, ca un copil. Căci doar în simplitatea totală dobândită „copilul” va putea să se joace cu Behemoth și să-i pătrundă pielea cu aspect terifiant. Behemoth „este prima dintre lucrările lui Dumnezeu..., cea care locuiește în viclenie și care dobândește cunoașterea gândurilor[66].”

„Viclean”, **'Arom**, același cuvânt ca „nuditate”, este cu siguranță cel care cere dezbrăcarea de orice haină protectoare a lumilor străbătute pentru a se naște în celălalt, copil divin în fața Sabiei !, frate al „copilului taoist” și al celui pe care îl numesc toate marile tradiții ale umanității. Numai copilul, de asemenea, va putea aborda *Leviatanul*, ultimul „pește” din cele mai mari adâncimi ale Omului, pe cel pe care litera finală **nun** îl exprimă în numele său. „Peștele de foc” care era **'Enosh**, la începutul drumului său nunțial, este măsurat aici cu serafimul Cunoașterii cu înfățișare monstruoasă, înainte de a-i fi integrat energia; *Leviatan* se referă la tribul lui Levi, tribul sacerdotal. Integrarea sa, fără îndoială, îi va conferi lui Iov sfințirea Domnului său. Va ajunge la fructul Arborelui său al Cunoașterii, în NUMELE său secret devenit atunci. Dar aspectul său este și mai înfricoșător decât cel al lui Behemot; Iov trebuie totuși să-l penetreze, să intre „în” (litera **beit**), ultimul pește, **nun** final pentru a deveni **Ben**, „Fiul” total împlinit! Domnul său îl pregătește să întâlnească acest ultim neîmplinit, să-și asume această înfricoșătoare confruntare. El proclamă impenetrabilitatea „pielii”, **'Or**, a animalului, care, transmutată în „lumină”, **'Or**, va fi lumina deplină și cea mai intensă la care Omul poate ajunge, cea a Domnului său însuși! Prin el nu ești doborât? îi spune el. Apoi, identificându-se brusc cu *Leviatan*, continuă:

Nimeni nu este suficient de îndrăzneț să ne întâlnească!
cine s-ar putea ține în fața mea?[67]

Atunci când psalmistul celebrează creația Dumnezeului său și mărește „marea cea mare și întinsă”, nu Îl slăvește el pe Domnul său în aceeași revelație secretă?

”*Acolo se mișcă fiarele mari și mici*”, spune el;
”*acolo merg corăbiile și acel Liwiatan pe care l-ai format să joace* ***în ea***”[68].

Așadar, în inima serafimilor este ascuns nucleul divin al creației, în adâncul abisului sufletului uman! Domnul lui Iov confirmă acest lucru și, vorbind tot despre Liwiatan, spune:

Inima lui este tare ca piatra,

65 *Behemoth*, pluralul lui *Behemah* tradus prin „vite”, cele care sunt „făcute” în a șasea zi din *Geneza*.
66 Prov. 8, 12 și 22; Iov 40, 14
67 Iov 41, 1
68 Psalmi 104, 26

capabilă să despice adâncurile![69]

Pentru a „despica abisul sufletului”, da, pentru a te naște de sus în același timp în care această forță „zdrobește capul diabolic” al serafimilor! Trebuie să fii un Dumnezeu, „Piatra de colț” a edificiului, pentru a pătrunde în serafim și a te căsători cu el! Nimeni în afară de diamant nu poate pătrunde în diamant! Am rămas fără cuvinte aici. Dacă am putut să scriu despre matricea focului, este pentru că cred că am început să o experimentez; dar se pare că experiența matricei craniului nu poate avea loc decât după ce am fost eliberați de corpul nostru, „crisalida” ființei, așa cum ne arată Hristos; el a coborât în ultimele noastre infernuri abia după moartea sa pe cruce. Acesta este motivul pentru care mi-am bazat scrierea pe *Cartea lui Iov.* Totuși, îmi amintesc de ceea ce părintele Krug i-a spus odată lui Graf Durckheim, care îl vizita și care a fost uimit să vadă o icoană pe care acest mare iconograf o picta: era o coborâre a lui Hristos în iad. ”*Ce înseamnă asta?*", l-a întrebat Durckheim pe părintele Krug. Părintele i-a răspuns: *„Dacă omul se întâlnește cu sine însuși în adâncul celui mai josnic, mai negru și mai meschin* ***eu*** *al său și, aflându-se față în față cu balaurul care este în adâncul său, dacă este capabil să îmbrățișeze acel balaur și să se unească cu el, atunci divinul izbucnește și aceasta este învierea*”[70].

Dragonul pe care părintele Krug îl numește „balaurul” care pândește în noi, înarmat cu capul diabolic pe care noi i-l dăm, este balaurul cu care Hristos se unește, și aceasta este învierea! Cu toții va trebui să ne măsurăm cu acest „balaur”, iar dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne vom dovedi capabili să-l îmbrățișăm și să-l integrăm, aceasta va fi învierea! Hristos l-a îmbrățișat pe Satana care a intrat în Iuda imediat ce a fost arestat. Sărutul trădării lui Iuda. Sărutul nupțial al lui Hristos către serafimii celei mai orbitoare lumini din creație, dincolo de sinele său „cel mai întunecat”. Urmărind această dinamică de integrare a demonilor întâlniți în matricea focului și bazându-mă pe tradiția iconografică creștină dezvăluită aici de părintele Krug, mi-am permis să ridic vălul unui mister care rămâne atât de profund! Dar mi se pare corect să spunem aici că, dacă ne putem sustrage în persoanele noastre de la imperialismul diabolic la care este supus colectivul marelui Adam, dacă într-o zi marele Adam însuși se va elibera de el și se va îndepărta de alegerea zilnic reînnoită a valorilor iluzorii și devastatoare ale lumii, dacă vom putea recupera puritatea ontologică a creatului, aceasta a fost, este și va fi pentru că Hristos, ca arhetip, a integrat serafimii în partea cea mai întunecată și mai luminoasă a sa, într-o glorie, o splendoare pe care niciun cuvânt nu o poate exprima. Toate tradițiile umanității, chiar și cele mai vechi, au fost conștiente de această Mare Lucrare asumată de Cel care a spus despre Sine:

Înainte ca Avraam să fie, EU SUNT.[71]

Nu spune Tao că se naște din vârful craniului? Și în mitul grec, Pallas Athena, copilul iubit al zeului cerului și al lui Metis, Înțelepciunea, iese din craniul lui Zeus, purtând o cască de aur, după ce fierarul divin Hefaestus a împărțit în două pântecele suprem al zeului. Strămoșii noștri, la rândul lor, erau foarte conștienți de calitatea acestui pântece, sursa râului UNU din *Geneză*, deoarece numeau cerebelul „Pomul Vieții” și straturile optice din spatele craniului „straturile nupțiale”! De ce am uitat atât de multe despre acest proces nupțial care dă sens și splendoare vieții? De ce lumea noastră modernă s-a scufundat atât de adânc în întunericul ignoranței, înghițită chiar de propria sa goliciune, goală de promisiuni, când chemarea Dumnezeului ei îi striga în urechi! Dar urechile ei sunt acum asurzite de sunetele unei lumi sterile și triumfătoare! Iar triumful logicii sale nu este acum decât un cadavru. Haideți măcar să ne salvăm copiii de la această moarte și să punem în aplicare mijloacele de a-i face să-și amintească informațiile pe care le poartă în sământa copacului care sunt. Această informație este noblețea lor. Această noblețe, necunoscută pentru ei, este totuși prezentă în ei. Pentru a ieși la iveală, ea trebuie văzută; ea poate fi văzută doar de profesori care nu au învățat doar din cărți, ci care, ”*agățându-se de cablul razei de lumină*”, au urcat deja câteva

69 Iov 41, 16

70 Discurs susținut de Graf Durckheim la congresul interconfesional organizat de Pir Vilayat Inayat Kan, martie 1969.

71 Ioan 8, 58.

trepte pe Scara Sfântă și au primit ochii îngerului... Pentru a apărea, această noblețe trebuie să fie hrănită de marile mituri ale umanității și de textele sacre ale diferitelor tradiții ale lumii, toate trăite de profesor în măsura în care îngerul l-a învățat.

În cele din urmă, această noblețe necesită ca structurile necesare unei vârste să fie descompuse și extinse pentru ca sămânța lui Yod să poată înflori, din care va izvorî seva Arborelui; iar Arborele va dobândi apoi noi structuri care, la rândul lor, vor trebui să fie descompuse pentru ca seva să poată crește... Aici este nevoie de riturile de trecere potrivite, care să conducă copilul mai întâi la **Ming-Men** și apoi, odată ce inima a fost deschisă, la inițieri care să deschidă inteligența „Persoanei" la intrarea necesară în inima Copacului său, care este acum distinct de tufișul colectiv ; În inima Arborelui se află „cablul razei de lumină", de-a lungul căruia el va trebui să coboare în «fântână» și să urce din nou pe tron, iar acolo, „beat și gol", să se arunce în oceanul iubirii divine infinite.

Partea a doua

Marea operă

Laboratoarele alchimice ale conștiinței

Pierre-Yves Albrecht

Cap. 1 - Inițierea și desimbolizarea cosmosului

”*Futu-ți mă-ta*” și ”*Omoară-ți tatăl*” sunt două fraze emblematice ale revoluției anilor '60 la care, deși fac parte din acea generație, mi-a fost întotdeauna foarte greu să ader. Dar întotdeauna mi s-au părut prodigios de atrăgătoare aceste două poncife furtunoase ale celei mai glorioase debandade, o încercare de „refacere” oedipian al timpului nostru, susceptibilă să conducă trupele spre ultimul bastion numit „Dumnezeu a murit”. Dincolo de părinții burghezi, care hrăniseră fără să știe revolta din ei, prea preocupați de fascinația lor pentru „afară” pentru a observa semnele primelor incendii din casă, despre ce mamă și despre ce tată vorbim cu adevărat? Ce realitate, ce eveniment invizibil, erau mama și tata ca simboluri?

Pentru a trece direct la subiect și a ajunge la miezul problemei pe care vreau să o abordez aici, să spunem că prin **mama fututǎ și tatăl ucis** de anii '60, Pământul și Cerul, cu atributele lor respective, sunt puse sub semnul întrebării. Emblemele celor două instanțe majore ale Realității, între ale căror limite se desfășoară existența noastră, sunt atât de negative încât își pierd culoarea, relieful, profunzimea, oferind doar un blazon tern și mohorât pentru epopeea existențială. Mai 68, ca urmare a unui lung pelerinaj la idolii materialismului, a fost apogeul desimbolizării tuturor universurilor sensului și sufletului, care sunt acum aruncate într-o țară a nimănui numită „invizibil” și nu mai au loc în noua domnie a cantității.

Este remarcabil faptul că cuvântul „**inițiere**” a fost practic eradicat din limbajul modern; uneori este rostit în șoaptă pentru a se referi la o ucenicie într-un nou sport la modă sau la o activitate de agrement. Pe scurt, „auzim” ce ar putea fi inițierea în canoe sau în biliard, dar mult mai puțin despre riturile pubertare, șamanism sau marile mistere. Acest lucru este de așteptat, deoarece așa-numita modernitate se bazează *a priori* pe respingerea oricărui proces de inițiere. Acesta din urmă, prin definiție, se referă la o trecere, la traversarea unui pod, la deschiderea unei uși; **in-ire**, adică trecerea într-o nouă dimensiune de la o alta care nu este de aceeași natură. Mai precis încă, vizând termeni care se referă la terminologii multiple: trecerea de la profan la sacru, de la vizibil la invizibil, de la natură la supranatural, de la un nivel al ființei la un alt nivel al ființei, de la o stare de conștiință la o altă stare de conștiință, de la un post sensibil la un post spiritual. Pe scurt, toate conceptele analoge pentru a semnifica faptul că realitatea nu este superficială și că viața omului nu constă în a naviga la suprafața existenței, ci în a pătrunde în ea, prin inițiere, până la pulpana cosmosului și la cea a propriei inimi.

Deci, lumea nu a fost întotdeauna percepută așa cum o percepem astăzi? Răspunsul este negativ și s-ar putea adăuga că, în lunga istorie a umanității și practic pe întreaga suprafață a planetei, „situația” modernității este o anomalie, chiar o aberație, în raport cu modul său de a aborda Realitatea. Poate părea greu de acceptat, astăzi când domnește puterea rațiunii, că a existat o epocă în care centrul de greutate al psihicului se referea la experiențe inițiatice menite să-i permită individului să dobândească cunoștințe „din lumea de dincolo”, furnizoare de sens și semnificație. Prin strategia stărilor modificate de conștiință, omul antic comunica cu lumea de dincolo. Și, deoarece aceasta, prin punțile stabilite în mod obișnuit între vizibil și invizibil, era omniprezentă în viața de zi cu zi a indivizilor, psihicul omului arhaic funcționa pe modul simbolic. Semnificația pe care privirea sa o putea sesiza în transparența lucrurilor era mai importantă decât obiectivarea acestora, semnificație ea însăși întotdeauna legată de un sens superior atașat arhetipurilor unei lumi imaginare, o lume a îngerului, o lume a mijlocului, a cărei dispariție va provoca declinul *imago caeli* și uitarea inițierii. Cu orice ocazie, omul din acea epocă își afla destinul consultând oracolul, în timp ce chiar și omul politic se îndrepta spre *sibila* care îi semnala momentele oportune pentru a începe bătălii și campanii. Muzele nu sunt abandonate, deoarece rămân surse de inspirație pentru poeți și artiști. În orașul în care vibrează o adevărată efervescență inițiatică, fiecare cetățean este atașat unui cerc hermetic, el însuși rotindu-se în jurul unei coroane divine. Telchinii, Cabirii, Cureții și Dactilii constituie atunci societăți inițiatice în legătură cu misterele și parteneriatul meșteșugurilor. Copiii sunt împărțiți în fraternități pubertare în legătură cu clasele de vârstă, fraternități responsabile pentru diferitele ritualuri care trebuie să gestioneze evoluția micuțului până

la adolescent și apoi până la omul matur. Pe scurt, în această epocă, gândirea vibrează în mod natural în ritmul inițierii. Pentru lumea tradițională, aceasta are nu numai scopul de a preda, ci și de a reînnoi individul. Este vorba în principal de o renaștere, care este necesară, pe de o parte, pentru a trece de la adolescență la vârsta adultă, cu toate realizările funcționale pe care aceasta le implică, și, pe de altă parte, mai fundamental, pentru a trece de la o stare profană la dimensiunea sacrului.

Ce înseamnă „tradițional”? Aplic acest termen mai ales civilizațiilor care au împărtășit (și încă mai împărtășesc, într-un mod foarte anecdotic) o relație calitativă cu timpul. Ceea ce caracterizează diferența dintre modernitate și tradiție este opoziția dintre experiențe ale timpului care nu sunt de aceeași natură. Civilizațiile tradiționale au trăit o experiență a timpului substanțial diferită de cea a civilizațiilor contemporane: ele aveau o percepție supra-temporală a temporalității și în această percepție trăiau fiecare formă a realității. Această temporalitate se exprima prin **rit** și **inițiere**; acestea nu numai că ritmau viața de zi cu zi (sărbători, ceremonii), dar permiteau și un contact cu „supranaturalul”, o senzație cu un dincolo de timpul cronologic, conferind experienței temporale o formă mai puțin cuantificată decât cea a ceasului, o formă făcută din ritm și spațiu, aducând înapoi la arhetipuri și la o prezență a figurilor mitice. De unde și posibilitatea, pentru aceste lumi tradiționale, de a pătrunde într-un spațiu în relief, prevăzut cu o anumită grosime, eșalonat de la vizibil la invizibil printr-o succesiune de straturi de trecut (inițiere); de unde și sentimentul pentru observatorul post-modern, atunci când intră în contact cu anumite elemente „atenuate” ale așa-zisei tradiții, pe care unii le numesc „primitive”, de a fi adesea pe lângă explicația corectă a faptului. Într-adevăr, pentru aceștia, factualul este superficial și vizibil. Pentru „primitiv”, acești doi parametri sunt depășiți de profunzime și invizibil. Fiecare dintre acțiunile sale readuce constant la aceste două dimensiuni care îi dau un sens. Ceea ce observatorul post-modern nu înțelege neapărat, deoarece rămâne în afara procesului.

În orice caz, în gândirea tradițională intervin întotdeauna aceleași constante pe care le rezum aici:

- - O lege a corespondențelor, ea însăși legată de un „simbolism al lumilor”, universul nefiind altceva decât un lanț ale cărui zale sunt multiplele epifanii numite lume, stare de a fi și de conștiință, stații etc., și a cărui fiecare zale inferioară este simbolul, reflectarea unei realități invizibile pe care o manifestă și de care depinde.
- - În general, toate evenimentele care se petrec „la exterior” trebuie raportate la o istorie a sufletului. Faptele și lucrurile sunt simboluri de descifrat în transparența obiectivă datorită legii corespondențelor și a analogiei, și prin această lectură subtilă a evenimentelor exterioare sufletul ia cunoștință de propriile evenimente interioare și de natura sa, deci învață să se cunoască pe sine. Evenimentele sunt asemenea omului!
- - O viziune simbolico-cosmologică afirmând prezența acelorași elemente la toate nivelurile de a fi, cuprinse între infinitul mare și infinitul mic, calitatea acestor niveluri implicând proporții diferite ale acelorași elemente.
- - Convingerea intimă a unei corespondențe între „energiile” care circulă de sus în jos, acestea fiind manifestarea aceleiași substanțe când mai subtile, când mai opace, în funcție de îndepărtarea sau apropierea de sursă, deci de entropia care crește sau scade.
- - Prezența sistematică în univers a lanțurilor simpatetice care, asemenea celor din covor care traversează diferitele urzeli sau niveluri de a fi, păstrează pentru fiecare dintre acestea o urmă a nivelurilor superioare traversate. Există deci un lanț al apei, un lanț al focului, etc. Focul „sensibil” nu este el însuși decât o manifestare a unui foc mai substanțial care ascultă de alte legi și se exprimă în mod mai subtil pe etajele de deasupra.
- - Posibilitatea, prin strategii inițiatice, de a interfera cu aceste elemente la diferite niveluri, identitatea de structură fiind analogic conservată între microcosmos și macrocosmos.
- - O cunoaștere operativă transmisă prin inițiere (meserii, arme, magie) conferind adeptului secretele inerente unei astfel de discipline.

- - Prin participarea la Mistere (pasiune, moarte, înviere), capacitatea inițiatului de a schimba „regimul ontologic" prin schimbarea conștiinței sale muritoare în conștiință nemuritoare.

Toate acestea însemnau că omul tradițional avea în inima sa un „chip al cerului" și, parafrazându-l pe Ezechiel, un adevărat templu în care divinitatea sfințea spațiul interior cu prezența și teofaniile sale, în așa măsură încât individul locuit din acea epocă a dezvoltat o sensibilitate globală care nu se compară cu cea pe care o avem astăzi. Vă reamintesc că cuvântul **templum**, templu, însemna la origine un vast spațiu deschis din care se putea observa zborul păsărilor, cu alte cuvinte, contempla ceea ce este „înaripat" și vine din cer, ceea ce ne permite să „prevedem" în mod oracular și să interpretăm astfel mesajele arhetipale. Prin urmare, omul arhaic este un templu, locul unde pământul și cerul intră în contact, o geografie contemplativă și consacrată. Această idee a templului ca imagine a cerului în inima omului a rezistat loviturilor succesive ale istoriei. Istoria nu este altceva decât povestea fragmentării treptate a secțiunilor templului, a micșorării spațiului de contemplație care permitea o cunoaștere profundă și amplă, a reducerii treptate a instrumentului intuitiv al Gândirii la raționalism, mentalism și senzualism animal, care nu mai este capabil, în absența contemplației, decât să cunoască prin ceea ce este mai dens în el.

Până la anul 869 după Hristos, paralelismul dintre cele două triade cosmologice și antropologice a fost menținut cu voie sau de nevoie. Cosmosul este „Marele Om" prevăzut cu un corp, o inimă și un spirit. „Omul mic", cel pe care îl suntem noi, este structurat în același fel. Între cele două există corespondență și posibilitate de trecere. Ce este sus este jos! În virtutea legii similitudinii, cel care împrumută aceste pasaje, și mulți o fac, este atunci un inițiat. La această dată, conciliul de la Constantinopol abrogă tripartiția esențială și o reduce la dualismul corp și suflet. Descartes adaugă mai târziu confirmând *diada* gândire și întindere. Averroes, în domeniul fizicii cerești, procedează la fel și șterge în Marele Anthropos, sau Cosmosul, lumea de la mijloc, numită în mod obișnuit cea a îngerului sau a imaginației adevărate, a imaginarului, va scrie Corbin. Care este, această lume? Este cea a arhetipurilor, a modelelor, un univers de energii formale ideale din care provine lumea noastră sensibilă însăși. Forme eterice făcute din materie subtilă, neîncadrate de spațiul-timp pe care îl cunoaștem. În Anthroposul cosmic, el supraviețuiește într-un mod eminent, mai real decât tot ceea ce putem percepe în fapt de realitate în dimensiunea noastră sensibilă. El este templul cosmic. În omul mic, el stă în spațiul median al inimii noastre și desăvârșește creșterea omului interior prin puterile imaginației active. El este templul în om. Odată cu abrogarea acestei inimi prin decretul de la Constantinopol din 869, omul își pierde sufletul și Cerul îl pierde pe al său, adică lumea de la mijloc care permitea circulația între sus și jos intră în ocultare, ceea ce are drept consecință directă faptul de a face inutilă de acum înainte „inițierea". Să fii inițiat pentru a merge unde? Dacă pe scară escaladarea este făcută imposibilă de ruperea treptelor mediane, ce se întâmplă atunci cu alpinistul sufletului?

Nu numai că alpinistul nu va putea urca mai sus de atât, dar acest „atât" sensibil va deveni punctul său culminant. Cu timpul, va pierde din vedere că există dincolo de aceste trepte lipsă ale scării cosmice, un alt vârf numit odată spirit. Excluderea lumii imaginare, a *imago coeli*, a lumii inimii, reduce *ipso facto* omul tridimensional la noua ființă unidimensională: *Homo biologicus*. Acesta vorbește întotdeauna despre spirit, dar este doar o „conștiință corporală" pe care o experimentează de acum înainte: dacă inima nu mai este, spiritul nu poate fi atins dincolo de golul imens provocat de ruperea treptelor mediane ale scării cosmo-antropologice. Spiritul său devine, așadar, rațiune, apoi mental, apoi conștiință practică orientată exclusiv către afacerile „acestei lumi". Nu mai este nimic de contemplat, de interpretat, de simbolizat. Nu mai există imaginație activă pentru a revela și activa în *sensorium* imaginile arhetipale frumoase ale lumii intermediare care aduc sens și semnificație existenței noastre. Fiind ocultată, imaginația preia conducerea și reflectă pe *sensorium* fanteziile lui Hades și ale umbrelor sale, care produc iadul nostru psihic în loc de paradisul nostru pneumatic. Aceasta înseamnă că, de acum înainte, imaginile care condiționează realitatea nu mai sunt atașate de „asemănarea" arhetipurilor, ci de dinamismul dezorientat al

fanteziei care își trage fanteziile din nămolul inconștientului. Sufletul izolat al templului intră în timpul exilului și se închide în cripta cosmică. Lumea noastră devine dezincantată și în aceasta constă desacralizarea cosmosului. Era pozitivistă și tehnicistă pune un punct final amar acestui discurs funerar a imaginarului prin dezvoltarea unor organe exclusive de cunoaștere, mai performante dar inutile pentru a pătrunde în fântânile sensului, concentrându-se obsesiv asupra domniei cantității și uitând că întreaga lume calitativă, respinsă ca neprobabilă, este tocmai singura care oferă fiecăruia motivul de a trăi. Dragostea, ca produs pur al lumii imaginare, nu este oare sarea pâinii noastre zilnice! Astfel, era modernă este dezorientată. Ea și-a pierdut orientul, adică sursa luminii și a Aurorei sale. Nu mai există templu, deci nu mai există cer, deci nu mai există sus sau jos. Omul contemporan este o ființă care nu mai contemplă zeii și pe care zeii nu o mai privesc. În toate acestea constă evitarea Inițierii.

În istoria noastră, hegemonia raționalului devine, așadar, totalitară și provoacă o „închidere epistemică" referitoare la posibilitatea de a călători în alte dimensiuni. Gândirea inițiatică își pierde treptat puterea de a penetra substanța universurilor șamanice, de a lega prin punți semnificative grosierul de subtil și acesta de cauzal, de a menține raporturile dintre natură și supranatură. Laicizarea se afirmă radical: de la originea unde inițierea viza cunoașterea de sine și a zeilor, a ierarhiei intime mergând în sensul spirit/inimă/corp și integrând disciplinele lor respective, ordinea s-a inversat în sensul corp (hedonism, materialism, consumerism) / inimă (psihologism, emoționalism) / rațiune (raționalism, mentalism), cu radiația funcției simbolico-inițiatice. Deoarece inițierea servea la „creșterea" omului de-a lungul creșterii antropologice și că aceasta din urmă a devenit caducă, persoana, lăsată de acum într-un individualism anomic, nu mai poate crește și deveni adultă. Societatea noastră, prin evitarea inițierii, este o societate de copii fără nume, care la rândul ei generează alți copii, la rândul lor nefericiți și fără nume. Evitată, inițierea care avea ca obiectiv să facă să trăiască fantastica aventură a călătoriei interioare unde climatele și topografiile ființei s-ar dezvălui treptat, lasă locul astăzi unui sedentarism al sufletului, în care acesta adoarme și uită. Prin compensare, oamenii, asemenea unor mecanisme oarbe și dezorientate, se dedică călătoriei exterioare sub toate formele ei, navigând în toate direcțiile și în toate ocaziile pe o peliculă subțire a ființei, uitând de aromele și pulpele interiorității sale.

Cap. 2 - Strategii de simbolizare

Ritualuri de trecere

Am traversat pe jos deșerturile din Africa de Nord. Plecând din Gibraltar cu câțiva tineri, am parcurs succesiv Marocul, Mauritania, Mali, Algeria, Libia și Egiptul până la granițele Israelului. De-a lungul traseului, am avut de multe ori ocazia să trăiesc momente extraordinare cu tuaregi și berberi, să aud poveștile lor, să adun relatările lor obișnuite, să împărtășesc experiențe care m-au învățat în ceea ce privește faptul inițiatic. În timpul ultimei șederi în Mauritania, de exemplu, mergeam prin deșert între Cinghetti și Attar, într-o singurătate superbă, de-a lungul unui lanț de munți. Nicio ființă vie, cu excepția caravanei noastre, numeroși scorpioni și câțiva șerpi cu coarne luând soarele din noiembrie. În a nouăsprezecea zi, întâlnim un copil conducând o turmă de o sută de capre care șerpuiesc în dune. Ce face el acolo, acest copil, fără părinți sau adulți care să-l însoțească în această vastitate nemaivăzută? Îl întreb pe ghidul nostru Ahmed. Acesta din urmă îmi precizează că copilul a împlinit 7 ani, că părinții săi l-au considerat apt astăzi să treacă inițierea. Aici, desigur, interpretez experiența pe care trebuie să o trăiască micuțul prin această tematică a inițierii. În limba sa, termenul folosit este mai degrabă cel de „probă pentru a crește”. Copilul a primit, așadar, responsabilitatea turmei, averea întregului clan, de a „conduce animalele” cât mai bine posibil până la fântâna situată la două zile de mers (15 km), apoi de a le readuce la punctul de plecare, ceea ce va necesita trei zile de mers singur și două nopți petrecute sub cerul liber. Aflu de la Ahmed că experiența este codificată și că îi privește pe toți tinerii merituoși cu vârsta cuprinsă între 7 și 10 ani. Misiunea este de a „conduce animalele” cât mai bine posibil. Din nou, aici, prin abordarea fizică incontestabilă, care este simbolismul inițiatic care stă la baza întregului proces? Care animale reale sunt simbolul turmei, dacă nu al acestor ființe vii, **Haïot** în ebraică, al acestor energii interioare încă potențiale pe care micuțul, la această vârstă deja, trebuie să le integreze treptat, adică să „numească”, să dea un nume animalelor sale interioare? Când se întoarce la tabără, dacă afacerea s-a desfășurat bine, tânărul primește și el un nume și noi responsabilități... și uneori o șa de cămilă! Ce s-a întâmplat în timpul acestei experiențe? Copilul, prin forța lucrurilor și urgența situației, în funcție de calitățile sale și de învățăturile primite de la maestrul său, a conștientizat în mod explicit sau implicit trei virtuți majore, neobosit lucrate în cercurile inițiatice din toate timpurile și din toate țările: *temperanța, curajul, prudența*. Sinteza celor trei fiind *dreptatea*.

Prima virtute se referă la relația stabilită între persoana aflată într-o situație de aventură și cosmosul înconjurător, în ceea ce privește întrebările de bază legate de hrană și sexualitate. Această dimensiune este cea pe care sistemul indo-european, în ansamblul său, o numește „țăranul”, acesta tipificând stăpânirea pulsiunilor primare, care, dacă nu sunt stăpânite, duc la patologiile cunoscute: bulimie, anorexie, luxurie, tulburări sexuale, dizarmonii atât de frecvente în creșterea umană. Desigur, acest copil care merge cu turma sa prin deșert nu se află la pragul acestor patologii pe care le cunoaștem atât de bine în Occident, dar el pregătește deja antidotul prin educația sa inteligentă. În timpul acestui parcurs, el este singur în timpul zilei sub un soare dogoritor și noaptea sub un milion de stele. Hrana lui constă în câteva turte și apă. Spațiul său este degajat de obiecte de tot felul, astfel încât conștiința sa nu este împiedicată de artificiile consumului. Timpul său este cel al cosmosului. El merge în esențial, care este aici, de asemenea, supraviețuirea sa, cu animalele sale exterioare și interioare, și cu toată comoara clanului său. Sobrietatea mersului îl educă profund în temperanțele viitoare, în comuniunile cosmologice cu elementele; apă atât de rară, mineral omniprezent, aerul vânturilor abrazive, focul astrului. Micul devine un adevărat „țăran”, un locuitor al naturii... al naturii sale.

A doua virtute se referă la curajul și forța războinicului. Acum trebuie înfruntat invizibilul, iar acesta se referă la viața sufletului. În deșertul unde nu există nimic, în afară de mușcături mortale posibile de care trebuie să țină cont, inamicul imaginar este omniprezent. Evagrie din Pont, renumitul părinte al deșertului, declara deja în timpul său că în lume diavolii se fac prezenți sub

forma oamenilor, dar că aici, în deșert, ei se manifestă sub forma gândurilor. Ce sunt aceste umbre în noapte, șovăitoare dincolo de focul slab și care zguduie ramurile tamariscilor? Cine a scos acest strigăt lugubru? Nu este nici câine, nici coiot, nici bufniță? Ce este acest *djinn* care bântuie locurile uedului secat, acolo unde stânca roșie adună sângele sacrificiilor? Imaginarul copilului este turbulent, iar îmblânzirea fantomelor nopții este o stăpânire necesară. Nu se poate intra în imaginar fără a ieși din imaginar. La rândul său, micul păstor îl întâlnește pe îngerul scării lui Iacov și își înfruntă frica în timpul nopții, până la zori, unde lumina vine în sfârșit să risipească umbrele amenințătoare.

A treia virtute, prudența, reprezentată de magicianul-filosof, îl învață prin anticipare profunzimile realității. În timpul plimbării sale, departe de orice locuință, de orice semeni, de orice prezență umană, sufletul său înclină spre alți tovarăși imenși. Este o tendință spontană a sufletului, atunci când este singur, de a se îndrepta spre iubirea celuilalt, oricare ar fi el. Floarea-soarelui se înclină în fața stăpânului său, soarele, iar când acesta se ascunde, floarea sa se închide. *Senelotropul* (Sânzienele ?) se luminează când luna se deschide, iar când luna dispare, planta moare. La fel face și sufletul copilului. Acesta își ia ca prieteni stelele cosmosului și imensitatea deșertului și descoperă îngerii pe care îi cheamă pe nume, cu care se familiarizează și pe care nu-i va mai uita niciodată. Aici, micul om intră în contact cu Marele Anthropos și se deschide către inițierile viitoare și către dimensiunea sacrului. Scopul acestor prime rituri de trecere este de a pregăti terenul, la fel cum grădinarul lucrează primăvara pentru a elibera spațiul care va primi viitoarea sământă pentru o nouă naștere, *o a doua naștere*.

Ritualuri puberale asociate adolescenței

În legătură cu această a doua naștere, despre ce este vorba? Să ne imaginăm o sământă, din moment ce suntem în logica grădinarului; aceasta s-a născut deja o dată, deoarece este un organism viu, dar destinul său posibil este să se nască o a doua oară. Fie o punem în pământ, fie o udăm și o expunem la soare, iar procesul de a doua naștere riscă să se declanșeze. Pentru a renaște, trebuie să explodeze, să se piardă într-un fel ca veche structură, pentru a găsi o nouă formă și o nouă funcție. Aceasta nu se face fără durere și fără pregătire, iar riscurile experienței nu sunt garantate! Astfel, toate tradițiile sunt de acord să confirme că fiecare om este om doar cu condiția de a renaște o a doua oară, apoi o a treia oară; pentru aceasta, individul, bărbat sau femeie, este chemat la o metamorfoză demnă de cea a omizii care se transformă mai întâi într-o crisalidă, apoi într-un fluture. Această metamorfoză este ritmată de trei etape distincte, pe care diferitele terminologii le numesc cale ***purificatoare, iluminativă, unitivă*** pentru creștini, ***matrice de apă, foc și craniu*** pentru alții, ***operă la negru, alb și roșu***, pentru alchimiști, ***nașteri hilice, psihice, pneumatice***, conform termenilor evanghelistului Pavel. Fiecare operă implică, bineînțeles, o transformare ontologică la nivelul conștiinței, dar se află, de asemenea, în strânsă legătură cu organele simbolice ale corpului uman. Inițierea pubertară este însoțită în mod regulat de o revelație a „anumitor secrete” referitoare la viața de apoi și de dobândirea de noi simboluri, chei eficiente capabile să deschidă ușa invizibilului.

Trecerea de la copilărie la adolescență, am văzut-o cu tânărul nostru păstor, postulează o serie de ritualuri pregătitoare care servesc la curățarea terenului. **Inițierea pubertară** legată de trecerea de la adolescență la starea de om merge mai în profunzime. Acum este vorba de a coborî în menajeria interioară, „matricea de apă”, pentru a demasca monștrii care vampirizează acest spațiu inconștient, a-i demasca, adică a-i face conștienți pentru sine, pentru a putea utiliza într-o orientare corectă energiile extraordinare pe care le conțin. Focurile pubertății nu sunt inocente, ci traduc cu vehemență vârtejurile energiilor animale încă necontrolate care în curând, dacă nu găsesc ieșiri adecvate, se vor manifesta în impulsuri incendiare sau în emoții acvatice. Prea multă apă, prea mult foc sunt în orice caz inerente matricei de apă ca apă *ignee* sau focuri curgătoare perturbatoare astfel numite de ermetism. Cu focurile pubertății și *inițierea pubertară*, suntem de la bun început sub egida lui Eros. Niciun observator puțin perspicace nu poate ignora acest lucru. Toate relele sau

binefacerile care zgârie sau gratifică adolescentul la zorii idilelor sunt legate de acest zeu. De dimineața până seara și de seara până dimineața, tânărul gândește, acționează și vorbește, mișcat de o puternică „impresie”, paradoxal subterană și volatilă, colorată de culorile „Iubirii”. Și să fim sinceri, fluxul lui Eros abia începe și se va manifesta de acum înainte până la limita extremă a vieții, adoptând de-a lungul vârstelor forme foarte diferite.

Eros prezidează inițierile, așa că este important să știm despre această divinitate. Daimonul antic, care pare să fi existat din timpuri imemoriale, are mai multe fațete în sensul că formează o alianță cu mai multe „Afrodite”. El este uneori unit cu **Afrodita Celestă**, alteori cu **Afrodita Populară** și uneori cu **Afrodita Întunecată**.

Fiecare Afrodită în sine întreține relații speciale cu personaje foarte tipice. Cea din urmă numită o are pe Thanatos, Moartea, drept confident. Cea care o precede se familiarizează cu Hypnos, fratele său geamăn, în care găsește uitare și reconfort în zilele dificile. În ceea ce o privește pe Afrodita cerească, ea tratează doar cu Frumusețea și Aletheia, Adevărul. Astfel, personajele teatrului Iubirii sunt deja plasate, semnificând prin jocurile lor respective lungul itinerariu inițiatic-erotic pe care fiecare ar trebui să-l parcurgă de la naștere până la moartea sa. Se simte bine, Eros este sarea Vieții și mierea în inimile noastre sau... otrava. Eros care predomină la începutul parcursului, adică în adolescență, este rar partenerul Afroditei cerești. În această perioadă a vieții, Eros se dovedește a fi capricios, întunecat, hipnotic și generează, în funcție de situații și de capacitățile de a gestiona febră, turbulențe emoționale, mergând de la *spleen* la violență, de la o apă stagnantă la focul distrugător, dacă nu intervin, pentru a ordona marile curente contradictorii, procesele de inițiere. Participarea la o nouă ordine, în timpul inițierii, poate fi demonstrată prin exemplul inițierilor grecești, al celor din *criptia* spartană sau al efebiei ateniene, sau chiar, mai precis aici, prin exemplul adolescentului cretan care trăiește această experiență (*harpagé*) timp de două luni în cea mai extremă singurătate.

Tânărul, după un antrenament și o învățătură specifice, este condus în pădure de maestrul său al iubirii, "*éraste*", fiind "*eromen*". Aici, gândirea modernă a înțeles doar "spectaculosul" și aspectul homosexual al relației, trecând cu vederea faptul că "*éraste*" este pentru tânăr un ghid al sufletului său și, mai presus de toate, un maestru de gândire. Scopul inițierii cretane este de meditat într-o perspectivă trifuncțională legată de armonizarea celor trei dimensiuni în fiecare individ: **țăranul, războinicul, filosoful magician** sau, mai global, **corpul, sufletul și spiritul**. Pe plan psihosocial, este vorba de a face din "**adolescent**" un om întreg, adică "drept și virtuos, bun militar, bun producător", adică pentru a respecta terminologia indo-europeană tradițională, un jurist-magician, un luptător și un țăran împlinit. La sfârșitul **harpagé** (inițiere), adolescentul devenit bărbat primește trei cadouri simboluri în legătură cu cele trei funcții:

- boul pentru temperanță și armonizarea țăranului în el,
- ținuta de război a armatei regulate pentru curaj și armonizarea luptătorului,
- cupa pentru prudență și armonizarea juristului-magician.

Cum a fost această perioadă de inițiere pubertară? Sub semnul „răsturnării și inversării”! Paradoxal, orașul îi permite tânărului să funcționeze într-un mod foarte ciudat în raport cu sistemul de valori care este de obicei norma, ca și cum acum ar interveni un nou mod de a acționa și de a gândi, aproape antitetic față de cel pe care adolescentul l-a experimentat înainte de inițiere. Prin urmare, tânărul sau tinerii sunt „eliberați” în haite în munți sau în pădure, unde se comportă în general într-un mod „sălbatic” pe toată durata inițierii lor.

În primul rând, pe planul primei funcții, cea a țăranului care integrează hrana și sexualitatea, ei practică pentru prima dată arta vânătorii și a „sângelui negru”, fiind permisă doar carnea roșie, iar pentru a doua, o heterosexualitate vagabondă, fără norme și fără frâne. Intemperanța este stăpâna locului! Pe planul celei de-a doua funcții, cea a luptătorului, ei nu fac finețuri și, contrar a ceea ce se învață în școlile militare despre bătăliile în linie și în bună ordine, ei atacă prin surprindere călătorii,

ca niște bandiți de drumul mare. Curajul nu strălucește prin splendoarea sa! Pe planul celei de-a treia funcții, referitoare la juristul-magician și la dimensiunea vieții legată de virtutea prudenței, tinerii, în această perioadă inițiatică, nu numai că nu mai fac sacrificii zeilor, dar fură de pe altare ofrandele aduse de devoții credincioși. Sacrilegiile și imprudențele sunt monedă curentă! La sfârșitul lui **harpagé**, totul intră în ordine prin predarea simbolurilor menționate anterior, recunoscute de normele cetății: carnea albă a boului și căsătoria regularizată pentru tânăr, învestirea sa în armata regulată și o haină nouă, o tunsoare și reluarea normală a sacrificiilor dedicate lui Zeus și celorlalte divinități. Mai important decât inserția benefică a tânărului în societate, după tribulațiile sale haotice, mi se pare a fi coborârea sa în matricea de apă, această trecere de la lucrul negru constând în a lua cunoștință de „animalele” sale. Copilul este în timpul acestei **harpagé** complet imersat fizic (este primordial ca scufundarea să fie și fizică!) și psihic în Natură. Legile care o guvernează sunt cele ale „sălbaticului”. Tot contextul, toate acțiunile, toată atmosfera contribuie la faptul că tânărul ia contact cu acest sălbatic din el prin sălbaticul elementelor exterioare. În perspectiva tradițională unitară, natura sensibilă nu este ea însăși altceva decât o proiecție a conștiinței. Astfel, lumile animală, vegetală, minerală nu sunt decât reflexe ale sufletului, și este prin propriile sale reflexe că acesta ia cunoștință de sine! În transparența acestui context nemilos unde toate loviturile sunt permise, viitorul om face cunoștință cu potențialitățile sale, încă în stare de umbră, pe care inițierea le va actualiza treptat și le va aduce la lumină. Energiile sale încă voalate, nereturnate, au drept nume *gastrimargie*, *luxurie*, *tristețe*, *furie*, *acedie*, *vanitate* și *mândrie*, șapte văluri cu care s-a acoperit aleasa logodită. La fiecare văl ridicat pe parcursul inițierilor, logodna se precizează, întoarcerea se accentuează, energiile se transformă, omul o ia de soție pe Terra, metamorfozează Piatra sa în Aur. Iată lucrul inițiatic pentru a progresa spre centrul ființei sale, spre această inimă unde îl conduc treptat viitoarele inițieri, dacă continuă procesul care îl conduce spre cunoașterea de sine.

Ce se întâmplă cu copilul epocii noastre moderne, adolescentul care am fost odată, cel ai cărui părinți suntem astăzi, care cu siguranță nu a avut niciodată ocazia de a-și conduce animalele în deșert, din moment ce moda este pentru infantilism și deresponsabilizare, și cu atât mai puțin ocazia de a trăi viața de **harpagé** timp de două luni în munții și pădurile noastre din Occident? Cum rămâne cu copilul pe care îl răsfățăm și care se răsfață în lenea și artificiul consumului nostru? Este un copil fără nume și, prin urmare, fără viitor! Timp de treizeci de ani, am primit acești copii răniți, acești copii fără nume ai căror ani trec, dar ale căror suflete nu înfloresc. Confruntați cu eșecul inițierii, sau mai degrabă cu eludarea ei, toți au încercat contra-inițierea. Dependentul de heroină a căutat misticismul, cel de cocaină eroismul, halucinatul viziunea chamanică: toate în zadar. Alții s-au sacrificat, au sângerat, toți au căutat o cale de ieșire în fluxurile de dezordine, respirație, sânge, spermă, droguri: în zadar. Unii au optat pentru nebunie, alții pentru nonsens și depresie insondabilă: în zadar.

M-am gândit mult și bine la analogiile dintre **harpagé** Cretană și desfrâul său inițiatic și viața marginalizată a copiilor din zona modernă. Există o diferență majoră între cele două categorii: tinerii din Sparta sau din Creta sunt „adolescenți” aleși cu grijă, a căror constituție psihologică a fost deja stabilită. Singura diferență este că **harpagé** le cere să petreacă două luni într-o „sălbăticie” similară cu ceea ce se întâmplă în zonă. În situația toxicomanilor și delincvenților noștri postmoderni, m-am gândit la necesitatea de a restabili inițierea, păstrând ideea principiului inversiunii. Prin urmare, aceștia vor experimenta o perioadă de normalizare în timpul inițierii lor, antitetică față de cea pe care au trăit-o la margine. Această idee fundamentală de „inversare” a fost reluată în instituția noastră, care a restructurat riturile de trecere pentru adolescenți și adulți (a se vedea *L'Archer Blanc*, care relatează procesele de inițiere reluate în căminele „*Rives du Rhône*”).

Inițieri trifuncționale legate de timpul adulților

„Omul din circumferință” este cel care rămâne în afara sa, în afara templului său. Ce înseamnă aceasta, dacă nu că el nu mai este ființa care „contemplă” consacratul, centrul oglinzii în

care se reflectă imaginea cerului? Inițiatul este cel care iese din cerc și nu se mai „învârte în cerc”, pătrunzând spre inimă urmând o rază, o venă, un filon pe care îl prospectează asiduu. După ce terenul psihologic a fost curățat, următorul pas este să vă luați un angajament mai profund. Alege un lanț inițiatic, o **tariqâ** cum spun sufiștii, din cele trei ordine antropo-cosmologice posibile: în tovărășia inițiatică care se referă la „țăran” și la meserii, în cavalerismul inițiatic legat de «războinic», în mistica inițiatică atașată „magicianului-filosof”.

La începutul drumului, pelerinul experimentează cele trei dimensiuni ca fiind esențial distincte; cu cât se apropie mai mult de centru, de propria sa inimă, cu atât mai mult nenumăratele puncte de plecare par să converge și să se contopească în acest punct unitar care constituie inima persoanei, propriul său centru și, în același timp, centrul universului. În acest fel, îndeplinindu-și funcția în conformitate cu natura sa, persoana umană progresează spre realizare și devine treptat „omul complet”. Fiecare dintre funcțiile antropologice, exaltate prin inițiere, înflorește, asemenea unei căi particulare care pornește de la circumferință (pământ) spre centru (cer). Pe măsură ce peregrinează pe această cale inițiatică, „mijlocind între cer și pământ”, omul își actualizează treptat toate virtualitățile latente, drenându-și mlaștinile și luminându-și umbrele - pe scurt, el se căsătorește cu femininul său ascuns, armonizând astfel puterile diferitelor sale funcții și starea umană în ansamblu.

După cum am văzut, calea aleasă de inițiat se contopește la sfârșit, în centrul circumferinței, cu toate celelalte, această inimă a ființei devenind baza unei „noi eredități spirituale” în același timp cu centrul unui plan identic cu „paradisul terestru” al lui Dante și cu un ax vertical care trece prin toate lumile. Imaginea unei axe verticale cu o serie de roți imbricate una peste alta ne dă o idee clară despre ceea ce avem de-a face, diferitele roți nefiind altceva decât diferitele niveluri de ființă și diferitele niveluri de conștiință care alcătuiesc ansamblul teofaniei. Din acest punct de realizare, în care inițiatul devine „omul din centru” și își asumă propria plenitudine, el poate continua prin a se angaja pe axa verticală care leagă și creează toate lumile și poate participa inițiatic la realizarea stărilor supraindividuale, a transconștiinței din ce în ce mai puțin condiționate de conștiința corpului și de personalitatea *ego*-ului, până la cea mai înaltă experiență posibilă, desemnată de diferitele tradiții drept «mântuire», „eliberare finală”, „identitate supremă”... Acesta este „omul universal” al sufismului, „omul transcendent” al taoismului sau „omul realizat” al budismului.

Pentru omul din exterior, amestecul este regula. Dacă o persoană își găsește tonalitatea în funcția sa de luptă, acest lucru nu exclude faptul că ar putea avea afinități cu alte funcții antropologice. Totul este o chestiune de grade. La început, chiar dacă fiecare inițiere este specificată și trăită foarte diferit de fiecare inițiat, nimic nu împiedică, de exemplu, o inițiere cavalerească să deschidă o dimensiune magică celor care au simpatii pentru acest domeniu. Cu cât inițiatul pătrunde mai adânc în seriile inițiatice recurente, cu atât mai mult se îmbină diferitele căi, cu atât mai mult pământul se unește cu cerul, cu atât mai puțin „*mama este fututǎ și tatăl ucis*”. În cele din urmă, centrul planului realizează totalitatea potențialităților umane. Aici, inițiatul și-a armonizat „matricea apei” și este pe cale să experimenteze deschiderea inimii sau trecerea prin „matricea focului”.

Trebuie precizat că inițierea trifuncțională, deși pare să desemneze două tipuri diferite de inițiere, cea a "omului adevărat" și cea a "omului transcendent", sau chiar cea a planului orizontal legată de "misterele mici" și cea a planului vertical legată de "misterele mari", corespunde mai degrabă gradelor unui singur tip de inițiere, căutând, pe de o parte, o realizare integrală în raport cu virtualitățile prezente în "natura" unei astfel de persoane și, pe de altă parte, pornind de la aceasta, o realizare în legătură cu "supranaturalul", în raport cu același individ. Până la deschiderea inimii sale, persoana a trăit un lung proces de curățare și de recunoaștere a "animalelor" sale, a energiilor sale latente și perturbatoare, deoarece sunt prost orientate. Calea purificatoare a armonizat psihicul și a echilibrat emoționalul în mod sănătos. Cristalul inimii a fost lustruit și funcționează de acum ca o oglindă limpede capabilă să reflecte informațiile venite din lumea imaginarului și să le proiecteze asupra senzoriului care, la rândul său, acționează asupra reprezentării și sensibilității externe, astfel încât acestea să poată extrage "sensul" din norii sensibilului. Aici se înțelege beneficiul extraordinar

al abordării inițiatice și drama contemporană a ocolirii acesteia. De câte ori pe zi auzim de la gura omului de rând expresii de acest fel: "lumea nu are sens", "suferim de lipsa de sens", "sufletul și-a pierdut sensul", etc. Este de la sine înțeles că lumea sau ceea ce desemnăm prin acest cuvânt, adică exterioritatea obiectivă, nu poate da sens de la sine. Orice realitate, orice eveniment, toate faptele sensibile și extravertite sunt oarbe prin ele însele dacă nu sunt aduse la o conștiință care le interiorizează, adică care imprimă pecetea imaginarului sau a arhetipului pe pasta moale și incipientă a sensibilului. Dragostea, de exemplu, nu este un lucru, ci o stare de conștiință. Astfel, nunțile exterioare nu se pot mulțumi singure dacă, mai întâi, nunta nu are loc în forjele inimii. Toată munca inițiatică, de la riturile pubertare până la marile mistere, va consta în metamorfoze erotice. Acestea sunt numite "căsătorii" deoarece implică fuziuni și mutații. Ele necesită o alchimie a transformării, care vizează "subtilizarea grosolanului", transformarea Pietrei în Aur. "Erotice" pentru că este Eros, cu zeițele și acoliții săi, cel care prezidează aceste subtilizări sau opacificări.

Inițieri șamano-hermetice

Inițierile șamanice-hermetice funcționează în principal la nivelul imaginației. La acest nivel de evoluție, inițiatul călătorește în alte lumi sau este vizitat de „spirite”, dobândind puteri care provoacă ceea ce se numește *prodigii*, folosite în majoritatea cazurilor pentru binele semenilor; numeroase lucrări au fost scrise despre șamanism de către etnologi celebri. Voi încerca aici să ilustrez această inițiere foarte exotică vorbind despre experiențe personale în context *maraboutic*[*].

Există un fel de șamani în Africa de Nord, pe care i-am întâlnit de mai multe ori, numiți **Muwalin al-Taba'** (vezi cartea mea *Au Cœur des Zaouïas*). Inițierea pe care au primit-o de la maeștrii liniei căreia îi aparțin îi autorizează să practice trei ritualuri simbolico-terapeutice:

- **al moqraj** sau ritualul fierbătorului constă pentru șaman în a înghiți apă clocotită în timpul ritualului de transă și a o scuipa ca apă magică și vindecătoare pe cei posedați prezenți la ședința șamanică;
- **as simm** sau ritualul șarpelui constă în a fi mușcat de șerpi veninoși sau scorpioni, de asemenea, în cadrul unui ritual specific;
- **al farran** sau ritualul cuptorului implică pentru inițiat să intre într-un cuptor fierbinte și să iasă nevătămat și încărcat cu o imensă *baraka*.

Să remarcăm că această confrerie șamanică funcționează într-un context *maraboutic* numit *zaouïa*, menit să primească pelerini și credincioși veniți să își ofere devoțiunea în jurul mormântului sfinților din linie, să vindece bolnavii de posesiunea de către *djinni*, pe scurt, să alunge spiritele sau să le împace datorită carismei lor primite în timpul inițierii. Aleg acest exemplu de șamanism pentru că acesta ne demonstrează excelent trei lucruri:

1. În primul rând, că șamanul comunică cu o dimensiune care pentru noi rămâne invizibilă: lumea de dincolo.
2. Că dobândește puteri prin intermediul unei inițieri specifice numită *Taba’*.
3. Că acestea fac din el un mare vindecător al bolilor mentale, deci că inițierea este operativă.

Taba', un fel de *baraka* extraordinară, este o alegere inițiatică transmisă direct de maestru persoanei alese să îndeplinească un astfel de rol. Simptomele transferului *Taba'* sunt similare cu cele ale posesiunii, patologiei psihologice, depresiei și multora dintre afecțiunile care îi afectează adesea pe copiii noștri „dificili”. Ceea ce mă determină să spun că mulți dintre tinerii în suferință cu care am avut de-a face sunt șamani ratați sau, ceea ce echivalează cu același lucru, inițiați care nu au fost

---

[*] La acest nivel supraviețuiesc credințele și practicile străvechi cu maximă puritate: sacrificii de cocoși, oi, tauri negri. La tribul Banī „Arūs, un trib marabutic, există o *guelta* (bazin, iaz) unde bolnavii își scufundă picioarele după ce le acoperă cu aluat de pâine; țestoasele și peștii sacri vin să le ciugulească în timp ce mănâncă pasta, iar acest lucru le vindecă: aici cultul marabutic nu a putut șterge riturile anterioare.

capabili să experimenteze alegerea. Astfel, primele semne ale alegerii viitorului șaman apar adesea în timpul adolescenței, o perioadă marcată de suferință, instabilitate, rătăcire, singurătate, marginalitate socială și tulburări psihice. Cu toate acestea, din acel moment, sfinții din lanțul inițiatic îl ghidează pe tânăr de-a lungul călătoriei sale, prin vise, viziuni sau transe, conducându-l din sanctuar în sanctuar până la inițierea propriu-zisă, când „pecetea" sfântului este primită prin testul apei clocotite, testul șarpelui sau testul cuptorului, cele trei ritualuri menționate.

Parcursul este, așadar, reglat aici de singurele instanțe invizibile, dar acești maeștri, pentru adept, nu sunt ființe de rațiune sau concepte vagi. Ei sunt hiper reali, într-atât încât operativitatea lor poate fi atestată pe plan sensibil, deci demonstrabilă, prin puterile pe care le deleagă șamanilor aleși. La sfârșitul lungului său curs inițiatic invizibil, reglat de ordinele și sfaturile sfinților, transmise prin vis și viziune, șamanul se confruntă cu proba propriu-zisă, care constă în a apuca o cană și a bea conținutul fierbinte fără a suferi vreo rană mortală. În momentul crucial, inițiatul obține o viziune care confirmă atribuirea **Taba'** de către sfânt. Adeptul nu poate apuca cana decât atunci când aceasta se transformă într-o culoare verde și aburul care iese din gură ia forma unui spic perfect alb. Aceeași importanță a semnalului pentru șarpe și pentru cuptor. Inițiatul nu poate mușca șarpele decât dacă șarpele i se arată sub forma unui castravete. Cât despre pătrunderea în cuptor, aceasta trebuie să coincidă cu apariția siluetelor luminoase care îi fac semn adeptului că poate intra în cuptor. De mai multe ori, am asistat la unele dintre aceste ceremonii: spectacolul este halucinant. Din acel moment, șamanul Moul al-Taba' devine un maestru mediu prin care tranzitează *baraka*, care este un adevăr venit „de sus pentru cei de jos" și un medicament divin menit să vindece toate relele. Prin stăpânirea sa asupra „celor trei focuri", maestrul șaman atestă că funcția sa nu este doar un discurs zadarnic, că instanțe ontologic inițiate din lumea de dincolo se exprimă prin el. Astfel, el oferă dovada neimplicării sale și multiplică „semnele absenței sale ca subiect uman conștient". Ritualul „celor trei focuri" (apă clocotită, șarpe și cuptor) atestă o stăpânire inițiatică care vizează un flux de *baraka*, presupus a se răsfrânge asupra bolnavilor și posedaților din *zaouïa*. Ascetismul șamanului până la obținerea puterilor merge mână în mână cu o stăpânire progresivă de sine, corespunzând de asemenea unei metamorfoze a personalității sale, armonizării matricelor de apă și, bineînțeles, aici, de foc, realizării operelor la negru, alb și roșu, pe scurt, la apariția unui „om în picioare", un maestru și un inițiat. Meditând asupra acestei categorii de inițieri șamano-hermetice, omul contemporan poate conștientiza necesitatea de a trata cu „elementele" atunci când este vorba de activarea transformărilor la nivelul personalității. Mutațiile nu provin doar din discursuri psihologice sau morale, ci implică confruntarea cu „Natura", iar aceasta, nimeni nu a vizitat-o mai bine decât șamanii, sub toate unghiurile și sub toate aspectele sale. Pământul, apa, focul, aerul sunt omniprezente în experiența șamano-hermetică și oferă inițiatului punctele de rezistență subtile și grosiere pe care trebuie să le concilieze. Elementul „foc" la șamanul Moul al-Taba' apare cu o recurență simptomatică în întregul proces inițiatic; ce este mai natural? Focul este vectorul radical al transformărilor. Fără el, nimic nu se întâmplă, iar istoria ne oferă numeroase exemple de inițieri și metamorfoze, chiar și în civilizația noastră foarte rațională, unde flacăra a avut, în acest context inițiatic, o importanță majoră.

Cap. 3 - In igne usserit*: eroizare, imortalizare, divinizare

Imolarea lui Hercule pe rugul de la Œeta oferă o paradigmă a sacrificiului prin foc în vederea divinizării. Încă din secolul al II-lea î.Hr., apoteoza lui Hercule prin foc este menționată în numeroase scrieri și reprezentată în arta picturală din diferite perioade. Ovidiu confirmă acest lucru în *Metamorfozele* sale; în timp ce Hercule, senin, așteaptă moartea în mijlocul flăcărilor, zeii țin un consiliu; Jupiter anunță semenilor săi divinizarea eroului declarând:

> *Cel care a învins totul va ști cum să învingă aceste focuri pe care le vezi; el va simți puterea lui Vulcan doar în partea ființei sale care provine de la mama sa; ceea ce are de la mine este etern, scutit și liber de moarte, la adăpost de atacurile flăcării; acum că acest element și-a încheiat timpul pe pământ, îl voi primi în lăcașul ceresc*[72].

Aici, focul nu cruță trupul lui Hercule; tot ceea ce provine din sufletul vegetativ (o referire la mama pământ) se întoarce la elementele sale. Doar partea nemuritoare a eroului (sufletul inteligibil), eliberată de foc, se ridică pentru a se alătura zeilor. Seneca, ca și Ovidiu, face distincție între ceea ce este muritor și ceea ce este nemuritor în erou. El subliniază calmul lui Hercule în timpul acestei „încercări finale”, care îl va transforma în zeu. Seneca îl face pe erou să îi spună următoarele lui Alcmene:

> *„Nu am mai văzut fantomele și umbrele a doua oară; tot ceea ce muritor ai făcut să treacă prin mine a fost dus de focul care m-a convins: toată partea din mine care venea de la tatăl meu s-a dus la cer și toată partea care venea de la tine a fost dată flăcărilor...”*[73].

În Hercule pe Œta, Seneca scrie că flăcările par să fugă de Hercule, sugerând pentru o clipă că însuși trupul său va fi cruțat: focul se îndepărtează, iar torțele refuză să înainteze: ele evită membrele sale. Hercule îndepărtează apoi focul. În general, autorii citați mai sus văd în funcția focului eliberarea elementului divin din om. Deci nu este vorba de o metamorfoză a elementului muritor în nemuritor, ci mai degrabă de distrugerea elementului muritor, care conținea în pasta sa pământească perla celestă a eroului, făcând astfel evident ceea ce era ascuns. Stoicii și cinicii l-au considerat ulterior pe Hercule drept „fondatorul mitic al unui veritabil rit al nemuririi”, rit care a fost repetat de emulatori precum Peregrinus, citat de Lucian[74], care s-a ars de viu pentru „a-și lua locul alături de Hefaistos și de cuceritorul Heracles”.

Neoplatonicii au speculat pe larg asupra luminii și focului. Jamblicus (300 d.Hr.) a considerat, de asemenea, că funcția focului este eliberatoare, dar a precizat că flacăra transportă materia care s-a metamorfozat (a devenit subtilă) „în substanță *ignée* spre cer”, conducând-o spre focul divin și imaterial cu care este unită, devenind ea însăși „foc pur și fin”. Aceasta echivalează cu a spune că materia însăși este într-un fel subtilizată, dobândind natura focului divin cu care este unită și, de acum înainte, scăpând de legile care guvernează materialitatea. Jamblicus afirmă că forma spirituală a ființelor cerești nu aparține materiei, nici elementelor, nici altor corpuri cunoscute de noi. Diferența dintre Jamblicus și Seneca și Ovidiu constă în faptul că elementele muritoare și nemuritoare nu se disting radical. Pe de o parte, materia, deși anihilată în fosta sa formă (muritoare), reapare transformată într-o substanță *ignée* de aceeași compoziție cu substanța celestă. Această nouă compoziție de „foc”, fiind în simpatie cu focul ceresc... nu mai poate fi arsă (momentan sau definitiv) de focul material. Jamblicus adaugă că elementul subtil, nematerial din om nu poate fi distrus de foc, deoarece el însuși este *ignéic*. Mai mult, acest foc spiritual și intelectual este cauza focului sensibil, care nu este decât simbolul primului „*foc sensibil, care nu se găsește în materia însăși, ci provine din focul celeilalte lumi prin mijlocirea sufletelor închise în această materie*”.

---

* A ars în foc.

72 Text și traducere de G. Lafaye, coll. Budé, Ovide, *Les Métamorphoses* II, 1928, p. 101.

73 Text și traducere de L. Herrmann, coll. Budé, Sénèque, *Tragédies* II, 1926, p. 209 s.v.

74 *De morte Peregrini* 29, 241.

Pe tema focului sensibil și imaterial, Plotin nu spune mai mult decât Jamblicus, afirmând că focul sensibil nu provine din frecare, ci îi preexistă: *„Căci materia nu are o asemenea putere încât să o dețină de la sine... este nevoie de ceva care să o producă și să o informeze (...) o rațiune (imaterială) care să fie cauza ei"*. Să reamintim aici importanța lanțului neoplatonic, incluzând Porfir, Plotin, Proclus și Jamblicus, și influența sa asupra dezvoltării artei *spagyrite*. Trebuie menționat, de asemenea, rolul jucat de Jamblicus în „sacralizarea" *„Oracolelor caldeene"*, cartea de teurgie prin excelență răspândindu-se timpuriu prin filierele alchimice arabe și cântărind greu în dezvoltarea acestei „arte regale" în Occident. Mithraismul includea de asemenea în riturile sale de inițiere un „botez prin foc", care trebuia să distrugă „omul vechi", să-i șteargă petele „și să-l facă demn să participe la cele mai sfinte ceremonii". Grigore de Nazianzus menționează „încercările misterelor lui Mithra și combustiile mistice necesare", în timp ce mitograful Nonnus (500/600) relatează că ritualurile mithraice includeau încercări numite pedepse, dintre care una era legată de elementul foc. Carl-Martin Edsman[75] sintetizează numeroasele surse care menționează un „botez al focului" pentru obținerea nemuririi:

> *Trebuie să ținem cont de o tradiție foarte bogată, cu ramificații numeroase și complicate, și căreia surse foarte diferite, prin natura și vechimea lor, i-au servit drept inspirație și material: Pe lângă faptele menționate, trebuie să luăm în considerare relatările autorilor greci și latini, câteva fapte istorice izolate de moarte voluntară prin foc în vederea obținerii nemuririi, vechile legende creștine ale sfinților, legenda extrem de răspândită a Phoenixului cu aprinderea sa variabilă și, în sfârșit, speculațiile filosofice din antichitatea inferioară și miturile antichității care conțin motivul nemuririi obținute prin foc*.

Există, de asemenea, numeroase relatări despre scufundarea în flăcări și regenerarea prin foc în India. Ritualul *agnipravesa* îi ducea pe bătrâni să se scufunde în foc, după cum ne spune Pomponius Mêla despre brahmani:

> *Dar când vine bătrânețea sau boala, ei se îndepărtează de oameni și așteaptă moartea în singurătate și fără teamă. Dar cei mai chibzuiți și cei care practică arta și exercițiul înțelepciunii nu o așteaptă, ci o cheamă, abandonându-se flăcărilor, bucuroși și glorioși.*[76]

Strabon relatează că brahmanul Zarmanohegas s-a urcat râzând pe rugul care urma să fie incendiat. Epitaful său spune: *„Aici zace hindusul Zarmanohegas, din Bargosa, care, conform obiceiurilor indigene hinduse, s-a făcut nemuritor"*[77]. Hillebrandt menționează **tapas**, o încălzire a forței focului ascezei, care îl face pe ascet egalul zeilor. **Tap** înseamnă „a fi incandescent" sau „a arde", și derivă din **tapas** (ambii termeni revenind constant în comentariu cu **dîksâ**). **Dîksâ** însăși provine din rădăcina **dah** (a arde) și „presupunea inițial consacrarea trupului focului și, prin aceasta, o veritabilă nouă naștere în lumea celestă". Ceea ce este important de reținut este noțiunea de **tapas** de căldură internă produsă de asceză și credința ariană în foc: scopul inițierii era „de a părăsi corporalitatea într-un extaz și de a intra în comunicare cu cerul luminii (...) de a dobândi prin flacăra ascetică un corp de foc asemănător celui al zeilor, capabil în anumite împrejurări să neutralizeze chiar și focul pământesc"[78]. Acest exemplu al ritului **dîksâ** mi-a permis să anticipez explicarea mecanismului transei alchimice care permite **chorfa** (corpului) să reziste „celor trei focuri". Ideea

---

75 Edsman, *Iquis Divinus,* éd. Lund, 1949, p. 160.

76 Hillebrandt 1917,4, în Edsman, 251.

77 Un pasaj din *Aditya-Purâna* afirmă: „Când a venit timpul ca trupul său să se ofilească, înțeleptul, dorind să atingă marele țel care se întinde din cer până în lumea lui Brahman, trebuie să intre în focul arzător". Un comentariu din *Yajurveda* Neagră (școala Taittiriya) referitor la ritualul de inițiere al *Dîksô* afirmă: "Cei care fac sacrificiul de *sattra* merg în cer. Prin consacrări (*dîksâs*), ei se aprind; prin sacrificii *upasad*, ei se gătesc... În sacrificiul de *sattra,* eul însuși este darul sacrificiului". (Hillebrandt 1917,11, în Edsman, 255). Tehnica acestui ritual constă în provocarea unei stări tranzitorii legate în special de căldură.

78 Hillebrandt, în Edsman, 277.

din spatele **dîksâ** și a celor trei focuri este aceeași: să dezvolți o ardoare... cu alte cuvinte, un foc viu în interiorul tău care nu mai este supus unui foc mai slab: foc contra foc. La hinduși, ardoarea este **tapas**; la sufiști, se numește **himma**.

Cap. 4 - Fundamentele alchimiei

Pentru a aprofunda mecanismele Marii Opere și ale inițierii, este vital să ancorăm explicația în ceva operațional și observabil; doar teoria, în acest domeniu, riscă să rateze ținta și să dea impresia că transformările sunt doar intelectuale, în timp ce ele sunt de fapt ontologice. Ce înseamnă aceasta? O schimbare ontologică este cea care se referă la „a fi”, adică la un element esențial pentru persoană. Organicul nu scapă de această esențialitate; dimpotrivă, el este dovada operativă a „Viului”. Orice schimbare care depășește pragul psihic, chiar dacă pare foarte materială, trebuie să fie considerată importantă la nivel inițiatic. Prin urmare, toate capacitățile și rezistențele noi care apar în fața elementelor și în urma unei inițieri confirmă o transformare care a avut loc în întreaga ființă.

Șamanii sufiți din Bouya Omar îmi permit să ilustrez inițierea hermetică, și în special pe cele legate de fenomenele extraordinare de incombustibilitate, dezvoltând capacități care ne pot părea prodigioase și incomprehensibile. Încerc să demonstrez aici cum o anumită „alchimie spirituală” legată de inițierea șaman-hermetică, foarte apropiată de marile descoperiri ale științei referitoare la energie și materie, ne poate oferi indicii pentru a înțelege mai bine procese care par să țină de ficțiune sau înșelătorie. Într-adevăr, în această abordare a Marei Opere, suntem constant confruntați cu noțiunile de puteri și elemente: „Cum este posibilă (și de ce) stăpânirea celor trei focuri?” Prin urmare, nu este indiferent să ne amintim că astăzi noțiunea de eveniment o înlocuiește pe cea de element, și că orice materie, de la cea mai mare la cea mai mică, de la obiectul microfizic la cel macrofizic, se prezintă sub forma unui sistem energetic dotat cu o anumită rezistență. Materia celor trei focuri este ea însăși energetică. În ce măsură și cum pot **chorfa** să influențeze natura sistemului? Întrebarea pusă în domeniul alchimiei operative este analogă cu cea pusă în cel al microfizicii: în ce măsură operatorul este în operă și poate influența procesul prin privirea/conștiința sa? În acest sens, alchimia spirituală este semnificativă pentru a ne permite să înțelegem mai bine natura prodigiilor și posibilitatea lor de manifestare, cum maestrul sufi are această putere de a face să apară în real ceea ce își dorește, această „putere de a face să fie” (*takwîri*) putând să însemne el însuși una dintre etapele realizării spirituale, chiar dacă aceasta nu este un scop în sine și poate părea secundară în raport cu scopul spiritual căutat. Inițierea șaman-hermetică se caracterizează așadar prin „prodigios”. Acesta atestă operativitatea procesului inițiatic care se desfășoară într-un spațiu-timp subtil pe care sufismul îl numește *malakut* sau timp imaginar, și ilustrează remarcabil fazele succesive ale Marei Opere. Etienne Klein, fizician și filosof, ne face să împărtășim un timp foarte apropiat de timpul „imaginar” atunci când afirmă că spațiul-timp așa cum îl percepem noi este manifestarea, la scara noastră, a unui spațiu-timp subiacent a cărui structură este mult mai bogată. „*Lumea noastră corespunde într-un fel emergenței unei lumi foarte diferite*.”

Aș dori o abordare materială a întrebărilor ridicate de această lume fantastică. Într-adevăr, ceea ce ne pune invariabil probleme în această fenomenologie a prodigiilor se concentrează în jurul acestor noțiuni de corp, de sensibil și material, de spațiu și timp. Pe scurt, cum poate o realitate sensibilă, supusă legilor fizicii pe care le cunoaștem, să se comporte altfel decât este de așteptat atunci când este supusă unei astfel de acțiuni sau unei astfel de forțe care este susceptibilă să provoace reacții așteptate empiric? Cum pot „focurile” care ard toată materia, aici, brusc, să nu mai aibă nicio stăpânire asupra ei? Dificultatea de a înțelege „prodigiile” rezidă în mare măsură în modul nostru de a concepe realitatea și în presupunerea răspândită cultural că realitatea nu poate fi decât materială. Pentru cea mai fundamentală ramură a științei, fizica, materialitatea realității nu este evidentă, iar consecințele descoperirilor sale paradoxale despre materie nu sunt, în general, „gândite” ca atare în ramurile „mai ușoare” ale științei sau, pur și simplu, în conștiința obișnuită: materia este înțeleasă ca fiind compactă, chiar dacă știm foarte științific că „soliditatea” sa este doar una dintre modalitățile sale, doar un aspect al naturii sale.

Pornind de la concepția unei materii dure și compacte, știința fizică ne conduce la noțiunea de masă, apoi aceasta ne conduce la noțiunile de energie și frecvență. De-a lungul acestui proces de

subtilizare, nu numai că materia pare să se îndrepte spre ceva foarte imaterial, dar însăși „calitatea” sa pare să depindă de natura privirii celui care o observă! Una dintre consecințele tuturor acestea influențează, de asemenea, raporturile fotonului cu timpul și spațiul. Pentru un foton, de exemplu cel care scapă de la soare și ajunge pe pământ, „nu există nicio distanță parcursă și niciun timp scurs”; fotonul este simultan prezent în toate locurile și în toate timpurile. Asta pentru a spune că atunci când vitezele de deplasare sunt mici în raport cu lumina, fenomenele observate respectă legile fizicii clasice. Când viteza mobilelor se apropie de viteza luminii, fenomenele respectă legile unei fizici paradoxale. Astfel, materia-energie bazată pe fotoni, care stă la baza realității noastre, nu mai poate fi singura „solidă” derivată naiv din experiența noastră senzorială. Ea se manifestă acum ca în afara spațiului-timp, mai degrabă calitativă decât cantitativă și care pare dotată cu calități imateriale. Ceea ce ne învață, așadar, fizica de astăzi, știință care nu poate fi suspectată de a fi vagă și vaporoasă, deoarece tocmai ea se afirmă ca fiind cea mai fundamentală cunoaștere actuală, se apropie de paradoxul cel mai uimitor: „*În esență, materia este complet imaterială*”. Interferențele dintre observator și „observat” sunt evidențiate de faimoasele relații de nedeterminare ale lui Heisenberg, care tratează această interperturbație reciprocă a observatorului „ca agent și instrument microfizic de actualizare a anumitor mărimi determinante ale ființei fizice, și lucrul observat ca anumite alte mărimi (care sunt conjugate cu ele) atinse și virtualizate prin aceasta”[79]. Tenacitatea progresivă a materiei obiectelor masive, cu cât știința o prospectează mai adânc, ne interpelează cu privire la problema cunoașterii: ce cunoaștem, în cele din urmă, și cum cunoaștem, din moment ce ceea ce ne apare solid nu este constitutiv și că „obiectul” însuși este în mod constant interferat de „subiectul” cu care pare să se construiască? Există, în definitiv, un obiect posibil în afara conștiinței care îl gândește?

Este bine cunoscut faptul că creierul manipulează, „lucrează”, un număr uluitor de parametri pentru a „face” înțelegerea noastră să creadă că diferitele senzații legate de simțurile noastre provin din realitatea exterioară. Luând exemplul unei cărți, Vahé Zartarian[80] formulează astfel situația:

> *Pe scurt, imaginea acestei cărți care ajunge la conștiința noastră nu este nici exterioară, la nivelul cărții în sine (care nu este decât un proces vibrator recepționat și interpretat prin intermediul creierului, nici în ochii noștri, nici în creierul nostru, chiar dacă toate aceste elemente contribuie la producerea ei). Pentru a simplifica și în lipsa unui termen mai bun pentru moment, spun că este „în interior”, precizând că nu este un loc fizic, ci un spațiu al conștiinței. Creierul, deși situat în interiorul organismului, nu este „înăuntru”; ca obiect material, el rămâne „afară” pentru conștiință. Cu alte cuvinte, prin „exterior” înțeleg realitatea fizică, materială, iar prin „interior”, conținutul conștiinței.*

Vahé Zartarian ajunge la concluzia că lumea sensibilă a materiei este o „liză”, o „supă fotonică”, un bulion de potențialități pe care numai conștiința le poate actualiza și aduce la manifestare. Astfel, cadrul spațio-temporal în sine și toate formele pe care le conține „sunt construcții ale conștiinței, rodul unui mod particular de a privi un substrat”, care este de fapt lipsit de formă și radical virtual. Puterea de a discrimina obiectele nu provine din această lizieră, din lumea obiectivă și materială, ”ci din lumea complet subiectivă a minții”. Niciun obiect nu poate lua formă (să fie informat) dacă conștiința nu a avut în prealabil o reprezentare a sa! Iar când vorbim despre informație, vorbim despre însuși sensul realității. Fără sens, realitatea rămâne fără formă, într-o stare de „liză”. Așadar, reprezentarea precede percepția! Nu percepția realității ne permite să construim o reprezentare a acesteia, ci dimpotrivă; pentru că am o reprezentare *a priori* a realității, pot apoi să o percep. (Toate acestea au fost deja formulate în alți termeni de Kant în *Critica rațiunii pure*!)

Cu titlu de comparație, să reamintim aici scopul acestei conștiințe a „interiorului” de care vorbește fizicianul, analog acelei puteri imaginale care încearcă să realizeze transmutarea datelor

---

79 Stéphane Lupasco, 1960, 25.

80 *L'Esprit dans la matière. Vers une autre science*, « Terra Magna », Georg, Genève, 1998, p. 42.

materiale și „rezolvarea lor în puritatea lumii subtile, pentru a le restitui în simboluri care trebuie descifrate și al căror «cifru» este propriul cifru al sufletului”. Deși pot părea la polul opus, aici se întâlnesc misticismul și fizica de ultimă oră! Marele sufi, Lâhîjî, a clarificat și mai mult această lume imaginală atunci când a scris următoarele:

> *Fiecare ființă din cele două universuri, inteligibil și sensibil, are forma sa imaginară în acest univers intermediar, o formă imaginară care subzistă prin ea însăși cu o existență autonomă: fiecare ființă și fiecare lucru, inclusiv mișcările și odihnele, atitudinile și fizionomiile, aromele și parfumurile și alte accidente. Modul de existență pe care o ființă esențialmente imaterială îl asumă în această lume intermediară corespunde unei anumite coborâri prin care ea devine capabilă să ia amploare și figură. Pe de altă parte, modul de existență pe care o ființă materială și-l asumă acolo corespunde, pentru aceeași ființă, unei ascensiuni care o lipsește de materie și de anumite lucruri inerente materiei, cum ar fi localizarea*.[81]

Pe lângă multi-localizare (prodigiul ubiquității sau abolirea legii succesiunii temporale care reglementează localizarea în spațiu, deoarece persoana este prezentă în mai multe locuri în același timp), am putea adăuga, ca și calități care apar în timpul unei subtilizări, pe toate cele care nu mai fac referire la legile clasice care guvernează lumea materială, deoarece aceasta nu mai este supusă consecințelor fizice așteptate în mod obișnuit (ex: focul care nu mai arde, gravitația care nu mai acționează etc.), ci produce efecte pe care rațiunea analitică nu le poate numi altfel decât „prodigii”. Remarc că Lâhîjî, în acest pasaj, face aluzie implicită la „opera hermetică” când menționează, pe de o parte, coborârea ființelor inteligibile și coagularea lor în formă și întindere și, pe de altă parte, ascensiunea sensibilului în formele imaginale și despuierea sa materială corespunzătoare unei anumite dizolvări. *Solve et coagula* nu este acesta unul dintre principiile majore ale alchimiei care susține că este posibil ca o ființă din lumea imaginară să apară în lumea noastră sensibilă și să fie percepută difuz de simțurile noastre externe? Orice suprafață liniștită, transparentă și lustruită care servește drept oglindă este susceptibilă să se ofere ca loc de epifanie pentru ființele din *mundus imaginalis*. Imaginația activă în sine, atunci când este de o anumită natură, are, de asemenea, această capacitate de a reflecta formele imaginale. În acest univers, accidentele se pot substanțializa, actele și operele omului pot lua formă și figură consistente.

Ce înseamnă acest lucru, dacă nu că tot ceea ce aparține lumii sensibile este accidental și că toate manifestările sensibile au echivalentul lor substanțial în alte forme din lumea imaginală? Acest lucru sugerează deja că fiecărei realități grosiere îi corespunde o realitate subtilă ale cărei principii și legi nu mai concordă cu prima. Pentru a ne menține pe calea întrebărilor noastre și pentru a anticipa o schiță de răspuns la întrebarea: „De ce nu ard cele trei focuri?”, să spunem că focul material care arde este dublat, în planul subtil, de un foc care manifestă alte proprietăți (aceea de a cruța arderile credincioșilor care au ajuns în „stațiunile” lumii Imaginale, de exemplu!)

Prodigiosul legat de lumea imaginară

Deși controlul diferitelor „stații” și puterea de a produce taumaturghii nu sunt decât aspecte secundare în raport cu scopul spiritual urmărit, după cum confirmă cei mai mari spiritiști, rămâne faptul că prodigiile atestă «poziția» misticului care a atins o anumită „stație” inițiatică datorită energiei sale subtile și ne permit, ca efecte, să înțelegem mai bine cauzele și mecanismele de care depind. Mai presus de toate, ele ne permit să vedem în experiența de inițiere, care ne schimbă viața, principalul vector al mutațiilor noastre și să înțelegem că acestea nu se referă doar la o transformare psihologică, ci mai degrabă la una ontologică.

Accesul la lumea imaginativă prin intermediul imaginației active răstoarnă legile și logica lumii convenționale. Aici, conștiința intră într-un univers paradoxal în care evenimentele și ființele

81 Lâhîjî, în Corbin, *Corps spirituel et Terre céleste,* Buchet Chastel, Paris, 1979, p. 24.

nu mai sunt supuse contingențelor perceptibile ale spațiului și timpului. Tot ceea ce se întâmplă în această dimensiune va părea iluzoriu dacă rămânem blocați în dualismul obișnuit „materie sau spirit”, nereușind să deschidem a treia lume a imaginii subtile care structurează totul și prin care omul atinge minunatul sensului prin visul arhetipal, viziunea formelor ideale, prezența fermecătorilor pe care sufletul pur și cel al copilăriei încă mai știu să îi perceapă prin nor.

Și în acest caz, știința susține această intuiție genială a lumii imaginate de spiritiști. Potrivit unor cercetători, printre care și Dutheil, macrocosmosul are o structură tripartită:

- o dimensiune „sub-luminoasă” guvernată de particule electronice, guvernată de spațiu-timp și cauzalitate convenționale,
- o dimensiune „super-luminoasă” guvernată de particule tahionice, în care timpul și separarea nu mai sunt în vigoare, guvernată de paradox și instantaneitate,
- o dimensiune luminoasă, fotonică, sau un zid de lumină care funcționează ca un istm, un *barzakh* între primele două dimensiuni, numit câmpul vital al lui Burr. Fotonii care formează acest univers sunt constituiți cu siguranță dintr-o parte sub-luminoasă și o parte super-luminoasă, ambele formând legătura cu universurile corespunzătoare.

Aceste trei dimensiuni cosmologice s-ar regăsi la nivel antropologic cu tripartiția corp-inimă-spirit, adică :

- un corp molecular sub-luminos și muritor,
- un spirit super-luminos și etern,
-o interfață sufletească responsabilă de transferul de informații între corp și spirit.

Vorbind despre această lume imaginai, Kâshânî, un sufi notoriu, face aluzie la minunea ubicuității și la cea a anumitor metamorfoze care implică puterea de a apărea sub diferite forme la niveluri specifice de existență; aceasta echivalează cu realizarea acelei capacități de a face ca accidentul să subziste independent de substanța sa și de a-l transfera de la o substanță la alta, despre care vorbește Ibn 'Arabî, sau, invers, acea capacitate a substanței de a fi liberă în raport cu orice atribute și de a le folosi astfel în consecință. De exemplu, capacitatea de a face substanța „foc” să apară într-o varietate de moduri, care se supun atunci doar legilor referitoare la nivelul lor. Substanța liberă în raport cu atributele sale nu înseamnă nimic mai mult decât statutul reflexiilor în raport cu sursa de lumină: aceasta din urmă le folosește în multiplele moduri pe care le dorește, fără a fi ea însăși afectată de ele.

Imaginația creatoare a alchimistului și producerea de amestecuri

În ceea ce privește producerea de substanțe mixte intermediare între realitățile sensibile și cele ideale, tradiția șamanică ermetică confirmă imediat primul principiu al alchimiei, și anume că „ceea ce este jos este și sus”. Ea dă apoi sfatul vital că este necesar să „schimbi natura corpului asupra căruia vrei să acționezi” și să „îndepărtezi de la lucru forma sa corporală și materială, căci aceasta este baza tuturor operațiunilor interioare și exterioare”, adică a celor care se exercită, pe de o parte, asupra principiilor formative din om și, pe de altă parte, asupra celor ale substanțelor însele. Alte formule au același sens: „Fă invizibilul cu vizibilul și invers”, „Dacă nu faci substanțele corporale imateriale și dacă nu faci substanțele imateriale corporale, niciunul dintre rezultatele așteptate nu se va produce”. Ceea ce trebuie să înțelegem în legătură cu producerea de „amestecuri” nu este faptul de a schimba o substanță dintr-o stare fizică într-o altă stare similară, ci mai degrabă faptul de a schimba respectiva substanță dintr-o stare fizică într-o stare subtilă sau invers, ca conținut al conștiinței legate de operator, atunci când acesta din urmă se află într-un fel de extaz sau transă activă, de imaginație magică, așa cum afirmă Albert cel Mare că este necesar.

Atunci când corpurile au fost complet purificate, tot ce trebuie să facă, spune Shaykh Ahmad Ashsâ'î, este „să dorească ca corpurile lor să devină spiritualizate, să devină spirite; invers, tot ce trebuie să facă este să dorească ca spiritele lor să devină corporalizate, să devină corpuri”. A purifica înseamnă a dizolva, a face subtil. „Apa de foc transformă corpurile în spirite, dezbrăcându-le de corporalitatea lor brută. Apa de foc în cauză este Mercur, identificabilă intern cu puterea imaginației active: „aveți nevoie doar de natura liberă și subtilă a corpurilor dizolvate, pe care o veți obține cu ajutorul focului nostru lichid”. Înainte de această subtilizare, „tinctura” în aur (transmutația metalică) nu poate avea loc în starea grosieră și materială a substanțelor. Acestea trebuie să fie „subtilizate și spiritualizate până când forțele spirituale, cele care nu pot fi atinse cu simțurile fizice, devin eficiente”. Într-un anumit tratat hermetic, se spune că se „dizolvă” substanțele, iar ceea ce trebuie apoi transmutat pentru a obține transmutarea fizică sunt naturile cerești. Dar este recomandabil să se „revină întotdeauna la corp”. Odată ce corpurile au fost subtilizate, spiritele trebuie corporalizate. Ce înseamnă aceasta, dacă nu că experiența inițiatică cere operatorului să revină de la o stare de conștiință care percepe subtilul din lucru la o stare de conștiință care integrează elementul corporal sau material al lucrului în cauză, astfel încât cele două stări „să devină una”, să subziste în același timp, în așa fel încât adeptul să poată aplica în mod indiferent și cu toată flexibilitatea necesară această stare la situația respectivă, cu toate legile și principiile inerente. Starea mixtă nu este altceva decât reconcilierea stărilor opuse! Nu poți face aur exterior decât dacă ți-ai făcut mai întâi aurul interior!

A nu pierde contactul cu „corpurile” este însăși esența șamanului hermetic. Nu este vorba doar de a trece la noi forme de conștiință psihică, ci de a păstra puterea asupra vechilor forme fizice care au servit drept bază a procesului. Păstrarea puterii asupra materiei implică producerea unui semn, care poate fi un prodigiu dacă legile care guvernează în mod normal producerea fenomenului sunt brusc depășite. Acest semn/prodigie demonstrează apoi :
- că adeptul a atins un nivel inițiatic în care legile fizice (timp/spațiu/cauzalitate) sunt înlocuite de alte legi,
- că există o fluiditate de trecere între două planuri ale ființei și două planuri ale conștiinței deoarece, cu ocazia prodigiozității, legile psihice ajung să reglementeze procesele fizice,
- că adeptul poate, la voință, să facă un corp să nu mai asculte de logica corpurilor, ci de cea a spiritelor și, invers, să facă un spirit să nu mai asculte de logica spiritelor, ci de cea a corpurilor.

Această operațiune presupune înlăturarea graniței dintre grosier și subtil, graniță care, pentru muritorii de rând, separă două lumi ireductibile, păstrându-le natura respectivă (legile și principiile acesteia din urmă) și manipulându-le la voință într-un mod permutabil, fie pentru corpuri, fie pentru spirite. Din punct de vedere al fizicii cuantice și respectând analogia, obiectivul este de a stabili fluiditatea tranzitului între conștiința tahionică sau super-luminoasă și corpul sub-luminos, acordând prioritate armonizării câmpului electromagnetic, interfață esențială pentru trecerea informațiilor între „sus și jos”. La voință înseamnă că alchimistul și-a dezvoltat capacitatea de a crea și de a controla aceste pasaje între universul fizic și cel imaterial, capacitate care se referă la imaginația activă. În cazul particular al „celor trei focuri”, **chrifa** a ajuns la o anumită stăpânire a unui nivel subtil al „multiplelor grade ale ființei”.

Șamanul, prin asceză personală și inițiere („pecetea sau Cuvântul” primit de la ghidul său), a obținut astfel accesul la o stație din lumea subtilă, unde legile sunt de altă natură decât cele ale lumii fizice. Focurile sensibile ale apei clocotite, veninului și cuptorului nu au nicio putere asupra **chorfa**, care le execută pentru a atrage **baraka**, în vederea vindecării posedaților și bolnavilor. Starea de imaginație activă în care se cufundă în timpul operațiunii are ca rezultat transferul legilor lumii subtile în lumea materială. Acest lucru este simbolizat de cele trei focuri, care, în relația periculoasă pe care o au cu orice ființă umană normală, nu mai sunt supuse aceleiași calități de relație cu inițiații (în sensul că aceștia nu îi mai „ard”), deoarece stările de conștiință ale **chrife**-lor, fiind ele însele subtilizate, transmută la rândul lor efectele așteptate (ardere, otrăvire) prin anihilarea lor, astfel încât „cele trei focuri” devin inofensive pentru ei. Dacă conștiința **chrif**-ului se schimbă (conștiința fiind

centrul de greutate al ființei sale), se schimbă și relația dintre el și „cele trei focuri”. Să nu pierdem din vedere faptul că o „arsură” nu este obiectivă; același foc nu acționează în același mod asupra unui om și asupra unui scorpion. Ceea ce va provoca daune ireversibile primului va fi cu greu resimțit de cel de-al doilea. Așadar, spunem că avem de-a face cu sensibilități diferite. Dar sensibilitatea este o chestiune de conștiință și depinde de însăși natura acestei conștiințe! În experiența „celor trei focuri”, operativitatea *transei hermetice* în combinație cu *imaginația activă*, taumaturgia și terapia este clar evidentă. **Chrif**-ul inițiat, cu scopul de a-și ajuta semenii, repetă ritualul din când în când, demonstrându-și astfel măiestria. Prin cuvântul primit de la maestru, prin meditație, printr-un proces tranzitiv și printr-o *imaginație activă*, el „subtilizează corpurile și corporalizează spiritele”, cu alte cuvinte transferă anumite legi subtile în lumea fizică și invers. Consecințele sunt manifestarea a ceea ce noi numim „**prodigii**”.

Shaykh Ahmad explică faptul că același lucru se aplică sufletelor și inteligențelor; sufletele primesc percepții de la corpuri și inteligențe, iar inteligențele primesc percepții de la corpuri și suflete. Aceasta înseamnă că se construiesc punți între **Nasût** (lumea sensibilă), **Malakût** (lumea subtilă) și **Jabarût** (lumea inteligibilă) și că se stabilesc pasaje între aceste universuri diferite, făcând posibilă o anumită permutabilitate. După cum am văzut, *prodigiozitatea* sau *semnul* constă în capacitatea operatorului, printr-o subtilizare a propriei sale conștiințe legată de inițiere, de a se ridica în dimensiunea subtilă a materiei tratate, apoi de a o face să interfereze din nou cu dimensiunea „corp” și de a o manipula în direcția dorită. Aceasta explică rolul simbolismului în aceste operațiuni. Atunci când **chrif**-ul, în contextul lui Bouya Omar, își îndeplinește ritualul zilnic, folosind ca „material” ceainicul, șarpele sau cuptorul, el articulează următoarele etape:

- transformarea propriei stări de conștiință (subtilizare) prin puterea *imaginației active*, dinamizată de Cuvântul inițiatic conferit de maestru,
- El percepe realitatea în forma sa simbolizată, în care materia sensibilă cu care se confruntă (ceainic/șarpe/cuptor) este doar un aspect, o epifanie, o manifestare a cărei sursă se află mai în amonte, într-o dimensiune mai subtilă, care se referă la însuși principiul simbolismului, unde acesta devine operațional și nu mai este doar literar sau teoretic,
- Deoarece el însuși a atins această dimensiune mai subtilă în conștiința sa, el are o anumită stăpânire asupra acestor legi,
- ceainicul, șarpele și cuptorul, care la nivelul lumii sensibile sunt simboluri ale unor realități invizibile care se manifestă sub această formă în universul fizic, sunt apreciate la nivelul lor arhetipal în lumea imaginală, de către *imaginația activă* a șamanului,
- Șamanul „revine la substanța corpurilor” după ce a urcat la „aspectul lor spiritual”; aceasta înseamnă că el are puterea de a transfera legile unei lumi superioare în cea inferioară. În acest fel, „cele două devin una, iar modul de a fi a ceea ce era jos se alătură modului de a fi a ceea ce este sus”.

Hermetismul occidental nu spune nimic diferit despre subtilizarea și formarea substanțelor mixte. Conform textelor, după lucrarea în negru, fixarea în alb constă, de asemenea, în „corporalizarea spiritului și spiritualizarea corpului într-un singur și același act”, sau „dizolvarea corporalului, corporalizarea imaterialului” și reunirea lor într-o nouă entitate, un corp luminos (de exemplu, nisipul transformat succesiv în sticlă, apoi cristal, apoi diamant sub efectul unui anumit elixir!) Alchimiștii susțin că fixarea completă (*albedo*) se realizează prin simultaneitatea transformării corpului în spirit și a spiritului în corp:

> *Soluția corpului și coagularea spiritului au loc într-una și aceeași operație... În această operațiune, corpul se transformă în spirit și spiritul se transformă în corp. Atunci se creează prietenia, pacea, acordul și uniunea între cele opuse, adică între corp și spirit care își schimbă natura... amestecându-se și unindu-se în cele mai mici părți ale lor... Astfel obținem o substanță mixtă, un compus corporal și spiritual.*

Ca exemplu al naturii mixte a transmutării, luați în considerare efectul produs asupra unei persoane obișnuite de simpla prezență a unui înțelept a cărui carismă radiază și atinge inimile celor din jurul său! Transmutația nu se referă în mod esențial la schimbări în natura fizică. Corpul, în dimensiunea sa fenomenală, rămâne ceea ce este în exterior; cu toate acestea, legile care îl guvernează sunt acum cele ale spiritului, din care el însuși devine o funcție. Într-un fel, el scapă de capriciile condiției naturale și de procesele care se află sub pragul conștiinței trezite. „Vopsirea nu crește în niciun fel greutatea unui corp, deoarece ceea ce îl vopsește este un spirit care nu are greutate”. Acest lucru este spus în termeni simbolici pentru a afirma că spiritualizarea corpurilor se referă în primul rând la dimensiunea lor subtilă. În cele din urmă, corpurile nu devin „spiritualizate” decât în acel moment „când spiritul poate experimenta corpul însuși ca act al său”, în momentul în care spiritul, prin «proiecție» și „coagulare”, devine corporalizat, adică pătrunde intim în cea mai mică celulă a corpului pentru a-i regla cursul impunându-și legile. Un text alchimic (*Filum Ariadnae*, 51) afirmă următoarele:

> *Această dizolvare se face pentru a reduce corpul, care este pământesc, la materia sa primă (adică la starea pură, aformă a forței sau eterului, din care este coagularea), astfel încât corpul și spiritul să devină unul inseparabil... Aceasta se face pentru a reduce corpul la aceeași calitate ca și spiritul; atunci corpul se amestecă cu spiritul, la fel cum cuvântul rostit devine una cu vocea care îl repetă și îl pronunță din nou, fără a se separa vreodată de el, la fel ca apa pusă în apă. În acest scop, la început trupul se înalță cu spiritul, iar la sfârșit spiritul se așează cu trupul. Ridicarea pentru corp înseamnă aici, desigur, raportarea la funcții superioare, raportarea la principii supraindividuale exprimate simbolic prin aur și argint*.

În ceea ce privește ceea ce textele numesc „androgyne” sau «Rebis» (lucrul dublu), care se referă la unirea celor două naturi, corpul și spiritul, trebuie remarcat că nu avem de-a face cu două „substanțe”, ci cu două moduri în care conștiința apreciază aceeași substanță. Corpul/materia este doar o stare a spiritului (a luminii/ființei într-o stare coagulată, cum ar spune Shaykh Ahmad); spiritul, grefându-se pe el, nu se grefează pe nimic altceva care ar fi diferit de el însuși. Adevărata uniune constă în „realizarea practică interioară” a acestei non-diferențe. Pernety afirmă că: „*Se numește Rebis, deoarece din cele două face una, indisolubil, deși cele două nu sunt decât un singur lucru și o singură materie*”.

Ce este acest lucru la care alchimia și microfizica se întorc iar și iar? Care este natura acestei surse unice din care fluxurile multiple par să scape? Fizicianul austriac Anton Zellinger acordă o importanță majoră conceptului de informație. Informația este, spune el, „nucleul ireductibil din care rezultă toate celelalte”. Înainte de a apărea pe suprafața conștiinței noastre umane, ea preexistă la un nivel esențial al ființei. Cu această noțiune de informație, toate dificultățile legate de problemele inseparabilității, ubicuității, „superpoziției sau teleportării” sunt evacuate. Informația pe care o dau nu mă diminuează în niciun fel și nu este nevoie de un „spațiu” special pentru a conține cât mai multă informație. Aceeași informație poate fi distribuită unui număr infinit de oameni, fără niciun suport vizibil observabil, și totuși această primă informație, în ciuda fragilității sale perceptibile, poate fi remarcabil de eficientă. Pe scurt, orice realitate, înainte de a fi un corp, un lucru, o ființă, un eu, este în esență formare/reprezentare.

Este aceasta informația pe care sistemele tradiționale o descoperă în diversele forme ale naturii, în elemente, în toate ființele universului, aceeași realitate esențială pe care unii o numesc **mana** sau **imanu**, **lumină astrală**, **âkâçâ**, **prâna**, **apă divină**, **mercur** sau **khi**? Nu este oare această informație ceea ce este pecetluit în ființa lăuntrică a lui Adam și care, după cum afirmă Annick, este dată de **bassar** în ebraică, *carne*, ea însăși legată de verbul „a informa” și de **bassorah**, „vestea cea bună” a Cărții sacre? Dar toate acestea ar putea fi totuși redate de Cuvânt, de Logos, de Verb! Tot ceea ce s-a spus despre tema celor două naturi poate fi urmărit până la prodigiile celor

„trei focuri” și operatorii alchimici reprezentați de **chorfa**. Prin inițierea chamano-hermetică și prin Cuvântul de operativitate acordat de Shaykh-ul lor, prin asceza lor personală și prin traiectoria lor de viață, ei au ajuns într-un anumit fel la această „stare” de conștiință descrisă în acest pasaj. Experiența celor „trei focuri” reunește așadar „amestecuri” care nu mai sunt supuse logicii clasice și legilor care guvernează strict realitatea fizică. Realitatea de care este vorba este, în ceea ce privește sensul ei, cea a lumii imaginale, **Malakût**; ceea ce se revarsă din ea în realitatea sensibilă (**Nasût**) nu poate decât să apară și să se manifeste în modul pe care îl numim „**prodigii**”.

Substanțele amestecate au, de asemenea, această putere de „multiplicare”, adică capacitatea de a se răspândi ca o carismă informatoare și de a pătrunde în realitățile înconjurătoare - nu despre asta este vorba în **baraka**? - se poate transfera de la o substanță moartă (metale) la alta pentru a le revitaliza, precum o flacără a cărei energie aprinde o altă flacără. Multiplicarea poate fi afirmată „în cantitate”, atunci când noile substanțe transformate prin „amestec” reproduc calitățile transmise de principiul dătător de viață, păstrând aceeași natură. De exemplu, principiul din alb transmițând operativitatea acestei „culori” altor ființe, ca o calitate care trece de la o verigă la alta de-a lungul unui lanț. Multiplicarea poate fi, de asemenea, afirmată ca o „calitate”, atunci când prin exaltare și pentru a „domina” substanțele transformate, amestecul dobândește o funcție superioară (trecerea de la alb la roșu pentru principiul dătător de viață). Aici putem înțelege cum conștiința iluminată a unui maestru pătrunde în conștiința discipolului și îi trezește forța vitală, care se perpetuează ea însăși prin verigile lanțului inițiatic.

Nectarul inimii

Ibn 'Arabî afirmă că imaginația normală (imaginară) produce ființe care există doar în această dimensiune psihică, în timp ce **himma** (imaginația creatoare) poate produce ființe sau fenomene extra-mentale care există în afara acesteia.

Atunci când imaginația, prin strategii tranzitive, este ordonată **himmei**, ea este capabilă, prin concentrare extremă, să producă transformări în lumea exterioară. Ea acționează ca un organ de operativitate, transformare și proiecție pe planurile sensibil, imaginar și inteligibil. Aceste dimensiuni diferite sunt numite și „prezențe”. **Himma** inițiatului este capabilă să opereze asupra acestor „Prezențe”. Din ceea ce s-a spus, putem reține deja două funcții principale ale imaginației active legate de **himma**:

- Pe de o parte, ea are puterea de a vizualiza și medita asupra semnificațiilor subtile și inteligibile asociate diferitelor planuri ale ființei,
- Pe de altă parte, și aceasta este ceea ce ne interesează cel mai mult în chestionarea Marii Opere și a manifestărilor sale spectaculoase, ea este capabilă să proiecteze „ființe de rațiune” în planul exterior, cu alte cuvinte să dea formă, într-o dimensiune obiectivă care implică spațiul și timpul, intențiilor concepute în inimă, sau într-o dimensiune transobiectivă și invizibilă, să proiecteze idei și imagini în mintea și inima unei alte persoane, de exemplu.

Filosoful andaluz vede fiecare prezență ca o „uniune nupțială”, în sensul că are un pol activ și unul pasiv, masculin și feminin. Fiecare prezență inferioară este imaginea, reflecția celei superioare. Tot ceea ce se află în lumea sensibilă este la rândul său o reflectare a tot ceea ce se află în lumea spiritului, și așa mai departe până când ajungem la prezența originară. Astfel, Ibn 'Arabî afirmă că este posibil ca o ființă sau un fenomen care se manifestă într-o formă sensibilă în universul nostru fizic să se manifeste și în lumea Sufletelor sau în cea a Spiritelor, fără să fie necesar să vorbim de o altă ființă sau de un alt fenomen. Pe scurt, există o asemenea asemănare între Prezențe încât aceeași ființă poate „exista simultan pe planuri diferite ale ființei” și la niveluri specifice de conștiință, în forme care sunt în perfectă analogie. Ca și în teoria hologramei lui Karl Pribram, ne aflăm aici într-o perspectivă epifanică; întrucât realitatea globală este un ansamblu de „oglinzi peste oglinzi”, de reflexii luminoase legate de surse de lumină în amonte, ele însele făcând trimitere la surse și mai intense, nu există nicio dificultate în faptul că aceeași ființă poate „exista”

simultan pe planuri diferite ale ființei. Acest lucru este confirmat de Sadruddîn Shîrazî în cartea sa *Le Livre de la Théosophie du Trône* :

> *Fiecare formă exterioară are propriul său mod de apariție în lăcașul sufletului. Dimpotrivă, fiecare formă interioară, fiecare formă psihică, fiecare comportament sau obicei înrădăcinat în suflet, are un anumit mod de existență extra-mentală. Nu vedeți că atunci când un corp umed acționează asupra unei materii corporale care este capabilă să primească umezeală, această materie o primește și devine ea însăși umedă ca și corpul însuși, având aceeași suplețe plastică ca și corpul. Pe de altă parte, dacă acționează asupra unei alte materii, de exemplu asupra organului percepției sensibile sau a percepției imaginative, deși acest organ suferă o acțiune a umidității, aceasta nu este aceeași acțiune pe care o suferă el; el nu devine umed ca acest corp, în timp ce primește esenţa umidității, ci sub o altă formă și un alt tip. La rândul său, facultatea intelectivă a omului primește o altă formă și percepe un alt mod de a exista și de a apărea, deși este vorba întotdeauna de aceeași esenţă, și anume esenţă a umidității și a umezelii*[82].

Pe aceeași temă, Ibn 'Arabî a vorbit despre „puterea de a face un corp să existe în două locuri diferite” și, de asemenea, despre „puterea de a face ca accidentul să subziste independent de substanța sa și de a-l transfera de la o substanță la alta, puterea de a face ca simțul spiritual să subziste doar prin simțul spiritual (fără suport extern)”. „Orice eveniment, **prodigie** sau semn - a continuat Ibn 'Arabî - care are loc în mijlocul nostru și a cărui apariție reală intelectul rațional este reticent în a o admite, îl găsim bine și cu adevărat împlinit ca o apariție reală în acel tărâm”. Adică în acel tărâm intermediar dintre lumea sensibilă și lumea inteligibilă: lumea imaginară.

Cele de mai sus ne permit să explicăm două lucruri în legătură cu „cele trei focuri” practicate de **chorfa** lui Bouya Omar, care ilustrează minunat fazele Marii Opere. În primul rând, măiestria de care dau dovadă inițiații în legătură cu temperaturile ridicate provine din faptul că „focul fizic” nu este el însuși decât un mod de apariție sau de „existență” a esenței „Foc”. Este foarte clar că pentru persoana a cărei „stație” (**Hadra**) se află la nivelul sensibil, aceasta nu poate fi supusă decât legilor fizice care guvernează activitățile acestui foc la acest nivel și natura sensibilității față de acesta. Pe de altă parte, pentru șamanul a cărui „stație” corespunde unei „existențe” pe planul superior al imaginarului (sau inteligibilului), legile fizice privind focul și sensibilitatea în cauză nu mai intervin cu aceleași constrângeri. Încă o dată, putem spune că „cele trei focuri”, pentru observator, sunt într-adevăr fizice și se supun riguros legilor și principiilor logicii clasice; dacă un participant neinițiat încearcă experimentul, este evident că va fi ars. Nu același lucru este valabil și pentru **chorfa**; ei au ajuns inițiatic la o „stație” în care sunt capabili să stăpânească „cele trei focuri” ale lumii imaginare. După cum am văzut în texte, la acest nivel, aceste focuri iau forme mai subtile: pasiunea, furia, iubirea, fuziunea etc. După ce au îmblânzit aceste focuri mai violente ale *mundus imaginalis*, **chorfa** nu mai este supusă în același mod legilor care guvernează „focurile” lumii inferioare (lumea sensibilă), ci se referă direct la principiile lumii superioare din care derivă însăși lumea sensibilă. În al doilea rând, toate citatele demonstrează importanța simbolismului și operativitatea sa, adică eficiența sa simbolică. Întrucât există fluiditate între diferitele planuri ale ființei și conștiinței și întrucât ceea ce trece prin ele este însăși esența care se manifestă de fiecare dată într-un mod diferit, putem înțelege că un animal, de exemplu, care simbolizează o „pasiune malefică” nu funcționează doar ca o metaforă, ci este modul „energetic” în care această pasiune malefică se obiectivează pe planul sensibil. Putem raționa în același mod despre „cele trei focuri” și să înțelegem acum că fiecare foc este simbolul unui „fapt” care este principiul său în lumea invizibilă.

În *Fusûs al-hikam*, citim un text care mi se pare esențial pentru înțelegerea **prodigiilor**: prin concentrarea *nectarului inimii* (**himma**) asupra formei unei ființe aflate într-una dintre Prezențe,

82 Citat în H. Corbin, *Corps spirituel et Terre céleste,* Buchet Chastel, Paris, 1979, p. 197.

inițiatul are puterea de a transfera această formă/imagine din câmpul extramental și de a o proiecta în dimensiunea sensibilului. Ibn 'Arabî precizează că, prin puterea **himmei**, este posibil, concentrând-o asupra unui lucru aflat într-una dintre prezențele superioare, să facă acel lucru prezent într-o prezență inferioară și invers: acest proces este numit „menținerea ființei prin implicare”. **Chorfa**, într-o stare de transă hermetică, își concentrează toate energiile spirituale asupra unei forme care se referă la această **Hadra** (care este legată de „imaginea” maestrului și de Cuvântul conferit prin inițiere); această **Hadra** (prezență) funcționează apoi ca o oglindă, dezvăluind simultan „tot ceea ce există în celelalte prezențe”.

Putem spune, atunci, că conștiința **chrif**-ului, proiectată într-o stare care domină legile sensibilului și le manipulează, creează într-un fel evenimentul, asemenea observatorului fenomenului microfizic? Vorbind despre această creativitate a inimii sufiților, Ibn 'Arabî dezindividualizează această putere a **himmei**, atribuind-o numai lui Dumnezeu. **Himma** este „o putere ascunsă care este cauza tuturor mișcărilor și schimbărilor din lume”. **Himma** acționează ca o „cauză” prin care Dumnezeu, prin intermediul gnosticului jubilant, creează anumite lucruri.

O altă funcție a **himmei** nu mai privește magia simpatică și controlul taumaturgic asupra ființelor și lucrurilor, ci discernământul în raport cu epifaniile divinului, adică capacitatea de a-l percepe în formele în care el se dăruiește. Această putere a **himmei** de a-l percepe pe Dumnezeu în fiecare loc de manifestare, **mazhar**, în care el se arată „pentru noi” este relativă la însăși forma conștiinței celui care îl percepe: ceea ce înseamnă că sensul fiecărei realități ia forma conștiinței căreia acea realitate i se arată. Funcția **himmei**, activând *imaginația activă*, se străduiește să elibereze realitatea subtilă a lumii imaginare din pasta sensibilului, pe scurt să transmute lucrurile în semne și simboluri, să dea ființelor un sens nou care să le permită să-și asume „funcția teofanică” și să perceapă, prin această „Prezență în inimă”, unitatea în multiplu. Dacă ne gândim bine, această funcție a **himmei** nu este foarte diferită de cea a Cuvântului și a informației! De aici și rolul crucial pe care îl joacă în procesul de inițiere.

Să reluăm ceea ce spune tradiția hermetică occidentală despre „inimă” și *imaginația activă*. Boehme scrie că:

> *Raiul este ascuns în inimă; ușa către cer se deschide în spiritul meu, deoarece spiritul meu vede ființa divină și celestă, nu în afara corpului - dar fulgerul este eliberat în sursa bubuitoare a inimii, în conștiința creierului, în care spiritul contemplă... Fulgerul, după ce a fost reținut în inimă, din cele șapte surse spiritul urcă în creier ca o zare, și acolo se află scopul și cunoașterea*.[83]

Trebuie să precizăm aici că acest „fulger” eliberator coincide cu Ming-Men-ul menționat de Annick, cu acel moment de deschidere a „inimii mici” când „cerul de dinainte trece în cerul de apoi și omul își primește mandatul din cer”; itinerariul inițiatic va conduce acum treptat persoana din „inima mică” spre împlinirea sa totală, „inima mare”, unde **himma** va raționa în cea mai perfectă armonie. Acest fulger eliberat în izvorul bolborositor al inimii în care Spiritul se contemplă pe sine nu corespunde oare **himmei** *imaginației active*, făcând din inima sufiților o oglindă perfectă în care gnosticul contemplă teofaniile? În alchimie, „prezența în inimă” coincide cu mercurul androgin; atunci când contactul cu inima este actualizat, are loc o deschidere, o iluminare identică cu o subtilizare a conștiinței. Această putere a inimii este numită „foc”, „entuziasm”, «viziune», „expirație vizionară”. Atunci când inima este deschisă, pentru a folosi limbajul științei, sensibilitatea generală a persoanei trece de la o conștiință sub-luminoasă la o conștiință super-luminoasă, iar ființa sa este guvernată de acum înainte de legile acesteia din urmă. Nu coincide această inimă cu câmpul vital responsabil de calitatea trecerii, prin filtrul creierului, a informațiilor de la minte la corp?

---

83 Boehme, Morgenrôte, 98, ib 957, citat în *Transe et Prodiges, teză* de P.-Y. Albrecht.

Simbolismul "lucrării hermetice

Una dintre funcțiile **himmei** legate de *imaginația activă* este aceea de a „tipiza”, de a transmuta lucrurile lumii sensibile în „imagini-simbol”, de a sesiza corespondențele dintre vizibil și invizibil. Pentru **himma**, este vorba de această putere de a conduce o formă manifestată într-o „prezență” înapoi la o altă formă manifestată într-o «prezență» superioară din care provine prima sau, invers, de a „tipiza” o realitate invizibilă prin manifestarea ei în vizibil. Această muncă hermeneutică, care constă în a readuce lucrurile la sursa lor sau în a putea identifica diferitele tipologii ale sursei de-a lungul lanțului de **Hadarât** sau „coborâri”, este opera **ta'wîl**-ului, funcția prin excelență a *imaginației active*. Această exegeză simbolică, responsabilă de tipologii, prin transmutarea „lucrurilor în simboluri” le face, de asemenea, să existe pe diferite planuri ale ființei și niveluri de conștiință. Deoarece „faptul” care apare nu mai poate fi pur și simplu obiectivat, el devine un „eveniment” care se referă la un număr infinit de alte manifestări posibile pe diferite planuri ale ființei. Prin urmare, putem înțelege rolul creator al Cuvântului simbolic care, prin numire, aduce ființele la existență și, în funcție de nivelurile de existență pe care le situează, le definește natura și calitatea.

Această hermeneutică spirituală se înscrie într-o perspectivă teofanică; există ideea că „raza creației” este substanțial aceeași pretutindeni și că diferențele dintre Prezențe nu se pot exprima decât prin diferențe de grade de intensitate luminoasă: acest lucru nu lasă loc unui dualism tranșant care nu are sens decât într-o filosofie materialistă care include doar „simțuri și corpuri”. Din acest motiv, manifestările sau Prezențele exprimate în realități aparente (*zâhir*) sunt „primite de fiecare dată în funcție de starea spirituală a omului care le percepe”. Fiecare persoană primește realitatea în funcție de calitatea subtilă a percepției sale, care, la rândul său, redefinește lumea într-un anumit fel prin modul în care este percepută.

Pentru a reveni la inimă și la oglinda lustruită pe care o oferă pentru contemplarea prezențelor care se reflectă în ea și, în cele din urmă, la „viziunea paradoxală a formei lui Dumnezeu”, care este prima și ultima prezență, dacă inima devine oglinda în care o anumită **Hadra** își manifestă forma în funcție de capacitatea acelei inimi, Imaginea pe care „inima o proiectează este, la rândul ei, exteriorizarea, obiectivarea imaginară a aceleiași **Hadra**”. Acesta este motivul pentru care opera omului (artistului etc.) este simbolul terminal al planului nostru de existență. Opera vorbește despre Prezența reflectată în inima omului. Din acest motiv, sufismul a spus că inima gnosticului este „*ochiul prin care Dumnezeu se revelează pe sine*”. Prin urmare, este ușor de înțeles de ce anumite lucrări dezvăluie o Prezență care nu mai face parte din lumea senzorială, dar care se manifestă totuși prin forma sa și printr-o anumită lumină care transfigurează materia. Lucrările artistului atestă stația inițiatică la care a ajuns. În contextul operei Bouya Omar, simbolurile utilizate sunt ceainicul (apa fierbinte), șarpele/scorpionul (veninul) și cuptorul (focul aprins). Alegerea acestor simboluri nu este nici arbitrară, nici rezultatul unei fantezii alegorice. Apa fierbinte, veninul și focul aprins sunt constante „hermetice” omniprezente în alchimia islamică și occidentală. Ca ultime verigi în lanțul simbolizării, ele pot fi fie trasate înapoi la realitățile mai subtile cărora le sunt atribuite, fie tipologizează aceleași realități în ultima lor prezență: realitatea sensibilă. Tocmai pentru că puterile invizibile ale forțelor care se manifestă material în procesele naturale sunt „operative” (adică acționează pe alte planuri decât planul sensibil, iar aceste manifestări pur fizice sunt de fapt simboluri), ne putem aștepta ca utilizarea lor, ritualizată de o conștiință „testată”, să provoace intrarea energiilor psiho-spirituale „neglijate sau paralizate de obiceiurile noastre și să ajungă direct la *imaginația activă*”.

Mollâ Sadrâ dă un exemplu sugestiv al acestei permutabilități între lumea senzorială și cea imaginară:

> *Violența furiei unui om face ca sângele său să se învârtă, fața sa să se înroșească și epiderma sa să se umfle. Furia este o stare psihică, ceva care există în lumea interioară a*

omului. În ceea ce privește efectele observate, acestea sunt moduri de a fi ale corpurilor materiale organice; aceasta nu le împiedică să fie în această lume efecte produse de stări pur psihice. Așadar, de ce să ne mirăm dacă, într-o altă lume, mânia se transformă într-un foc pur care incendiază inima, infectează măruntaiele și consumă viscerele, așa cum este inerent în această lume să încălzească corpul, să accelereze pulsațiile arterelor, să facă membrele să tremure, să consume umorile și să ducă uneori la boli grave sau chiar la un accident mortal. Ei bine, același lucru este valabil pentru toate formele corporale și materiale care există în cealaltă lume; toate sunt rezultatul obiceiurilor dobândite de suflete, al comportamentului lor bun sau rău, al credințelor pe care le profesează, al intențiilor lor sănătoase sau corupte, al tot ceea ce este înrădăcinat în ele prin repetarea actelor și a modurilor de a acționa în această lume. De aceea, dacă acțiunile dau naștere comportamentului în această lume, sufletele sunt, prin modul lor de a fi, principiile corpurilor din lumea viitoare. În ceea ce privește materia din care sunt făcute corpurile în lumea cealaltă, materia prin care actele iau formă și prin care intențiile iau formă, această materie nu este altceva decât sufletul uman însuși...[84]

Unii oameni de știință au vorbit pe larg despre ceea ce ei numesc *câmpuri morfice*, sau eter cosmic, un fel de rezervor enorm, o memorie gigantică în care este înregistrată istoria Universului. Toate evenimentele, de la cel mai mic detaliu la cel mai esențial lucru, ar fi înregistrate în aceste arhive de memorie imprescriptibile. Oamenii de știință de la laboratorul de fizică Los Alamos par să îl plagieze pe Platon și teoria sa a **eidos**-ului autonom atunci când afirmă: „*Energiile pe care le degajăm sub formă de gânduri și comportamente nu dispar, ci supraviețuiesc undeva în natură*”. Este ceea ce spunea Mollâ Sadrâ cu mult timp în urmă când vorbea despre formele corporale rezultate din obiceiurile dobândite de suflet și din forma acțiunilor sale. Acesta este motivul pentru care realitățile subtile se pot manifesta prin figuri și forme cu care ele simbolizează, iar „operând” asupra acestor simboluri care le manifestă, operăm astfel prin mediere asupra lor.

Acum, de ce au fost alese cele trei focuri ca simboluri? Dincolo de aceste isprăvi de „incombustibilitate” ale **chorfei**, trebuie să înțelegem ceea ce mi se pare cel mai important lucru: de ce s-au ales aceste trei focuri și nu alte elemente? Nu cumva însăși alegerea acestora, mai mult decât isprăvile fachirice, postulează apartenența acestui ritual la tradiția alchimică? Focul este una dintre formele eterne care posedă „un anumit grad de perfecțiune și de virtute operativă”. Focul este o „esență” pură care se manifestă pe mai multe niveluri. Există așadar un lanț al focului, „o comunitate a aceleiași esențe” care se pluralizează în mai multe ființe, ale căror manifestări adoptă formele diferitelor oglinzi care le captează. Principiul „focului” apare astfel într-o varietate de moduri de-a lungul prezențelor ierarhice, iar focul simțitor este ultimul simbol al acestui lanț al „simpatiei”. Acționând asupra sa, acționăm într-un anumit fel asupra tuturor verigilor din lanț, la fel cum acționând asupra lor, acționăm invers asupra focului vizibil. Elementul foc are un loc special în riturile sacrificiale, unde asimilează materialele ofrandelor, transformându-le prin elevarea lor într-un sistem ierarhic de la cele grosiere la cele mai subtile. Procesul de transformare a omului și a materiei prin foc este similar cu cel al focurilor de transformare alchimică. Elementul/simbolul focului este emblematic pentru procesele inițiatice care implică „sudarea” și „transmutarea”. Legătura dintre transformările alchimice energizate de foc și încercările de inițiere nu este întâmplătoare; prin experiența de inițiere, ființele umane pot trece prin diferitele niveluri calitative care le structurează ființa, „temperamentul”, pot dezvolta, de la copilărie la maturitate și apoi la bătrânețe, diferitele modele care le reglementează relațiile și responsabilitățile de-a lungul vieții, își pot spori cunoștințele și orienta viziunea asupra lumii etc. Alchimia încearcă, de asemenea, să aplice această idee de inițiere, privind trecerea de la un nivel calitativ al vieții la altul, la întreaga natură. Întrucât tradiția hermetică occidentală este legată de hermetismul arab în ceea ce privește transmiterea surselor greco-alexandrine, să ne întoarcem la această primă tradiție pentru a pune în lumină simbolurile celor trei focuri și a demonstra legăturile lor cu Marea Operă și cu inițierea.

84 Citat în H. Corbin, *Corps spirituel et Terre céleste,* Buchet-Chastel, Paris, 1979, 198.

Trebuie amintit că obiectul acestei „arte regale”, în paralel cu transformarea materialelor, constă, de asemenea, în transmutarea stărilor de conștiință ale personalității, inclusiv a stărilor tranzitive; mai precis încă, „arta regală” se concentrează pe relația dintre principiul „eu”, în forma sa dublă de cunoaștere și acțiune, și corporalitate, apoi pe „transformarea unei astfel de relații prin intermediul unor operații sau acte operative bine definite”, vizând în esență transformarea interioară.

Cap. 5 - Marea operă și focurile sale

Cele „trei focuri” pot fi identificate cu „focurile hermetice”. „Fără foc, materia rămâne inutilă, iar mercurul filosofic este o himeră care trăiește doar în imaginație. De regimul focului depinde totul”. Tradiția menționează trei tipuri de foc, care sunt adesea identificate cu cele trei lucrări: negru, alb și roșu. Primul este un „foc natural” care corespunde mai mult sau mai puțin focului vital, psiho-fizic, legat de sânge și inimă și care energizează fiecare individ în funcție de specificul său. Al doilea este numit „foc nenatural”, iar al treilea „foc care ucide”. Focul nenatural” este propriu-zis focul artei, focul filosofilor. Pentru Pernety, este focul cu care alchimiștii spală materia, adică purifică mercurul. Este, de asemenea, „cauza putrefacției și a morții compusului” și „cauza soluției filosofice adevărate și perfecte”. Misiunea sa, prin stimularea „focului natural” și unirea cu acesta, este de a „reînvia focul ascuns în celălalt, eliberându-l din închisoarea în care a fost închis”. „Focul care ucide” evocă fixațiile primordiale, «adică individualizarea absolută a puterii» în joc în opera în roșu. Sendivogius explică astfel scopul lucrării: Sulful filosofilor (principiul Eului) este ținut prizonier într-o „închisoare foarte întunecată” al cărei temnicer este Mercur (forma subtilă a vieții). Dar Mercur, la rândul său, se află sub paza lui Saturn (principiul „trupului”). Aceasta echivalează cu a spune că sufletul (principiul vieții), în relația sa cu corpul (Saturn), este fixat într-un mod care îl reduce la „forma” acestui corp și îl face incapabil să-și asume orice altă formă în afara celei pe care o are ca viață particulară și condiționată. Consecința acestei situații este că principiul Ego (Sulf) este la rândul său fixat de suflet și rămâne „condiționat în forma unei individualități date, a persoanei care corespunde acestui corp dat”. Aici, informația despre care vorbeam este blocată într-o anumită manifestare formală și nu poate da frâu liber „altei scrieri”. Literele alfabetului sunt prezente, dar textul este fix. Cu aceleași litere (informații), un alt text ar putea fi scris! Un alt cuvânt rostit!

Asceza hermetică se va strădui să separe Mercur de Saturn: în acest fel, preponderența „organismului animal asupra forței vitale fiind suspendată”, celelalte principii sunt practic eliberate, inclusiv forța spirituală. Aducerea lui Mercur la starea sa liberă este prima operațiune; redescoperirea vieții Vieții este „transformarea în materie primă”, astfel încât principiul Ego (Sulful interior) să poată înflori în transformare totală.

Lucrarea la negru

În concluzie, lucrarea constă în extragerea principiului vieții din corp, trecerea acestuia de la o stare individuală la o altă stare a-formală, ca o trecere de la „fix” la „non-fix” desemnată ca o „soluție”: subtilizarea corpurilor. După „extracție”, are loc o „transformare în materie primă”. În această etapă, conștiința experimentează „viața amestecată cu viața” (adică separarea principiului vital de fix și reunirea acestuia cu trunchiul său inițial). Ultima fază constă în joncțiunea, unificarea acestei vieți care se întoarce la fix (corporeizarea spiritelor) pentru a regenera corpurile: căsătoria naturilor, cea activă și cea pasivă, cea individuală și cea universală. În prima fază, munca **la negru**, procesul major este cel de separare: separarea sufletului de fix; ceea ce echivalează cu a spune: crearea condițiilor în care conștiința trează legată de corp își pierde reperele și punctele de referință prin slăbirea „eu-lui” care ține prizonieră „viața”. În această fază a disoluției, întreaga dificultate a muncii **la negru** constă în a se asigura că conștiința, în cursul transformării sale, nu se „pierde”, ci păstrează o activitate care îi permite să însoțească procesul până la capăt. Dizolvarea devine atunci o experiență radicală, intensă, „moartea ermetică”, „mormântul lui Osiris”; Apuleius subliniază că „moartea este singurul mijloc prin care spiritul (conștiința) își poate schimba forma”, dar că această moarte *ignée* este o moarte misterioasă, filozofală, prin care trebuie să trecem cu un spirit activ, volitiv. În timpul acestei experiențe, toate facultățile obișnuite și simțul sinelui sunt transformate de filozoful de mercur, care nu este altceva decât „focul nefiresc”. Acesta mai este numit și: venin, otravă, viperă. „Feriți-vă de mercurul extras din arsenic, este un venin de foc care dizolvă totul”, spune tradiția hermetică. Veninul care pătrunde în sângele șamanului este dovada stăpânirii asupra otrăvii, dar mai ales este semnul unei transformări mercantile a sângelui comun în sânge magic.

Autorii arabi vorbesc despre o descompunere care, prin intermediul unui foc blând, transformă natura (sângele comun) în sânge (sângele magic), iar Artephius se referă la apa care transformă corpurile în spirite, dezbrăcându-le de fizicalitatea lor brută, unde sunt asociate „piatra sângelui" și virtutea sângelui spiritual, fără de care nu se poate face nimic.

Jacob Bôhme face aluzie la focul vieții umane care curge în sânge și la un al doilea sânge care trebuie produs prin asceza hermetică, al cărei scop este de a sparge esența *ignée*, care este „capul șarpelui", prin moartea focului. Aici se indică faptul că, pentru a ajunge la noua formă de conștiință „în alb" (adică o schimbare ontologică de stare), este necesară o pregătire care implică eliminarea diferitelor pasiuni și complexe iraționale legate de conștiința obișnuită a „eu-lui" (esența *ignée* și capul șarpelui). Dacă această asceză nu este practicată, ne putem aștepta la o creștere a energiilor negative în timpul experienței (munca întunecată) și la consecințe care dau naștere la procese tranzitive morbide (fantasme, halucinații, viziuni etc.), comportamente aberante și chiar tulburări organice grave. Toate acestea sunt de așteptat atunci când „mortificarea" nu a fost suficientă. „Focul sporește virtutea celor înțelepți și corupția celor perverși".

În ceea ce privește focurile **chorfa**, toate simbolurile menționate (foc, șarpe, cuptor) sunt mai mult decât aluzive și fac parte integrantă din ritualul practicat la Bouya Omar. Apa clocotită din **moqraj** se poate referi la ceea ce hermetismul numește „ape corozive" sau otravă. Din nou, acestea se referă la mercurul filosofic responsabil de orice subtilizare, care trebuie să fie controlat. După cum am văzut, **chrif** repetă această asceză punctual și ritualic, concentrându-se pe stăpânirea celor trei focuri: apa clocotită, șarpele și cuptorul. Aspectul „veninos" al mercurului este explicit semnificat în tradiția hindusă de **kundalinî**, această noțiune desemnând fie zeița, fie „puterea șarpelui", fie energia vitală care a produs organizarea corporală și o menține în **chakra** de bază, fie puterea care se manifestă în moarte și separare, fie energia ascetică folosită de yoghini pentru a elibera „pragul lui Brahman" (scuturând succesiv diferitele *chakre*) în vederea obținerii eliberării.

Lucrarea la alb

Lucrarea **la alb** succede lucrării **la negru**; este noua naștere sau experiența unei stări de conștiință dezindividualizată. În această stare, corpul este purtat în natura sufletului și aproape că devine sufletul însuși, vizibil, lumină fără materie și fără dimensiuni. Omul care a trecut prin această realizare este numit *omul perfect* (elenism) sau *omul universal* (sufism) deoarece, dominându-și propriile legi organice, conștiința sa s-a ridicat deasupra lumii și a atins amploarea unei conștiințe universale. Odată cu această nouă conștiință i se dă un corp nou, iar „tot ceea ce rămâne în corpul vechi este de neconceput pentru el, deși uneori sensibil". Unii autori susțin că „sufletul este infuzat în corp, mai subtil decât focul, pe care focul însuși nu-l poate combate". Acțiunea sufletului asupra corpului îl transformă și îi conferă o natură subtilă ca a sa.

În experiența **albedo**, adeptul se familiarizează, prin anumite stări, cu un mod de a fi și de conștiință care nu se mai bazează pe corp, ci percepe forțele direct, fără a trece prin intermediarul senzației legate de corp. Conștiința „eu-lui" ca conștiință de veghe este astfel modificată și se trezește o stare de conștiință de o altă calitate, capabilă să interfereze cu elementele corporale. Bôhme subliniază că, în situația obișnuită a omului, „conștiința eu-lui" este într-un fel supusă legilor corpului. Ea urmează, ca să spunem așa, voința organismului particular, susținându-se sau prăbușindu-se în funcție de faptul că organismul însuși se susține sau cade. Dar atunci când centrul de greutate al corpului este inversat (prin subtilizare) și deplasat către forța vitală, principiul formativ care unifică și susține același corp, acesta din urmă devine impregnat de calitățile sufletului, care au devenit ca o a doua natură a sa. Într-adevăr, acest principiu de viață nu se epuizează în ceea ce energizează; animația sa se perpetuează de la o ființă la alta în același mod în care o flacără se transmite de la o torță la alta. Cel care se unește subtil și lăuntric cu această forță vitală, pe care conștiința comună o experimentează într-un mod mecanic și exterior, „nu poate fi lovit de disoluția și sfârșitul corpului său în aceeași măsură ca omul obișnuit". În această condiție,

putem spune că „eu”-ul (percepția sa) nu mai este atașat pasiv de corp, ci direct de principiul de viață care reglează și unifică același corp. Alchimistul ar fi așadar cel care încearcă să realizeze această uniune directă cu forța radicală a „vieții sale corporale”, cu forța misterioasă și invizibilă care permite funcționarea diferitelor organe, realizarea diferitelor transformări biochimice și operațiile considerate superioare. Astfel, aceste procese de „subtilizare și coagulare” nu trebuie văzute ca transmutări materiale, ci mai degrabă ca mutații ale funcțiilor în ordinea relațiilor dintre corp și spirit. Alchimistul nu mai este în aceeași relație cu corpul său ca înainte de operație, iar acest lucru îi schimbă complet „condiția spirituală”. Această fază alchimică care urmează **nigredo** (lucrarea **la negru**) corespunde „Dianei, pietrei albe sau argintului etc.”, fază în cursul căreia corpul material a fost transformat în sensul acelei puteri care poate fi manifestată de un „suflet într-un corp în sensul cel mai larg”.

René Guenon, punând în corespondență „corpul glorios” din textele gnostico-creștine cu Diane citată mai sus, va spune despre acest corp că nu este un corp în sensul propriu al cuvântului, ci că este transformarea lui, adică:

> *Transpunerea în afara formei și a celorlalte condiții ale existenței individuale, sau, cu alte cuvinte, este realizarea posibilității permanente și imuabile a cărei expresie tranzitorie în modul manifestat este doar corpul*.[85]

Această posibilitate permanentă și imuabilă a căreia corpul nu este decât expresia tranzitorie în modul manifestat nu corespunde în mod analog acelei clipe în care o anumită realitate cuantică își schimbă statutul ontologic, de la corpuscul la undă, la probabilitate pură, când lasă în urmă timpul și locul? Referitor la hermetist, unele texte vorbesc despre cel care a primit „puterea asupra focului și a apei”. În acest caz, se spune că trupul și sufletul s-au unit în aceeași natură.

Lucrarea la roșu

Lucrarea **la roșu** face aluzie la simbolul furnalului. Învățătura alchimistă insistă asupra faptului că nu trebuie să ne oprim **la alb**. Odată ce „mai mult decât viața” a fost eliberat (în alb), acesta trebuie reintegrat în corpuri. Munca începe cu elementul pământ, care trece prin soluția de apă; aceasta se transformă în aer, care la rândul său trece în foc. Focul trebuie să revină la elementul fix, adică la corp. La fel cum există un „test al apei”, există și un „test al focului”. Prima fază privește subtilizarea conștiinței, prin care „eu”-ul experimentează un proces eliberat de corporalitate, capabil să perceapă forțe care nu mai sunt vehiculate prin canalul senzațiilor. În lucrarea **la roșu**, „eu”-ul însuși este cel care experimentează disoluția, făcând loc apariției adevăratului „eu”. Pentru o clipă, banalele „peceți ale individuării” sunt desfăcute și mistuite de „focul devorator”, care distruge umiditatea radicală a apelor, calcinarea și fixarea supremă. Este vorba atunci de a se identifica cu forța originară pentru a nu fi doborât de ea. Numai cel care posedă demnitatea de „regenerat” posedă și calitatea de „a nu fi biruit de foc”.

Arta **la roșu** nu mai privește doar purificările preliminare ale lucrării **la negru**, nici separarea în care conștiința ego-ului experimentează universalul, ci însuși principiul individuării angajat într-o încercare radicală de transformare, etapa finală a inițierii. Lucrarea **la roșu** urmărește să facă organismul capabil să reziste naturii focului, devenind el însuși similar acestui element: „Lucrarea este completă atunci când materia este perfect unită cu veninul său mortal”, spun alchimiștii.

În general, focul este echivalat cu o putere mai mare decât pot rezista circuitele psiho-organice. ”Moartea" nu este altceva decât neîmplinirea alchimică, incapacitatea inițiatică a individului de a se asimila naturii înseși a flăcării sau de a-și transfera propria formă în ea. *Corpus hermeticum* precizează că pentru nemuritori, sufletul unindu-se cu „dizolvatorul” și formându-și și

85 R. Guenon, *L'Homme et son devenir selon le Vêdânta,* Paris, 1927, p. 150.

întemeindu-și noua individuație cu acesta, nu există disoluție în moarte, spre deosebire de oamenii muritori. Astfel, „opera **la roșu**, care compune cu mercurul un întreg capabil să rămână veșnic în foc și să reziste celor mai puternice atacuri ale acestuia”, înseamnă că s-a realizat o stare de uniune cu „veninul”.

Cap. 6 - Literele magice ale celor trei ritualuri

În momentul celei mai intense exaltări intervine ritualul ceainicului. Șamanul, **moul al-moqraj**, dublează ritmul audienței lovind podeaua cu picioarele; apoi își scoate *djellaba* și își dezleagă turbanul pe care și-l leagă în jurul taliei. Și-a desprins cocul și a lăsat o împletitură lungă să atârne, pendulând în ritm pe spatele său. În *gurta-pijama* albă și strâns cu turbanul verde, cu ochii halucinați, părul zburlit și udat de transpirație, îngenunchează în fața ceainicului, cu mâinile la spate, și își fixează privirea asupra aburului fierbinte care iese din cioc. Un fior zimțat ridică măduva posedatelor care asistă la ceremonie. Femeile din „primele rânduri” se ridică, își desfac cocurile și calcă în picioare covorul. Părul lor se aprinde și plutește ca niște coame de leoaice speriate, gura le este fierbinte și ochii lor răsuciți. Strigăte puternice însoțesc rugăciunea sufi. Acesta prezintă **teslim** (atestare) maestrului său Sidi Rah-hal, decedat cu secole în urmă, cuvânt inițiatic prin care se actualizează **ighara**, pecetea operativă a sfântului, permițând discipolului său să efectueze ritualul periculos. Această fază a **teslim**-ului este imperativă și condiționează succesul **moqraj**-ului, **simm**-ului și **farran**-ului (ceainic, șarpe, cuptor). După ce a strigat **al baraka, al a'tfa**, **al u'tfa a Jeddi** (îți cer bunăvoința, o, strămoșul meu), **chaï alah a Bouya Omar** (ție, purtătorul harului divin, o, Bouya Omar), apucă ceainicul cu apă clocotită, îl ridică la nivelul capului și apoi lasă acest foc lichid să curgă în gâtul său, făcând gargară. Șamanul scuipă apa clocotită pe bolnavii din asistență, pe demenți și pe pelerinii prezenți. O întreagă menajerie efervescentă primește această apă *lustrală* exaltată de transă și inițiere cu țipete de bucurie și recunoștință.

În cele trei ritualuri care implică ceainicul, șarpele și cuptorul, arsurile și otrăvirea au fost evitate datorită a trei condiții esențiale:

- ca șamanul să fie inițiat
- să manifeste **teslimul** sau Cuvântul de Atestare,
- semnul **igahra**, autorizarea maestrului, „faza de schimbare”.

Așa cum am subliniat, și acest lucru este de o importanță vitală în această experiență, semnul ritualului ceainicului constă într-o transformare a culorii: șamanul trebuie să vadă ceainicul devenind verde, iar fumul care iese din gura de scurgere perfect alb. Pentru ritualul șarpelui, șarpele trebuie să ia forma unui castravete în ochii **chriflei**. În ceea ce privește cuptorul, apariția uneia sau a mai multor siluete luminescente este cea care confirmă semnalul. În momentul în care diversele semne sunt percepute, șamanii din fiecare categorie pot realiza *prodigiul* fără riscuri. Pentru ei, cele trei focuri devin inofensive.

Dacă **teslimul**, care este enunțarea solemnă a Cuvântului inițiatic (adeziunea - supunerea - jurământul față de maestru), este indispensabil și dacă fără el ritualul se transformă într-o dramă, înseamnă că acest Cuvânt este operativ: ceea ce noi numeam „cuvântul magic”, atunci când Occidentul încă mai credea în mit, rit și inițiere, iar mai târziu în basmele copilăriei noastre, când magicianul, cu „abracadabra” sa, transforma un dovleac într-o trăsură! În acest ritual al celor trei focuri, care trebuie urmat ca o dramă alchimică în trei acte, simbolurile ceremoniei sunt ele însele articulate pe modelele arhetipale la care se referă, acestea din urmă nefiind altceva decât literele sacre care leagă chiar termenii **teslim** și **igahra**, *Cuvântul și inițierea*.

Ceainicul și nûn-ul

Trebuie să amintim aici paralelismul dintre formarea cuvintelor și cea a Universului. Ibn 'Arabî insistă asupra extinderii universale a Cuvântului divin între **hâ'** al nemanifestatului și **nûn**, principiul manifestării, exprimându-se într-un mod privilegiat prin intermediul Numelor divine, ele însele inspiratoare ale Cuvântului coranic al cărui inițiat este suma sintetică. Acesta este motivul pentru care cunoașterea Cuvântului pune bazele cosmologiei și antropologiei: atât cerul înstelat, cât și omenirea derivă din scrierea divină. Literele Coranului (și cele ale altor limbi sacre din alte culturi) și ființele pe care le compun sunt realități vii în corespondență cu întregul Univers. Astfel,

în lumea tangibilă, pe acest pământ al islamului, Prezența Divină însăși, cea a Îngerilor și a Sfinților, cea a profeților și a mesagerilor se manifestă „prin scrierea copiei Coranului și în Cuvânt, prin recitarea sa”. Și, desigur, prin întreaga existență, care se bazează ea însăși pe această scriere și pe Cuvântul Coranic.

Ritualul ceainicului este primul act al unei inițieri șamano-hermetice, confirmat de **teslim** și viziunea semnului și prin actualizarea ritualului ale cărui simboluri sunt chiar literele (Cuvântul) dramatizate. Ceainicul, prin forma sa, este cupa, matricea, creuzetul alchimic unde se concoctează viitoarele germinații încălzite de focul ascezei hermetice. Ceainicul are forma lui **nûn** ں, al cărui semicerc este creuzetul cu punctul **alif**, germenele. Prima literă corespunde lui **N** și a doua lui **A**. **Alif** |, prin concentrație extremă, devine punctul în scobitura lui **nûn** ں. Istoria cazanelor sacre este celebră; iau ca exemplu celebrul cazan Gundestrup, monument al arheologiei celtice, pentru a demonstra importanța oalelor alchimice în toate procesele inițiatice. Acest cazan circular este structurat la exterior de opt plăci de argint gravate cu busturile divinităților. În interiorul unei noi serii de plăci din același metal se dezvăluie scene referitoare la fazele inițierii. Un personaj rotește o roată care ar putea fi roata vieții cu ciclul renașterilor sale; mai departe, este un personaj care cade în interiorul cazanului unde o grea încercare îl așteaptă în gurile monștrilor amenințători. În fundul vasului, o scenă dezvăluie morțile și răscumpărările unui personaj sacrificat. Știind că virtuțile acestor cazane celtice sunt de a oferi celui care se aruncă în ele rezerve de abundență și fertilitate (țăran), beții profetice și poetice (magician/preot), furia eroică a luptătorului (războinic) și, în cele din urmă, capacitatea generatoare a trecerii de la moarte la viață, ce putem vedea în această scufundare a inițiatului dacă nu experiența simbolică a armonizării diferitelor modalități ale sufletului în echilibrul său ideal? În urma isprăvii eroului Cûchulaim în legenda celtică, acesta, după o scufundare în oală, îmbracă haine noi „pentru a veni să se așeze la dreapta Regelui”, ceea ce înseamnă, într-o imagine frumoasă, apariția „omului nou”.

Nûn-ul ں sensibil este, într-o simbolistică vegetală, „câmpul” matrice, incluzând ansamblul posibilităților existenței, conținute în punct • de **alif**. În această etapă, acesta din urmă este o sământă în stare potențială, separată „de Viața universală”, de mină, ca moartă. Aruncată în câmp, după putrefacție, renaște și „conduce la act principiul a cărui virtualitate o conținea: urmează tulpina, floarea și fructul”. După această însămânțare și această primă creștere, iarna neagră este urmată de primăvara verde, apoi de vara roșie, urmată de toamna galbenă, unde fructul ajunge la maturitate. Aceste culori hermetice corespund articulării diferitelor faze ale inițierii, ele însele în relație cu restabilirea stărilor de conștiință până atunci ascunse; această răscumpărare, pe un alt plan, revine la eliberarea sulfului din mercur, iar acesta din urmă din sare: deschiderea închisorii corpului care ține sufletul sub pază și eliberarea spiritului, el însuși menținut sub jugul acestuia din urmă. Dar **nûn** ں, este și „balena” și, mai precis, Leviatanul, „peștele suprem al celor mai mari adâncimi ale omului”, cel pe care litera **noun** în ebraică îl desemnează în mod special. A intra în litera **noun** (*nûn*), înseamnă a pătrunde în peștele cel mare ca Iona, acolo unde inițiatul își va găsi numele în **nûn**-ul final și va deveni „fiul desăvârșit”. **Mograj**-ceainicul, deși nu este cazanul de la Gundestrup prin dimensiunile și detaliile sale, își asumă aceeași funcție.

Dansând în jurul ceainicului, șamanul tipizează „roata vieții și renașterile ei” și, deși nu se scufundă în el, „bea paharul” din conținutul ceainicului. În ceea ce privește scenele care înfățișează monștri pe farfurii de argint, precum și morți și răscumpărări, aici sunt cei vii, nebuni și posedați, care imită cu adevărat scenografia.

Litera arhetipală este **nûn**, litera a cărei formă o imită ustensila: faza inițiatică corespunde muncii **la negru**, moment în care germenul, punctul **alif**, izbucnește în matrice și începe să elibereze primele engrame informatice ale unei noi nașteri. Aceasta este fertilitatea legată de virtuțile cazanului. Inactivul revine la viață și se trezește încet. Alif se prelungește și formează acum un diametru pe semicercul lui **nûn**

Semnele acestui lucru sunt culorile: cazanul îi apare șamanului verde, iar aburul care se ridică din gura lui este alb. Din starea de somn și letargie, intră în joc un principiu de animație care face ca ceea ce părea mort să redevină verde. Lotusul își crapă scoarța și se pregătește să „traverseze apele”.

Un text arab menționează un "lucru verde numit *mirt*, care înmugurește de la o bază numită tulpină... Se amestecă tulpina cu piatra... Această tulpină este cea care arde sufletul și consumă imperfecțiunile combustibile ale pietrei (conștiința corpului). Îl eliberează de toate principiile care îl corup; îi redă viața mortului, astfel încât focul nu mai are nicio putere asupra lui" (*Traité sur le Mercure occidental*, CMA, III, 215). Ne aflăm în această etapă a simbolisticii tulpinii, la începutul unei noi vieți în legătură cu dezvoltarea progresivă a „lotusurilor”, „florilor”, „rugilor”, «trandafirilor» sau a centrelor de viață, de-a lungul întregii verticale, pe măsură ce „curentul ascendent de regenerare al tulpinii ajunge la ele”. Pentru **chrif**, aburul alb este semnul trecerii de la grosier la subtil (de la apă la vapori), de la **katîf** la **latîf**, de la lumea sensibilă la lumea imaginară, de la opera **la negru** la cea **la alb**, de la matricea apei la cea a focului. În această fază a ceainicului, avem de-a face cu prima transformare legată de conștiință-corp pe care hermetismul o numește **separare**.

În general, tradiția hermetică sugerează că forța dorinței care acționează ca intoxicare (manie) a legat „viața de un corp în sensul unei lipse și al unei căderi”. Viața mercurială este prizonieră a corpului și, mai adânc, ține captiv principiul sufletesc. Separarea inițiatică constă în „scurgerea apelor”, simbolizând această forță a dorinței prin «arderea» umezelii superflue sau infuzia de „apă arzătoare”. Toată această terminologie metaforică care utilizează apa și focul se regăsește în acest prim ritual al **moqraj**-ului, în care șamanul, prin toate operațiunile efectuate, provoacă „separarea mercurială”, reușește să privilegieze în persoana sa activitatea unei noi forme de conștiință, inducând în el și în context o sensibilitate subtilă independentă de cea utilizată în mod normal de simțurile fizice. **Chrif** vede vaporii ieșind albi din ciocul **moqraj**-ului; acest lucru ne readuce la simbolistica fumului, norului sau nimbului. Acești termeni sunt frecvent folosiți în hermetism pentru a semnifica faza de *separare*; foarte adesea, se specifică faptul că în aceștia se ascunde un foc sau un venin! Să ne amintim de Moise care, pe Sinai, după șapte zile „intră în norul animat de un foc mistuitor”. Pentru Empedocle, „norul” se referă la dublu sau la „demonul sufletului”. În timpul funcționării ceainicului, șamanul își eliberează daimonul, simbolizat de aburul alb, care „acoperă” și preia controlul dimensiunilor psiho-organice care au dirijat ființa până în acel moment.

Șarpele și îndreptarea alif-ului

Înainte de a mușca șarpele, șamanul trebuie să-l vadă apărând sub forma unei *cucurbitacee*. Aici aluzia la alchimie este aproape explicită. Știm că o *cucurbitură* este vasul folosit pentru a conține terciul care urmează să fie transformat în **athanor**. Și chiar dacă viziunea trebuie să coincidă cu cea a unui castravete mai degrabă decât a unui dovleac, prima reconciliază forma șarpelui și apartenența sa la familia *cucurbitacee*. Veninul de foc iese din nor: șarpele se ridică; acțiunea organismului animal asupra forței vieții (Mercur) este suspendată. Aceasta din urmă revine la starea sa liberă, „la starea de posibilitate vitală nedeterminată, de conversie în materia primă”, Viața întregii vieți. Capul diametrului **alif** se ridică:

Acest șarpe mare-curier este și Logosul, cel prin care toate lucrurile sunt făcute: el este Cuvânt și Verb; **Rouach**: suflare și spirit. Este aspectul imaterial al spiritului din fiecare persoană, ca un șarpe, „o fulgerare bruscă”.

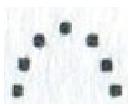
Trebuie să fii abil «pentru a nu rata momentul nașterii Apei noastre mercuriale, pentru a o uni din nou cu corpul, apă pe care am numit-o mai întâi "aluat" și pe care acum o numim venin». Șamanul, în acest ritual al **Simm**, își atestă abilitatea prin însăși imunitatea sa în fața veninului. El stăpânește otrava. Adică, o fixează sau dezvoltă o putere capabilă să o mențină "în picioare" în turbulența extraordinară a acestei noi stări de conștiință, unde experimentează în transă Marea Viață, ca un conducător energetic particular care s-ar vedea dintr-o dată readus la sursa vitală de la care este distribuită toată energia! Acest **alif**-șarpe care se ridică se referă la tulpina care eliberează sufletul de tot ceea ce îl corupe; "*el dă viață morților, astfel încât focul nu mai are putere asupra lui*". Se spune în texte că acest șarpe este o "**iose** care dezlipește scoarța", o virulență, o **vîrya**: forță eminamente spirituală care, izolată, separată de gangurile grosolane formate de mental, emoțional și pasiuni, este capabilă să reacționeze la modul obișnuit de existență, să o transforme pe aceasta într-un lucru transnatural, "un foc împotriva naturii". Pentru a izola și a favoriza această **vîrya** "trebuie să fii capabil să suspende starea de dorință", după care se trezesc puteri care se referă la *Prodigios*. Devine clar aici că focul pasional trebuie stăpânit în sensul a ceea ce a fost numit "echilibru" sau "*ataraxie*". Acest "fulger al șarpelui", îl găsim, de exemplu, într-un ritual practicat de indienii moki, ritual pe care Aby Warburg îl descrie și care are loc în august, la Oraibi și la Walpi. Șerpii cu clopoței (o sută), cărora li s-a păstrat cârligul de venin intact, sunt scoși din *kiwa* în ultima zi a ceremoniei. Sunt grupați într-un tufiș; iată cum descrie Warburg scena[86].

> *Marele preot al clanului șarpelui scoate un șarpe din tufiș, un alt indian, cu fața pictată și tatuată, cu o piele de vulpe legată la spate, prinde șarpele și îl ia în gură. Un companion care îl ține de umeri distrage atenția șarpelui agitând un băț împodobit cu pene. Al treilea este responsabil cu supravegherea și prinderea șarpelui, în cazul în care acesta scapă din gură. Dansul durează puțin peste o jumătate de oră în piața îngustă din Walpi. Imediat după ce toți șerpii au fost purtați o vreme în sunetul bătăilor, dansatorii îi poartă cu viteza fulgerului pe câmpie, unde dispar Dincolo de simbolistica tradițională, care vede în șarpe capacitatea de transformare adusă de mutarea reptilei și acest tip de renaștere după bătrânețe, boală și moarte, este interesant de văzut o altă fațetă a simbolisticii legate de șarpe la indienii Moki: acesta este legat de foc, de fulgerul salvator venit din cer, dar și de o mușcătură mortală aplicată sau gata să sară.*

Atunci când fulgerul devine vertical, arborele **alif**-ului se grefează pe **nûn** și dă **lâm**-ul

care corespunde numărului nostru 1. Forma **lâm**-ului formează un **alif** și un **nûn**, din care apare doar jumătatea inferioară. Arborele **lâm**-ului aparține lui Dumnezeu, spune Ibn 'Arabî, iar semicercul său vizibil este cel al creației: aceste două lumi spirituale și sensibile sunt **Jabarût** și **Nasût**. Ele sunt unite de semisfera invizibilă a **nûn**:

care nu este altceva decât **Malakût** sau lumea imaginară. **Lâmul** este litera sacră a Omului Universal sau a Inițiatului. Pentru a o activa în inima sa, adeptul trebuia să treacă prin cazanul

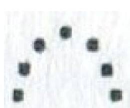
86 Aby Warburg, Le Rituel du Serpent. *Récit d un voyage en pays Pueblo,* éd. Macula, 2003, p. 106.

lucrării **la negru**, să deschidă **nûn**-ul cu **alif**, până la verticalizarea acestuia din urmă unde apărea **lâm**-ul: în lucrarea la alb.

Cuptorul și realizarea nûn-ului invizibil

Din ceea ce a fost făcut subtil prin primele două operații ale lucrării (*solve*), este acum necesar să se împiedice „evaporarea” acestuia, iar pentru aceasta este necesar să se reinjecteze în corpuri (*coagula*). Până acum, Marea Operă a constat în separarea compozițiilor tulburi, revenind la cele trei componente, sarea, mercurul și sulful, eliberate și apoi purificate. În lucrarea **la roșu**, legată de ritualul **'al farran**, substanțele acum pure sunt recombinate pentru a forma un corp nou. Nu suntem diferiți de natură și totul în natură procedează în același mod atunci când vine vorba de transformări: „Unul este substanța, unul este creuzetul, unul este focul”, după cum repetă neobosit adagiul hermetic. Distilarea produce piureul, „apa vieții” care este sufletul plantei; fermentarea eliberează „spiritele vitale” care se manifestă sub formă de vin. Ceea ce rămâne după presare este sarea plantei. Dacă acest material este calcinat sau albit, se obțin săruri solubile și insolubile, care trebuie spălate. Operațiunea finală constă în recuperarea sărurilor solubile prin încălzirea apei până la evaporarea completă a acesteia. Ceea ce rămâne este reziduul, „corpul” clarificat la maximum. Acestuia i se adaugă, conform metodei prescrise, spiritul și sufletul, substanțe care sunt supuse unui foc adecvat: când sulful, mercurul și sarea, constituenții plantei, sunt reunite, planta originală este transformată în forma sa de elixir. O cantitate infimă din această sământă poate acoperi grădini imense cu flori. Acesta este cazul operațiunilor Marii Opere.

Nûnul superior invizibil al lui **Malakût** are forma unui cuptor

Numai cel care a realizat **lâm**

în sine atinge perfecțiunea cercului **O**. Semilunele de răsărit și apus ale lunii au fuzionat în steaua solară. Când șamanul se apropie de cuptor, semnalul care i se dă este viziunea a trei siluete în haine imaculate care îi fac semn să intre, sau spiritul se face vizibil într-o formă *ignée* sau luminoasă. Iată mărturia unui **chrif** din Bouya Omar:

> *În timp ce mă îndreptam spre cuptor, am simțit un frig enorm invadându-mi corpul: vedeam în fața mea trei siluete albe care emanau o căldură plăcută. M-au atras chiar până la intrarea în cuptor. Au intrat înăuntru, iar eu i-am urmat. Înăuntru era foarte frig, dar era un loc minunat, plin de verdeață și apă care curgea în jurul meu. Nu simțeam nicio căldură. Am cerut pături pentru că mă simțeam înghețată. Oamenii țipau afară pentru că credeau că am ars complet. Alții plângeau. Am ieșit din cuptor cu brațele pline de pâine, pe care am împărțit-o mulțimii. Când mi-am recăpătat cunoștința tremuram de frig. A fost extraordinar.*

Această apă care curge în interiorul cuptorului este apa vieții. Ce spun textele despre ea? „Ea împiedică acțiunea focului asupra substanțelor la care a fost amestecată, iar focul nu mai poate descompune amestecuri similare într-un sens fatal”. Pentru Raimond Lulle, această apă este Apa Înțelepciunii, fără de care nimic nu se face, pentru că ea este Logos, Cuvânt, Lumină și Viață. Pătrunderea în cuptor (*al farran*) este un fenomen mai specific, chiar excepțional; se pot găsi urme ale sale în mitologie și în anumite fabule populare medievale. Mircea Eliade, vorbind despre „sacrificiile umane în cuptoare”, relatează un mit la Mundas:

La începutul timpurilor, oamenii lucrau în cer pentru zeul Sing-bonga. Într-o zi, ei s-au răzvrătit și Sing-bonga i-a aruncat pe pământ. Acolo, oamenii au găsit minereu de fier și l-au prelucrat prin construirea a șapte furnale. Zeul a coborât pe pământ, pentru că fumul de la furnale îl deranja, și a aruncat un blestem; furnalele au fost distruse. Sing-bonga, deghizat într-un bătrân, nu a fost recunoscut de fierari. Ei l-au întrebat despre nenorocirea lor. „Trebuie să oferiți un sacrificiu uman", a spus zeul. El s-a oferit să intre în cuptorul încins; după trei zile a ieșit cu aur, argint și pietre prețioase. Fierarii i-au urmat exemplul și au fost arși cu toții. Astfel, Sing-bonga s-a răzbunat pe oamenii care se răzvrătiseră împotriva lui în cer!

Oricât de surprinzător ar părea, tradiția creștină a produs un număr bun de legende care tratează tema cuptorului, care este legată de Domnul nostru Iisus Hristos, de Sfântul Petru și de alți sfinți creștini.

Într-o zi, în timp ce Domnul nostru călătorea cu cei doisprezece apostoli ai săi, a întâlnit un om care l-a rugat să-l vindece pe tatăl său, care murea de bătrânețe. La sfatul Domnului nostru, acesta l-a pus pe bătrân într-un cuptor încins și el a înviat, transformat într-un băiat tânăr. Această vindecare l-a mulțumit pe Petru care, odată rămas singur, a pornit să redea tinerețea bătrânilor. Curând a întâlnit un bărbat care îl căuta pe Maestru, pentru că mama lui era pe moarte. „Sfântul Petru i-a spus: "Încălzește bine cuptorul și pune-o în el, se va vindeca imediat". Nici bine nu s-a spus, nici bine nu s-a făcut. Biata femeie a fost complet arsă, dar Domnul nostru a mers la casa femeii moarte, a binecuvântat-o și a înviat-o, transformată într-o tânără încântătoare.[87]

Începând cu secolul al XI-lea d.Hr., funcțiile terapeutice și întineritoare asociate cuptorului au devenit din ce în ce mai importante. Atât de mult încât această idee, care era „răspândită în popor", a fost suspectată de Biserică de a fi magică. Decretul episcopului Burchard de Norms condamna practica *ûlium in fornacem ponere* (A pune ulei în cuptor). O „foaie liberă" din 1550 aflată în Muzeul Gotha înfățișează un cuptor mare în care un bătrân își aruncă soția în vârstă. În partea de jos a foii, două tinere fete ies din cuptor în timp ce bătrânul își reglează conturile cu proprietarul cuptorului. În lateral, vedem alți doi bătrâni care își duc soțiile „albite" la același cuptor pentru a le regenera. Potrivit lui Edsman, focul cuptorului era, de asemenea, menționat în numeroase fabule care se învârteau în jurul carnavalului și al temelor de întinerire. Povestea celor trei tineri din cuptorul în flăcări[88] este foarte prezentă „în arta și liturgia creștină veche". Primul, relatează Edsman:

a fost folosit simbolic ca model pentru botez și înviere. Cursul ideilor este același în ambele cazuri, botezul implicând o anticipare a învierii. În comentariile sale privind botezul, care s-au păstrat în siriacă și care reflectă viziunea secolului al IV-lea asupra acestor chestiuni, Teodor de Mopsueste scrie: "Se cuvine, așadar, să vă gândiți că cădeți în apă ca într-un cuptor și că sunteți reînnoiți și reformați pentru a fi schimbați într-o natură perfectă și pentru a părăsi vechea mortalitate și a primi complet o natură nemuritoare și indestructibilă"[89].

Părinții Bisericii Irineu și Hipolit văd povestea celor trei tineri din cuptor ca un simbol al învierii la viața veșnică, în timp ce Clement din Alexandria subliniază puterea recreativă a focului din cuptor atunci când, referindu-se la conceptul lui Hristos ca pâine a vieții, afirmă că „trupul învie și este pregătit de foc pentru o viață nouă, așa cum grâul învie din putreziciune și este transformat în pâine".

---

87 Citat din rezumatul din Marstrander nr. 57, p. 433, în Edsman, 1949.
88 Dan. III, *ibidem,* 78.
89 Citat din conținutul Marstrander nr. 57, Edsman, 1949.

În „piesa de carnaval” de la sfârșitul Evului Mediu, teatrul folosea scena cuptorului pentru a demonstra posibilitatea leacului de „întinerire”. Actori și actrițe îmbrăcați în bătrâni erau aruncați într-un cuptor, din care ieșeau metamorfozați în tineri, cu alți actori ascunși în partea de jos a decorului.

Pe lângă cele trei funcții explicite ale focului cuptorului (întinerire, resurecție, vindecare), o iau în considerare și pe cea de „semn martor”, atestând că *prodigiozitatea* incombustibilității funcționează ca un simbol care se referă la o realizare de natură eminamente spirituală. Casel[90] vorbește despre o apoteoză și o înviere: „Trupul este salvat în același timp cu Spiritul”. Astfel, traseul inițiatic al literelor sacre poate fi ilustrat după cum urmează: de la **nûnul** sensibil la ridicarea lui **alif** care formează **lâmul** și face operațional **nûnul** total, literele articulează inițierea omului culcat spre omul în picioare, inițiatul, care, la sfârșitul călătoriei, atinge perfecțiunea Existenței.

Alăturându-ne lui Annick, putem spune, de asemenea, că acest itinerar al simțului, care începe în **nûnul** sensibil și se termină în **nûnul** total, îl caracterizează pe Adam 'Ayin din a șasea zi a Genezei, cel care nu este încă un „om în picioare”, deoarece **yod-alif**-ul persoanei sale este încă în potențialitatea seminței. Ea va germina abia în ziua a șaptea cu suflarea spiritului și, în acel moment, Adam, stând în picioare, va deveni un „suflet viu” în îndreptarea lui **alif** și formarea lui **lâm**. Creșterea **yod-alif**-ului, prin Marea Operă divino-umană, ridică astfel „Omul Universal” în excelența sa inițiatică.

90 Citat în Edsman, 1949, 79

Cap. 7 - Cele trei materii și cele trei focuri

Pentru a ne face mai permeabili la plauzibilitatea *prodigiilor* care sunt dovezile operative ale transformărilor inițiatice, aș dori să precizez diferitele moduri în care materia poate fi avută în vedere și cum, în funcție de aceste moduri, ea este supusă unor legi foarte specifice care par să traseze granițe ireductibile între vizibil și invizibil. Și cum, în funcție de modul în care este tratată, această materie care ne este atât de intimă dă naștere la trei tipuri de ființe umane guvernate de legi diferite și posibilități specifice. Întrucât alchimistul lucrează asupra „pietrei" sale, înțelegerea propriei sale ființe este esențială, iar cu cât diferitele aspecte ale acesteia au fost mai bine identificate la nivelurile cele mai elementare și concrete, cu atât mai eficiente vor fi subtilizările ulterioare.

Materia, căreia reprezentarea noastră sensibilă îi atribuie această impresie de realitate „fizică consistentă și opacă", rezultă din rezistența relativă a sistemelor de evenimente, adică a raporturilor dintre diferitele instanțe energetice, care se potențializează și se actualizează una în detrimentul celeilalte, mai intim, din rezistențele diferitelor forțe de legătură prezente în „materie", cum ar fi forțele de coeziune, de valență sau de schimb. Orice sistem, de la particula infimă până la mega-galaxie, prezintă întotdeauna acest joc antagonist de actualizare și potențializare a diferitelor forțe prezente. Prin urmare, nu există nicio actualizare absolută, permanentă și definitivă în univers, din cauza acestui antagonism, constitutiv al realității în sine. Stéphane Lupasco notează că experiența verifică „trei ordine de sisteme de evenimente" sau „trei materii": materia macrofizică, materia vie și materia microfizică. Cu aceasta din urmă, el compară materia psihică, care, potrivit lui, aparține aceluiași tip de sistematizare. Materia macrofizică corespunde materiei brute sau inanimate; aceasta este cea care se supune, aproximativ și statistic, legilor fizicii clasice și care satisface cerințele logicii obișnuite, implicând faimoasele principii ale identității, non-contradicției și terțului exclus. Aceasta se supune, de asemenea, celui de-al doilea principiu al termodinamicii, numit Carnot-Clausius, care afirmă că materia/energia fizică se degradează inexorabil în cursul devenirii cosmice, că se transformă din energii mai bogate (cinetică, electrică, chimică) în energii mai sărace și degradate (căldură) până la o entropie finală care corespunde morții sale. Analiza microscopică a acestei creșteri a entropiei evidențiază rolul major al fotonilor în acest proces de transformare a materiei în radiație, în granule de lumină, în cuante de energie. Ceea ce trebuie văzut mai ales în această risipă constantă de energie sau degradare a materiei (ne putem gândi aici la **solve**-ul alchimiștilor sau la *liza* evocată de fizician), este trecerea de la o eterogenitate de stări, o diferențiere de niveluri energetice caracteristice vieții, la o omogenizare energetică identică cu moartea. Este, de asemenea, în termeni alchimici, acest moment de dizolvare a unei identități atunci când „fixul" experimentează mercurul. Deoarece fotonul, prin această facultate pe care o posedă de a se putea „suprapune" indefinit într-un același punct, favorizează „identicul" prin nivelarea diferențelor și, prin urmare, provoacă entropia maximă, ceea ce îi face pe unii fizicieni să spună că „universul moare în lumină". Materia vie, ale cărei elemente sunt, totuși, aceleași cu cele ale materiei macrofizice și toate prezente, fără excepție, în tabelul periodic al elementelor, se comportă foarte diferit. Biofizic și biochimic, toate procesele vitale contribuie cu o ingeniozitate extremă la „fabricarea" diferitului și a eterogenului. Ontogenia și filogenia, prin puterea lor de eterogenizare și diferențiere selectivă, se opun celui de-al doilea principiu al termodinamicii, care duce la entropie și moarte. Care este, așadar, microscopic vorbind, acest fenomen care rezistă la degradarea energetică și chiar elaborează cele mai minunate structuri diferențiale pe care viața ni le oferă? Este o altă particulă, electronul, care se referă la, nu mai puținul faimos, principiul de excludere al lui Pauli și se comportă în mod antitetic cu fotonul. Electronii, printre altele, au această proprietate uimitoare de a „se exclude reciproc, într-un atom sau un gaz, din aceeași stare cuantică, deși sunt postulați, de altfel, ca fiind riguros identici". Aceasta înseamnă că, atunci când o particulă electronică saturează o anumită stare cuantică, o altă particulă nu se poate adăuga la aceeași stare și trebuie, obligatoriu, să se diversifice, să „se eterogenizeze", pe scurt, să se diferențieze pe o altă stare.

Prin această posibilitate de excludere cuantică, electronul - împreună cu anumite alte particule - se diversifică și se individualizează într-un fel. Diversificarea și individualizarea apar astfel în lumea atomică. Și întreaga teorie a valenței și, prin urmare, întreaga diversitate a structurilor chimice se bazează pe principiul lui Pauli.[91]

Și în virtutea principiului sistemogenezei, aceste edificii chimice, care sunt ele însele eterogene, participă la dezvoltarea sistemelor până la producerea acestei abundențe miraculoase și variate de forme de viață. Astfel, în această ființă care este omul, aceste două articulații fundamentale ale materiei/energiei coexistă, uneori una prevalând asupra celeilalte pentru că actualizează, alteori cedând prin potențializare și viceversa.

Aceste două prime materii angajează întreaga ființă în procese existențiale foarte specifice. Noțiunea de omogenitate se referă la identitate, conservare, permanență, uniformitate, repetiție, egalitate... ea se supune logicii deductive și raționalității. Noțiunea de eterogenitate vizează inversul: diferență, diversitate, inegalitate, variație, non-identitate, excludere etc. Lupasco remarcă un al treilea tip de sistem energetic, un al treilea fel de materie manifestată abundent în experiența microfizică. În timp ce în prima materie macrofizică omogenizarea o învinge pe eterogenizare și că invers, în materia vie, eterogenizarea o alungă pe omogenizare și îi ia locul, în a treia materie forțele de identitate și de non-identitate (omogen/eterogen) sunt în echilibru. Într-adevăr, energia atomică (microfizică) este o energie unde „tensiunea antagonistă este atare, unde dinamismele contradictorii sunt într-un asemenea echilibru, blocându-se reciproc, încât dezintegrarea naturală sau artificială a nucleului semnifică de fapt ruperea tensiunii antagoniste”. În cadrul sistemului microfizic, un fapt, o dată, nu pot atinge „realitatea” așa cum o concepem în experiența macrofizică sau în cea a materiei vii. În inima „microfizicului”, logica care predomină este paradoxală și contradictorie: materie și antimaterie, electron pozitiv/electron negativ, undă/corpuscul etc. Evenimentele sunt așadar atât ondulatorii, cât și corpusculare, cele două calități afirmându-se cu aceeași forță la jumătatea distanței între actualizare și potențializare reciproce. În această materie microfizică apare chiar natura energiei: aici este trăită simultan experiența omogenezei și a eterogenezei, care se desprind în celelalte două materii, macrofizica și materia vie. Suntem aici foarte aproape de această substanță „mixtă” despre care vorbește abundent alchimia Orientului și Occidentului. Lupasco adaugă la această a treia materie „universul neuropsihic”:

Sistemul microfizic, această a treia materie, rămâne mereu la nivelul, esențialmente relativ, al discretului, al microscopicului, sau poate el, prin arborescența deductivă, înscrisă în energie însăși, dintr-o succesiune de sisteme de sisteme cu antagonism simetric, să formeze altundeva un al treilea univers, cu acumulare deci progresivă de energie, celelalte două construindu-se și organizându-se pe pierderea lui? Acesta este ceea ce ar lăsa să se înțeleagă sistemul pe care îl numim neuropsihic; el apare în anumite sectoare ale materiei vii, alături de celelalte două, și mai minoritar, mai delicat, mai vulnerabil încă decât sistemul biologic (fulgerul, în lumea noastră, cu care Henri Poincaré compară gândirea?)... El are puternice analogii cu acest al treilea sistem - analogii pe care unul dintre cei mai mari fizicieni ai timpurilor moderne și dintre cei mai fecunzi creatori ai microfizicii, Niels Bohr, nu a uitat să le semnaleze, fără rezultat!... Dacă experiența neuropsihică, după cum avem motive serioase să credem, participă la același tip de sistematizare energetică cu experiența microfizică, acest tip se dovedește deci posibil pe plan macroscopic. Se poate deci postula existența - așa cum explică schemele deductive ale logicii energiei - a unui întreg univers a cărui structură, proprietăți și expansiune le-ar determina... Analogia dintre experiența microfizică și experiența psihică comportă, mai aproape de noi, mijlocul de a cuprinde ca să zicem așa din interior și ca la sursa ei materia/energie, descoperind datelor

---

91 Lupasco Stéphane, *Les Trois Matières,* Julliard, 1018, Paris, 1970.

fizice și biologice virtualitățile lor psihice și, reciproc, furnizând psihologiei o bază materială, o materie.[92]

Acest univers neuropsihic de tip analog cu sistematizarea microfizică, acest al treilea fel de materie cu legile ei foarte particulare, ar exista, așa cum explică Lupasco, pe plan macroscopic, învecinându-se cu „realitatea" noastră obișnuită. Această a treia posibilitate de univers, cu principiile ei care suscite fenomene paradoxale, nu ar fi oare universul „*prodigiilor*": **Malakût**? Nu ar fi oare această lume intermediară, această „Prezență" cosmologică despre care vorbește Ibn 'Arabî și pe care Corbin a numit-o lumea imaginară?

Să comparăm cuvintele lui Shaykh Ibrâhîmî, meditând asupra nuanțelor materiei și mergând în aceeași direcție cu tot ceea ce au spus până acum fizicienii.

Ei comit o eroare gravă, pur și simplu uitând că realitatea a ceea ce face un corp, corporalitatea, nu este limitată la corpurile accidentale și coruptibile ale lumii noastre pământești. Ceea ce sugerează Cartea lui Dumnezeu și profeții este existența unor corpuri umane primordiale sau arhetipale. Aceste corpuri își trag originea din propria lor lume, care este lumea sufletului; în ceea ce privește materia lor, aceasta provine din lumea inteligenței... Materia acestor suflete constă în energiile pe care le primesc de la inteligență și care sunt substanțializate în ele... Nici materia, nici forma imaginii pe care o vedeți în oglindă nu provin din substanța ei minerală. Nu, această imagine posedă separat în sine propria sa materie și propria sa formă, iar acestea, la fel cum nu provin din substanța minerală a oglinzii, nu fac parte din ea în nici un fel, deoarece nu au cu aceasta nici amestec, nici interferență.[93]

La această perspectivă științifică, care constă în a face plauzibilă realitatea minunilor în lumina descoperirilor științei, face ecou, dacă s-a acordat atenție, majoritatea ideilor alchimisto-filosofice relevate în această lucrare: cele trei materii, de exemplu, amintesc de tripartiția antropologică cu „cei trei oameni" **hilic**, **psihic** și **pneumatic**, sau **tahionic**, **neuronal**, **holografic**, conform terminologiei fizicienilor, adică și noțiunile de corp, inimă și spirit; *solve* și *coagula* alchimiștilor se regăsesc în *liza* lui Vahé Zartarian și în mecanismele foarte misterioase enunțate de cele două principii ale lui Carnot Clausius și Pauli, și mai ales face ecou argumentației mele această idee capitală, enunțată de noua fizică, că cele trei materii, cele trei sistematizări energetice, pe scurt cele trei dimensiuni ale unei ființe, comportă logica lor proprie, principiile lor specifice, legile lor particulare cu necesitățile lor deductive care, de altfel, stipulează conceptualizări și metodologii diferite, chiar tehnici și genuri de metode „care ne permit să le cunoaștem, să acționăm asupra lor și chiar să le fabricăm". Ceea ce constatăm este că cele trei dimensiuni nu sunt exploatate în mod univoc de ansamblul oamenilor. Unii, și acesta este cel mai mare număr, suferă jugul puterilor **hilice** și conștiința lor are centrul de greutate axat pe legile materiei macrofizice. Pentru un număr mai mic, conștiința-viață predomină și își conduce existența. Pentru câțiva oameni, este conștiința paradoxală a alchimistului care le luminează itinerariul.

Materia macrofizică este supusă legilor logicii clasice, după cum am văzut, în timp ce materia vie se supune logicii sintezei vieții, ilustrată de principiul de excludere al lui Pauli. Materia „neuropsihică" a omului **pneumatic**, care este analogă materiei microfizice și care ne interesează în primul rând aici, se referă la o logică paradoxală care decurge din ceea ce ni se pare nouă (limitați la alte logici) **prodigios**. Aici intervine procesul de inițiere hermetică, șamanul „coborând" în diferitele regnuri animal, vegetal și mineral care îl structurează pentru a se „cunoaște pe sine". Această încercare de a fi prezent în toate regnurile creației se regăsește sistematic la misticii musulmani, mai ales după Ibn 'Arabî, care pare să fi eliberat discursul misticilor. O regăsim la

92 Lupasco, 1960,48-49.
93 Citat în H. Corbin, *Corps spirituel et Terre céleste,* Buchet Chastel, Paris, 1979, p. 273.

Nasafi, dar și mai mult la Rûmî și la mulți mistici otomani, a căror utilizare a poeziei le-a permis să exprime aceste lucruri fără a provoca prea mult scandal! Această străbatere prin diferitele regnuri, dincolo de metafora vie utilizată, semnifică mult mai mult evoluția unei conștiințe care, la fiecare strat, depășește o anumită natură care o definea, pentru a dobândi o alta, cu un spectru mai larg de cunoștințe și guvernată de alte principii.

A încerca să eliberezi „gândirea de o anumită brutalizare cerebrală”, a experimenta treptat o „anumită indiferențiere a eului” etc., echivalează cu a încerca să depășești legile primei sale materii macrofizice cu toată cohorta sa de condiționări specifice, să te așezi pe un alt nivel de conștiință (deja tranzitiv) decât cel pe care sunt ordonate principiile înseși ale raționalismului și logicii clasice. În termeni hermetici, aceasta este trecerea prin primul foc, echivalentă cu lucrarea **la negru**. Cei care au parcurs cu succes această trecere dobândesc stăpânirea propriilor gânduri, capacitatea de a le transfera altora, clarviziune sau divinație și puteri legate de psihologia „animală”. Acesta este și momentul în care **alif**-ul este îndreptat, corespunzând germinației inițiatice și deschiderii inimii. Este ușor de înțeles de ce, odată cu dobândirea unei noi stări de conștiință, inerentă celei de-a doua materii (sau conștiinței inimii), apare această fenomenologie a „medicamentelor magice”, întotdeauna legată de natura exuberantă a structurilor florale, deoarece aici viața preia conducerea, „marea viață” permițându-ne să realizăm, cu harul lui Dumnezeu, toate **prodigiile** atât de des menționate. Această stare de conștiință a vieții, cu stările tranzitive pe care le implică, permite o cunoaștere a „energiilor vindecătoare”; ea coincide într-un fel cu munca în focul alb sau în focul al doilea. Este atunci când bastonul **alif** se grefează pe **nûn** pentru a forma **lâm**: apariția inițiatului sau a omului universal.

În ceea ce privește lucrarea **la roșu**, care se referă la al treilea foc sau la a treia materie, este vorba de dobândirea unei conștiințe paradoxale capabile să producă cele mai mari „**prodigii**” în „realitatea noastră”, adică, după ce coboară în inima minei, în însăși natura energiei, **chriful** „dobândește capacitatea de a acționa direct asupra substanțelor materiale și asupra legilor mineralității exterioare”. După cum am văzut, simbolistica cuptorului intră în joc pentru a semnifica forțele radicale de dizolvare (*solve*) și recoagulare (*coagula*) care intră în joc în timpul acestei ultime încercări. Cercul invizibil sau hemiciclul lui **Malakût** se face prezent și „oul cosmic” este completat; perfecțiunea Existenței și eternitatea umană (*al-azal al-insânî*) sunt realizate în Inițiat. Făcând o paralelă între cele trei focuri hermetice și cele trei subiecte „științifice”, putem înțelege procesul fundamental de disoluție și recoagulare inerent alchimiei și științei, tuturor realităților susceptibile de transformare și, în acest caz, tocmai acțiunilor extraordinare ale șamanilor care trebuiau să se transforme înainte de a dobândi stăpânirea asupra celor trei focuri.

1. Sistematizarea energetică dominată de principiul Carnot-Clausius, cu legile sale „clasice” care stigmatizează procesele identitare, atunci când omogenizarea este împinsă la limită, constă în munca **la negru**, procesul de rezolvare sau primul foc. Acesta coincide cu experiența mercurială în timpul căreia subiectul experimentează prăbușirea sistemelor sale de referință. Înghițindu-și apa clocotită, **chrif**-ul își demonstrează stăpânirea asupra curenților perturbatori ai psihicului pe care alchimia îi numea „focurile umede”. Stăpânirea asupra conștiinței „corpului” și a procesului referitor la lucrarea **la negru** și matricea apei.
2. Sistematizarea energetică dominată de principiul de excludere al lui Pauli implică, din rezultatul dizolvării (rezolvării), o re-diferențiere pe alte baze și experiența „vieții Vieții”: aceasta este lucrarea la alb sau al doilea foc. Aici, conștiința ego-ului experimentează universalul. Imunitatea la venin implică transformări mult mai labirintice, deoarece otrava arde și modifică profund circulația sanguină și sistemul nervos, provocând chiar o dezorientare asemănătoare transei. Aceasta este calea către lucrarea **la alb**, simbolizată prin stăpânirea șarpelui, a mercurului hermetic sau a focului nenatural; puterea de a dizolva „sufletul metalic în materia primă”, arta de a rămâne vertical (conștient) în „marea cea mare”, de a participa la o nouă formă de conștiință neindividualizată: trecerea la matricea focului.

3. Sistematizarea energetică în echilibru și în tensiune mai mare, adică o potențare egală și o actualizare egală a celor două principii, corespunde muncii în focul roșu sau al treilea foc, adică capacității de a recompune la voință forțele diferitelor naturi, corp și spirit, sub alte forme și în procesul de coagulare: încercarea matricei craniului. Cuptorul este testul final și suprem. Aici, vasul fie se consolidează, fie se sparge! Aici, focul „ucide”, curăță „umezeala supremă din piatră” (te moi), recoagulează ceea ce a fost dizolvat, solidifică moalele și reinformează informul. Intrarea în cuptor și ieșirea nevătămată înseamnă că **chrif**-ul poate acționa acum asupra mineralității sale radicale, simbolizată de sistemul osos și de forțele care îl dirijează. Cuptorul este numit **athamûr** în arabă. Înseamnă acest lucru că, în această lucrare, **chrif** își creează propriul **athamûr** pentru realizarea întregii sale ființe?

Pentru a rezuma: lucrând asupra acestor simboluri diferite, **chrif**-ul realizează cele trei lucrări, adică își face corpul, sufletul și spiritul „operaționale”. Această stăpânire asupra tripartiției psihicului duce la stăpânirea asupra sufletului „celuilalt” și asupra patologiilor sale, prin acordarea *baraka* pe care a primit-o în timpul ascezei sale. Pacientul beneficiază de această carismă pentru binele său. În cele trei focuri, simbolurile utilizate funcționează ca vectori de orientare și sens, constituind totodată semne ale rezistenței energetice care trebuie depășită. Literele sacre la care se referă toată această inițiere „prodigioasă” sunt **nûn**, **lâm**, **zay** și **alif**. Acestea sunt literele care articulează metafizic inițierea.

Astfel, minunile Marii Opere, iluminate în comun de hermetism și fizică, apar ca fenomene care pot fi „explicate” în funcție de legătura lor cu această idee a celor trei materii; Neglijarea acestei tripartiții selective, cu principiile sale specifice fiecărui nivel și cu realizările sale posibile diversificate la nivel antropologic, cosmologic și epistemologic, este cea care face ca minunea să devină „de neconceput”, în timp ce, potrivit alchimiștilor și fizicienilor, ea nu este decât expresia surprinzătoare a unei realități care se manifestă de obicei într-un alt plan al ființei și pentru un alt nivel al conștiinței.

Cap. 8 - Cuvântul înviat și povestea inițierii

Inițierea hermetică ne-a învățat despre această coborâre în diferitele regnuri ale ființei noastre, care corespunde evoluției unei conștiințe și, prin urmare, a unui Cuvânt care, la fiecare nivel traversat, depășește o anumită natură care îl definește, pentru a dobândi o alta mai bogată în cunoștințe și supusă altor legi.

În timpul marelui marș cu tinerii, când epopeea fantastică ne împingea tot mai departe în ținuturi tot mai sălbatice, în deșerturi arse unde nu mai întâlneam niciun suflet viu, meditam adesea la această întrebare: care sunt fundamentele inițierii? Desigur, cele de care eram acum sigur se refereau la „transformarea și inversarea ființei”, dar mai ales aceasta: care este esențialul, lucrul cel mai radical din fiecare dintre noi, care trebuie să treacă prin focul mutației? Transformarea conștiinței, da, modificarea stărilor ei, de asemenea, dar în ce consta metamorfoza psiho-ontologică, care era numitorul comun al diferitelor procese inițiatice, cum ar fi riturile pubertare, inițierile trifuncționale sau chiar inițierile șamano-hermetice?

Printre multele „profesii” ale lui Dumnezeu, mi-am dat seama că El are o slăbiciune pentru scris. Dumnezeu creează lumea în maniera unui scriitor care își scrie cartea, iar Universul nu este altceva decât marele text al Creatorului. Totul pornește de la dorința Sa de a se cunoaște pe Sine prin numeroasele litere sacre, nume divine, atribute și acte cu care își compune poemul, deoarece „Dumnezeu este o comoară ascunsă, care a vrut să se facă cunoscut” pentru a se cunoaște pe Sine. Cerneala folosită pentru a-și transcrie versurile pe paginile albe ale materiei prime este un elixir de lumină cu care el gravează caracterele fondatoare pe care mintea sa le meditează în pulpa inimii sale. În acest fel, literele, cuvintele și frazele devin manifestări ale Cuvântului. Reflecțiile Logosului izbucnesc ca teofanii în Cartea spiritelor, sufletelor și trupurilor, cerneala devenind mai puțin luminoasă pe măsură ce coboară în dimensiuni mai puțin subtile. Opera Scripturii nu este decât materializarea Cuvântului său intim.

Pe această temă Ibn 'Arabî scrie :

> *Universul este o carte imensă; caracterele acestei cărți sunt toate scrise, în principiu, cu aceeași cerneală și transcrise pe masa eternă de stiloul divin; toate sunt scrise simultan și indivizibil; de aceea fenomenele divine esențiale ascunse în secretul secretelor au luat numele de „litere transcendente”. Și aceleași litere transcendente, adică toate creaturile, după ce au fost condensate virtual în omnisciența divină, au coborât prin suflarea divină în liniile inferioare și au compus și format universul manifest*.[94]

Într-o omilie dintr-un text creștin răsăritean, citim ceva asemănător, în care Dumnezeu le explică îngerilor cum are loc acest exercițiu de scriere: „*Ca și cum cu un stilou, El a scris o carte în mintea lor și i-a făcut să mediteze asupra scrierilor creației universale*”. În *Sepher Yetzira*, informația este foarte precisă. Dumnezeu a conceput universul ca pe un text folosind combinații de litere și numere.

> *Voința care acționează (pentru a imprima forma pe materie, adică pentru a face creația manifestă) poate fi comparată cu scriitorul; forma, produsul acțiunii, este ca scrisul, iar materia, care le servește drept substrat, este ca tabla sau hârtia*.[95]

Masa pe care Dumnezeu scrie cu această cerneală de lumină, care este „energia” inițială, este ea însăși o oglindă; și cum întregul proces este teofanic, scrisul este trimis din oglindă în

---

94 Ibn 'Arabî, *Les Illuminations de La Mecque : Al-Fûtûhât al-Makkiya,* ed. Albin Michel, 1997.

95 Ibn Gabirol, *La Source de vie,* éd. Munk , 135-6.

oglindă, din reflexie în reflexie, până în această lume sensibilă unde este înghețat, până la noi înșine, pe care nu putem să îi considerăm altceva decât „oglindă în oglindă” în întregul proces de manifestare. Prin urmare, fiecare dintre noi este un element al discursului divin: un cuvânt uitat, o hieroglifă devenită indescifrabilă din cauza lipsei de trezire și a cunoașterii uitate. Nu mai cunoaștem textul care ne alcătuiește, în afară de câteva frânturi de fraze la nivelul de suprafață al ființei noastre: mintea. Ce știu oamenii moderni despre text în abisurile și culmile sale? Ce știu ei despre structura semantică care organizează lumea minerală, vegetală și animală care îi locuiește și îi animă, fără să știe? Ce știe el despre „pietrele” sale, despre «florile» sale, despre „totemurile” sale intime sau, mai precis, despre sistemele biosimbolice la care acestea se referă: os, limfă, sânge? Ce știe el despre lumea sa angelică, care îl aspiră constant la înălțimi și funcționează în el ca un vector de verticalitate și rectitudine? Nu era Cuvântul termenul definitiv, cel la care trebuia să se ralieze întregul „fapt” inițiatic? Cuvântul în fiecare dintre noi, pentru a fi înviat, pentru a vorbi și a ne cunoaște pe noi înșine, universul și zeii!

Mi-am dat seama în acele deșerturi că fiecare cuvânt regenerat provoacă o deschidere ontologică și generarea unui nou text. Scriindu-ne pe noi înșine, reînvățăm cum să scriem și să ne amintim! Mai întâi elementele de bază cu învățarea literelor, apoi cititul și scrisul. Pe măsură ce progresăm, viziunea noastră despre lume și despre noi înșine se transformă, apare o nouă stare de conștiință, însoțită de o nouă stare de a fi, ego-ul se deplasează spre ceva mai expansiv, cunoștințele cresc, narațiunea inițiatică se dezvoltă, cuvântul este revelat.

Scrierea imaginară

Așa că, în timp ce mergeam, scriam textul care ne alcătuiește, pe care îl evocam împreună în jurul focului, seara, sub stele, și pe care îl numeam: scriere imaginară. Fiecare pelerin își schimbase numele în cursul călătoriei, în cursul poveștii. În momentul în care aventura a luat o întorsătură aproape dramatică la granița singuratică dintre Mali și Algeria, eroii epopeilor noastre ieșiseră din pagini, adumbrind cu isprăvile și gesturile lor eroice personajele obișnuite, cotidiene, care rămăseseră în umbra marilor personaje de suflet pe care fiecare dintre noi reușise să le dea viață.

Vorbirea obișnuită, modul în care este structurată, situația în care este transmisă, este o vorbire exclusivă: este pământească (practică) sau volatilă (abstractă), dar nu poate fi ambele în același timp. Supusă silogisticii aristotelice, ea este supusă legii spațiului material și timpului cronologic... dacă este desprinsă de acestea, ea devine inconsistentă, metaforică, ireală! Povestea inițiatică reconciliază aceste contrarii deoarece, într-o situație extraordinară care conduce la o nouă stare de conștiință, cuvintele devin „poetice” (în esență active) și rezultă spontan dintr-o alegere neordinară. Propozițiile care le articulează sunt ambigue și ceea ce ele relatează se referă la o realitate cu dublu sens, subtil și grosolan, care scapă logicii cotidiene. Persoana care „scrie”, deși își păstrează oficial numele, își schimbă substanțial numele, luându-l pe cel al eroului său; situațiile eveniment trăite în existența sa banală, prin semnificațiile simbolice care le acoperă constant în acest timp inițiatic, capătă un ton dramatic, în care experiența celui mai neînsemnat experimentator este încărcată de semne și vibrații care manifestă lumea sa arhetipală. Căci să nu existe nicio îndoială, această traversare fantastică a deșerturilor din jurul Mediteranei este într-adevăr o inițiere. Este o căutare a sinelui, chiar dacă unii dintre călători păreau să se îndoiască de aceasta. Care este situația în timpul acestei aventuri, deoarece aceasta, așa cum am spus, nu poate decât să influențeze natura discursului în polaritatea sa inițiatică?

Să ne imaginăm spațiul mineral al deșertului, cu goliciunea sa telurică, ca fiind „vidul” pentru cei care vin din orașele aglomerate; un fel de gaură neagră în care lucrurile familiare s-au dezobiectivat, și-au pierdut densitatea senzuală crudă și rămân acolo, deasupra nisipurilor, doar ca vapori și vise. În acest moment, unii dintre cei săraci visează la o întoarcere rapidă la stână, ceea ce nu se va întâmpla pentru multe săptămâni de acum înainte.

Să ne imaginăm cât timp este nevoie pentru a călători prin acest vid, în care oamenii și evenimentele par să scape constant de limitele spațiului și timpului. Uneori, ca un miraj scheletic, un salcâm se răsucește în căldura vibratoare... O cămilă beată în depărtare... Muște neîncetate pe care ai vrea să le pulverizezi. Pașii triști și grei se adună pe măsură ce trec zilele, iar noaptea te dor picioarele sau îngheață în vântul mușcător unde, la -4°C, e greu să adormi. La toate acestea se adaugă setea zilei, potolită pentru scurt timp de apa sărată care provoacă vomă și care dublează febra și pofta, de sardinele mediocre întinse pe pâine mucegăită împărțită cu măgarii și cămilele. În a 15-a zi, în a 20-a sau mai târziu, se întâmplă ceva. Ca și cum ar fi fost nevoie de această dezbrăcare pentru ca umblătorul, prin duritatea elementelor, să erodeze și apoi să dărâme „o viziune asupra lumii", o alta apare și răsare ca un răsărit în peisajele unui suflet care este uimit să se descopere în acest fel, ca un străin pentru el însuși, și care începe să se exprime. Din acel moment, viața se transformă. Deșertul funcționează acum ca o oglindă; toată subtilitatea realității, cu atingerile sale de culori variate și tonuri superbe de sunet și parfum, de miros și atingere, îl umplu treptat pe călător. Oboseala, hrana, căldura și frigul, mersul și somnul își pierd importanța și inerția. Se pare că viața, în timp ce se află acolo în cea mai grandioasă savoare sensibilă, în însăși senzualitatea sa, participă la alte evenimente intime pe care nu le pot descrie decât ca fiind cele ale sufletului însuși, care devine conștient de propria sa substanță. Este clar că, dacă această stare de spirit persistă pe tot parcursul plimbării, aceasta din urmă o întărește pe cea dintâi, dar cea dintâi o transformă pe cea din urmă într-un pelerinaj, o epopee, o aventură, prin semnificația arhetipală cu care investește acțiunea care ar fi putut fi doar „sportivă"; prin urmare, din această modificare durabilă (atâta timp cât durează expediția) a conștiinței, un fel de transă poetică, are loc asceza povestirii inițiatice.

Din această perspectivă, mi se pare, trebuie să înțelegem cum și de ce scrierile care gravitează în jurul Graalului, al Mesei Rotunde, al ciclului arturian și al poveștilor similare. Desigur, transa mantico-literară nu poate fi autentică decât dacă persoana în cauză este implicată implicit sau explicit într-un proces inițiatic, decât dacă i s-a adresat o cerere „Maestrului", ca în sufism, de exemplu, unde discipolul cere: „Maestrul meu, ia-mă de mână pentru a mă conduce la Dumnezeu". De aici necesitatea unei învățături care să îl ghideze conceptual pe căutător pe calea inițierii. El trebuie să ajungă în punctul în care se gândește: "Ce aș face în acest mare deșert dacă nu să mă găsesc, să mă cunosc? Pentru aceasta, accept toate încercările călătoriei inițiatice".

După mii de kilometri de mers pe jos în deșerturi, am observat că sportivii și colecționarii de imagini pentru albumele lor cad foarte repede în depresie. Aici, spațiul este enorm și aspiră fără consistență ceea ce rămâne. O lungă perioadă de scufundare în nisip îi dezvăluie mai întâi vorbitorului vanitatea cuvintelor sale și valoarea tăcerii! Vanitatea vorbelor „așa", a discursurilor sterile, a dialecticii deșarte, a opiniei! După un moment de stupefacție în fața sterilității a ceea ce a constituit până acum timpul său de existență, după mortificarea atâtor cuvinte ratate, este un cuvânt renăscut din adâncul sufletului care vine să dezvelească eul încă înconjurat de vălurile sale: un Cuvânt uimitor, deconcertant pentru discursul obișnuit care nu vrea decât să explice. Se lansează într-o epopee creatoare, sugerând, prin extravaganța secvențelor sale, înflorirea unor universuri proaspete ca niște muguri.

Cufărul cu comori se deschide ca ușa unei inimi! Toate reperele vechiului discurs par să dispară sau să aibă o importanță redusă. De fapt, scriitorul nu numai că își schimbă scenariul, dar noul scenariu îl schimbă pe scriitor. Scribul este altcineva. O obiecție ar putea fi că, în cele din urmă, toate disciplinele - sculptura, pictura, teatrul etc. - ne ajută să ne cunoaștem pe noi înșine. Este adevărat; dar scrisul, cuvântul scris, este în transmisie aproape directă cu un gând și, prin urmare, cu o conștiință. Este ca o enunțare intimă (fie că gândul trișează sau nu, nu contează, el dezvăluie!) a unei conștiințe după o anumită tonalitate. Actul de a scrie angajează sufletul și trupul. Toate facultățile psihice și sensibile sunt solicitate în această acțiune totalizantă. Povestea de inițiere, atunci când începe, funcționează ca un marcaj la începutul unei noi căi. Până atunci, această

cale a fost mundană, exterioară, legată de conștiința corpului. Ea devine acum Cuvântul conștiinței sufletești. Ca o trecere de la **hylic** la **psihic**! Inițierea are loc prin Cuvântul poetic, care măsoară progresul eroului. Din acel moment, parcursul inițiatic poate fi evaluat prin unitățile semantice ale narațiunii, propozițiile, cuvintele și, în cazul limbilor sacre, literele însele, a căror semnificație ontologică se află la baza realității celei mai concrete. Moartea inițiatică despre care vorbește tradiția coincide, așadar, cu moartea limbii vechi și metamorfoza acesteia într-un Cuvânt al învierii, manifestat prin verbul mantic, profetic sau poetic: o combinație!

De unde vine acest verb? Din inima celui care rostește acest cuvânt; un cuvânt care îl ridică dintr-un om culcat la un om în picioare. Natura sa este o putere de legătură între lumea vizibilă și cea invizibilă; atunci când vorbeam limbajul lumii, desemnam obiecte ale acestei lumi; acum, când vorbesc acest limbaj al imaginației, el desemnează un sens înrădăcinat în universul arhetipurilor. Acesta este motivul pentru care noul cuvânt este dătător de viață, simbolic și înrădăcinat în ființă.

Transa elaborează astfel un discurs revigorant, adecvat unei lumi care pare fabuloasă pentru cei care rămân în starea obișnuită de conștiință. Această lume imaginară este **Malakut** a sufiților, pe care am menționat-o adesea în cursul acestei cărți. Ea este locul metafizic al transcendentalului: Frumosul, Adevăratul, Sublimul, Ființa, Prodigiosul etc. Întrucât transa poetică are puterea de a deobiectiviza cuvântul, cu alte cuvinte de a-l transforma într-un „lucru viu”, unitățile semantice devin autonome, transformate în ființe care transportă sensul de la cer la pământ prin scara visului profetic. Trebuie să le considerăm acum ca fiind îngerii de pe scara lui Iacob întinsă între lumea sensibilă și lumea imaginară, energiile metafizice coborând pentru a rescrie numele divine în mintea și inima primitoare. Cel care scrie este acum scribul angelic, neocupat în inițiat, al cărui punct fin al sufletului a fost energizat sau, ceea ce echivalează cu același lucru pentru tradiție, a cărui inimă a fost deschisă. Din grafica semiotică sensibilă, literele devin sacre (și cu atât mai mult cele ale limbilor sacre, care sunt sacre prin natura lor) și devin vehicule cosmologice de sens care cuprind întreaga existență.

În sufismul lui Ibn 'Arabî, literele sunt produse prin rotația sferelor cerești, care dau naștere, de asemenea, principiilor elementelor și calităților lor fizice pentru a apărea în dimensiunea sensibilă. Această combinație de litere, stele și cicluri cosmice la marginea lumii imaginai are ca rezultat producerea pământului, apei, focului și aerului, de care depinde universul fizic. Prin urmare, este posibil să se stabilească o corespondență între litere și elemente, iar acest rol revine alchimiei inițiatice; de fapt, întrucât acestea provin din același joc legat de sferele cosmice, „consecințele lor fizice sunt deci marcate de aceleași proprietăți”. Cunoscând regulile de interpretare, este posibilă permutarea fonemelor și a unităților semantice cu elementele, realizându-se astfel transmutarea unora prin altele și viceversa. Aceasta este răscumpărarea verbului, cea a magicianului: pronunțând un astfel de cuvânt, el dobândește o putere operativă asupra realității înconjurătoare, asupra mea și asupra celorlalți. Ajunsă la acest stadiu, povestea de inițiere este o hermeneutică, o cunoaștere intuitivă, prin intermediul actorilor semantici și al experiențelor existențiale, a trecerilor de sus în jos, de la lumea inteligibilă la lumea imaginară, iar apoi de la aceasta din urmă la lumea noastră sensibilă. Este vorba de asigurarea legăturii dintre dimensiunea informală și receptivitatea sa în modul formal al lumii noastre sensibile. În acest fel, cuvintele și literele poveștii de inițiere sunt receptacolele discursului divin. Prin urmare, ele sunt capabile să exprime toate realitățile și să le transforme, în același mod în care un scriitor își poate modifica textul folosind literele pe care le are la dispoziție. Pentru a face acest lucru, el trebuie să știe să scrie și să cunoască valoarea unităților semantice.

Povestea inițiatică, tocmai pentru că este inițiatică, este deci capabilă să producă mutații la nivel fizic, subtil și pneumatic. Arta sa acoperă științele materiei, astrologia, matematica și chiar sănătatea, deoarece există o relație între „trasarea literelor” și organele corpului uman; în general, există un paralelism între formarea cuvintelor și rostirea lor și crearea lumii. Dumnezeu rostește

Cuvântul inițial, care coboară apoi prin numele divine și prin eșaloanele cosmosului, căpătând culoarea lor creaturală pe măsură ce trece prin sfere până la limbajul sacru care manifestă divinul pe acest pământ. Vorbitorul, în stare de transă mantică sau poetică, sub șocul inițierii, prin mișcarea gândurilor sale și controlul respirației, generează o reacție în lanț a mutațiilor care duc la Cuvânt (*mantra*... *dikr*) sau la cuvântul scris (narațiunea inițiatică), acesta din urmă dând naștere unei teofanii, la fel cum o oglindă reflectă o rază de soare pe suprafața sa clară. Asceza deșertului îl conduce astfel pe pelerin, prin încercări succesive, să-și golească inima de tot ceea ce o aglomerează, de tot discursul reflexiv care întărește preocupările legate de mica sa persoană, astfel încât Dumnezeu însuși, scribul divin, vine să scrie învățătura pe suprafața limpede a unei inimi eliberate.

Prin urmare, tot discursul și, prin definiție, narațiunea inițiatică, pleacă de la Numele divine; toate ființele sunt Cuvântul lui Dumnezeu, manifestat la diferitele niveluri de emanație; cine spune Cuvânt spune stări de conștiință, fiecare deschizând spre o percepție, un mod specific de cunoaștere a realității, coborând de la informal la formal și apoi la material, iar în ascensiunea inițiatică pe calea opusă, de la cel mai grosier la cel mai subtil până la inteligibilul pur. Ceea ce scrie călătorul în timp ce traversează deșertul manifestă ceea ce este nemanifestat în el, numele său, Cuvântul său, secretul său. La fel cum ceea ce se întâmplă în acest microcosmos care suntem noi, Principiul se scrie în cartea universului, unde își manifestă și el numele, Cuvântul, taina.

În virtutea complicității extraordinare dintre infinit de mare și infinit de mic, cele două scrieri se unesc într-un act de simpatie, iar ceea ce produce discursul inițiatic devine un Cuvânt al adevărului: Cuvântul poetic al Muzelor. Pe măsură ce povestea se desfășoară, Cuvântul adevărului, întrupat în cuvântul scris sau în discursul sonor, se identifică treptat cu sensul, adică cu însăși centralitatea existenței. „Ceea ce se spune, este”. În acest moment, narațiunea transformatoare devine principiul întregii realități, influențând-o în direcția unei mai mari ființe și libertăți.

Scrisul imaginal (povestea de inițiere) are virtuțile unei holograme. Fiecare unitate semantică este atât de încărcată de sens încât este capabilă să reproducă întregul, astfel încât este suficient un cuvânt, o literă, pentru ca fulgerul să lovească și inima pelerinului să se deschidă. Pelerinul are nevoie de un singur cuvânt („spune un singur cuvânt și sufletul meu va fi vindecat”) pentru deschiderea inițiatică, de la înmormântare până la înălțarea sa la cer. Dar acest cuvânt capital a fost pregătit îndelung printr-un peregrinare ermetică prin elementele în care inițiatul a trebuit să coboare, prin încercările pământului, apei, focului și aerului, peșterilor, râurilor, deșerturilor și munților pe care le-a experimentat fizic; și simbolic, pentru că acțiunea atletică nu este suficientă în acest proces de ascensiune și victoria se obține cu singura condiție ca fiecare acțiune fizică să fie dublată de o conștiință hermeneutică. Deși corpul acționează, sufletul este cel care face călătoria.

Merlinizarea sau inducția inițiatică

Cum se declanșează această vibrație inițiatică? Am menționat „situația” dramatică a deșertului. Este suficient? Bineînțeles că nu! Alături de „situația” psihologică și de contextul geografic, Cuvântul Maeștrilor este cel care zguduie sufletul și începe să îl miște spre Orient. Acest lucru se realizează prin intermediul mitului povestit și al carismei vorbitorului: aceasta este Merlinizarea. Tragedia Occidentului constă în ocultarea mitului, a ritualului și a inițierii. Timp de secole, Maeștrii Graalului au predat un ciclu de arhetipuri care au păstrat patrimoniul nostru cultural. Odată cu Renașterea, totul s-a prăbușit. Miturile și ritualurile au dispărut de pe scena discursului și, de atunci, copiii noștri se feresc de inițiere.

Scopul cuvântului maeștrilor este de a reconcilia persoana cu Dumnezeul său, oferindu-i în același timp acest Cuvânt divin care o ridică din „Piatra” sa ca aur viu, făcând din ea, așa cum spune Plotin, nu un om de Bine, ci un zeu. În Africa și în alte tradiții, Cuvântul mitic este transmis de maeștri ai adevărului. Acesta este învățat pe de rost într-un limbaj codificat, inițiatic, care servește

drept standard pentru limbajul cotidian. Acest Cuvânt inițiatic acoperă întregul câmp tribal și prezidează riturile de trecere, articulând în filigran toate acțiunile societății de la naștere până la moarte, integrând festivalurile și ceremoniile, sacralizând jocurile politice în sine, care nu sunt altceva decât figurații simbolice ale marilor drame mitocosmologice sau epice.

Inițierea, ca o mutație ontologică, este identificată treptat cu actul Cuvântului, deoarece „Cuvântul s-a făcut trup". Cuvântul este suflat de maestru în gura discipolului: acesta este **Wird**-ul sufi. Acesta acționează ca un farmec, ca o **baraka**. În Occident, am văzut Merlinizarea, funcția „Merlin" cu care anumiți servitori sunt dotați pentru a fermeca lumea. Merlin se manifestă în maestru, în guru, în terapeut, în profesor, atât timp cât el este cel care dinamizează deschiderea semințelor îngropate în inima fiecăruia, care eliberează sămânța pentru ca ea să se poată împlini conform destinului său. Maestru interior, maestru exterior: cei doi sunt compatibili, dar guru exterior are un singur scop, acela de a permite maestrului interior al discipolului să iasă la suprafață. Scopul merlinizării este de a produce căldură, de a crește tensiunea dintre evenimentele din viața de zi cu zi a neofitului și semnificația pe care acestea o capătă în suflet. Cum sunt ele trăite, cum sunt dramatizate? Care este capacitatea de a transforma banalul și grosierul în *prodigios* și subtil?

Tensiuni psihologice, desigur, legate de călătorie, de dificultățile căutării, de efortul fizic, de lipsuri, de dorința de tot ceea ce, dintr-o dată, nu mai există în acest vid deșertic, dar și tensiuni semantice legate de sensul transmis de limbajul obișnuit. Limbajul obișnuit nu mai are cuvinte. Acesta este momentul crizei merlinice sau al transei poetico-mantice. Aceasta sparge narațiunea obișnuită, ale cărei spații, acum goale, sunt treptat reocupate de noi actori, de climate fariseice, de un ton al prodigiozității. Scriitorul înaintează cu scrisul său, trecând prin microetapele de inițiere care-i punctează narațiunea: din victimă devine învingător, apoi inițiat. Capitolele epopeii pe care le produce îi măsoară ascensiunea. Omul întins se ridică treptat pentru a deveni omul în picioare. Naratorul progresează împreună cu textul în această ascensiune și este clar că el reînnoiește ceea ce a fost odată acolo, amplificându-l și actualizându-l.

Atunci când sunt citite, aceste povestiri trezesc în toți ascultătorii un sentiment de prezență și autenticitate, producând fenomene tranzitive care acționează asupra emoțiilor și sensibilităților în general. De asemenea, ele inspiră celor care ascultă o bucurie profundă și o viziune asupra lumii imaginare. Cei care au trecut prin această țesătură de încercări în interior și exterior, în trup și suflet, atunci când o citesc, se deschid către ceilalți ca un elixir puternic, trezind în inimile lor aceeași dorință de căutare și de absolut.

Cuvântul arcașului

Dacă cuvintele narațiunii inițiatice se formează după principii analoge celor care reglementează structura realităților semnificate de primele și dacă literele, în perspectiva unei limbi sacre, provenind din însăși substanța primară, organizează prin compoziție și disoluție cuvântul care vine să numească ființele, atunci putem înțelege că tot ceea ce Adam a numit atunci când Dumnezeu i-a ordonat să facă acest lucru procedează alchimic prin compoziții (*coagula*) și disoluții (*solve*) succesive în ritmul verbului care le articulează. Acesta este motivul pentru care orice transformare a verbului interior este principalul determinant în procesul inițiatic. În cele din urmă, toate tehnicile și strategiile de mutație sunt puse în balanță cu verbul înviat al poveștii inițiatice, producând orice schimbare posibilă în persoana în cauză.

Cu toate acestea, este esențial ca meditația asupra literei sacre, litera care structurează numele și corolarele, să se bazeze pe un eveniment din viața de zi cu zi. Pentru că este important să raportăm tot simbolismul la conținutul unei experiențe; pentru ca simbolurile să devină transformatoare, o impresie profundă trebuie să fie resimțită în inimă printr-o experiență concretă! Nu este vorba aici de a minimaliza calitatea vieții cotidiene și de a o face suportabilă printr-un fel de exaltare dialectică artificială, ci de a sublinia faptul că ea conține în sine, în măruntaiele sale, perla

arhetipală care trebuie descoperită și că tocmai în raport cu această așteptare „ea este încă doar cotidiană”.

În timpul aventurii noastre fantastice în deșerturile din jurul Mediteranei, treceam prin „ritualul Arcașului” de două ori pe zi: în zori și la asfințit. Ceremonia căpătase o importanță majoră pentru grup: dădea ritm unui moment din decăderea marelui vid și supraveghea spațiul în care sufletul tindea să se răstoarne; acolo era ceva de care să ne agățăm. Ce anume? Să ne imaginăm un semicerc de însoțitori îmbrăcați în pelerine albe, în formă de semilună, adunați în zorii înghețați care începeau să devină roz. În centrul acestui prim cerc, o țintă cu o cupă pe ea, din care se revarsă o stea cu mai multe cercuri, dintre care cel mai mic, de culoare aurie, simbolizează centrul perfect care trebuie atins. La doisprezece pași distanță, un arcaș alb se pregătește să-și arunce săgeata. Cuvântul biblic care lansează ritualul se desfășoară apoi ca o apă strălucitoare, părând să invadeze nisipurile nesfârșite și să umple tăcerea teribilă. Și Dumnezeu spune:

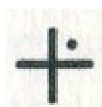
Acesta este semnul legământului dintre mine și tine și fiecare ființă vie care este cu tine pentru toate generațiile viitoare. Voi pune arcul meu în nor și va deveni un semn al legământului dintre mine și pământ. Când voi aduna norii deasupra pământului și arcul va apărea în nor, îmi voi aminti de legământul dintre mine și tine și toate creaturile vii, pe scurt, toată carnea, iar apele nu vor mai deveni un potop care să distrugă toată carnea.

Trebuie să trăiești această frază din Geneză în goliciunea diafană a Saharei, unde cărările s-au rupt, unde doar vânturile incomensurabile mai ridică dunele și zgârie munții, pentru a experimenta eficiența orbitoare a acestui ritual.

Arcașul și comunitatea meditează pentru câteva momente. Apoi arcașului i se pune întrebarea pe nume: "Ai cumpătarea ţăranului, curajul războinicului, prudența preotului filosof, dreptatea regelui? După ce arcașul a răspuns „da”, asistentul se spală pe mâini, iar apoi gardianul arcașului se pregătește să dea semnalul pentru tragere, în timp ce arcașul își ocupă poziția. Momentul este solemn și miza este mare. În spatele țintei se află o oglindă care va exploda inevitabil dacă arcașul ratează. Vocea portarului vibrează, profundă, susținând atenția și prezența la cote maxime:

"Tatăl meu! Tatăl meu!"
Carul lui Israel și trăsura sa!

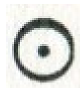
Elisei i-a spus: "Du-te și adu un arc și săgeți!
Și el s-a dus și a adus un arc și săgeți. Elisei i-a spus regelui lui Israel: „Îndoaie arcul!” Și el l-a îndoit. Apoi Elisei și-a pus mâinile pe mâinile regelui și i-a spus: „Deschide fereastra spre răsărit”, iar el a deschis-o. Apoi Elisei a spus: „Trage”, iar el a tras. Elisei a spus: „Săgeată de biruință pentru Iahve”.

Săgeata iese drept ca un **alif** culcat

și lovește **nûn** total

al țintei „graal”.

Este prima dată când văd literele! A trebuit să iau parte la acest ritual timp de aproximativ treizeci de ani și să parcurg 15 000 de kilometri prin deșert pentru a ajunge la acest moment în care simbolismul cuvântului s-a deschis pentru mine. Poate că bogăția acestui ritual, dar și oboseala și bucuriile acumulate pe parcurs, alchimia culorilor și a vânturilor deșertului, a nopților sale înstelate și a căldurii toride, contextul islamului și al mara-boutiques-urilor sale și, mai presus de toate, limbajul atunci când cămilele cântă sura lângă foc, toate și-au jucat rolul în această înflorire fericită, fermecându-mi lutul și deschizând brazdele sensibilității mele de poet și filosof-terapeut. Săgeata a nimerit galbenul țintei, cruțând oglinda și scutindu-ne de consecințele dezastruoase ale spargerii ei.

Partea finală a ritualului, care ne reunește în cântec, în roi, fiecare punându-și brațul pe umărul vecinului său pentru a forma un cerc, un **nûn** total, este de neuitat. Știu astăzi că datorită acestui cerc am reușit să înconjurăm Mediterana în condiții atât de dificile și precare. Tragerea unei săgeți în fiecare dimineață și seară în această imensitate inimaginabilă a fost o încercare de a aboli distanța dintre noi și tot ceea ce părea incomensurabil în aceste spații. O liniuță orbitoare care ne conectează la ideea comună, ne amintește de ea, o actualizează în fiecare zi, o sădește în inimile dezorientate. Vizibilul și invizibilul sunt țesute împreună, ca firele aceluiași cordon. Săgeata a ascuțit această facultate de percepție care traversează lumi, creează arcuri, le unește în gândurile arcașului și în cele ale călătorilor, mereu gata să se piardă în mirajele „multiplului" care progresează în deșertul întărit zi de zi. Ceremonia arcașului este o meditație. Să ne plasăm (Spiritul) cât mai bine în divin pentru câteva clipe, să reducem la tăcere vacarmul gândurilor noastre pentru a le unifica în cel al lui Dumnezeu. Cupa țintei a strălucit în soarele care răsărea, devenind conștiința primitoare pe care a experimentat-o fiecare persoană, iar pentru mulți germenul conținut în ea a prins formă, a căpătat sens și a crescut cu fiecare pas, manifestându-se prin câteva frânturi neașteptate, prin câteva cuvinte și apoi câteva propoziții care s-au adunat treptat, precum perlele din colierul unui nou cuvânt.

Fiziologia hermetică a literelor sacre

În timpul unui anumit ritual, văzusem pentru prima dată „Cuvântul" manifestându-se prin două dintre componentele sale esențiale, **alif** și **nûn**, care articulau ceremonia Arcașului și, eram sigur, chiar dacă lucrul putea părea hilar, aceste două litere vii erau aici ca niște piloni ai unui templu care susțin întregul edificiu.

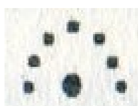
S-ar putea spune despre **alif** că ceea ce este el pentru literele sale, eterul este pentru elemente. Izolată în scenariu, stând pe verticală, litera care o urmează nu poate fi legată în niciun fel de el. Ea simbolizează Esența Incognoscibilă, Fața Ascunsă, Motorul Nemișcat al lui Aristotel, Sinele din Veda, Cel Plotinian. El însoțește întreaga realitate ca Prezență invizibilă și prin El realitatea prinde rădăcini în existență. El este concilierea contrariilor „Unul și Totul", Unul și Multiplu, Ființă și Neființă, Manifestat și Neanifestat; **alif** este cuprinderea perfectă și acoperirea perfectă și realizează acea minune „de a nu putea fi cuprins de cel mai mare, dar de a fi cuprins în întregime de cel mai mic". Trebuie înțeles că, atunci când se manifestă în macrocosmos, îl înconjoară incomparabil, iar atunci când se manifestă în microcosmos, devine cel mai mic centru în jurul căruia se organizează viața, un punct a cărui „extensie produce toate formele", litera majoră din care se nasc toate literele. Cu desenul său care evocă **I**-ul vertical al ceea ce stă drept „în ciuda a tot", **alif** semnifică rezistența fundamentală la tot ceea ce tinde să „cadă", la forțele de inerție care paralizează Viul și îl conduc ireductibil spre moarte. El este, prin urmare, principiul autonomiei și prin El subzistă toate lucrurile. Cum își reconciliază El Prezența metafizică în această verticalitate pură și, în același timp, participarea Sa plină de compasiune la fiecare manifestare, astfel încât aceasta să se mențină în existență? Cum există **alif** practic în fiecare literă sau, ceea ce echivalează cu același lucru, cum este posibil ca sămânța divină să domnească în centrul fiecărei ființe din lumea fenomenală?

În meditația sa fructuoasă asupra literei **nûn**, Ibn 'Arabî ne oferă indicii cu privire la „minunile” actorilor ontologici care sunt literele și la modul în care acestea interacționează pentru a crea lumea. **Nûn** ن este o emisferă cu un punct central care apelează irezistibil la complementul său invizibil pentru a completa cercul ⊙. **Nûn**-ul inferior este cel sensibil, **nûn**-ul superior este cel spiritual, iar completarea deplină a cercului reprezintă perfecțiunea existenței pe care sufismul o identifică cu conștiința „omului universal” sau a „inițiatului”. **Nûn**-ul sensibil reprezintă universul în care omul obișnuit este cufundat în acțiune, lumea devenirii și a compoziției. **Nûn**-ul inteligibil, dincolo de simțuri, este obscur: totuși, datorită acestuia „existența” își datorează perfecțiunea. "Punctul din **nûn**-ul perceptibil prin simțuri a fost plasat acolo pentru a fi indicele acestui alt **nûn**! De unde provine acest punct? Din **alif**, cu siguranță.

În marea sa compasiune pentru tot ceea ce nu există prin el însuși, **alif** se pleacă V\

și se oculteză ca un germen în ființele existenței sensibile a **nûn** ن. În Știința literelor Ibn 'Arabî scrie: „Punctul legat de **nûn**-ul înscris, plasat la începutul trasării sale, este locul unde se înregistrează **alif**-ul inteligibil care determină diametrul cercului. Punctul final în care forma **nûn**-ului este întreruptă și încheiată constituie „capul” acestui **alif** inteligibil și imaginabil”. Consecințe? Litera **alif** este practic prezentă în orice realitate concretă sub forma unui punct •, care determină creșterea unui diametru și, ca un corolar, prezența invizibilă a emisferei imaginare

care urmează să fie realizată pentru fiecare persoană. Aici, simbolismul parabolei grăuntelui de muștar capătă întregul său sens. Ce este acest germen, cel mai mic dintre germenii celor mai mici semințe, care, îngropat, se eliberează treptat, devine o tulpină, un trunchi, frunze, flori, o axă verticală care traversează toate lumile semnificate de ramuri, pe care se odihnesc toate păsările, înțelegând stările de conștiință angelică? Ce este aceasta dacă nu alif în inimă ن ? Inima, pentru că simbolistica nu duce lipsă de cuvinte pentru a desemna acest centru al ființei în care se născocesc mutațiile viitoare: uneori grotă, peșteră, pântece, ou, germen, uneori aluzie directă sau indirectă la principiul divin din noi, Emanuel (Dumnezeu în noi), Brahma-pura (orașul divin), Eter sau Atma (Spiritul).

În acest context deșertic extraordinar, și nimic nu m-ar fi putut descuraja, Arcașul s-a prezentat în fața noii mele priviri ca un **alif** sublim, un arhetip al sensului, un „principiu de îndreptare” pentru umanitatea noastră șovăitoare, aplecându-se prin săgeata sa, pe care o ajusta treptat la orizontală, pentru a o arunca în chivotul Graalului. În acel moment, arcul mi s-a părut un **nûn** inversat, o lună înclinată spre ascensiune (. **Alif**-ul a venit să completeze **nûn**-ul ⊙ atingând chiar centrul, iar impresia a fost aceasta: nimic, în acest imens deșert în care nu aveam nicio speranță de a supraviețui mai mult de o secundă fără El, nu a scăpat Legii Sale, care era Iubirea Sa. Oglinda din spatele țintei s-a luminat și am văzut cu ochiul inimii mele cum lumea se recrea în fiecare clipă. Acest gând al lui Hamadâni mi-a venit în minte:

> *Copiii mici, privind o lampă care arde continuu, cred în mod natural că ceea ce văd este o singură flacără. Dar adulții știu foarte bine că este vorba de o serie de flăcări diferite care apar și dispar în fiecare moment. Și din punctul de vedere al misticilor, acesta este în mod necesar cazul tuturor lucrurilor din lume, cu excepția lui Dumnezeu.*[96]

Heraclit spusese deja același lucru, dar cu apa: „Nu cobori niciodată pe același râu”, scria el! Acesta nu era un caz obișnuit, deoarece Arcașul provocase o adevărată transformare în ființa mea,

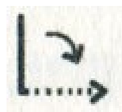
96 Zubdat al Haqâ'iq, p. 62.

confirmând eficacitatea și eficiența acestui ritual de inițiere. Ochiul inimii este, desigur, o frumoasă metaforă pentru o schimbare în câmpul conștiinței; o trecere de la o viziune sensibilă la o altă viziune imaginară!

Sufismul asociază cuvântul **qalb** (inimă) cu rădăcina consonantă **taqallub**, sugerând o transformare neîncetată. Absolutul se manifestă prin iradieri recurente, ca un izvor de lumină care se revarsă din oglindă în oglindă, din lumea cea mai subtilă în cea mai grosieră, în ceea ce se numește teofanie. Inima inițiatului ar fi așadar locul în care acestea au loc. Pentru Ibn 'Arabî, „inima reflectă clipă de clipă toate formele în care se manifestă Absolutul”. Inima inițiatului este substanțial transformarea divinului, neîncetată și neîntreruptă. Acesta este motivul pentru care spunem: „Cel care se cunoaște pe sine își cunoaște Domnul”. Creația în **qalb**-ul inițiatului nu s-a întâmplat o dată pentru totdeauna. Dimpotrivă, ea este supra-temporală, în acord cu ideea de creație eternă. Conștiința inițiatului (și de aceea este inițiatică!) o poate parcurge mereu și o poate experimenta prin noi realizări ale stărilor de conștiință, care *a priori* conțin deja toate posibilitățile macrocosmosului (eternitatea) simbolizate sub forma miturilor și cosmogoniilor, cu povestea zeilor și a acțiunilor lor primordiale.

Arcașul, el însuși un produs al mitului, efectua un ritual de inițiere în fiecare zi. Ritualul nu putea fi efectuat decât într-o inimă de o anumită calitate, una care crescuse, ca un nou organ spiritual înzestrat cu o viziune pătrunzătoare. La fiecare ceremonie, el reconstituia oul lumii, „Unul, Totul” alchimic, „Mixtul” prin excelență, conținând într-o stare aformală potențialitățile întregii vieți și multiplele sale manifestări. Un ou al lumii în adâncul fiecărei ființe, conținând în microcosmosul său un dublu semn, cel al ființei de sine (*coagula*) și cel al unei posibile autodepășiri, prin dizolvarea (*solvé*) formelor vechi mereu transcendate de alte forme renăscute. „Un lucru unic care conține în sine cele patru elemente și le domină”[97]. Există în fiecare ființă această prezență a „lucrului minunat”, imano-transcendent, uman și divin, această posibilitate de trecere între două dimensiuni, fie că această minune se numește ou, copac, femeie, șarpe, dragon, haos, mină, apă, mercur, forță vitală, piatră, indiferent de polisemia simbolurilor folosite pentru a o desemna.

Arcașul este alb atâta timp cât duplică cosmogonia. El devine negru atunci când sparge oglinda, ceea ce înseamnă că „creația eternă” este întreruptă pentru o anumită privire voalată și că ea îngheață apoi în Istorie. Și iată unde ne aflăm după ceea ce tradițiile numesc „căderea”, „greșeala”, „uitarea”, „ieșirea”. Ritualul începe în această stare care nu mai este paradisiacă, unde **nûn** total ⊙, perfecțiunea existenței, s-a scindat deja, unde „Unul, Totul” alchimic este diferențiat în două principii distincte: un simbol solar, soarele și aurul ⊙, pentru a afirma Unicul, fixitatea, masculinitatea și **coagula**, un simbol lunar pentru a exprima multiplul, transformarea, feminitatea și **solve** ☾: simboluri ale țintei graalului și arcului, mutații ale literei ن în cursul călătoriei inițiatice! Separat de centru, fără săgeata **alif** care formează o legătură prin înclinare

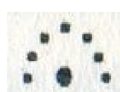

nûn-ul arcului ❨ exprimă inerția și căderea a tot ceea ce curge în jos, simbolizat, de asemenea, de hieroglifa hermetică a principiului apei ▽ care este, prin urmare, analog lunii, în timp ce graalul solar și auriu, puterea a ceea ce se ridică și determină creșterea, este asimilat principiului focului **Δ** identic soarelui. La nivel antropologic, forțele lunare și acvatice vor fi cele care stau în calea emergenței Sinelui: mercurul vulgar. Forțele soarelui și focului, pe de altă parte, vor participa activ la eliberarea Sinelui: sulful filosofilor. Dar, pe de altă parte, prima, ca mercur regal, va avea puterea de a dizolva fosilizările sufletului, iar a doua, ca sulf vulgar, de a consolida puterile egotice! Dubla polaritate a mercurului și a sulfului!

---

97 Morien, colocviu cu regele Kalid, BPC, II, 86.

În timpul plimbărilor interminabile în căldura după-amiezii, când nisipul din dune era moale ca făina, aveam în gură o *mantră* persuasivă care îmi activa meditația asupra Arcașului; era o frază enigmatică a marelui maestru andaluz care mă împingea înainte prin aceste vaste câmpii ce păreau să înghită totul: „Diametrul Unicului, tras între cele două arcuri ale Unității și Unicității”; rugăciunea lui Ibn 'Arabî asupra Profetului rezona cu formula rituală: ”Voi pune un arc în nor și apele nu vor mai deveni un potop care să distrugă toată făptura”. Cele două arcuri mi s-au părut ca cele două jumătăți ale oului lumii, una sensibilă, cealaltă subtilă, a pământului și a cerului, legate de apele inferioare și de apele superioare pe care săgeata, prin dinamizare, trebuia să le împace. Cum cuvântul **nûn** înseamnă și „pește”, termenul se referă în mod natural la apă, fie ea lucioasă sau corupătoare! Așadar, am avut aceste fraze în gură tot timpul și ele au produs un efect frumos în împletirea dunelor în care arcașul își țese loviturile, țesătura și urzeala aventurii pe care ne-am desenat călătoriile individuale. Astfel, am readus aceste pasaje aluzive la relația dintre **alif** și **nûn**, la semnificația cu care au fost încărcate pentru realizarea inițiatică, vizând împlinirea **nûn** total ⊙ și, astfel, perfecțiunea existenței. Diametrul sau extensia vârfului se referă în mod evident la **alif**, care determină **nûn**-ul sensibil ن și **nûn**-ul subtil

al lumii imaginare (*Malakût*); **alif** este activarea săgeții care arde în aurul Graalului și completează **nûn**-ul total ⊙.

Acesta este modul în care arcașul divin trece prin creația perpetuă; fără intermitențe, el trage ca **alif** ➜ în inima ⊙ ființelor din lumea creației și, fără încetare, aceasta din urmă se închide și adoarme.

Acesta este motivul pentru care Maestrul spune: „Trezește-ți **alif**-ul din somnul său” și „Realizează în tine tot ceea ce ți-am vorbit”. Trezirea centrului comun cerului și pământului constă, prin harul lui **alif**, în realizarea nûn-ului: acesta din urmă este lunar și primește o lumină împrumutată; după cum indică numele său, este de natura apei ▽. Primul este solar și își extrage lumina din el însuși; principiul său este focul ∆. **Nûn**-ul este deci și o arcă pe ape cu germenele **alif** · care sintetizează toate posibilitățile unei existențe care trebuie făcută să crească prin inițiere, itineranță pe ape echivalentă cu o gestație, cu o a doua naștere, precum Iona în marele pește, precum Noe în arcă, precum arcașul *pontifex* care își stabilește punțile între aici și dincolo, pentru toți călătorii sensului. Din acest moment, capacitatea de a lua în considerare diametrul îi revine inițiatului. Diametrul, sau **alif** activat, îl ridică pe „Omul Universal”.

Ce înseamnă **alif** activat? Cel care merge spre centru, analogul celui care se ridică în picioare; cel care se verticalizează prin acțiunea, munca și ființa sa, împrumutând în același timp „orizontala aparentă” a săgeții care se îndreaptă spre țelul său. Cu toții pășim în acest deșert alături de noi înșine. Pentru unii este mult, pentru alții un pic mai puțin. Rezultatul este acesta: ratăm ținta. Centrarea înseamnă deschiderea, germinarea, apoi înflorirea și rodirea. Ceea ce este valabil pentru plante este valabil și pentru noi. Să ajungem la capătul posibilităților unei existențe ale cărei semințe sunt conținute în inima fiecăruia dintre noi. Germenul înseamnă și ceea ce există virtual și pe care inițierea, prin căldura pe care o degajă, îl va face să rodească. "Diametrul Unului, trasat între cele două arce ale Unității și Unicității!” Cele două arce exprimă manifestul și nemanifestatul, iar diametrul cel de-al treilea termen care articulează relațiile dintre primele două. Deoarece diametrul este și inițiatul, putem deduce că rolul inițiatului este de a opera trecerile dintre superior și inferior. "Între cele două pentru totdeauna, pas cu pas, ieșirea și întoarcerea se realizează fără greș.

Complementaritatea hermetică a soarelui ☉ și a lunii ☾ este simplificată în cursul procesului, iar particularitățile lor sunt grefate pe simbolurile focului ∆ și ale apei ▽ . Acestea, prin numeroasele lor imagini analoge, tind să exprime două principii alchimice care guvernează toate

metamorfozele inițierii: **solve** și **coagula**. Nimic nu se întâmplă fără ele! Focul este specific principiului solar și, prin diverse operațiuni, va contribui la sudarea, contractarea, formarea, identificarea și opoziția a tot ceea ce „coboară și se dizolvă”: **coagula**. Apa este proprie principiului lunar și prin alte operațiuni se va strădui să dilueze, să elibereze fixul, să precipite: **solve**. Prima are o acțiune generală centripetă, cealaltă una centrifugă!

Arcașul repetă actul cosmogonic inițial al unirii celor două naturi - cer și pământ, soare și lună, foc și apă, universal și particular, masculin și feminin - pentru a forma un „corp mixt”. Ce înseamnă acest lucru? Este vorba de a crea „substanțe medii”, un androgin subtil și sensibil, spiritual și corporal! Este vorba despre dezvoltarea unei sensibilități care este simultan în contact cu ceea ce este concret și psihic în aceeași realitate, o percepție a lucrurilor în aspectul lor material și, în același timp, în ceea ce ele indică, esențele ale căror simboluri sunt!

Arcașul pierdut în adâncurile Mauritaniei, într-o zonă înțesată de scorpioni, vipere și bandiți de cea mai proastă speță, nu se antrenează la tir cu arcul cu tot ceremonialul pe care îl cunoaștem, pentru a primi aplauzele credincioșilor, beatificat și adunat în fața unei performanțe sportive! Dimpotrivă! Prin acțiunile sale neașteptate și repetate la aceste latitudini, el depune un Cuvânt, o informație care indică invizibilul pe care fiecare dintre noi, în funcție de amplitudinea inimii sale, se străduiește să și-l dezvăluie. Încetul cu încetul, cetatea semantică se prăbușește; noi semnificații se precipită în psihic prin cuvânt și literă. Noi propoziții apar, compunând o narațiune care nu este altceva decât închiderea ego-ului de către Sine.

Focul și apa se unesc pentru a forma crucea +. Punctul de intersecție este „al treilea”. Aceasta poate însemna neutralizarea celor două principii transformatoare, cele două forțe active și pasive ale creației unite în Eros. Fixarea procesului provoacă o oprire mortală, o pietrificare, un punct fix lipsit de viață. Ideograma corespunzătoare este sarea ⊖. O stare în care lumea corpurilor nu mai este glorificată: corporalitatea ființelor nu mai este trup de înviere, ci morminte și „carne” vânătă, aceasta din urmă semnificând nimic mai mult decât o anumită direcție pe care ființa a ales-o favorizând aspectul grosier al realității sale. Dar crucea este și „triada metafizică”, uniunea vie a soarelui, lunii și pământului. Ea este rezultatul unei împușcături bine reglate, al unei lucrări divine, al unei acțiuni juste, al unui gând drept: un corp armonizat pe care sufletul îl însuflețește și spiritul îl călăuzește precum o grădină în care apa limpede curge în lumina soarelui! Un univers radiant al unui paradis terestru virtual în fiecare dintre noi, o lume a forțelor pure, cosmogonice și puternice, încă inactive din cauza somnolenței congenitale. „Triadă pentru triadă”, spune maestrul sufi. "Prima: apus de soare al lunii inimii divine în Prezența Unică. A doua: răsărit de lună al inimii divine în Prezența Domnului. Între cele două, pas cu pas, fără greș, în exterior și în interior, se realizează”.

În deșert, unde nu mai suntem nimic în ceea ce privește individul „lumesc” și social, unde eclipsa paradoxală a șters momentan fățișul micului **eu** prin prea multă lumină și căldură, noapte și ger, înțeleg brusc mesajul enigmatic, cum prin inițiat energia circulă între vizibil și invizibil, cum începe să se nască o respirație între înalt și jos, astfel încât un pământ muribund renaște. Două semilune și două inimi: Coborârea necondiționată a **nûn**-ului ceresc în misterioasa Unitate a nemanifestatului, ca o inimă inversată ◠ plină de radiații, ca un apus de lună. Întoarcerea necondiționată a **nûn**-ului ca stăpân și servitor în misterioasa Unitate a manifestului, ca o inimă colectată ◡, ca un răsărit de lună. Între cele două **alif**-uri activate, ca un soare în jurul căruia se rotesc toate stelele.

Din această trinitate formată din cele două **nûn**-uri și un centru comun rezultă o figură eternă

sigiliul lui Solomon, pentru a semnifica cadența metafizică a „ieșirii și revenirii”, pe de o parte ca ieșire din manifestarea universală, iar pe de altă parte ca revenire în realizarea inițiatică. Ieșirea și întoarcerea pas cu pas coincid cu imaginea celor două căi: cea care coboară și cea care urcă; Prima indică desfășurarea Unului în Multiplu, a Cuvântului Sursă în oratoriile suscesive ale Numelor, Atributelor și Actelor sale divine, în frescele grandioase ale Arhetipurilor sale, apoi în dialectica orbitoare a Inteligenței, și, în sfârșit, în discursurile sensibile ale opiniei, unde „sacul” Manifestării, ca și cum ar fi epuizat și la capătul răbdării sale, pregătește întoarcerea Logosului, „spăimântarea” Cuvântului care, prin inițiere, legat de calea care duce în sus, se dizolvă treptat în Tăcerea eternă.

Concluzie

Cuvântul iubirii și copilul alchimic

Care este sfârșitul călătoriei, sfârșitul acestei căutări și foame de inițiere? Dacă Cuvântul s-a făcut trup și a coborât printre noi, trebuie să credem că traseul coborârii este punctat de opriri în care Cuvântul este ascultat în funcție de modul și măsura ascultătorului. Sufiții nu au încetat niciodată să repete celebrul *hadith*: „Dumnezeu este o comoară ascunsă care a dorit să se facă cunoscută...”, și mulți dintre ei au meditat pagini superbe asupra apariției Divinului din Sine și asupra Manifestării Sale prin teofanii. De îndată ce Cuvântul se exprimă, el trece de la Unu la Doi, iar în Doi sunt prezente două forțe care condiționează orice emanație. Din lumea inteligențelor, intră în joc aceste două energii de „complementaritate antagonică”. Aceste energii întrețin între ele o veritabilă relație nupțială. Fiecare Prezență sau nivel succesiv de conștiință repetă aceeași relație Amant-Iubit, în care legătura simbiotică, bi-unitatea fuzionată de cei doi termeni sunt într-o relație de acțiune și pasiune, energie cinetică și energie potențială. Unii vorbesc despre o „uniune nupțială”, a cărei consecință este următoarea Prezență în succesiunea ierarhică a „descendențelor”. Fiecare prezență inferioară este rodul iubirii celei care o precede imediat.

Stația „inteligențelor” dă astfel naștere celor ale «sufletelor» care, duplicând hierogamia castă, dau naștere lumii arhetipurilor, care la rândul lor dau naștere urmașilor „lumii noastre sensibile”. În aceasta din urmă, găsim aceleași forțe sub masca diferențierii de gen. Există masculinul și femininul, care nu sunt altceva decât reflexiile fizice ale unei dimensiuni imaginare sau metafizice, ale celor două forțe, cinetică și potențială, activă și pasivă. Acesta este motivul pentru care actul de iubire dintre un bărbat și o femeie este prin natura sa simbolic, ceea ce înseamnă că se referă întotdeauna la ceva arhetipal care îi dă sens în invizibil. Fie că știm sau nu, sexualitatea „brută” ne duce înapoi la forțe mai originale, mai ontologice, mai esențiale, pe care le găsim analogice în întreaga rază a teofaniilor. Sexul însuși, datorită a ceea ce simbolizează, nu poate fi menținut indiferent în confuzia dintre masculin și feminin. Fiecare se referă la propria sa specificitate în raport cu ordinea ontologică.

Forța cinetică și potențială sunt vehiculele Iubirii. Cuvântul iubirii este enunțat și propagat prin aceste canale pentru a prelungi emanarea. Aceste două surse vor da cele trei, cele patru, cele zece mii pentru a perpetua ființele Manifestării. Găsim aceste două forțe din vârful scării cosmico-teofanice, de la a doua la cea mai de jos dintre lumi. Ele iau forme diferite la coborâre, dar esența lor rămâne aceeași. La nivelul sensibil, forța cinetică este săgeata, de exemplu, iar forța potențială este Graalul țintei. La nivel mitico-imaginal, prima devine trăsnetul lui Zeus, iar cea de-a doua norul; una este uneori numită „fulgerul gândirii”, iar cealaltă „intuiție”. De fiecare dată, diferitele simboluri încearcă să manifeste aceeași quidditate pe receptacole de natură diferită. Aceste două puteri ale iubirii, „acțiunea și pasiunea”, există în fiecare ființă. În cazul bărbatului mic, ele au prioritate. La bărbat predomină forța cinetică, la femeie forța potențială. Munca de inițiere constă în a armoniza aceste energii ale Iubirii care se află în inima fiecărei persoane, în a realiza căsătoria alchimică a actorilor intimi ai acestei „complementarități antagonice”, în a face efectivă această „coincidență a contrariilor” atât de mult preconizată de alchimiști, în a se asigura că cuplul formează un „amestec”.

Coborârea Logosului iubirii prin teofaniile sale stabilește caligrafia ontologică care imaginează, prin combinațiile infinite ale literelor sale fondatoare, drepte și rotunde, discursul cosmo-antropologic în timp și spațiu: aceste litere, pe măsură ce itinerariul se desfășoară, se metamorfozează în forțe, semne, elemente și corpuri. În lumea tangibilă, aceste corpuri sunt forma pe care literele subtile o iau pentru a se manifesta. În acest fel, realitățile fizice sunt un limbaj; tot ce trebuie să faceți este să le reflectați în cristalul unei inimi pure și, în locul unei morfologii crude, veți vedea arabescul unei scrieri care spune povestea intimă a întregii geometrii.

Fiecare chip în sine este un text care trebuie descifrat, iar în acest sens este fizionomia. Un alchimist sufi era un maestru al acestei arte. Când cineva venea la el, îl observa pe vizitator pentru o lungă perioadă de timp. Apoi lua un stilou și îl înmuia într-o călimară tăiată dintr-un cristal alb. Apoi caligrafia pe hârtie pergament câteva caractere magnifice de abanos care descriau cele mai importante trăsături de caracter ale persoanei din fața sa, apoi pe o altă foaie de hârtie desena imaginea. După o lungă meditație, ar prezenta foile la flacăra unei lumânări. Atunci s-ar întâmpla ceva extraordinar. Deodată, puteai vedea caracterele superbe ale caligrafiei transformându-se într-un chip recognoscibil, în timp ce imaginea portretului în sine se metamorfoza în litere caligrafice, vorbind despre calitatea sufletului vizitatorului uimit. În funcție de zonele de iubire intensă sau de iubire mai mică, literele și imaginea radiau străluciri puternice sau, dimpotrivă, erau învăluite într-o elocventă obscuritate neagră. Convertibilitate perfectă și treceri de la grosier la subtil, și apoi invers, de la subtil la grosier, al căror secret îl cunoștea alchimistul.

Inițierea eliberează Cuvântul din pânza literelor noastre oculte, care nu sunt altceva decât toate posibilitățile de a fi într-un anumit mod de existență, încă închise în germen. Inițierea corespunde căsătoriei ermetice, reunirii multiplului în Unul, reunirii paradoxale a tot ceea ce părea separat într-un principiu unitar și, în funcție de diferitele terminologii, deschiderii inimii, înfloririi organelor spirituale, nașterii „copilului regal”. În acest moment, persoana este un inițiat, un „om” în adevăratul sens al cuvântului, și este ușor de înțeles că o astfel de ființă, angajându-se în diferitele acțiuni ale vieții, fie ele familiale, sociale, politice, religioase sau de altă natură, nu poate decât să răspândească în jurul său ceva care este de ordinul Iubirii, propagându-l ca o carismă și un elixir în inimile doritoare și de „bunăvoință”.

A treia parte

Schimb de inițiere

Annick de Souzenelle & Pierre-Yves Albrecht

Annick de Souzenelle:

Am fost foarte impresionată de inteligența cu care ați făcut legătura între excesele copiilor pe care îi primiți în case, „copii fără nume”, cum spuneți, copii profund răniți, și faza „sălbatică” a inițierii cretane, de exemplu. În timpul acestei faze nemiloase de inițiere, toate loviturile erau permise, spuneți, făcându-i ecou lui Mircea Eliade, iar aceste lovituri îi făceau pe tineri să descopere fiarele sălbatice din ei, în starea lor de umbră, pentru a le aduce la lumină, dar acest lucru era posibil doar pentru că un maestru îi pregătise pe acești tineri la **harpagé**, apoi le pusese capăt revărsării pentru a-i aduce la inversarea fundamentală despre care vorbim amândoi. Tinerii pe care i-ați primit au avut norocul să găsească un maestru, dar sălbăticia lor a fost mai mult decât sălbatică; a explodat fără nicio pregătire și animalele lor sălbatice i-au distrus, spre deosebire de acești tineri cretani care au fost „augmentați”. Cum ați compensat lipsa unui maestru în timpul acestei faze sălbatice la tinerii noștri de astăzi? Oare omenirea de astăzi nu se află ea însăși în această fază?

Pierre-Yves Albrecht :

Este destul de clar că tinerii din **harpagé** din Grecia antică se aflau într-o situație foarte diferită de cea a copiilor din orașele noastre, pur și simplu pentru că aveau maeștri de inițiere care aveau grijă de ei, ceea ce nu mai este cazul astăzi! Care era rolul lor? În călătoria inițiatică, maestrul îl ajută pe tânăr să treacă prin *metanoia*, să privească în interior, să se cunoască intim, cu alte cuvinte să se vadă așa cum este și nu așa cum crede el că este, să-și scruteze adevăratele intenții și prejudecăți, să-și înțeleagă nesimțirea și automatismele pe care sunt construite *a priori* reprezentările și sistemul său de valori, să-și dezvolte curajul de a-și asuma responsabilitatea pentru acțiunile sale, să se orienteze spre Estul sufletului său: inima sa. Folosind o varietate de tehnici și, mai presus de toate, înțelepciune, el îi va permite copilului să își canalizeze energiile pasionale și să își concentreze puterile, orientându-le subtil spre obiective din ce în ce mai luminoase. Când va veni momentul și sufletul adolescentului, testat și șlefuit ca o oglindă, va fi capabil să reflecte „mesajele zeilor”, el îi va transmite o forță spirituală, o *baraka*, o carismă, conform metodelor culturii sale, sămânța inițiatică pe care tânărul va fi chemat să o cultive până la maximul potențialului său. Ce se întâmplă astăzi? Sub presiunea unui sistem care a devenit orb la peisajele sufletului, inițierea este evitată, iar riturile pubertare au căzut în desuetudine. Astfel, copiii, ascultând de cererea fundamentală a sufletului lor de a se transforma, procedează la autoinițiere, care se transformă foarte repede în ceea ce noi numim „contrainițiere”, din cauza absenței maeștrilor în acest domeniu și a uitării legilor ontologice. Aceasta, la rândul ei, prin diversele manifestări cunoscute astăzi ca boli absurde, coboară rapid în formele obscure ale posesiunii.

A. de S.:

Cum vedeți această situație?

P.-Y. A.:

Toate etichetele folosite astăzi pentru a descrie patologiile sufletului - dependența, nevroza, psihoza și alte forme de nebunie - au un numitor comun: cel pe care popoarele tradiționale îl numeau fenomenul de posesiune. Nu contează ce terminologie foloseau, dar porneau de la ideea că atunci când sufletul și inima sunt părăsite de îngerii din cer, spiritele de jos sunt cele care își stabilesc reședința acolo.

A. de S,:

Ați fost martori la astfel de tragedii în propriile case?

P.-Y. A.:

În ultimii treizeci de ani, am trăit fenomene similare la nesfârșit. Bineînțeles, posesiunile adoptă multe măști, nu toate spectaculoase, dar în orice caz foarte eficiente în prinderea persoanei în propria închisoare. Îmi amintesc un caz foarte explicit de posedare care a lăsat o impresie de durată asupra instituției noastre de la acea vreme. Acest eveniment foarte puternic, care este dificil de

repetat aici, este emblematic pentru numeroasele cazuri de posesie, mai discrete de altfel, pe care le-am cunoscut în casele noastre, posesii strâns legate de sustragerea de la inițiere; de-a lungul anilor, ele întunecă tot mai mult sufletele acestor tineri, făcându-i incapabili de discernământ și de conștiință clară. Multiple noduri ale pasiunii înconjoară căile inimii, peste care *djinni* și spirite rele se mișcă după bunul lor plac. Desigur, problema este respinsă spunându-se că „este psihologică".

Cât despre societate, este evident că se află în aceeași situație ca și copiii pe care i-a produs. Toți oamenii marginalizați au aceleași deficiențe, în ceea ce privește prezența maestrului interior care ar trebui să le ghideze viața, ca și cele care îi afectează pe oamenii așa-numiți „normali", care suferă de o patologie înfricoșătoare: *normoza*. Primii sunt marginal dependenți, cei din urmă în mod normal. Ambele „evită inițierea". Amândoi nu au un „nume" și, priviți prin prisma unei tradiții inițiatice, amândoi sunt niște oameni-copii care nu s-au maturizat niciodată! Este adevărat că omenirea se află, din punct de vedere psihologic, în această fază sălbatică, dar nimic nu a fost pregătit pentru a da naștere inițierilor care produc inversarea.

A. de S. :

Eu cred foarte mult în calitatea divino-umană a evoluției umanității. Nu credeți că responsabilitatea noastră de a realiza Marea Operă, oricât de importantă ar fi ea, nu este suficientă pentru a o realiza, ci implică, fără îndoială, intervenția cerului?

P.-Y, A.:

Trebuie să privim întrebarea dumneavoastră din două perspective diferite: pe de o parte, din punct de vedere uman, *Kaliyuga*, epoca întunecată în care omenirea se risipește în prezent, poate părea tragică și fatală; pe de altă parte, din punct de vedere divin, această fază poate fi necesară pentru a „merge la fund" în bârlogul Levianthanului, pentru a se purifica prin îmblânzirea propriilor monștri și pentru a atinge inima ființei. Experiența personală cu tinerii mi-a arătat că, pentru cei mai mulți dintre ei, este ca și cum ar fi sortiți sau destinați să meargă în adâncul lor la un moment dat în viață. Ei coboară în puțul sufletului lor, desigur fără să știe cu adevărat. Ei trebuie să epuizeze aceste frânturi de noapte care îi învăluie, prin manevre obscure în care unii obosesc și par să nu mai ajungă niciodată. Și totuși, sunt din ce în ce mai convins că acest itinerar trebuie urmat într-un fel sau altul dacă vrem să ieșim la suprafață în acest gol subtil din ființa noastră pe care îl numiți „interior", și nu văd altă cale decât cea care trece prin tufișurile și junglele noastre dese, prin acest marș redundant care ne epuizează, dar în cele din urmă ne erodează măștile și unește subtilul cu grosul, interiorul cu exteriorul. Ce părere aveți despre acest lucru? Nu spuneți adesea că interiorul și exteriorul sunt cei doi poli ai aceleiași realități?

A. de S. :

Da, asta am vrut să spun. Dar ce este realitatea? v-ați putea întreba. Chiar dumneavoastră explicați că universul poate fi comparat cu un lanț ale cărui verigi sunt epifaniile multiple ale unei realități invizibile pe care fiecare dintre noi o manifestă cu diferite grade de subtilitate. Noi participăm la ele în funcție de stările noastre de conștiință, de la cele mai subtile la cele mai dense, cele mai dense fiind cele observabile de către toți și care constituie lumea exterioară. Dar de la acest observabil extern, dacă urcăm lanțul până la realitatea ultimă, acest lanț își desfășoară verigile în interiorul fiecăruia dintre noi și în exterior, în interiorul tuturor lucrurilor și în exterior. Acest lanț este cel al lumii imaginare, de care ne-am apropiat amândoi și despre care am relatat în ultima noastră carte[98]. Aceste date tradiționale sunt confirmate astăzi de științele cuantice care, în limbajul lor propriu, vorbesc și ele despre simpatia profundă care unește interiorul și exteriorul, iar noi trebuie să descoperim intimitatea lor printr-o lectură transparentă. Această muncă de lectură se supune funcției simbolice și nu o putem face decât în măsura în care avem acces, prin experiență, la lumea Imaginară, ceea ce implică o muncă asupra noastră înșine; de aici nevoia de inițieri care să ne pună pe cale, deoarece această muncă trebuie să se supună unor legi exigente care se descoperă pe măsură ce ne punem în lumina maeștrilor lumii Imaginare; ei sunt îngerii care ne conduc spre

98 *Cheminer avec l'Ange,* éd. Le Relié, 2011.

Dumnezeu. De-a lungul drumului, interiorul și exteriorul sunt în rezonanță intimă, separate doar de mintea noastră. Mintea fragmentează și disociază. Iubirea agățată de săgeata divină unifică; ea face foc din clipa a cărei incandescență este singura realitate a timpului.

Am încercat să arăt acest lucru într-un mod foarte concret în studiul meu despre povestea biblică a celor zece plăgi care s-au abătut asupra Egiptului înainte de Paștele evreilor; fiecare dintre ele se dovedește a fi obiectivarea „plăgilor” interioare ale poporului evreu, a demonilor din psihicul său colectiv. Aceste două realități, fiind una și aceeași, le-au permis evreilor care au trecut prin calvarul exterior să își numească demonii, să lucreze asupra lor în interiorul lor și astfel să înceapă calea de eliberare care va fi ieșirea lor din Egipt.

Cu toții experimentăm acest lucru în viața noastră, revoltându-ne inconștient cu „Nu am meritat”, „Dacă ar exista un Dumnezeu bun, acest lucru nu s-ar întâmpla” etc., la fel cum Iov, care trecuse prin atâtea, a auzit-o pe soția sa spunând: „Blestemă-l pe Dumnezeu și mori”, „Hai să terminăm odată”, în timp ce invitația din femininul ei interior era cu totul alta: „Binecuvântează-l pe Dumnezeu și trăiește”, spunea ea, ceea ce Iov a auzit abia mai târziu. În ambele cazuri, evenimentul exterior este mesajul zeilor care îl invită pe om să citească ceea ce este în interiorul său. Această realitate „unică” o experimentăm și în colectiv. „Rănile” tragice lovesc lumea de astăzi. Dar cine știe cum să le numească? Cine știe să asculte, **shema**, Hiroshima și Fukushima, să audă nebunia Dedalului și Icarului care suntem, lucrând pentru a cuceri UNUL doar pe calea exterioară și culegând beneficiile doar în posesia noastră?

Cine poate vedea în surorile noastre musulmane, înfășurate în **burka** lor neagră, femininul îndoliat, total voalat, nedespărțit, al interiorității noastre? În furtunile de vânt care ne taie pădurile și în furtunile de grindină care ne mănâncă grâul, delirul sexualității noastre dezlănțuite? Sunt eu însumi delirant, vă întrebați? Nu, totul este scris, într-un scenariu voalat, desigur, dar care este dezvăluit în sincronicitate cu dezvăluirea femininului nostru interior. Totul este UNU.

P.-Y. A. :

Vă cunosc prea bine ca să cred că delirați, dar experiența Unului este atât de minunată încât merită să vorbim despre el. Ați avut și dumneavoastră această experiență?

A. de S. :

Da, de multe ori. De fiecare dată, evenimentul exterior mi-a permis să-mi citesc demonii interiori; uneori mi-a permis și să fac un mic progres spre lumină. Nu voi menționa decât unul dintre ele, și acela a fost unul foarte dificil pentru mine, dar decisiv pe drumul meu.

Într-o seară de iarnă am ieșit la o plimbare pe malurile Loirei pentru a privi un apus de soare magnific în lumina cristalină a acelei perioade a anului. Mergeam în rugăciune; eram singură. Deodată am simțit o prezență în spatele meu; m-am întors, tot rugându-mă, și am văzut un bărbat care se apropia de mine, cu un cuțit în mână. Susținut de rugăciune, am avut harul de a nu mă teme. Bărbatul - în jur de douăzeci sau douăzeci și cinci de ani - a luat o priză de judo, m-a pus la pământ și a îngenuncheat în fața mea, cu cuțitul în mână. Am simțit o compasiune imensă pentru acest om, pe care l-am privit și l-am văzut ezitant; așa că am apucat ușor încheietura mâinii care ținea cuțitul.

„Cum te cheamă?”, l-am întrebat pentru a mă putea ruga pentru el, după cum vă puteți imagina, dar el, temându-se fără îndoială că îl voi denunța la poliție, a răspuns:

"Nu vă voi spune. Dar în acel moment, m-a lăsat să iau cuțitul. Asta e mai mult decât dacă mi-ar fi spus numele său; apoi l-am întrebat din nou:

"Chiar pot să ți-l dau înapoi?

- Da", a spus el.

I-am dat cuțitul înapoi și a plecat. De atunci i-am dat un nume și mă rog pentru el. M-am ridicat și am simțit brusc o panică teribilă. „Bătrânul” din mine preluase din nou controlul! Am fugit acasă și m-am liniștit. Revenind la viață, am primit apoi din întâmplarea bruscă față în față mesajul pe care îl pot numi angelic. "Annick, când ai mânuit cuțitul? Când ai ucis? Noi ucidem întotdeauna cu Sabia Sfântului Nume, gravată în Sămânța divină care ne întemeiază atunci când nu lăsăm Sămânța să germineze sau să crească! Cu această sabie l-a ucis Qain pe Habel și omenirea s-a ucis

între ea, fie cu arme, fie cu sex, fie cu cuvinte. Cuțitul „dușmanului” meu care mi-a devenit „prieten” a fost Cuvântul său, Numele său! El a devenit cuvântul îngerului!

Acest mesaj, după cum puteți ghici, a fost decisiv pentru o lucrare foarte importantă din interiorul meu. Evenimentul a fost o inițiere de mare importanță. Nu pot să-l doresc nimănui, și totuși calvarul este necesar. Trebuie să ne pregătim tinerii pentru a primi mesajele îngerilor. Sensul inițierilor există. Dar ce formă le-ați da astăzi pentru a-l încuraja pe Om, cât mai devreme posibil, să-și numească jungla interioară, fără ca acest lucru să rămână la nivelul minții, ci astfel încât aceste energii puternice să se exprime înainte de orice măcel, într-o experiență imediată? Sportul ar trebui să poată contribui la acest lucru, dar nu cred că este suficient. Ce altceva, atunci?

P.-Y. A. :

În ceea ce privește sportul, să-l lăsăm pe seama sportivilor, dacă nu vă supărați; am cunoscut atât de mulți oameni în disciplinele pe care le practicam și eu, care erau la un milion de kilometri distanță de orice idee de inițiere!

Aș vrea să vă reamintesc aici, ca să înțelegeți despre ce este vorba în inițiere, că ființa noastră este ca un oraș cu inima în centru. Aceasta din urmă are colaboratori interni și externi: primii sunt filosofii (inteligența), artiștii (imaginația), arhiviștii (memoria) și oamenii de acțiune (voința); ultimii sunt soldații însărcinați să servească focurile pasiunii legate de sexualitate (libido) și furie (hybris) prin intermediul celor cinci simțuri și al membrelor corpului. Dacă luminile inteligenței sunt armonizate de Adevăratul, Frumosul și Binele celor dintâi, cei din urmă vor ordona impulsurile oamenilor de război care simbolizează dorința sexuală și violența bestială, iar cetatea ființei va fi în pace. Pe de altă parte, dacă trupele pasiunii preiau controlul, se va instaura haosul. Această ordine a realității este cea pe care inițierea trebuie să o reglementeze, creșterea acestei energii a Cuvântului care trece, așa cum spuneți, prin sex, sabie și cuvânt! Evitarea acestora din urmă duce la o situație de servitute, de dependență, în care individul devine prizonierul propriilor dorințe. Deoarece „lumea de jos” a pus stăpânire pe inimă, aceasta nu mai poate reflecta informațiile din „lumea de sus”. Aceasta este posesia, care este evidentă în toate formele de dependență.

Formele de inițiere sau riturile de trecere care trebuie actualizate ar trebui să fie cele relevante pentru cultura noastră, bazate pe antropologia tripartită a corpului, inimii și minții, așa cum se practică în sistemele indo-europene despre care am vorbit atât de mult. Acestea sunt modelele inițiatice pe care le-am reînviat în cadrul terapeutic al caselor noastre și despre care vorbesc în cartea *L'Archer blanc*.

În mod ideal, însă, inițierea ar trebui să aibă loc mai devreme și pentru toți copiii; ar însemna să introducem în școli, de la cea mai fragedă vârstă, o formare inițiatică care să se dubleze cu o formare cultural-profesională și să permită tânărului să devină un Om în sensul deplin al termenului, să armonizeze orașul interior pe tot parcursul creșterii sale. Aceasta este dorința mea cea mai dragă. Mai simplu, educatorii ar trebui să devină conștienți de sensul cuvântului „a educa” care, în sensul său cel mai fundamental, nu înseamnă altceva decât a conduce un copil spre lumină, cu alte cuvinte, a-l iniția.

A. de S. :

Cum ar fi aceste ritualuri de trecere dacă am avea ocazia să le retrăim cu micuții noștri?

P.-Y. A, :

Inițierea pubertății are loc, în principiu, între 1 și 21 de ani. De la această vârstă și până la moarte, inițierile pe care le-am descris mai sus continuă. Să ne imaginăm o cruce, simbolul acestei călătorii inițiatice pe care trebuie să o parcurgă fiecare ființă umană. Să luăm secțiunea din stânga a crucii spre centrul ei și să o împărțim în trei perioade de 7 ani. Între 1 și 7 ani, copilul este impregnat cu imagini legate de antropologia naturii și a „țăranului”. Prototipurile ideale sunt grădinarul, zâna, arhetipurile legate de elfi, pitici și personaje fantastice din regnul mineral, vegetal și animal. Între 7 și 14 ani, copiii fac cunoștință cu eroii și cavalerii. Epica, romanele de aventuri și

„gesturile” evocă întreaga gamă de cavaleri rătăcitori, Graalul și Masa Rotundă, în compania încântătoare a „doamnelor din gândurile lor”. Prin urmare, această perioadă pune accentul pe a doua funcție antropologică, cea a cavalerului curajos. De la 14 la 21 de ani, adolescentul îl întâlnește pe înțeleptul filosof cu barbă albă și pe doamna înțelepciune, care îl introduc în treburile minții: a treia funcție antropologică a filosofului. În trecut, la vârsta de 21 de ani, adolescentul occidental, numit „scutier”, primea în zori, în capelă, **collée** sau titlul de cavaler, iar devenind cavaler căpăta un nou nume. Acest lucru a coincis cu noua sa poziție în centrul crucii: deschiderea inimii mici, apariția Ming-Meng-ului care îi dă un mandat din cer, o misiune. Din acest moment, bărbatul și femeia se îmbarcă într-o nouă șeptime, prima traversând ramura inferioară a crucii, a doua ramura superioară: o călătorie care corespunde cu ceea ce se numea Marile mistere sau Marea Operă Alchimică. La vârsta de 28 de ani, bărbatul și femeia, după ce au parcurs întreaga verticală a crucii și după ce s-au împlinit, se căsătoresc. Două inimi în uniune se unesc într-o singură conștiință androgină. Acesta este momentul nașterii și al educației copilului regal născut dintr-o conștiință unificată. La vârsta de 35 de ani, cuplul inițiatic, pentru că este operativ capabil să facă acest lucru, după ce a preluat comanda orașului ființei prin stăpânirea focurilor pasiunii, ține acum frâiele orașului exterior angajându-se în afacerile lumii pentru îmbunătățirea acesteia din urmă. O nouă șeptime confirmă integrarea și completează ceea ce trebuie făcut în sfera socială și lumească. La 49 de ani, el se retrage din treburile lumii, simbolizate succesiv prin pelerinaj, retragerea cuplului în pădure la 56 de ani, apoi ocultația solitară în deșert la 63 de ani, unde cel care părăsește această lume lasă o sământă regală în nisip pentru generația următoare. Acesta este un parcurs ideal care ar putea servi drept model pentru oamenii de tradiție.

A, de S. :

Dar astăzi, vă vedeți propunând un astfel de program autorităților din oraș?

P.-Y, A. :

Rămâne la latitudinea părinților să acționeze, pentru că nu are rost să sperăm la ceva inițiatic în inerția politică: aceasta din urmă, reacționând fie la stânga, fie la dreapta, este incapabilă să înțeleagă care este miza ritualurilor de trecere pentru copii, și cu atât mai puțin a inițierilor pentru adulți. Acei copii care depășesc măsura sunt catalogați drept delincvenți și pedepsiți cu închisoarea de către regimurile dure; iar de către regimurile blânde, ceea ce nu este mai bine, mesajul simbolic pe care îl transmit este pur și simplu ignorat.

Cu cei 14 nepoți ai mei, care au vârste cuprinse între 1 și 12 ani, am regândit sistemul de ritualuri de trecere care să fie adecvat pentru ei și care să se bazeze pe cel de-al șaptelea proces pe care tocmai l-am explicat. Educația în antropologia tripartită, practicată în mod natural de părinți, este „verificată” punctual printr-o experiență rituală care îl pune pe copil într-o situație extraordinară, în care el se descoperă „față în față” și în care această primă experiență îl obligă să ducă marele război împotriva temerilor și anxietăților sale.

A. de S. :

Da, ca și Tom Degețel, va trebui într-o zi să se întâlnească cu căpcăunul! Există întotdeauna un mâncător și un mâncat; fie frica îl va devora pe copil, fie el va integra obiectul fricii sale. În termeni practici, cum organizați evenimentul?

P.-Y. A. :

Întâlnirea cu căpcăunul coincide cu prima inițiere; aceasta are loc cu acordul părinților, care își dau avizul cu privire la evoluția favorabilă a copilului, considerând că a sosit momentul pentru frumoasa experiență. Ritualul de plecare este solemn: copilul traversează culoarul format de frați, părinți și verișori, recită un text special, își primește misiunea șoptită la ureche de bunic, apoi este dus într-un loc solitar unde trebuie să petreacă noaptea. Dimineața, el traversează din nou aleea cu ritualul întoarcerii și este confirmat în noul său statut de întregul trib.

A, de S.:

Este la fel pentru toți nepoții dumneavoastră?

P.-Y, A. :

De la 3 la 5 ani, prima inițiere reunește mai mulți copii pe balconul unei cabane vechi, nelocuite, de unde nu trebuie să plece până în zori, când cineva va veni să-i ia. De la 5 la 7 ani, a doua inițiere constă în a dormi singur într-o noapte furtunoasă pe acest faimos balcon, vizavi de un turn înalt cu vitralii, prin care unii sunt absolut siguri că au văzut-o pe „vrăjitoarea" care, în funcție de cum o privești, ar putea fi și o zână bună... sau un căpcăun teribil! De la 7 la 10 ani, pentru a treia inițiere, copilul este plasat într-o mică pădure din apropiere, unde mișună vulpile și poate lupii! De fiecare dată, pregătirea, ritualurile de plecare și de întoarcere, învățarea unui text, educația orientată spre o lectură simbolică a lumii și un angajament etic în toate ocaziile fac parte integrantă din aceste ritualuri de trecere.

A. de S. :

Cred că este minunat că bunica și bunicul dvs. au putut transmite această idee de inițiere și că întregul „clan" cu fiice, fii, nurori și gineri au fost implicați. Dar tu însuți ai fost inițiat?

P.-Y. A. :

Până acum am fost foarte norocos. Am primit trei carisme de inițiere din trei tradiții diferite. Prima a fost prin „sabie", adică titlul de cavaler conferit de un cardinal în Duminica Paștelui în biserica din Valère, unde am devenit „cavaler". A doua a fost prin „sărutul" și **wird**-ul conferit de ghidul meu sufi care s-a alăturat unei frății. Al treilea a fost prin „obținerea unei viziuni" de la prietenul meu șaman din Ecuador, care m-a recunoscut ca fiind unul dintre ai săi; trei momente inițiatice extraordinare care rezonează cu inițierile antropologiei tripartite: în acest caz, cele ale cavalerului, magicianului-preot și țăranului.

A. de S. :

Fetele și băieții sunt supuși aceluiași regim inițiatic? Și când ajung la adolescență, nu au nevoie să continue aceste experiențe? Potrivit multor oameni de știință, această vârstă este decisivă pentru mizele existențiale ale tinerilor noștri.

P.-Y. A. :

Bineînțeles, chiar dacă vremurile noastre tind să bage în aceeași oală băieții și fetele, există câteva diferențe notabile în materie de inițieri: arhetipurile avute în vedere pentru cei doi nu sunt aceleași, iar aceasta este diferența majoră! De exemplu, cavalerul erou pentru băiat este egalat de „doamna gândurilor mele" pentru fată. Primul trăiește printr-o etică a acțiunii, cea de-a doua prin inspirație. Inițiativele continuă pe tot parcursul vieții și, desigur, în adolescență sunt mai necesare ca niciodată. Este important să ne amintim că procesul de creștere a materiei cenușii, suportul sensibil al conștiinței noastre, atinge un vârf în jurul vârstei de unsprezece ani pentru fete și doisprezece ani pentru băieți. De la acest vârf încolo, masa neuronală scade și conexiunile superflue sunt eliminate sau specificate diferențiat. Pierdere în cantitate, câștig în calitate! Știm că informația sau fenomenul de conștiință este legat de neuron și de interacțiunile sale; informația, prin activitatea sa armonioasă sau invers, menține echilibrul gândirii sau provoacă marea majoritate a bolilor neurologice. Adolescenții au, așadar, cantitatea maximă de materie cenușie la vârsta lor și este în această perioadă când capitalul de neuroni, sub presiunea culturală și educațională, se organizează și se specializează pentru viață. În această perioadă a adolescenței există un potențial extraordinar de transformare: aici inteligența, în sensul cel mai nobil al termenului, se construiește pas cu pas.

Avem de-a face aici cu fenomenul de tăiere sau tundere cu care grădinarii sunt foarte familiarizați. Copacul creierului are nevoie de tăiere! Patruzeci la sută din masa creierului se va topi în decurs de un an pentru a face loc unei fructificări mai bine direcționate. Unele conexiuni din arborele neuronal vor supraviețui, iar altele vor dispărea. După cum a spus un cunoscut neurolog,

este vorba despre „îndepărtarea unor bucăți de marmură dintr-un bloc în plină pubertate, pentru a-i da o formă”. În acest moment, și din păcate acest lucru se întâmplă adesea, nu este irelevant dacă adolescentul ia droguri sau își petrece timpul tăvălindu-se în fața ecranului. Celulele creierului vor stoca aceste obiceiuri pentru toată viața. Or, aceste *habitus* (*maloka*), din aceeași rădăcină ca și cuvântul „înger”, nu este altceva decât „ceea ce posedă” (laptele), ceea ce este „dominant” al ființei noastre interioare. Există așadar *habitusuri* excelente și altele infame, îngeri frumoși care ne armonizează sufletul și urâți care îl deformează. Aici, inițierile intervin în mod specific în momente cruciale: diferitele mituri ale eroului, de exemplu, își vor fixa, precum sigiliile în ceară, arhetipurile pe substanța cerebrală și vor da o direcție a ceea ce altfel ar rămâne orb. În ultimă instanță, inițierea insuflă un cuvânt de adevăr în inimile copiilor, sub forma unei cartografii intime cu peisajele și personajele sale orientate ideal; eludarea sa lasă câmpul deschis informațiilor disparate care vor deveni cuvintele fragmentate care dezorientează cursul unei vieți. Problema care se pune astăzi este una crucială: odată cu dispariția mithos-ului, întunecarea minunatului, desimbolizarea limbajului și moartea limbilor sacre, ce discurs ar trebui folosit pentru a transmite Cuvântul copilului?

A. de S. :

Discursul psihologic de natură morală nu mai are nici o putere asupra adolescentului; o dată ce a fost ratat la vârsta potrivită, nu mai poate fi recuperat; și, în orice caz, în momentul pubertății, el nu mai este suficient. Un discurs important, după părerea mea, este tăcerea, o tăcere vorbitoare pe care tânărul, într-o parte a ființei sale încă inconștientă, secretă pentru el, o aude și al cărei mesaj îl gravează. Vreau să spun că gestul înlocuiește vorbirea; este o privire care plonjează în acea parte nesuspectată a lui și îl trezește. Știți totul despre asta! Când urmează cuvântul, acesta trebuie să fie de aceeași calitate, adică drept; rigoarea și mila sunt cei doi poli ai iubirii. Atunci cuvântul corect ajunge în partea cea mai sacră a ființei noastre. Acest lucru mă duce la întrebarea dumneavoastră despre sacralitatea limbilor. Ceea ce simt eu că este sacru este ceea ce califică orice lucru care este experimentat în raport cu verbul fondator al acelui lucru. În acest sens, toate limbile sunt sacre în măsura în care „vorbitorii” sunt conștienți că se află pe planul orizontal al lumii exilului și, prin urmare, în multiplu, proiecția limbii UNICE, cea de dinainte de Babel; acest „dinainte” nefiind atât istoric, cât înscris în sursa UNICĂ a ființei noastre.

Printre aceste numeroase limbi, se pare că există unele care au fost privilegiate de zei pentru a prezida mesajele lor către omenire. Acestea sunt ceea ce numim „limbi sacre”: ebraica, care guvernează scrierile biblice; araba, Coranul; sanscrita, Vedele; chineza, Tao; *bantu*, probabil, mesajul african; *hopi*, printre amerindieni, și așa mai departe. Chiar mai departe de sursa maternă, în tradiția noastră, greaca și latina. Aceste ultime două limbi se află deja în discurs; ele au pierdut în mare măsură sacralitatea literei, fiecare literă devenind un obiect manipulat în serviciul cuvântului, care a devenit el însuși un instrument al gândirii. În ceea ce Raymond Ruyer numește „limbi materne”, fiecare literă este o persoană care intră în relație cu cititorul și îl interoghează la fel de mult cum cititorul interoghează litera, cuvântul, propoziția... Iar lectura devine un dans care îmbrățișează cititorul și textul, o rundă care, asemenea unei *mandale*, conduce spre centrul unde se dezvăluie mesajul, maestrul gândirii.

Așa că îmi voi concentra răspunsul la întrebarea dvs. asupra ebraicii, o limbă care mă lasă fără cuvinte pentru a-i exprima măreția și chiar misterul. În *Alliance de Feu*, povestesc cum într-o zi mă plimbam pe străzile Ierusalimului, întrebându-mă de ce lumea evreiască de acum 2000 de ani nu l-a recunoscut pe Mesia în persoana lui Hristos. Răspunsul a venit la mine ca un fulger pe un cer furtunos: „Ei sunt gardienii comorii”, am auzit cu urechile inimii mele. Ei sunt gardienii limbii care ar fi fost devorată de greci, marele colonizator cultural! Cu mult timp înainte, grecii fuseseră deja nevoiți să distrugă multe scrieri semitice, lăsându-le doar pe cele furate de la jefuitorii lor, care au fost găsite recent pe fundul peșterilor, în borcane sau în alte locuri... Experiența mea cu această limbă este aceea a unui dialog iubitor cu Cuvântul lui Dumnezeu. Fiecare literă este un domn care se dăruiește celor care îi pun întrebări, dar care scrutează și inima celor care întreabă, pentru a dansa cu ei mesajul pe care sunt capabili să îl primească. Astăzi, frații noștri evrei, fără a deveni creștini pentru toate acestea, s-au „elenizat”, ceea ce înseamnă „occidentalizat”, în sensul că ebraica a

devenit și pentru ei un discurs, și cu atât mai mult vernacularul unei națiuni desacralizate, fondată pe politică. Dar ei au fost până acum suficient de „gardieni ai comorii” pentru ca și astăzi tot mai mulți evrei și creștini, moștenitori ai marilor mistici de ieri, să îndrăznească să deschidă comoara și să o trăiască. Dar când, în jurul anului 1948, guvernul evreu a ales ebraica ca limbă vernaculară, mulți mistici, în special Martin Buber, s-au pronunțat împotriva acestei decizii, cunoscând consecințele dezastruoase ale acestei „comodificări” a ceea ce este mai sacru. ”Când va veni vremea Apocalipsei”, spune Martin Buber, ”Cuvântul se va întoarce împotriva acestei națiuni. Abandonarea latinei de către creștinii occidentali în favoarea limbilor comune, astfel încât oamenii să poată înțelege ceea ce spun sau aud, este poate un argument valabil doar pentru creierul stâng. Dar omul religios, în sensul de „conectat la sine”, are nevoie de limbajul pe care îl înțelege în interiorul său, cel despre care poate nu știe că este, dar care totuși există, limbajul care îl conectează la imaginația sa și chiar la Domnul său. În acest sens, ne putem întreba dacă această pierdere a limbii latine nu ne îndepărtează și mai mult de noi înșine?

P.-Y.A.:

Aceasta înseamnă că desacralizarea limbilor va face imposibilă inițierea?

A. de S. :

Inițierile sunt pregătite prin intermediul diferitelor limbi. Sacrul este în cântare, iar a-i face pe tinerii noștri să cânte așa cum ați făcut și continuați să faceți la *Rives du Rhône* este esențial; fie că este în latină, greacă sau slavonă, nu contează, atâta timp cât cântarea este bazată pe muzică sacră! Muzica religioasă cântată în bisericile occidentale este adesea deplorabilă! Muzica adevărată este un ecou al Cuvântului; cântecul sacru face să vibreze armonicele imaginației și ridică partea cea mai nobilă a ființei; el construiește în copil catedrala pe care este chemat să o devină; timpul Evului Mediu pregătea ziua de astăzi, când constructorii trebuie să edifice ființa.

Limbajul sacru este și în gesturi, gesturile riturilor de exemplu, atunci când sunt potrivite. Nu poți să nu fii mișcat de tirul cu arcul care punctează fiecare zi la *Rives du Rhône*. Gardul pe care îl formăm în jurul persoanei care urmează să fie inițiată, stând ca niște soldați în poziție de drepți, înarmați nu cu arme care ucid, ci cu lumini care aduc viață și promisiuni pe care inițiatul le va dobândi, acest gard trasează calea care duce la inimă; fie că este însoțit de cântec sau de tăcere, el atinge divinul și spiritul din persoana respectivă este resuscitat. Spiritul! Această mare treime uitată! Redusă la dualitatea trup-suflet, omenirea a pierdut dramatic conștiința spiritului din ființa sa de astăzi!

Când ați vorbit despre desimbolizarea cosmosului în Occident, ați subliniat dualismul cartezian suflet-corp și ați menționat prăbușirea lumii imaginare care acționa ca o legătură între cele două. Puteți descrie consecințele actuale ale acestei obscurări a terțului absent? Nu sunt ele legate de ceea ce se numește „pierderea de sens”? Și pierderea sensului nu este legată de ocultarea Spiritului, *Neshamah*, suflarea Omului în picioare?

P.-Y. A. :

De mai multe secole, gândirea occidentală, înlănțuită de cunoașterea „pozitivă”, a admis doar două surse de cunoaștere: empirismul, dependent de percepția sensibilă, și conceptualismul, legat de „reflecția” abstractă. Prin urmare, întrebarea care se pune astăzi este dacă numai datele simțurilor pot pretinde o cunoaștere reală, dacă numai evenimentele controlabile fizic pot fi considerate „existente” și dacă numai produsele rațiunii pot fi considerate „realități”. Nu există oare o lume intermediară, ca univers al sensului, cea pentru care și prin care ființele umane găsesc sens atât vieții, cât și morții lor, deoarece dimensiunea sa secretă stă la baza tuturor proiectelor și le determină fundamental în adevărul și libertatea lor: lumea *Sophiei*, a *Shekhinei*, spațiul hiper-real al Înțelepciunii în care se înrădăcinează tot ceea ce pentru ființele umane se referă la ceea ce ele numesc „valoare și motivație”?

Dacă luăm în considerare „accelerarea istoriei” de astăzi, când distanțele spațiale dintre popoarele lumii se micșorează, permițând contactele practice cele mai variate, și când comunicarea

nu pare să mai întâmpine niciun obstacol în fața supraabundenței de informații de tot felul, un lucru este surprinzător: omul postmodern rămâne, mai mult ca oricând, prins într-o singurătate a sensului, într-o incomunicabilitate simbolică care, prin lipsă de viziune, generează dezastre ecologice la fel de mult ca tragedii psihologice și fizice. Fără îndoială, primul și ultimul motiv al acestei impenetrabilități semantice se află în ocultarea acestei lumi intermediare, denumită invariabil de Tradiții lumea Îngerului, sau cea a arhetipurilor, și, mai radical, calea cunoașterii inimii. Ce se întâmplă atunci când aceasta intră în ocultare și rămân doar calea simțurilor fizice și cea a înțelegerii carteziene? O întreagă paletă a realității se prăbușește, iar accesul la cunoașterea universurilor simțurilor este blocat, cu consecințele cunoscute: dimensiunile sufletului sunt întunecate, iar motivele de a trăi și de a spera sunt diminuate; natura este obiectivată, folosită și mânjită; relațiile dintre oameni sunt individualizate într-o asemenea măsură încât spiritul de fraternitate și de comunitate are dificultăți în a se exprima, lăsând terenul liber unei lupte fratricide aproape totalitare.

Înțelepciunea sau călătoria spirituală finalizată au propria lor funcție noetică. Ele ne dau acces la o regiune a Ființei pe care simțurile și rațiunea nu ne-o pot oferi. Aceasta este adevărata dramă a eclipsei spiritualității. Nu este vorba în primul rând de prăbușirea moralei, ci de prăbușirea unei dimensiuni cognitive, fără de care explorarea realității este încetinită și deschiderea „inimii” împiedicată, dând naștere, printre alte suferințe, bolilor sufletului care cresc exponențial astăzi. Evidențierea acestei inter-lumi a Înțelepciunii conduce la o catastrofă a minții, pentru care nu am terminat încă de plătit prețul greu. Ascunderea dimensiunii imaginale înseamnă ruperea legăturii cu spiritul, reducerea ființei umane doar la dimensiunea fizică și conceptuală și uitarea căii inimii, singura capabilă să pătrundă în orizonturile subtile pentru a găsi sensul pe care celelalte două căi ale cunoașterii nu sunt în stare să îl ofere.

Putem măsura deja consecințele nocive ale acestei ocluzii spirituale. În prezent, în ciuda materialismului sclipitor și a tehnicismului, în ciuda hedonismului spectaculos și a cunoașterii abstracte dominante, sufletele strigă după hrană prin patologiile nonsensului, ale violenței consolidate, ale dependențelor multiple, prin ecosistemul sfâșiat al marelui Anthropos, al Mamei noastre Pământ, prin luptele nemiloase care opun aproape toate popoarele planetei între ele.

Pentru contemporanii noștri, mecanismele psihice care s-au cristalizat de-a lungul mai multor generații stau în calea acestei interlumi a Înțelepciunii, care pare să fi devenit o dimensiune a imaginației; fără utilitate practică sau științifică, ea este relegată în culisele rezervate misticilor unei epoci trecute sau în coridoarele frecventate de futuriștii *science fiction*-ului. Și totuși, imaginația activă a Înțelepciunii, calea inimii, este singura cale de atac împotriva nevrozei ambientale care ne tensionează sufletele și desfigurează Pământul. Dacă mai dorim să-l salvăm de dezastrul poluant, este prin încântarea inimilor noastre cu tonurile arhetipale ale lumii interioare a imaginației, transfigurându-ne mai întâi sufletele, că vom transfigura, în consecință, cel care ne conține și pe care îl numim Pământul nostru, care, ca o oglindă, ne va reflecta prin imagini de frumusețe imaginea transformată a omului „pe picioarele lui”, restaurat în trup, suflet și spirit în armonie. Acționând asupra microcosmosului nostru, noi chemăm arhetipurile să se manifeste și, de aici, întregul cosmos este zguduit.

A. de S. :

Ați avut vreo experiență cu această mare a treia ființă care este atât de absentă?

P. Y. A. :

De multe ori. Mai ales cu tineri care, pe măsură ce terapia avansa, reveneau în contact cu această lume imaginară pe care consumul anarhic de droguri o întunecase în favoarea imaginarului. Am să vă dau o anecdotă pentru a ilustra acest lucru: ne aflam în mijlocul Saharei și tocmai trăisem un frumos ritual al Săgeții Albe, într-o zare delicată ca deschiderea unui trandafir.

Adunați într-un cerc pentru a încheia ceremonia cu cântecul final, l-am văzut brusc pe Jacques clătinându-se, cu gura deschisă ca un om asfixiat care caută aer, cu ochii bulbucați și plini

de spaimă, apoi prăbușindu-se pe nisip, strigând „ridică-te”. Ne-am grăbit să-i venim în ajutor, liniștindu-l cu cuvinte blânde și buretându-i fruntea.

Când și-a venit în fire, ne-a întrebat: "Unde sunt ei?

- Cine sunt ei?" l-am întrebat.

- Călăreții", a răspuns el.

Spre uimirea mea, el a explicat: "Am văzut o trupă de călăreți venind brusc direct spre mine; am crezut că vor schimba cursul în ultimul moment pentru a mă evita. Purtau costume colorate ciudate și fețele lor apocaliptice străluceau. Au trecut în fugă pe lângă mine strigând: „Ridică-te, ridică-te, ridică-te”. Cuvântul era atât de viu încât a devenit carne în mine! Am fost călcat în picioare, arat, răsturnat și apoi am murit.

De când acel Cuvânt a devenit trup în el, Jacques, care într-adevăr căzuse foarte jos, s-a pus din nou pe picioare și s-a ridicat remarcabil de bine, călărindu-și viața.

Prin astfel de experiențe am reușit să înțeleg importanța Cuvântului la baza întregului proces inițiatic de întoarcere. Desigur, înainte ca James să poată avea această experiență a Cuvântului, el își pregătise deja terenul antropologic și trăise câteva rituri de trecere importante.

A. de S. :

Dacă contemplăm cuvântul ebraic *Bereshit*, „în principiu”, care deschide *Tora*, ca și *Evanghelia după Ioan*, și despre care ebraicii ne spun că conține întregul mesaj biblic, nu putem să nu contemplăm prezența „Cuvântului-Fiu” care se dezvăluie a fi chiar acest „principiu” al creatului. Vă trimit la capitolul 3 al părții mele din această carte; explic acolo ceea ce ar fi prea lung să repet aici, dar care poate fi rezumat prin meditația asupra literei mici **yod** plantată în inima verbului **shit**, din care este construit cuvântul **Bereshit**, asociat verbului **bara**. O altă lectură posibilă a cuvântului **Bereshit** este „*Creează, pune temelia lui **Yod***”. Principiul creației este simbolizat de această mică literă **Yod**, cea mai mică literă din alfabetul ebraic, un nimic. Este sămânța creației. Ea deschide Numele Sfânt nepronunțabil Yod, Hé, Waw, Hé, Cuvântul, și îl conține în întregime; este promisiunea sa. Iar Sfântul Nume este fructul Pomului Cunoașterii pe care Omul este chemat să devină. Sămânța Cuvântului-Fiului este cea a Fiului Omului! Ea aspiră la germinarea sa, la creșterea sa și la dăruirea fructului său, „Fiul”, Cuvântul devenit total, Omul realizat, divinizat. Este aspirat de seva Pomului Vieții care vine spre el de sus.

Această mare dinamică de creștere de la sămânță la fructul Cuvântului fondator este cea a umanității și a fiecăruia dintre noi. În prima noastră etapă de viață, ea realizează în noi funcția vorbirii. Ce aventură minunată este darul vorbirii atunci când suntem încă doar în stadiul animal al evoluției noastre! Dar este, de asemenea, ceea ce ne distinge în mod esențial de animale. De asemenea, știm cât de mult poate ucide sau însufleți vorbirea, la fel ca Sfântul Nume, a cărui primă expresie este. Sfântul Nume este o „sabie”, o „sabie cu două tăișuri” (Gen 3:24). O altă expresie a seminței noastre fondatoare în ordinea animală este sexualitatea, care este atât de importantă și sacră! Și creativitatea. Atunci când seva Arborelui se ridică, puterea Cuvântului este spiritualizată și sexualitatea este rafinată. În cel de-al patrulea capitol al părții mele din această carte, vă spun această poveste biblică îndrăzneață, dar foarte semnificativă, despre hemoroizii care i-au afectat pe „dușmanii” lui Israel care au cucerit Chivotul Legământului. Chivotul este o energie foarte înaltă care îi obligă pe păzitorii săi să crească seva Copacului lor, Cuvântul din ei. Ca „dușmani”, adică încă „neîmpliniți”, ai lui Israel, ei nu pot face acest lucru. Iar seva care a început să crească, nemaiavând ieșire, cade înapoi în umflături mortale. Astăzi, în lumea noastră, bășicile izbucnesc din toate părțile, cele ale ego-ului și cele ale sexualității; oamenii mor. Cartea *Eclesiastul* confirmă acest lucru când spune: „Cine știe că suflarea Fiului Omului urcă și suflarea fiarei coboară pe pământ?” (Qo. 3, 21) Da, cine știe? Trebuie să trăim acest lucru cât mai curând posibil și să îl predăm dacă aceasta este carisma noastră, pentru ca pomul uman să iasă în sfârșit din pământ și să își ia aripa celestă!

P-Y.A. :

Ar putea cineva să înțeleagă că îi invitați pe oameni să înlocuiască sexualitatea cu cuvântul rostit?

A. de S. :

Deloc! Dar sexualitatea trăită fără un schimb de cuvinte între doi îndrăgostiți este detestabilă. Vorbit sau tăcut, dar o tăcere bogată în el, cuvintele înnobilează sexualitatea care, în sine, este de ordin animal. Nu că ordinea animală ar fi disprețuitoare, dar ea este legată de procreare și, dincolo de procreator, Omul este chemat să devină creator prin Cuvânt.

P.-Y. A. :

Prin cuvântul rostit va fi subtilizat fenomenul erotic?

A. de S. :

Da, pentru că Cuvântul fondator poartă în el toate informațiile despre devenirea sa. Este deci cuvântul foarte simplu, a cărui funcție inițială este condiționată de verticalizarea corpului nostru fizic și care, purificat, verticalizează la rândul său ființa interioară a fiecăruia dintre cei doi iubiți. El ciopleşte, sculptează și cizelează cuplul în inima plăcerii, iar plăcerea este cunoaștere; este un soare care face fructul să se coacă.

P.-Y. A. :

Este interesant. Platon spune același lucru când vorbește despre sublimarea iubirii Afroditei. Ai experimentat tu însuți această mutație erotică? Pentru că în teorie sună minunat, dar când demonul pune mâna pe mațele tale, dintr-o dată nu mai pare atât de ușor!

A. de S. :

La bătrânețe, sper că am reușit! Munca mea m-a ajutat foarte mult. Dacă, prin Cuvântul său, Dumnezeu creează totul, el îi dă omului sarcina de a-l duce mai departe. Toată creativitatea adevărată este erotism și creșterea Cuvântului în sine. Arta este o explozie de iubire, o cristalizare a Cuvântului. „Natura este scriere divină”, spun maeștrii. Fiecare literă este sculptată din Cuvântul lui Dumnezeu, dar este și o notă, o culoare, un parfum... Și Dumnezeu pune dalta în mâinile sculptorului, stiloul în cele ale poetului; îi dă pensula pictorului, arcul muzicianului, acul broderiei... Spuneți mereu ceea ce spun sufiștii, că „Dumnezeu creează pentru a se face cunoscut”, iar arta nu este oglinda care îl caută?

Apropo de pictură, îmi amintește de un prieten cu care am vorbit mult despre problema mutației erotice, pentru că în noi poate exista cineva pe care nu-l cunoaștem și care într-o zi ne poate surprinde. Întotdeauna trebuie să verifici că nu există represiune. Îmi va fi mai ușor să vă povestesc despre această prietenă a mea; o voi numi Odile și mi-a permis să vă împărtășesc experiența ei, un răspuns viu la întrebarea dumneavoastră. Odile este din generația mea, deci este foarte în vârstă. Și-a pierdut soțul când avea în jur de cincizeci de ani. De atunci, nu a mai întâlnit niciodată un bărbat care să se ridice la înălțimea maturității pe care o cere propria ei călătorie. Este pictoriță și și-a dedicat viața picturii. A extras aur din culori și a făcut formele să danseze. Este o mare pictoriță. Eu cred că adevărații artiști ca ea sunt mesagerii zeilor; ei au deja un picior - sau o aripă - în imaginație. Prietena mea, trăind intens în registrul acestui limbaj, nu avea nicio problemă, mi-a spus ea, cu o sexualitate pe care credea că o trăiește în creația sa artistică. Nu cu mult timp în urmă, ea a avut un vis; se plimba de-a lungul unui râu într-o zonă rurală frumoasă când a auzit pe cineva din apropiere spunându-i: „Acum trebuie să purificăm pantera”; și s-a trezit. **Pan-theros**, „toate fiarele sălbatice împreună”, ce ar putea însemna asta? Ajunsese în acel punct al reflecțiilor sale când, câteva luni mai târziu, a simțit brusc un val fantastic de libido în corpul ei, un impuls pe care nu-l mai simțise de mult! Pantera era acolo, mușcând-o și încercând să o devoreze. Deseori vorbisem împreună despre aceste animale sălbatice din interiorul nostru, "ca un leu care răcnește, încercând să ne devoreze!” Această vizită neașteptată era foarte grea. Crezând că va ușura sarcina, Odile mi-a povestit despre ea. Bineînțeles, trebuia să ne întoarcem împreună la „fierbătorul divin”

de suflete. Așa am făcut. Și atunci i-am spus lui Odile că dacă Arhanghelul Gabriel, căci el era cel care îi vorbise la urechea dreaptă, dacă o avertizase de această vizită, era pentru că în stânga ei o aștepta Arhanghelul Mihail, înarmat cu Sabia, pentru a coborî cu ea în fântână; să nu-i fie frică! Apoi am văzut cu toată puterea mea cablul de lumină de care trebuia să se agațe în timp ce urca înapoi; și a făcut-o!

Până acum, am pus un mare accent pe Cuvânt, încercând să demonstrăm rolul vital pe care îl joacă în procesul de inițiere, nu în ultimul rând prin intermediul limbilor sacre și al simbolismului inerent acestora. Acum, cum raportăm aceste etape inițiatice ale Cuvântului la nivelurile pe care inițiatul trebuie să le urce progresiv?

P.-Y. A. :

Ce este acest Cuvânt dacă nu Spiritul, Logosul divin, exprimat foarte precis în acest verset coranic când Dumnezeu vorbește: „Spune: Spiritul pornește din porunca Domnului meu" (Coran XVII: 85). O poruncă sonoră în care Cuvântul evadează din inima lui Dumnezeu și vine să fecundeze lumile, mai întâi universurile macrocosmosului, pe care le învăluie cu sunet, lumină și viață, și apoi caverna propriei noastre inimi, unde divinul își face loc. Acolo, Spiritul este ca o flacără în interiorul lămpii inimii, radiindu-și lumina până în cele mai îndepărtate locuri ale camerei ființei noastre. Când strălucirea s-a îndepărtat de sursa sa și a slăbit la periferie, se numește trup; când aceeași strălucire este văzută în partea sa mediană, unde intensitatea sa crește, se numește suflet, iar la punctul fin al acestuia, unde lumina este exaltată, este acum inima. Dacă urcăm mai departe pe raza de lumină, ajungem la scânteia originală de la care a pornit totul și ne întâlnim cu Spiritul.

Realizarea descendentă aduce Cuvântul în caverna inimii fiecărei persoane. Aici are loc călătoria inițiatică: în acest **nûn**, această arcă, această peșteră, acest Leviatan întunecat, unde inițiatul pornește pentru a-și elibera Cuvântul, vibrația divină care va pune în mișcare deschiderea germenului.

„**Cuvântul înlănțuit**" este primul pas în peștera inimii, ca o fragmentare a logosului, ținând captive tezaurele vorbelor deșarte și ale cuvintelor goale. Aceste cuvinte, alcătuite din litere rătăcitoare și inconsecvente, par să se disocieze din nou și din nou pe parcursul imaginilor incoerente și al ideilor avortate. Ele schițează un peisaj schimbător, precum ceața pe un câmp de recife, unde nimic nu se agață în afară de lâncezeala indescriptibilă a unor realități care sunt doar trecătoare. O comunicare bâlbâită între voci spectrale, alcătuită din frânturi imprecise de cuvinte și erori repetate, în care limbajul se împotmolește în mlaștina contradicției și a dualismului. Știu de mulți ani despre această lume a înlănțuiților: tinerii recent admiși în instituția noastră, care ies ca niște fiare sălbatice din sălbăticie în acest luminiș terapeutic, demonstrează clar această amețeală a vorbirii încă ascunse în limbul subconștientului. Cu toate acestea, Cuvântul înlănțuit sugerează deja libertatea inițierii. Inițierea „rectifică" treptat cursul corect al logosului, eliberând germenul a cărui tulpină se ridică treptat ca un Cuvânt.

„**Cuvântul grânar**" preia apoi controlul în acest spațiu numit minte, guvernat de legile doxa: opinia. Un timp al împărtășirii parțiale între oameni, în care adevărurile fragile pândesc uneori la ușă... Un timp al împărtășirii care se închide curând pe uitare și refuzul anamnezei. Jumătăți de adevăr și îndoieli intermitente, clar-obscurul noilor teorii și al vechilor înfrângeri. Ca niște fraze scânteietoare în golul unui text, deschizând limpeziri indistincte în desișul pădurii.

Un „univers închis" al minții, cu discursul său pointilistic încă rupt de marea respirație cosmică. Un univers codificat în care vocabularele mitice sunt alungate, în care farmecele și incantațiile sibilinelor sunt voalate de un limbaj concret, pătrat și surpat, fără să mai aibă efect asupra trezirii și rememorării. Mai rău, aici este prost văzut și chiar interzis să cauți orice fel de trezire, orice dezlănțuire în misterele improvizate ale unui cuvânt fulgerător, neașteptat și imprevizibil, care sparge cu spuma sa revigorantă crusta cadaverică a unei limbi fosilizate.

Pentru cei care perseverează pe această cale inițiatică, urmează „**Cuvântul arborescent**" al epistemei, unde inteligența inițiatului articulează legile cosmosului și ale gândirii într-o dialectică rafinată. Aici, Cuvântul este împodobit cu efecte estetice strălucitoare. Deși nu este încă direct, el

este totuși capabil să inducă și să deducă în cea mai strictă ordine silogistică. Apoi, în pragul deschiderii Inimii, apare „**Cuvântul de lumină**” al Gnozei, unde omul, prin viziune directă, participă la cunoașterea universală. Prin experiență, el se cunoaște pe sine și, cunoscându-se pe sine, „cunoaște Universul și zeii”. Aici facultățile creatoare fac implozie, imaginile și ritmurile, mirosurile și atingerile sunt aranjate într-o sinestezie armonioasă, artistul procedează la refacerea metalelor într-un singur metal: aurul, la refacerea gândurilor într-un singur cuvânt magic, la refacerea emoțiilor și sentimentelor într-o impresie vibratorie atotcuprinzătoare, la refacerea ființelor toate împreună în Unitatea Existenței asemănătoare Logosului pur. În sfârșit, apogeul a tot ceea ce poate fi: „**Cuvântul inimii**”, ceea ce tradiția obișnuia să numească „Cuvântul de onoare”, în care a spune și a fi se unesc pentru a forma unul singur, în sensul unui *fides*, încrederea cavalerismului antic.

Oricum ar fi, comorile din mina inimii noastre sunt imense și, dacă prospectarea în venele inițierii pare anevoioasă, descoperirea perlelor neașteptate nu este o ficțiune.

În aventurile noastre în deșert, erau întotdeauna cu noi câțiva tineri care fuseseră etichetați „retardați” de către autoritatea de plasament. Am observat că aceștia aveau un handicap serios în ceea ce privește limbajul, capacitatea de a enunța clar și fluența generală. Limba franceză, cu toate subtilitățile sale semiotice, era foarte descurajantă pentru ei, ceea ce paraliza comunicarea pentru mulți și îi ținea departe de grup. La insistențele mele, au organizat într-o seară un spectacol de **rap** în deșert, „lângă foc”. A fost o seară de neuitat: am avut impresia că improvizau un limbaj și că se înțelegeau între ei și că noi îi înțelegeam pe ei; ceva universal. Cuvintele veneau des și repede, cu sunete plăcute, rimate impecabil, care au fermecat publicul. Dar ceea ce am reținut cel mai mult a fost metamorfoza incredibilă pe care schimbul fulgerător de cuvinte a provocat-o în ei: din ființe greoaie și stângace, ei s-au transformat pentru o clipă în personaje subtile, pline de umor și bucurie. Deveniseră poeți! Și, mi-am spus, poetul este cel care este încă vizitat de cuvântul rostit. Acesta rezonează în el prin literele sale, prin cuvintele sale, prin frazele sale evocatoare care se sparg ca spuma și acoperă uneori țărmurile nisipoase ale conceptului. Imagini sublime, trăsnete aureolate care răzbat prin limbi de lemn și cuvinte fosilizate.

Iată unde ne aflăm astăzi, în ruinele a tot ceea ce a fost odată numit „sacru”. Dar privind înapoi la această experiență în deșert, îmi spun că totul este posibil. Poate că doar poezia poate reînvia marele corp social, reanimându-l în toți membrii săi cu efluviile literelor noi. Când acești tineri, handicapați de cuvântul oficial, se ridică brusc în picioare prin efectul miraculos al unui alt cuvânt, nu atestă ei energia de recuperare pe care o insuflă cuvântul poetic? Acesta face o punte între vizibil și invizibil, leagă ființele dezordonate de semnificațiile lor esențiale și devine un vector de transfigurare atunci când chipurile care erau odată stinse se luminează brusc cu ceva radiant. Îi văd crescând în fața flăcărilor de tamarisc ca pe niște demiurgi, care înainte se chinuiau să articuleze o singură frază. Acum devin fermecători sub stelele marelui deșert.

Sunt convins că renașterea inițierii va fi vizibilă în instaurarea unui nou limbaj, în care operativitatea cuvântului poetic va acționa ca un imperativ ordonator al diferitelor nașteri: sociale, politice, economice, filosofice, în care eficiența sa va fi de așa natură încât va avea același impact asupra creșterii ființei ca cel pe care am putut să-l observ asupra „retardaților” din trupa noastră. Dar acest cuvânt va trebui mai întâi să fie forjat în focul inițiatic, ale cărui cerințe sunt aceleași cu cele descrise în această carte.

A. de S. :

Este vorba despre re-poetizarea lumii: ce program minunat!

P.-Y. A.:

Și chiar să erotizeze lumea, aș spune; cu condiția ca acest termen să integreze procesul de inițieri. Așa cum am spus în partea mea din această carte, misiunea inițierilor este de a armoniza creșterea lui Eros de la început până la sfârșit. De fapt, acest zeu prezidează traiectoria inițiatică de la alfa la omega. Dacă el se dăruiește mai întâi în iubirea cea mai trivială ca un Cuvânt care se

ignoră pe sine, cu tot cortegiul producțiilor sale, el se regăsește la sfârșit ca Iubire care se cunoaște fertilizând o nouă operă.

Dar înainte de această înflorire radiantă a Cuvântului, câte ezitări și bâlbâieli erotice (majoritatea tinerilor îngrijiți în casele noastre au probleme majore legate de sexualitate, și sunt sigur astăzi că aceasta este cauza problemelor grave de dependență observate)!

Calea spre armonizare trece prin trei etape antropologice ineluctabile, în care Adam va trebui să-și „numească animalele”, adică să-și cunoască natura și să lucreze ca „țăran”; prin multe bătălii, să se angajeze în marele război și să devină «cavaler», adică să-l numească pe Adversarul, Marele Anthropos din el; și, în cele din urmă, să-și asume rolul de „magician-preot”, numind divinul din inima sa: în acest fel, el se va cunoaște pe sine, precum și universul și zeii. Nu dintr-o cunoaștere teoretică, ci dintr-o naștere cu obiectul căutării sale, unde această co-naștere va fi măsurată în funcție de ceea ce poate face. Și întrebarea va fi acum: ce pot face cu adevărat în raport cu ceea ce sunt, în raport cu forțele cosmologice care sunt natura mea, în raport cu zeii care mă locuiesc, care sunt puterile mele? Iar răspunsul va fi dat, pur și simplu, de noua ființă care a ieșit din inițieri.

Nu credeți că eschivarea de la inițieri este direct responsabilă de aberațiile sexuale? În special, așa cum am scris în concluzie, responsabilă pentru uitarea de a lega sexualitatea de „lanțul simbolic”, o omisiune care provoacă anarhie și confuzie între sexe.

A. de S. :

Spui „confuzie de genuri”! Fără îndoială, ai aflat despre decizia incoerentă a guvernului care a fost luată în Franța, referitoare la această problemă. Adolescenții noștri au primit cu toții în licee și colegii un manual de educație sexuală, conform căruia învață că genul lor determinat de corpul lor nu semnifică polaritatea lor sexuală; societatea, colectivul deci, le va revela singură adevărata polaritate. Faptul social este cel care definește la om că este bărbat sau femeie, independent de organul său sexual; și este o iluzie să crezi că acesta îl determină ca bărbat sau femeie. Această nouă dogmă deifică colectivul și neagă persoana, fiecare dintre acestea fiind unică în identitatea sa divină. Iar modernitatea noastră, negând de mult timp spiritul, ajunge acum să nege corpul, „templul spiritului”. Orice referință cerească este de acum abolită. Asta mă face să mă gândesc la generațiile biblice care se nasc din Cain, omul exilului, ucigașul de suflete, căci Abel simbolizează natura sa divină. Aceste generații, am spus, și-au investit puterea-verb într-un intelect redutabil care îi face să respingă orice alt dumnezeu decât pe ei înșiși. Al cincilea descendent al lui Adam prin Cain, Mehuiael, este cel care „uită de Dumnezeu” și nu generează decât suferință; el califică dramatic modernitatea noastră. De asemenea, al șaselea descendent, Metusehel „cere moartea” mai degrabă decât să trăiască acest non-sens absolut și consecințele sale dezastruoase. Astăzi, în acest non-sens, această suflare lipsită de spirit, se vrea să se facă să creadă un om că se poate descoperi femeie și viceversa, deci să se unească cu unul sau celălalt în funcție de impulsurile născute din formatarea socială. Acest dat detestabil mi se pare a fi transpunerea la orizontală a unei dinamici ontologice verticalizante a categoriilor masculin și feminin. Tradiția chineză spune bine că un Yang nu este decât un Yang în curs de a deveni Yin, așa cum un Yin nu este decât într-un aspect al parcursului său spre Yang. Ea confirmă ceea ce dezvăluie propria noastră tradiție; aceasta spune că a fi „masculin” la nivel ontologic, înseamnă, pentru bărbat ca și pentru femeie, „a-și aminti” – același cuvânt ebraic, **zakor**, reamintesc – de potențialul care locuiește în orice ființă, partea sa feminină interioară, pentru a o lua de soție și a o actualiza. Când căsătoria se împlinește, energia actualizată și devenită informație vine să îmbogățească polul masculin al acestei ființe care trăiește atunci o mutație; el se îndreaptă către Dumnezeul său și, indiferent dacă este bărbat sau femeie, este feminin pentru Domnul său care, la rândul său, „își amintește” și o ia de soție, făcând operă masculină în ea. Acest **zakor** ebraic, care înseamnă „a-și aminti” în același timp cu „masculin”, nu este altceva decât **dikhr**-ul arab. Prietenii noștri musulmani cântând și dansând **dikhr** celebrează memoria lor despre Dumnezeu și pe cea, plină de lumină, a lui Dumnezeu amintindu-și de potențialul său care este Omul. Orice ființă umană este pentru Dumnezeu ceea ce este pentru el femininul din interiorul său. Această dublă relație este nupțială și de o reciprocitate tulburătoare. Astfel, în *Cântarea Cântărilor*,

regele Solomon o ia de soție pe Shulamite femininul său interior, apoi devine Shulamite pentru Dumnezeul său care o ia de soție.

În această lumină, putem spune că astăzi Yang-ul este pe cale să devină Yin și Yin-ul pe cale să devină Yang, în loc să trăiască acest parcurs într-o ascensiune eliberatoare a ființei, alunecă orizontal într-o proiecție întunecată a valorilor lor. Orice referință la divin, la lanțul simbolic de care este atașat chiar și sexul, fiind exclusă, de ce mâine nu am vedea normalizată celebrarea căsătoriilor incestuoase sau uniunea Omului cu animale, așa cum s-a încercat deja cu sprijin financiar guvernamental, așa cum am auzit spunându-se? În a șasea zi a Genezei, Omul este numit „mascul și femelă” după ce Dumnezeu a insistat că este creat „după chipul lui Dumnezeu”. Asta înseamnă că arhetipul masculin-feminin este în Dumnezeu. Dar în esența Sa, Dumnezeu este UNUL; dar în relația necreat-creat, relația sfintei Treimi cu Omul, acolo este arhetipul masculin-feminin. Asta îmi permite să spun că homosexualitatea masculină se prezintă ca imaginea unei lumi divine necreate care s-ar mulțumi singură, lipsită de femininul creat a cărui prezență necesară (fără ca să existe necesitate în Dumnezeu!) nu o putem spune decât foarte stângaci pentru a participa la dinamica unui infinit care nu a încetat niciodată să fie infinit. Fără această dinamică, infinitul ar fi perfect, deci finit, și asta ar fi moartea. Homosexualitatea feminină este imaginea unei lumi create care, negând pe Dumnezeu, s-ar mulțumi singură și nu ar fi niciodată logodită cu Dumnezeul său; ar fi asemenea femininului nelogodit ('Ishah luată de Satana din capitolul trei al *Genezei*) care produce doar „spini și ciulini”, sau chiar demonului Lilith despre care vorbește profetul Isaia, care trăiește în întuneric în mijlocul fiarelor. Aceasta este însăși imaginea lumii noastre actuale, lansată într-o dinamică înșelătoare care o conduce la moarte. În timpul lui Noe, spune mitul, „Oamenii se înmulțeau pe pământ și nu aduceau pe lume decât fiice”. Este cert că, fără bărbați, fiicele nu prea puteau să se înmulțească! Mitul, să-l înțelegem, ne informează că, în timpul lui Noe, omenirea este o omenire feminină care nu face lucrare masculină în ea; ea generează o lume a violenței, și asta este potopul - **Maboul** în ebraică! -, adică dezordinea! Dar această lume actuală este aceasta.

Această derivă a marelui Adam homosexual se proiectează asupra bărbaților și femeilor de astăzi, numeroși; ei sunt fețele noastre și ne trimit la propria noastră derivă interioară. Trebuie să-i respectăm, să le permitem să-și organizeze viața socială, fără a putea totuși accepta consacrarea căsătoriei lor religioase, sau chiar civile, care, fără referință arhetipală, nu ține de sacru. Trebuie să devenim Noe chemați de Dumnezeu să construim arca lor - ființa lor interioară -, să coborâm în ea, ïshah-ul ființei, cu corbul; să urcăm în lumină cu porumbelul, până când totul este împlinit și devenim rodul arborelui, „fii lui Dumnezeu” în Numele secret al fiecăruia dintre noi, participând la Sfântul NUME YHWH. În acest sens, Sfântul Hilarius de Poitiers spune despre Noe că este imaginea Mesiei viitor. Cu toate acestea, pentru a deveni Noe și a ajunge în noi la Domnul ființei noastre, trebuie să trăim această Mare Operă și, pentru aceasta, să fim inițiați în ea. Astăzi suntem inexorabil conduși spre ea; tulburarea de care este cuprinsă întreaga omenire se prezintă ca prima etapă a grandioasei mutații pe care este chemată să o trăiască.

P-Y. A. :

Da, cred la fel; intrăm astăzi în era Inițierii, unde Marea Operă va permite umanității să-și ridice tulpina și să înflorească, apoi să rodească, sub cea mai frumoasă formă. Timpul complăcerii față de sine, față de toate pseudo-mizerabilismele și mediocritățile de care ne leagă adormirea, a trecut.

Acum trebuie să pornim și să explorăm această parte interioară a noastră, până la comoara ascunsă, și să descoperim în cele din urmă în ea, așa cum spune Nicolas Berdiaev, „adevărata față a omului și extazul său pe vârfuri”.

Pierre-Yves Albrecht are un doctorat în antropologie, un masterat în filosofie și un masterat în arte marțiale. În calitate de fondator al Foyers des Rives du Rhône, pe care l-a condus timp de peste 30 de ani, și al Académie Aurore, Pierre-Yves Albrecht și-a dedicat energia reconcilierii filosofiei cu experiența practică în domeniu. Scopul său este de a face accesibile conceptele filosofice și de a le pune în slujba restabilirii sănătății globale a oamenilor. *Academia Aurore* este o școală de autocunoaștere menită să transmită deprinderi de viață pe baza experienței personale, a practicilor zilnice, a întâlnirilor și a retragerilor inițiatice. Cu tinerii, a dezvoltat o metodă originală de predare numită „pedagogie inițiatică”, bazată pe experiența de zi cu zi.

TRADUCERE REALIZATĂ CU:

DeepL Translator + Neural Writer